

Джон Хантър

Саваните на Кения

Авторът – ловец и природозащитник

Голяма напасть за хората от тропическите райони на Африка и за тяхното земеделско стопанство са дивите животни. Там нередко се случва някой слон-разбойник, лъв-човекоядец или свиреп носорог да тероризират селяните, да отвличат добитък и да унищожават посевите им. В такъв случай на помощ идват опитните ловци, какъвто е и Джон Хантър, авторът на тази книга.

... Едно осемгодишно момче, по-скоро дете, взема веднъж скришом ловната пушка на баща си и тръгва... на лов. Прокрадвайки се към една дива патица, то дотолкова се увлича, че неволно натиска спусъка на пушката и едва не прострелва крака си.

По-късно момчето редовно ходи на лов с тежката двуцевка из съседните блата, залага капани и примки за дивеч, лови риба с въдица в близката рекичка. Веднъж, вече четиринадесетгодишно, то пристига на училище цялото опръскано с кал, след като е скитало из блатата от най-ранна утрин. По силата на тогавашните педагогически похвати учителят бие жестоко момчето по главата, докато по ушите му потича кръв. На края момчето не издържа и избягва. Оттогава насетне то рядко посещава омразното училище и прекарва по-голямата част от времето си из блатата в лов и риболов.

Осемнадесетгодишен момък той продължава да се занимава с лов и семейният съвет решава, че твърдоглавецът трябва да бъде наказан. Решението е да се изпрати на далечно пътешествие, например в... – Африка. За него обаче това не е никакво наказание. Нима за запаления ловец има нещо по-привлекателно от това да попадне в дивечовия рай, сред слонове и носорози, сред лъвове и леопарди, сред газели и зебри?...

След тримесечно пътуване по море той вече е в Момбаса, а след това и в Найроби, столицата на Кения. Струва му се, че е попаднал в някоя приказна страна от „1001 нощ“ – за него, юношата от мъглива Шотландия, тук всичко е ново и непознато, тайнствено и очарователно. Ала навсякъде по света хлябът трябва да се припечелва с труд и той е принуден да стане кондуктор по влаковете, които пътуват по единствената железопътна линия на страната – Момбаса-Найроби. От старата си винтовка обаче младежът не се разделя никога и често стреля с нея от прозорците на вагоните по лъвове и леопарди, които по това време избилствуват покрай линията. След сполучлив изстрел, а това често се случва,

ловецът дава сигнал на машиниста да спре влака и одира на място кожата на убитото животно. Първият си слон той също прострелва край линията. От продажбата на бивниците получава сума, равна на повече от двумесечната му заплата като кондуктор. Това и определя по-нататъшната му съдба – той става професионален ловец. Намира истинското си призвание и се осъществяват детските му мечти да стане велик ловец.

Всичко това звучи като приказка или приключенска повест – нали, драги читателю? А всъщност не е нищо друго освен правдивият разказ на автора на тази книга Джон Хантър, роден в края на миналото столетие в Шотландия, а прекарал почти целия си живот след 18-годишна възраст в Африка.

Десетки години наред Хантър изкарва прехраната си, своята и на семейството си, с лов на диви животни. Упражнявайки професията си на ловец и водач на сафари (ловни експедиции), той преброява надлъж и нашир саваните и джунглите не само на Кения, където е постоянното му местожителство, но и на съседните страни.

При своите ловни пътешествия Хантър се намира в постоянен досег с местните жители. Опознава ги добре и ги обиква. Хората от тези предимно ловни и скотовъдни племена му харесват не само за това, че са смели ловци и прекрасни следотърсачи, но най-вече защото са откровени и сърдечни в отношенията си, добродушни са по нрав и верни в приятелството. Оpoznал начина на живот, нравите и обичаите на „дивите“ африканци, лишен от предубеждения и расови предразсъдъци, белият Джон Хантър не се стеснява да признае:

„У мен възникна такова чувство, сякаш принадлежа на тази страна и на този народ!“

Съчувстващият на негрите Джон Хантър, сръчен и благороден човек, никога не се отказва да помогне на жителите на едно или друго селище и да убие някой слон-разбойник, лъв или леопард-човекоядец или свиреп носорог, които причиняват непоправими щети и създават страдания на хората.

Джон Хантър е не само смел и опитен ловец, той е зорък наблюдател и талантлив натуралист, който познава и описва дивите животни с компетентността на истински учен. Интересно е, колкото и парадоксално да звучи това, че този страстен ловец изпитва искрени симпатии към животните, които убива.

„Аз съм убил повече от 1400 слона – пише той. – Без гордост обаче говоря за тези рекордни цифри. Задачата е трябвало да се изпълни и аз съм се оказал този, на когото е била възложена. Но колкото и странно да

се види това на кабинетния приятел на животните, трябва да кажа, че много обичам животните. Много години аз изучавах техните привички не само за да ги убивам, но и от искрен интерес към тях.“

И когато броят на безразборно и хищнически избивания дивеч на Африка намалява катастрофално, Джон Хантър на дело доказва искреността на тези свои думи. От професионален ловец той става инспектор по опазване на дивеча в Макинду, по-специално в резервата, разположен в този район. От преследвач на животните той се превръща в техен закрилник.

Авторът описва своя живот, ловните си приключения, срещите си с хората живо и интересно. На места повествованието се води с такава белетристична похватност и умение, на което биха завидели мнозина майстори на приключенския разказ. Ето защо книгата се чете с истинско удоволствие и напрегнат интерес от първата до последната страница. При това нейното възпитателно въздействие е безспорно.

Няма съмнение, че предлаганата от издателство „Земиздат“ книга „Саваните на Кения“ ще бъде посрещната с интерес и благодарност от българския читател.

Николай Йовчев

Слонът-разбойник

Една вечер двама ловци се прибирали в село. В сянката край колибите те забелязали голяма черна неподвижна фигура. Мъжете помислили, че е някакво животно, и се развикали, за да го пропъдят. Внезапно черната фигура изскочила от мрака и със страшна бързина се втурнала към тях. Едва тогава мъжете видели, че това бил огромен слон.

Те хукнали с всичка сила в различни посоки, за да се спасят. Единият от мъжете носел червено наметало. Това наметало определило смъртната му присъда, защото слонът подгонил именно него. Притаили дъх в колибите, безсилни да помогнат на своя другар, селяните се вслушвали в гонитбата. Те чули писъците на човека, когато слонът го настигнал. Огромното животно стъпило с единия си крак върху жертвата и с хобота си го разкъсало на парчета. После стъпкало останките от тялото и си отишло.

Придружавах двама канадски любители-ловци из Абердарския лес в Източна Африка. Там ме намериха пратениците на главатаря на селото. Главатарят ме молеше да им помогна да убият слона. Местните жители ме познаваха добре – аз живеях в Кения от много години като професионален ловец и водач на ловци-любители, които идваха тук на лов за едър дивеч. Понякога по молба на властите унищожавях опасни животни.

Главатарят ми съобщаваше, че този слон бил истински разбойник. От много месеци унищожавал реколтата и тероризирал областта. Ако не го премахнем, животното рано или късно щеше да убие и друг човек.

Имах договор с моите двама ловци, братята Алън и Дънкън Макмартин. Вече много седмици бродехме из гората и търсехме бонго, вид антилопа, която се среща рядко. Ако отделих време за слона, шансовете на братята да се сдобият с ценния трофей се намаляваха. И все пак братята Макмартин ме накараха да отида. Познавам много спортисти, които мъчно биха направили такъв жест. Тръгнах незабавно с пратениците. Взех със себе си Сасита, местен жител от племето уакамба, който от много години ме придружаваше и носеше резервното ми оръжие.

Пристигнахме в селото. Посрещна ме главатарят. Той се наричаше Нгири. Бяхме стари приятели, но сега няхахме време да говорим за минали приключения, защото селото беше в паника. Селяните се страхуваха да излязат на работа в шамбите – така се наричат техните царевични

ниви, – а мнозина не смееха да се покажат дори от колибите си навън, въпреки че направените от плет хижи едва ли представляваха някаква защита срещу слона. Нгири ми разказа, че слонът ходел от село на село и унищожавал царевичните ниви, където минавал. Не го ли убиехме, селяните щяха да изпаднат в бедствено положение.

Тръгнах със Сасита да потърсим тялото на убития туземец. Поехме по следите от края на селото, където той за пръв път бе съзрял слона, и тръгнахме през храстите. Тъжно беше да видиш как нещастникът, бягайки на зиг-заг и с резки завой, се беше опитвал да се отскубне от преследвача. Чудесно си представях неговите чувства – неведнъж ме е гонил слон! Това е също като да тичаш насън: бодли на трънливи дървета те дърпат назад, пълзящи растения се омотават в краката ти, а слонът троши всичко по пътя си и тича след теб като териер след плъх. Всяка секунда очакваш змиеподобният хобот да се стегне около врата ти, но не смееш да погледнеш назад, защото не трябва да откъсваш поглед от храсталака пред себе си.

Намерихме останките на жертвата, но от червеното наметало, с което човекът бил загърнат, нямаше следа. Без съмнение слонът го беше отнесъл със себе си. И друг път бях чувал слонове да нападат туземци, облечени в червено. Изглежда, че цветът ги дразни.

Исках да тръгна веднага по дирята на животното, но Нгири ме спря: слонът сигурно щеше да нападне друго село тази вечер и вестonosци щяха да дотичат още през нощта. Така на сутринта можехме да тръгнем по пресни дири и да спестим цял ден, а може би и повече от трудното разчитане на следите. Нгири беше прав. Оставаше ми само да чакам и да се надявам, че слонът ще унищожи някоя шамба, без да отнеме човешки живот.

Няколко часа преди да се разсъмне, дотича задъхан пратеник от едно село на около 8 километра горе в хълмовете. Слонът влязъл в селото вечерта, но вместо да се отправи към нивите, тръгнал из селото. Спрял се пред една колиба и стоял толкова дълго, че оставил голям куп изпражнения на около 2 метра от вратата. Можете да си представите нещастните туземци, сгъшени под паянтовия тръстиков покрив, докато вън, в тъмнината, стоял слонът – дързък и всяващ ужас. След известно време, което сигурно им се е сторило вечност, огромният звяр се отправил към шамбата. С отчаяние слушали селяните как той унищожавал реколтата им – единственото, което притежавали, плода на техните пот и труд. След като се натъпкал добре с царевица, слонът се оттеглил в гората, за да спи през следващия ден.

Щом се азори, Сасита и аз тръгнахме за селото. След стръмно изкачване стигнахме 2700 метра височина. Дишането стана трудно. В селото открихме дирята на слона. Тя започваше от една дупка в оградата от бодливи храсти около шамбата и водеше към най-затънтената част на великия Абердарски лес.

След силната светлина в равнината гората приличаше на голяма сграда със зелен покрив, подпрян на колони от стволове. Гъстият листак заглушаваше звука и наоколо тегнеше зловеща тишина. Вървахме безшумно сред стъблата на огромни дървета. Доволен бях, че нямаше гъст подлес: можех да виждам на двадесетина метра пред себе си. Толкова ми беше и необходимо.

Усетих остра миризма на слонски изпражнения и видях пред нас куп от тази отвратителна маса, покрит с милиарди горски мухички. Сасита ритна купчината и посочи несмяна царевица. Изпражненията бяха пресни. Животното беше само на няколко часа пред нас.

Надявал се бях, че ще настигнем слона в тази по-открита част на гората. Но той беше хитър и предпочиташе да почива през деня сред по-добро прикритие. Следите ни заведоха до пояс гъсти бамбукови храсти, между които растеше високо, подобно на горска коприва растение. Много неприятно място за лов. Нашето появяване вдигна маймуни гверец. С големи скокове те побягнаха към дърветата, а аз се молах слонът да не чуе тревожната им врява. Внимавахме много, но гнилите бамбукови стъбла под краката ни не ни позволяваха да вървим тихо. Опитах се да стъпвам в дълбоките отпечатьци на слона, обаче пред голямата му крачка усилията на обикновения човек изглеждаха жалки. Всеки път, когато някой червеноног франколин (Вид дива птица (*Francolinus vuldaris*) (бел. пр.)) или малка африканска рогата антилопа изскачаше от своето прикритие, сърцето ми трепкаше и аз стисках пушката.

Такъв лов е напълно различен от лова за трофей, когато човек може да издебне стадо в рядка гора и да си избере слон. Ако не бях обещал на Нгири, бих се върнал, за да изчакам слона на по-удобно място.

Бамбукът скоро оредя и излязохме на сечище. Изругах мислено: за да избяга от омразната човешка миризма, животното се беше втурнало през горичката, ломейки бамбуковите стъбла по пътя си. Интересно, че слонът, който нощем в шамбите не се страхува от човешка миризма, често изпада в паника, като подуши човек в джунглите. Ето дотук слонът се движеше бавно, дори пасеше по пътя, а сега се опитваше да остави колкото е възможно повече километри между себе си и лагера на дърварите.

Спогледахме се. Сасита сви рамене: ловджийски късмет... Упорито продължихме по следите, които ни заведоха по невероятно стръмен склон до висок хребет. Тук дирите минаваха през непроходим гъсталак от шипки и коприва, като че ли слонът беше решил да намери най-мъчнодостъпното място в целия Абердарски лес. Гъсталакът беше толкова ужасен, че се наложи да пълзим на четири крака – бавна и мъчителна работа.

Като се провирах напред, внезапно излязох на място, където слонът беше спирал да почива. Испитах чувство на дълбока благодарност, защото беше продължил нататък, защото да попаднеш неочаквано на слон, проснат по корем под шипков храст, не е никак приятно.

Чу се слабо прашене. Сасита и аз останахме да лежим неподвижни. Звукът се повтори по-ясно. Слонът пасеше в бамбуковата горичка само на няколко метра пред нас.

Продължихме да пълзим. Стигнахме бамбука и се изправихме с голямо облекчение. Тръгнахме по посока на звука, като стъпвахме внимателно върху вече утъпканата от големите ходила на животното земя. Вятърът не беше постоянен. От кръстосаните течения в бамбуковата горичка той непрекъснато се променяше. Нямаше начин да се движим в посока срещу вятъра, а растителността беше толкова гъста, че можехме да стъпваме само в следите на слона. Знаех, че го настигаме, но високите стъбла на бамбука, които ни заграждаха от всички страни, ми пречеха да го виждам.

Сасита спря и изви устни наляво. Нищо не виждах, но бавно вдигнах пушката – една двуцевка Джефри, 475 мм, на която може да се разчита и която досега не ми е изневерявала, иначе едва ли бих писал тези редове. Прашението се чу отново само на няколко крачки от нас. Затаих дъх, готов да стрелям.

Внезапно шумът секна. Мъртва тишина. Сасита и аз стояхме занемели. Искаше ми се да спра и шума на сърцето си, което биеше като барабан. Тогава бамбуковите стъбла изпукаха и се залюляха след слона, който се обърна и с всичка сила хукна да бяга през гората. Проклетият вятър бе донесъл до него миризмата ни!

Спогледахме се. Бедният Сасита, в неговия език нямаше ругатни, но аз, по-щастлив в това отношение, ругаех и за двама ни, обаче наум, защото, макар слонът сега да беше далеч, ние никога не говорехме в гората освен при крайна необходимост.

Слънцето беше започнало да клони към залез. Наближаваше пет часа. От зори вървахме през трудно достъпна местност. Както беше

уплашен, слонът можеше да бяга с километри, без да спре. Всеки разумен човек би се отказал и би се върнал в лагера. Аз обаче никога не съм бил особено разумен, когато се касае за лов, и направих знак на Сасита, че продължаваме.

Светлината в подлеса вече гаснеше, но не беше трудно да проследим слона. В страха си той беше изпомачкал жилавите бамбукови стъбла като трева. С всяка крачка обаче ходенето ставаше все по-мъчително. Земята беше покрита с гнили дървета и обувките ми пропадаха между тях, като издаваха шумове, които и най-непредпазливият слон не би изтърпял.

След един час Сасита нададе тих, приличен на подсвиркване на птица звук – ловния сигнал „внимание!“ Спряхме и се ослушахме. Чух как слонът се движеше сред бамбуковите стъбла вляво от нас. После всичко утихна: той се спря и очевидно се ослушваше. Положението се беше изменило: вместо ние да го дебнем, той дебнеше нас, а аз от опит знаех, че в това отношение слонът е по-сръчен от човека.

Отново се замислих дали не е по-добре да се върнем, но не исках да наруша думата, дадена на Нгири. Въпреки минималните шансове не се отказах. Очевидно слонът не беше усетил миризмата ни, защото щяхме да чуем трясък от чупене на стъбла при бягането му. Той още стоеше там, вдигнал хобот. Вероятно душеше въздуха. Ако постоеше така още няколко минути, щяхме да го стигнем. Очите ме боляха от напрежение да се вирам непрекъснато напред през зеленикаво-жълтите бамбукови стъбла.

Внезапно съзрях неясна, прилична на сянка фигура между дърветата. Замрях неподвижен и бавно вдигнах пушката. Гъстата растителност ми пречеше да различа къде е главата, къде – опашката. Не проблясваше и бяла или жълта слонова кост, та да ме упъти. Задържах дъха си и почти щях да се задуша от желание да избягна и най-слабия шум. Знаех, че зад мен Сасита прави същото. Страшно ми се искаше да стрелям, но се страхувах да не би само да го нараня. Ако се поместеше малко на една или друга страна, щях да зная къде да стрелям.

Тогаво неочаквано полъхна ветрец. Само след миг слонът долови миризмата ни и изчезна.

Изпитах неприятно чувство. Ако бях стрелял, може би щях да го поваля. Но ако само го наранях, можеше да убие и двама ни в гъсталака или да побегне и болката от раната да го прогони на километри от нас. Раненият слон е много опасен и аз не обичам да стрелям, когато не съм сигурен, че ще убия.

Нямаше смисъл да продължаваме. Вечерта се спускаше над гората, а лагерът беше много далеч. Бавно се повлякохме назад по дългия път. Всички в селото горчиво се разочароваха от моя неуспех. Никой не промълви дума. Вечерята бе сервирана сред пълно мълчание.

След като се нахраних и запалих лулата си, можах да погледна на цялата работа по-философски. Неуспехите в лова го правят по-желан. Ако всеки път успяваш, няма да се вълнуваш. Бих искал само и туземците, чиито шамби слонът щеше да унищожи тази нощ, да можеха да гледат на нещата така безпристрастно.

Лежах буден. Слушах подвикванията на дамана, любопитно животно, прилично на голямо морско свинче, и равномерното биене на тъпаните в селото. Знаех, че туземците поддържаха смелостта си с големи количества домашно пиво. Щеше ми се да се присъединя към тях, но на сутринта ми беше необходима бистра глава. Тогава долетя познатото ръмжене на лъв и тъпаните замряха. Туземците побързаха да се приберат в колибите си. Чух как лъвът пи вода от потока на няколко стъпки от палатката ми и се отдалечи. След това настъпи тишина, нарушавана само от случайното далечно бърбене на разтревожени маймуни и цвъртенето на сънлива птица. После съм заспал.

На следната сутрин гъста мъгла покриваше гората. Тревата беше натежала от роса, а въздухът – доста студен. Докато пиех чашата си горещ чай, един полугол вестоносец се втурна в лагера: през нощта слонът нападнал една шамба на около пет километра разстояние и унищожил реколтата. Хитрото животно никога не нападнаше два пъти последователно едно и също село. Това още повече затрудняваше моята задача.

Сасита и аз тръгнахме веднага. Когато стигнахме пострадалото село, някои от жителите предложиха да дойдат с нас като водачи. Тръгнахме по следата. Вече познавах всеки нокът от огромните ходила и започнах да мразя самия им вид. Вървяхме толкова бързо, колкото беше възможно. Слонът се беше отправил към хълмовете и водачите ме уверяваха, че там гората е по-рядка. Надявах се, че не грешат.

Склоновете бяха стръмни и трябваше да спирам често за почивка. Завиждах на местните жители: те са неимоверно издръжливи. За сметка на трудния път храстите не бяха гъсти, тъй че все пак ние напредвахме добре. Но това беше твърде хубаво, за да продължи. По обяд навлязохме в най-проклетото място, където някога жребият ми е отреждал да ловувам. Бамбуковите издънки и повалените стъбла бяха изтъкали истинска розетка. Пънове от изсъхнали дървета, високи до 1,20 м, лежаха направо върху следата. Беше трудно да се катерим по тях. Слонът беше

преодолял лесно тези препятствия. Ние обаче не бяхме толкова късметлии. Невъзможно беше да вървим тихо. Скарах се на Сасита, че вдига ненужен шум, а след секунда сам направих по-голям.

Стигнахме до едно място, където слонът, проснат по цялата си дължина, беше спал. Различих отпечатъка от хълбока му върху меката земя. Това ни обнадежди. Ако той беше вървял непрекъснато, никога не бихме могли да го настигнем. Радвах се, че слонът не е много далеч, и същевременно се молах да не го срещна сега: намирахме се в гъсталак от млади бамбукови издънки. Стъблата стигаха едва до половината на стволите, с които се бяхме борили предишния ден, а туфестите им върхове не позволяваха да видя по-далеч от носа си.

Духна вятър и започна да сплита бамбуковите стъбла. Напредвахме с най-голяма предпазливост. Винаги е трудно да различиш дали донесените от вятъра шумове са причинени от стъбла на дървета или от животни. Това беше последното място, където бих желал да срещна слона. Когато напада в бамбукова гора, слонът поваля пред себе си дългите пружиниращи стъбла и човек може да се намери прикован под тях, преди да е имал възможност да стреля. Дори Сасита, който не се плашеше от нищо, когато се обърнах назад да го погледна, направи гримаса, която означаваше „Опасна работа.“

Внезапно в гъсталака пред нас чухме движение. Спряхме неподвижни и аз вдигнах пушката си, готов да се прицеля. Вместо слона от гъсталака изскочи величествена мъжка антилопа бонго и застана пред нас. Ето го трофея, който с братята Макмартин търсехме от толкова седмици! А сега не можем да стрелям от страх да не подплаша слона. Често се случва да срещнеш най-хубавите ловни трофеи точно когато не си в състояние да се сдобиеш с тях.

Минахме край обраслите с папрат брегове на един планински поток, където слонът беше ровил орловата папрат с бивниците си, за да яде корените. Изглежда, че корените на орловата папрат имат лечебни свойства и поддържат животните здрави. Слонът сигурно се намираше съвсем наблизко: разровената земя беше още влажна.

Докато изследвахме дирята, един от туземците-водачи се втурна назад, за да ми каже, че в гъсталака пред нас нещо шумоли. Това можеше да значи и много, и малко. Тръгнахме със Сасита напред. Стараехме се да се движим колкото е възможно по-безшумно. Вятърът беше постоянен и в наша полза. Напредвахме бавно сред високите стъбла. Шум от прекършване на бамбуково стъбло наруши тишината. Слонът беше точно пред нас. Той не можеше да ни чуе от шума, който сам правеше при

храненето си. Ако вятърът се задържеше, нямаше да го изпуснем.

Хоботът му се издигна над бамбуковите стъбла и свлече надолу един сочен върхар. Пълзях напред и се опитвах едновременно да наблюдавам през стъблата и да внимавам къде слагам краката си. Сасита след мен непрекъснато проверяваше вятъра с малко пухче от горска гъба. При разклащане тези малки прахавици изпускат ситен бял пращец, приличен на пушек, който отразява всяка промяна на вятъра. Навлизахме навътре в гората и гъстата растителност спираше вятъра. Димът от прахавицата висеше неподвижно около ръката на Сасита. Тогава видях слона на не повече от 15 метра пред мен.

Чувах как дъвче бамбуковите филизи, които хоботът му вдигаше до устата като конвейер. Помежду ни имаше мрежа от бамбукови стъбла, през които не се осмелявах да стрелям – куршумът можеше да се отклони от някое яко стъбло. Ужасно колебание: да стрелям или да изчакам няколко минути с надежда, че слонът ще промени малко положението си и ще ми даде възможност да се прицеля в плешката му? Трябваше да решавам бързо, защото бяхме толкова наблизко, че при липсата на вятър нашата миризма можеше да достигне до него.

Изведнъж слонът ни видя. Той не побягна, както предишния ден. Без ни най-малко колебание или предупреждение той се извъртя и ни нападна.

Почти преди да мога да вдигна пушката си, той беше над нас. Огромните му уши бяха плътно свити назад към главата, хоботът му прилепен към гърдите. Той пищеше от ярост и издаде серия гърлени звуци, нещо като „ъррз“. Прицелих се с дясната цев в центъра на черепа му, в една точка 8 см над имагинерната линия, теглена между двете му очи, и стрелях. За миг слонът сякаш увисна във въздуха над мен. След това падна с трясък. Той лежеше полузакрит от бамбуковите стъбла и надаваше ту пронизителни викове, ту ниски, задавени звуци. Изпразних втората цев в средата на врата му. Мигновено цялото тяло се отпусна, задните крака се изпънаха. Така свърши нападателят, който всяваше смърт и ужас сред народа на главатаря Нгири.

Нашите местни разузнавачи, които благоразумно бяха изчезнали при започването на стрелбата, сега взеха да се появяват сякаш изпод земята. Те се събраха около мъртвия слон и го гледаха онемели от радост. Просто не им се вярваше, че можеха да обработват своите ниви спокойно и безопасно.

Седнах върху единия крак на слона, за да запаля лулата си. Всеки искаше да изрази своята благодарност, въпреки че всичко, което тези

бедни хора можеха да ми предложат, беше глътка вода. Някои секции на бамбуковите стъбла имаха малки дупчици, пробити от насекоми. Туземците избраха такива секции и ги изрязаха. Всяка от тях съдържаше по няколко глътки чиста, хладка вода.

Изпуших лулата си и разгледах убития слон. Бивниците му бяха много мизерни – не повече от 20 кг единият. Обикновено те тежаха три пъти повече. Изглежда, горската растителност не съдържа достатъчно калций, защото бивниците на горските обитатели не са така хубави, както на слоновете, които живеят в храсталациите. Открих стара дупка от куршум в основата на десния бивник. Издълбах с ножа си костта и извадих куршум от мускет, вероятно изстрелян преди години от някой арабин-ловец, събиращ слонова кост. Куршумът се беше загнездил в нерва на бивника. Болката трябва да е била ужасна. От постоянното страдание слонът полудял и станал разбойник. Вероятно арабинът, изстрелял този куршум, сега си живееше спокойно и през ум не му минаваше какви страдания беше причинил и на хората, и на животното.

Отправихме се назад към лагера. Всички бяха в добро настроение, опиянени от успеха. Напред вървяха разузнавачи и изсичаха пътека с ножовете си. Из целия път те викаха и се смееха, шумен контраст на мъртвата тишина, в която бяхме пълзели по същите места преди няколко часа. Когато излязохме на открито, видяхме, че склоновете на отсрещните хълмове са изпъстрени от черни фигури. Туземците бяха чули изстрелите на пушката и бяха излезли да ни посрещнат. Нашите водачи нададоха гърлени викове, които прехвърлиха долината – гласовете на местните жители достигат до удивително далечни разстояния! Черните точки се спряха и после забързаха назад към селото с хубавата новина.

В лагера аз и Сасита бяхме посрещнати тържествено. Дори старите и болните изпълзяха от колибите, за да ни благодарят. Белият ловец не беше измамил надеждите им. Пратих вест на главатаря Нгири, че слонът е мъртъв и после седнах пред заслужената вечеря.

Тази вечер, докато пуших лулата си край огъня, се замислих за дългите години, които бях прекарал в Африка като ловец. Когато пристигнах за пръв път в Кения, дивеч изпълваше равнините, докдето стигаше погледът. Ходех на лов за лъвове по места, върху които сега се издигат градове, и стрелях слонове от локомотива на първата железопътна линия, която прекосяваше страната. В рамките на един човешки живот аз видях джунгли да се превръщат в обработваема земя и човекоядни племена да стават фабрични работници. И аз самият имам малък дял в тези промени, защото властите ме наемаха да изчиствам от опасни животни

области, чието култивиране беше предстоящо. Мой е световният рекорд за убити носорози, а може би и за лъвове (въпреки че в онези дни не държахме точна сметка за броя на убитите животни). Застрелял съм повече от 1400 слона. Аз не говоря за тези рекорди с гордост. Работата трябваше да се свърши и се случваше така, че аз бях човекът, на когото я възлагаха. Но колкото и странно да изглежда на някои кабинетни покровители на животните, аз обичам животните, които трябваше да убивам. Дълги години изучавах техните навици не само за да ги унищожавам, но защото искрено се интересувам от тях.

Все пак вярно е и това, че винаги съм бил спортист. Огнестрелните оръжия са постоянната страст в моя живот и аз предпочитам трясъка на карабината и гърмежа на ловната пушка пред най-добрия оркестър. Не мога да кажа, че не изпитвам удоволствие от лова. Като се обръщам сега назад, искрено признавам, че в повечето случаи и едрият дивеч е имал толкова шанс да ме убие, колкото аз него.

Аз съм един от последните ловци от старото време. Случките, на които съм бил свидетел, не могат да бъдат преживени отново. И дивечът, и туземните племена, такива, каквито ги знаех, изчезнаха. Никой вече не ще види големите стада от слонове, водени от стари мъжкарци със 70-килограмови бивници. Никой вече няма да чуе бойните викове на масаите, когато техните копиеносци почистват гъсталака от лъвовете, които нападат добитъка им. Малцина могат да кажат, че са прониквали в земи, където крак на бял човек не бе стъпвал преди това. Не, старата Африка я няма и аз видях как тя си отиде.

Тази книга е един спомен от последните дни на големия лов на едър дивеч. Никъде в света нямаше дивеч, равен на африканския. Никъде в света нямаше толкова големи, толкова силни и толкова много диви животни. Сега, когато всичко това е минало, може би някои биха искали да научат нещо за най-великата ера на лова в световната история.

Шотландия – Джон Хантър

Роден съм близо до Ширингтън, Южна Шотландия, тринадесет години преди края на миналия век. Баща ми притежаваше една от най-хубавите ферми в тази част на страната, триста акра добра обработваема земя и 4 квадратни километра пасища. Според семейното предание името „Хантър“ произхожда от професията на един далечен праядо. И действително любовта към лова беше в кръвта ни. Моят баща по цял ден бродеше из блатата, които заобикалят залива Солей Фърт, с ловна пушка през рамо, а по-големият ми брат е признат за един от най-добрите познавачи на флората и фауната на Шотландия. Майка ми беше единственият неспортуващ член на семейството, тъй като грижите по домакинството поглъщаха цялото ѝ време.

Обаче това, което за другите беше само развлечение, за мен беше смисъл на живота. Едва проходил, аз вече шапурках след баща си, събирах гилзите от изстреляните патрони и вдишвах прекрасния аромат на барута. Като поотраснах, прекарвах дните си край голямото блато Лохар Мое, пълно с патици и колонии от чайки-смехулки, които гнездяха така нагъсто по земята, че човек трудно можеше да направи крачка, без да стъпи върху яйцата им. От дълъг опит изучих всички пътеки през блатото и като бродех из него, често вдигах шотландски торфен тетрев от люпилото или дива патица от дузината ѝ яйца. След такива излети дрехите ми изглеждаха ужасно, защото хилядите кръжещи птици ме цапаха със своите испражнения, а често и затъвах до гърди в покритата с мъх тиня. Бедната ми майка изпаднаше в отчаяние, но аз обичах всеки миг, прекаран там, и дори днес все още бих могъл да намеря със затворени очи мрежата от пътеки през голямото блато.

Когато бях осемгодишен, един ден, когато баща ми отсъствуваше, взех пушката му и излязох на лов. Това беше стара пушка, марка Пърдей. Според мен тези пушки са най-хубавото огнестрелно оръжие, направено някога от човек. Днес в Кения пушка Пърдей в калъф струва хиляда гвинеи. И си заслужава парите! Нищо не може да се сравни с прекрасната прецизност на тази неподобна пушка. Баща ми беше купил своята пушка на старо от един приятел, който на свой ред я беше взел от друг човек. Само бог знаеше колко куршума са изстреляни от нея. Но въпреки многочислената стрелба затворът действуваше, както в деня, когато пушката беше излязла от магазина, а точната ѝ стрелба

изпълваше сърцето на човека с удоволствие. Първият ден, когато излязох с пушката, почти прострелях крака си. Дебнех яребица и във вълненето си натиснах неволно спусъка. Баща ми разбра за станалото, много се ядоса, но не ми забрани да вземам пушката.

Скоро се научих да боравя правилно с прекрасното оръжие и всяка нощ чистех и смазвах пушката, докато цевите заблестяха като старо сребро, а старинната резба на затвора почти се изтърка от много лъскане. С тази пушка ходех из блатата на лов за диви и арктически прелетни гъски. Научих се да се промъквам до ято птици, когато те шумно поглъщаха малките миди, с които изобилствуваше влажният пясък, и да замирам неподвижно, щом звукът престане, защото това означаваше, че птиците бяха вдигнали глави и се оглеждаха. Нощем лежах в леглото и слушах крясъка на дивите гъски, които летяха над чифлика и се бореха с бурята, и този звук за мен беше по-сладък от музиката на гайдите. После заспивах и сънувах утрешния ден и дългото скитане из мочурищата.

Не пренебрегнах и риболова. Много дни прекарах край водите на потока Лохар с разцепена бамбукова пръчка, понякога се връщах нощем с факла и копие, защото съомгата се заслепява от светлината и ако си достатъчно бърз, с едно ловко мушкане можеш да измъкнеш някое парче. Това е тънка работа, защото потопено във водата, копие то сякаш се извива и трябва да се предвиди тъй нареченият „ъгъл на пречупването“.

Когато станах по-голям, някои селяни ме запознаха с един древен почетен спорт, за който не са могли да измислят по-добро име от браконьерство. И все пак това е прекрасен занаят, който изисква най-голямо умение. В Южна Шотландия имаше браконieri, но смея да твърдя, че никой не можеше да се мери с мен. Всеки час, който не беше отдаден на пушката или рибарската пръчка, посвещавах на науката за поставяне и боравене с капани. Безброй нощи прекарах в пълзене из храстите. Увил около врата си хубава копринена мрежа като шал, аз се мъчех да доловя стъпките на пазача по замръзналата земя. Пазачите носеха оръжие и без колебание си служеха с него. За тях животът на един фазан или заек беше по-ценен от живота на човек. Но това само правеше спорта по-увлекателен. Често си мисля, че опитът, който получих като момче, да се изплъзвам от пазачите, ми беше много полезен години по-късно, когато трябваше да дебна едър дивеч. Помагаше ми и моето ловно куче, много умно животно от порода, която циганите отглеждат за браконьерската си работа. Кучето ме предупреждаваше, когато пазачите бяха наблизо. Веднъж ние с него лежахме по корем само на три метра от двама пазачи, а те се питаха един друг къде ли се крия.

Хубави дни. Струва ми се, че удоволствието от убиването на заек зад гърба на пазача не беше по-малко от изпитаното по-късно при повелянето на някой слон-мъжкар с деветдесет килограма слонова кост.

Често, когато се връщах късно нощем, прозорецът светеше. Това означаваше, че родителите ми бяха забелязали отсъствието ми и сега чакаха, за да задават въпроси. Аз скривах лова си в зимника зад бъчвите и изпълзявах нагоре по задната стълба. Знаех кои стъпала на тази стълба скърцат и как да ги избягна. После свалях дрехите си и се мушвах в леглото. След известно време родителите ми се качваха в спалнята. Като ме намираше очевидно дълбоко заспал, мама се чудеше:

„Къде за бога е било това момче?“ Подозирах, че баща ми отлично знаеше къде съм бил, но никога не ме издаде.

Така израснах, без да ме е грижа за стопанството, а още по-малко за солидните хора в Ширингтън. Те в по-голямата си част бяха лоши стрелци, не можеха да поставят капани за зайци, а още по-малко да мятат мухичка за съомга, от 9 метра разстояние.

Единствената ми грижа беше училището. Имах навика да закъснявам, защото ми беше невъзможно да мина през блатата, без да хвърля поглед на птиците. Учителят ни беше груб човек и си служеше щедро с пръчката и бастуна. Неговият любим начин за наказание обаче беше плесници по главата. Той удряше първо от едната, после от другата страна, докато ушите на детето писнеха и то падаше на земята почти в безсъзнание. Като резултат от този метод няколко мои съученици почти оглушаха.

Аз бях голям дангалак и въпреки че ме бяхтеше доволно с бастуна, учителят рядко се осмеляваше да посегне с ръка. Един ден, когато бях на 14 години, пристигнах в училище след една от моите обичайни обиколки из мочурищата цял покрит с кал. Това беше твърде много за учителя. Той се нахвърли върху мен с дива ярост и ме заудря с пестници, докато от ушите ми бликна кръв. Приличаше на луд човек. А аз, уплашен за живота си, грабнах плочата си и го ударих с всичка сила. Мускулите ми бяха здрави от катеренето по дърветата за птичи яйца и боравенето с тежката пушка. Учителят политна назад и се хвана за един чин, за да не падне. Реших, че е по-добре да изчезна от класа за останалата част от деня и се върнах при моето любимо блато Лохар Мое, където можех да бъда сам. Когато се прибрах у дома, разбрах, че бяха идвали учителят и местният свещеник. Родителите ми бяха страшно разгневени, но когато им разказах за случилото се, баща ми отказа да ме накаже, а мама просто ме помоли да отделям повече време за книгите си и по-малко за

пушката. От този ден насетне учителят се страхуваше от мен и не държеше много на моето присъствие в училище. Аз прекарвах по-голямата част от времето си навън с въдицата и пушката.

Моите родители бяха решили, че ще следвам пътя на баща си и ще стана земеделски стопанин. Не обичах земеделието или каквото и да е друго освен лова. Все пак смятах, че е по-добре да ме направят земеделец, отколкото да ме натъпчат в някоя канцелария, и затова си мълчех. Но на осемнадесет години изпаднах в сериозно затруднение. Девоичките в тази част на Шотландия не се бяха изменили много от дните на Роберт Върне и не се скъпяха със своите благоволения. Аз прекарвах весело, но въпреки че се мислех за опитен мъж, бях хлапак и се влюбих сериозно в една по-възрастна жена. Моето любовно увлечение сигурно щеше да премине, ако местният свещеник не се беше намесил. Свещеникът отишъл при родителите ми и разказал за моите грехове. Призоваха ме пред семейния съвет и ми наредиха да се откажа от любимата. Аз се опълчих и се заклех, че ще се ожена за нея. Свещеникът си отиде със закани за ад и вечно проклятие, а нещастните ми родители не можеха да си намерят място.

Понеже свещеникът се опълчи срещу мен, а и репутацията, на която се радвах (освен сред онези, които ми бяха благодарни за подарявания през суровите зимни дни дивеч), не беше добра, изведнъж се озовах отхвърлен от нашето малко общество.

Междувременно моите родители живееха в смъртен страх, че ще изпълня заплахата си и ще се ожена за жената.

Една вечер седях сам, унил и нацупен в стаята си. Баща ми се качи при мен.

– Джон, говорих с другите от семейството за теб. – Той седна на леглото и впери поглед в ръцете си. – Решихме, че ще е хубаво да заминеш някъде... да кажем в Африка. Наши роднини имат братовчед, който живее там. Има чифлик в Кения близо до един град, наречен Найроби. Ако искаш да отидеш, ще ти купя половината от имота.

Знаех за кои роднини говореше татко, особени, стиснати хора. Ако някоя стотинка се измъкваше между пръстите им, тя трябваше да се бори със силно стиснатата ръка. Нямаше да ми е леко в Африка, ако братовчедът им приличаше на тях. Но аз не се интересувах от това. В Африка имаше лъвове, слонове и носорози. Страна точно за мен! Готов бях да тръгна още същата нощ и казах това на баща си.

На вратата той се поколеба за миг:

– Синко, можеш да вземеш пушката.

Разбрах, че татко беше простил всичките ми грехове. След няколко седмици се качих на кораба за Момбаса, пристанище на източния африкански бряг. Носех ловната пушка Пърдей и една 275-калибрена пушка Маузер, (Приблизително 6,5 мм (бел. пр.)) голямо тежко оръжие, което един мой чичо беше донесъл от бурската война. В Шотландия, където най-едрият дивеч, за който ходехме на лов, беше язовецът, тази пушка изглеждаше като някакво чудовищно оръдие. На прощаване баща ми каза:

– Джон, това пътуване или ще направи от теб човек, или ще те пре-чупи. При нас ти беше скучно, искаше приключения. Отлично, момче, ето ти приключение. Ще ти бъде трудно в Африка, но ако се върнеш с подвита опашка, не искам да чувам повече фантазии. Щом бъдеш победен, момчето ми, ще трябва да се захванеш с честна работа и труд, както всички хора.

Бях много далеч от подобни мисли. Представях си как някой ден ще се върна с куп пари от слоновата кост и с дузина световни рекорди по лов на едър дивеч. Щях да покажа на тези хора какво момче бяха пропъдили. Особено горях от нетърпение да се отбия и при моите стари приятели – свещеника и учителя.

След тримесечно пътуване пристигнах в Момбаса. За мен, неопитното шотландско момче, това беше все едно, че са ме пуснали сред приказка от 1001 нощ. За пръв път през живота си виждах палми, разхождах се из туземни пазари, пипах прострени за Продан леопардови кожи и наблюдавах полуголи туземци, дошли от джунглите във вътрешността на страната. В залива големи арабски лодки надуваха триъгълни платна и се отправяха през Индийския океан към Бомбай. Повечето от къщите бяха с бели стени и тръстикови покриви, но край брега се издигаха стари сгради, датиращи от дните, когато Момбаса бил голям и горд арабски град. Тези сгради имаха врати от тиково дърво, украсени с резба, и прозорци, защитени с решетки от ковано желязо. Всичко това беше ново и прекрасно за мен. Календарът сочеше средата на зимата, но тропическата горещина беше тъй голяма, че в моите дрехи от шотландски туид аз се обливах в пот.

Не можех повече да остана в Момбаса, защото трябваше да продължа на север за Найроби. Вечерта се качих на влака. Първо пътувахме през тропически джунгли. По гарите туземците предлагаха банани, портокали и грейпфрути, току-що откъснати от дървото. За мен това изглеждаше почти като чудо, защото в представата ми тези плодове бяха истински лукс.

Когато се събудих на сутринта, влакът пътуваше през високата част на страната. От двете страни се простираха степи, по които пасяха стада от дивеч. Мечтата на един ловец бе станала действителност. Едва не полудях от вълнение, като гледах как непознатите животни спокойно вдигаха глава при приближаването на влака и го наблюдаваха, докато минаваше край тях. Можех да разпозная само дълговратите жирафи, въпреки че покрай железопътната линия пасяха повече от дузина различни видове газели и антилопи. След няколко години аз познавах всички видове африкански диви животни не по-лошо от различните видове патици и гъски от Лохар Мое.

Пристигнах в Найроби по обяд. В онези дни Найроби беше град от колиби, но тук-там вече се издигаха някои здания. Стоях на перона. Около мен другите пътници подвикваха на туземците носачи на суахили, универсалния език в Източна Африка. Почувствувах се съвсем сам. Братовчед ми трябваше да ме посрещне тук и аз истински закопнях да го видя по-скоро.

Изведнъж на перона се появи огромен човек. Косата му стърчеше на всички страни, а от лицето му се развяваше нечиста брада. Два големи пистолета висяха препасани на хълбока му по маниера на американските каубои, а в колана му стърчеше затъкната кама. Гледах с ужас това чудовище и се надявах, че в тази страна няма много като него.

Човекът се приближи към мен и изрева:

– Ти ли си Джон Хантър?

– Аз съм – казах със съжаление.

– Аз съм братовчед ти. – Последва проклятие. Както скоро научих, той рядко говореше без ругатни. – Качвай багажа!

Ранчото му беше на около тридесет и два километра. През целия път братовчед ми говореше и псуваше и от време на време надигаше бутилка ром от седалката зад него. Приказките му ме накараха да се обляя в пот. Бил капитан на малък търговски кораб, който обикалял африканския бряг. Ако се съдеше по думите му, корабът едва ли се е различавал от пиратски. Разказа ми страшни истории, как наказвал провинилите се с влачене под кила и бой с камшик. Скоро се убедих, че той беше брутален не само на думи. Когато стигнахме плантацията му, срещнахме няколко туземки. Те вървяха през нивите, бърбеха и се смееха, както правят всички жени.

– Казал съм на тези мръсни туземци да не се мяркат из земята ми – изкрещя братовчедът.

И без повече церемонии той измъкна един от големите пистолети и

започна да стреля. Жените се разбягаха с писъци. Едната се спъна и падна. Моят братовчед се смееше с цяло гърло при вида на куршумите, които дигаха облачета прах около нея. Не разбрах дали някоя от жените беше ранена, но всички успяха да избягат. През цялото време братовчед ми наблюдаваше ужаса им и реवेशе от удоволствие.

Къщата на братовчед ми представляваше колиба от плет и кал. Поради моето пристигане единствената стая беше разделена на две отделения с парче басма, окачено от стена до стена върху едно въже. Басмата беше евтина тънка материя, наричана „американ“, защото се произвеждаше в САЩ и я докарвах в Африка за търговия с туземците. Братовчед ми ме представи на жена си – кротка, слаба женица, която някога сигурно е била много хубава. Тя едва посмя да ме поздрави и подскачаше нервно всеки път, когато братовчед ми я заговореше. И нищо чудно, защото почти всяка негова дума се придружаваше от удар.

Дадох ми едно от двете отделения. Легнах в походното легло, нещастен, както никога през живота си.

Следната сутрин излязох с братовчед си да разгледам плантацията. Земята беше занемарена и в плачевно състояние. Разбирах от земеделие достатъчно, за да видя, че всичко се вършеше неправилно. Братовчед ми не беше роден за чифликчия и недоумявах защо се беше захванал с тази работа. Може би от страх да се показва по крайбрежието. Опитах да му обясня как се тори земята и как се копят напоителни канали, но той не обръщаше внимание на думите на хлапаци като мен.

Непрекъснатата бруталност на този човек действуваше болезнено. Той изпитваше удоволствие да рита и удря своите туземци, а когато вечер прибираха кравите, той биеше бедните създания с камшик от необработена кожа, докато те почваха да реват от болка.

Останах в плантацията три месеца. През това време не научих нищо за Африка освен езика суахили. В Източна Африка живеят десетки туземни племена и суахили е техният универсален език. Където и да отиде човек, непременно ще намери няколко туземци, които разбират суахили. Не можах да науча братовчед си да ръководи плантацията и мястото западаше с всеки изминат ден. Всяка нощ го слушах да псува малката си нещастна жена и обикновено след псувните следваха удари. Бях много млад и не можех да сторя нещо. Търпях, защото си спомнях думите на баща си за връщането с подвита опашка. С болка си представях как допълзвам до Ширингтън, как моля семейството си да ме прибере и как смирено прося извинение от свещеника и учителя. Как биха злорадствували дъртите гадове!.. Това щеше да е краят на всичките ми

хубави мечти и амбиции... И все пак не изтъпях. Събрах оскъдните си вещи и един чифликчия, приятел, ме върна в Найроби.

Скромните ми средства бяха вложени в Индийска банка. Отидох да изтегля пари за връщане. Човекът зад гишетото, като чу шотландския ми гърлен акцент, ме погледна с любопитство.

– От коя част на Шотландия си, момко? – неговият глас също звучеше гърлено.

– Ширингтън, 11 километра от Дъмфрис.

– Тогава ти сигурно познаваш брат ми, майор Круикшанкс от Айрширския имперски полк...

По една случайност бях служил кавалерист в Айрширския полк и майор Круикшанкс ми беше офицер. Бяхме добри приятели.

Като чу това, човекът ме накара да седна и да му разкажа приключенията си. За униние и връщане в къщи не разреши да се споменава.

– Шотландецът никога не се предава – ми каза той.

– Да не говорим повече за това. Имам един приятел в железниците. Той ще те назначи кондуктор, докато си намериш нещо по-подходящо.

След една седмица постъпих на работа по същата линия Момбаса – Найроби, по която бях пътувал преди три месеца. Дадох ми хубава униформа цвят каки и портупей през гърдите. Аз обаче не обичах такива глупости и обличах униформата само когато във влака пътуваше някое официално лице. Открих, че като кондуктор на влака имах чудесна възможност за лов. Често край линията виждахме лъв с жертвата си, а призори или надвечер се случваше да минем и край леопард. В сандъка за храна държах стария си маузер. Когато минавахме край някой хубав екземпляр, аз се навеждах през прозореца и стрелях. После дърпах спирчката и скачах долу. Заедно с моя помощник-туземец одирахме кожата. В онези дни хората не бързаха много. Машинистът, добър другар, ми помагаше. Той наблюдаваше трасето пред себе си и ако наоколо имаше дивеч, даваше сигнал със свирката: три пъти – леопард, два пъти – лъв, а когато спираше само за да вземе някой пътник, – веднъж.

Един път машинистът нададе цяла канонада. Погледнах през прозореца и видях първото си стадо слонове. Те пасяха в храсталака край линията. Никога преди това не бях виждал слон, но грабнах пушката и скочих от влака. Машинистът се хвърли, за да ме спре.

– Аз мислех само да ги погледнеш, не да стреляш – ми каза той. – Представи си, че ни нападнат.

– Не бой се, ще ги избием като зайци! – обещах му аз. Заедно се промъкнахме към стадото. Все пак съм имал толкова разум, че да се

придвигим към тях срещу вятъра. Животните нямаха представа за нашите намерения. Когато се изравнихме с тях, стадото промени пасището и се разположи между нас и влака. Слоновете не се движеха в група. Те се бяха пръснали из високите храсти и изведнъж се намерихме заобиколени от всички страни. Животните още не ни бяха подушили. Иначе миризмата ни щеше да ги хвърли в паника. Машинистът беше нервен човек. Помоли ме да не стрелям.

– Ще се намерим в средата на паниката. Да се махаме оттук! – молеше той.

Аз обаче не исках да се върна, без да съм гръмнал поне веднъж. Нищо не разбирах от лов на слонове и не знаех, че има само няколко места, където един 275-калибрен куршум може да проникне и да убие слон. Вдигнах маузера и се прицелих в плешката на един мъжкар с прекрасни бивници. Натиснах спусъка.

В следващия миг настана истински ад. Слоновете тичаха във всички посоки, ревяха и пищяха. Земята се тресеше под краката им, а някои минаха така близо, че бих могъл да ги докосна. Когато прахът се слегна, намерих машиниста коленичил на земята. Той се молеше. Моят слон не беше паднал и поисках човекът да ми помогне да го проследя.

– Ако Бог със своята безкрайна милост ми позволи да стигна до локомотива си, никога няма да слеза от влака! – беше всичко, което той каза.

Но моят изстрел излезе по-добър, отколкото бях предполагал. На следния ден на връщане от Момбаса видях убития слон недалеч от линията. Спрях влака и прибрах бивниците. Продадох слоновата кост за 10 рупии¹ килограма (двата бивника струваха близо 37 лири), което беше повече, отколкото вземах за два месеца като кондуктор.

Така разбрах, че човек може да печели като ловец, и то да печели добре. Никога преди не бях мислил за това. В Шотландия ловът беше забавление, и то предимно за богатите, които могат да си позволят да вдигат фазани и да наемат блата с яребици. Да изкарвам хляба си с пушката ми се виждаше твърде хубаво, за да е истина. И все пак много мъже в Найроби преживяваха по този начин.

Службата по железниците, имаше предимството, че ми даваш възможност да срещам много хора. Аз се запознах с някои от най-големите професионални ловци по онова време и според мен това е най-колоритната група мъже, които някога са живели. Между тях беше Алън Блек,

1. 5 рупии = 1 лира (бел. пр.).

украшил шапката си с върховете на опашките на 14-те убити от него лъва-човекоядци, Бил Джад, един от най-известните ловци, които събираха слонова кост в Африка, по-късно убит от един побеснял слон, Фритц Шинделар, облечен винаги в чисти бели бричове, според мълвата от кралски произход. Фритц бил офицер в унгарски лейбхусарски полк и ходеше на лов за лъвове с кон. Той галопираше редом с големите котки и стреляше по тях с карабина. На края загина от един лъв, който го смъкна от седлото. Запознах се със стария К. арамоджо Бел, който убиваше слонове с лека 256-калибрена пушка.² Той знаеше така добре най-уязвимите места на големите мъжкари, че не се нуждаеше от по-тежко оръжие. Познавах американеца Лесли Симпсън, който се ползуваше с репутацията на най-големия ловец на лъвове на своето време. За една година той беше унищожил 365 лъва. Тези мъже бяха моите кумири и аз мечтаех да стана като тях.

2. Приблизително 6,5 мм (бел. пр.).

Професионален ловец в Африка

Кариерата си на професионален ловец започнах с лов на лъвове за кожата им. В Момбаса лъвските кожи се продаваха по една лира, а леопардовите – почти толкова. По онова време в областта Цаво, на около 220 километра югоизточно от Найроби, имаше много лъвове. Считаха ги за вреден дивеч, защото изстребваха добитъка, а някои не се отказваха и от заблудили се туземци. Няколко години преди това по време на строежа на железопътната линия лъвовете изяли толкова много йндици-кули, които работели по трасето, че строежът трябвало да спре, докато прогонят и избият лъвовете-човекоядци. Аз лично мисля, че самите кули са станали причина лъвовете да станат човекоядци. Железопътната компания заплащала добри пари на кули, които доброволно погребвали своите другари, починали по време на строежа на линията. За да си спестят труда, тези погребални групи просто оставяли трупове в храсталака, за да ги ядат хиени и лъвове.

Лъвовете обичат мърша и скоро си изработили вкус към човешко месо, което в продължение на много години ги направило опасни за хората.

Лъвът на лъвове е опасен. Доста надгробни плочи в гробището на Найроби носят простия надпис: „Убит от лъв“. В областта Найроби имаше около 40, професионални ловци на лъвове и половината при един или друг случай бяха наранявани тежко. Без да зная нещо за тези големи котки, с моя стар маузер и едно момче-туземче тръгнах да завоювам славата на голям ловец на лъвове.

За да можеш даловиш много лъвове, трябва да знаеш как мислят и как се държат те. Човек разбира много добре кучето, защото мисли почти както хората. Обаче лъвът е котка, а котките са любопитни животни. Лъвовете са темпераментни и се поддават на настроения. Времето им влияе силно. При дъжд стават нервни, енергични и чувствителни. При продължителна суша те са лениви и апатични. Лъвовете излизат на лов предимно нощем. Мракът, изглежда, ги възбужда. Колкото по-тъмна е нощта, толкова по-вероятно е да се появят лъвове. Не съм чул лъв да убива при пълнолуние. Има много случаи, когато хора са срещали лъвове в гората и са ги прогонвали с викове. Но съм виждал също лъв да напада камион и почти да го преобръща в опита си да достигне хората вътре. Ще разкажа тази случка по-нататък.

Лъвовете са много общителни и обичат да се събират на групи. Те не изпитват такова голямо удоволствие от общуването, както кучетата, но обичат да чувствуват, че не са сами. Група лъвове се нарича прайд, средновековен термин, забравен от векове, възстановен в Африка и сега възприет навсякъде. Виждал съм прайдове от 18 лъва – от пращадото до новородените лъвчета, които играят с опашките на майките си. Лъвовете са многобрачни. Когато лъвицата се разгони, лъвът се оттегля с нея няколко дни, после се връщат в прайда. В един прайд може да има няколко мъжки, всеки със свой собствен харем, но обикновено един от лъвовете е водач и другите му се подчиняват.

Не би било правилно да се каже, че лъвовете ловуват групово, но все пак съществува известна организация. Самото убиване се извършва от лъвиците или от младите активни мъжки лъвове. Старият патриарх охранява тила и ръководи. Той се намесва с цялата си тежест и сила само в случай на нужда. По време на лов членовете на прайда поддържат връзка помежду си чрез ниско, особено, венстрилоквистно ръмжене. Почти е невъзможно да се каже откъде идва звукът. Лъвовете рядко реват: само няколко пъти през живота си съм чувал истински лъвски рев. Способността им да виждат и в най-тъмната нощ е просто невероятна, защото аз съм убеден, че при лова те се осланят повече на зрението си, а не на мириса. Те разчитат с ловното си ръмжене да подплашат дивеча и после го подгонват към мястото, където чакат другите лъвове. Разбира се, ако успеят да се приближат достатъчно до плячката си, те дебнат и скачат върху нея, също както правят котките.

Лъвовете не ловуват всяка нощ. След лов те се нахранват до насита, а на следващата нощ се връщат, за да изядат, каквото е останало. Често те лежат и на следващата нощ, за да се смели храната им, и почиват. На третата нощ отново излизат на лов.

Не беше мъчно да намирам лъвове в Цаво. Местните жители ми помагаха с най-голямо удоволствие. През дъждовния сезон лъвовете напускаха обитаваните от тях райони и странствуваха на далечни разстояния. В такова време те предпочитаха да се движат сами, а не в прайдове. Често се случваше някой лъв да попадне в област, в която нямаше дивеч. Тогава той се принуждаваше да потърси храна сред добитъка на местните жители. Нощем туземците затварят добитъка в огради от трънливи храсти. Лъвовете не обичат да влизат в тези огради, но по остроумен начин карат добитъка да излезе при тях: Лъвът се движи срещу вятъра, за да усетят ужасените животни миризмата му. Ако добитъкът не изпадне в паника веднага, лъвът умишлено уринира на земята. Острата

миризма на урината всява панически ужас. Животните хукват подплашени извън оградата и се пръскат из храстите, където лъвът спокойно ги избива. Не се съмнявам, че лъвовете си служат с този метод и при дивечовите стада.

Щом някой местен жител ни обаждаше, че лъв е убил домашно животно, моето момче и аз отивахме на мястото на произшествието. Разлеждахме следите и тръгнахме подир котката. Разчитането на следите по песъчливата почва на гъсталака беше много лесно. Обикновено лъвът лежеше в някой гъст храст наблизо. При нашето приближаване той сърдито заръмжаваше. Момчето почваше да хвърля камъни по посока на гласа, докато ръмженето станеше по-високо и по-яростно. Най-после лъвът се вдигаше и нападнаше с такава бързина, че често имах време само за един изстрел.

Едва ли има по-страшна гледка от нападащ лъв. Той връхлита с бързина почти 65 км в час и с най-високо темпо още от първия скок. Ако успее да издебне антилопа и да се доближи на 50 метра, антилопата е осъдена на гибел, защото въпреки голямата ѝ скорост лъвът ще я настигне с десетина скока. Нападащ лъв не може да изпусне човек на 30 метра. Възрастният лъв тежи около 200 килограма и ако връхлети с цялата си сила, той ще събори човек така лесно, както човек преобръща гъба с крак.

Аз стоях с готова за стрелба пушка, докато моето момче хвърляше камъни, за да предизвика нападението. Когато звярът връхлиташе, притисках пушката на рамото си и мигновено стрелях в кафявата маса, която летеше с бързината на шрапнел. Често си мисля, че стрелбата по водните птици, които като светкавици прекосяваха Лохар Мое, в детските години ми беше от голяма полза. Ако изстрелът е сполучлив, лъвът обикновено се превърта през глава и бухва на около 3 метра пред теб. Ако не улучиш, трябва наистина да си голям късметлия, за да успееш да стреляш втори път, преди лъвът да се хвърли отгоре ти и да те разпори със зъби и нокти.

И все пак, ако човек вярва в себе си и в пушката си, ловът на лъвовете, дори и при тези условия, не е много опасен. Този занаят обаче става много труден, ако по време на лов трябва да се ядосваш за недостатъците на някой друг. В онези ранни дни станах съдружник с един по-възрастен мъж, считан за голям ловец на лъвовете. Неговият ловен метод беше прост. Той си служеше с пушка-капан! Пушка, прикрепена за някое дърво, а от затвора до стръвта опънато въже. Когато лъвът дойде и започне да яде стръвта, той дръпва въжето и се застрелва.

Когато за пръв път аз и този човек отидохме да проверим неговите пушки-капани, намерихме една от пушките изпразнена, но лъвът беше само ранен: имаше късчета козина и кръв, но животното не се виждаше. Съдружникът ми сви рамене и се приготви да отиде при следващата пушка-капан. Винаги съм смятал, че раненото животно не трябва да се оставя да умира бавно в гората. Настоях да проследим лъва. Моят съдружник мислеше, че да се търси ранен лъв в гората е ненужен риск. Аз настоях и ние тръгнахме по кръвавата дияра.

Вървахме по следите, докато по количеството кръв разбрах, че раненото животно трябва да е много наблизо. Съдружникът ми реши да се покачи на едно дърво: щял да огледа наоколо за лъва.

Без друго исках да се отърва от него. Беше толкова нервен, че можеше да се очаква всичко. Не обичам нервни хора със заредена пушка зад гърба ми. Продължих по следата сам.

Като си проправях път сред гъсталака, внезапно видях лъва, спотанен във високата трева на няколко метра от мен. Той ме наблюдаваше. Беше на чудесен прицел. Вдигнах бавно пушката и точно щях да стрелям, когато пушката на моя приятел, покачен на дървото, неочаквано изгърмя. Лъвът изпищя от болка и се хвърли върху мен. Затворих очи и стрелях напосоки. Нямах време да се прицелвам точно. Лъвът падна мъртъв почти в краката ми.

Моят приятел извика от дървото:

– Джон, жив ли си?

– Жив, но не благодарение на теб – отвърнах. Когато прегледах лъва, открих, че изстрелът на моя услужлив съдружник беше откъснал опашката и по този начин не само че бе предизвикал лъва, с което едва не ме погуби, но беше развалил и кожата. За щастие ни провървя: успяхме да се сдобием с кожата на един красив стар лъв, която не струваше пукната пара, отрязавме опашката и я зашихме върху новата кожа така добре, че я продадохме без спорове.

След тази случка реших да продължа да работя само с моето момче. Човек има нужда от другар при лов, защото сам дори не може да одере лъв: един трябва да държи краката разкрасени, докато другият прави разреза.

След няколко месеца успяхме да въведем в лова на лъвовете известна система. Качвахме се на влака до някоя от малките гарички по линията и оттам се отправяхме пеша за леса. Носехме само моята пушка, патрони, нож за одиране на лъва и бутилка с вода. Вървахме направо през гъсталака, докато стигнем до някое плитко дере, обикновено обрасло

с висока трева и бурени, които предлагаха чудесно прикритие. През горещите часове на деня лъвовете обикновено лежат в такива места. Заставах от едната страна, а момчето тръгваше по другия бряг на дерето и хвърляше камъни надолу. Ако се чуеше ръмжене, то продължаваше да хвърля, докато вдигне лъва. Убитият лъв довличахме до някое дърво и го окачвахме за задните крака. После тръгнахме да търсим друг. Никога не убивах повече от 4 лъва на един лов, защото прясно одраните кожи тежаха около 20 кг едната, а човек не можеше да носи повече от две.

Главната трудност при този начин на ловуване беше, че никога не знаех колко лъва щяха да изскочат, когато момчето почнеше да хвърля камъни. Веднъж, като вървах по брега на едно дере, чух хъркане на запал лъв. Хвърлих камък, за да го вдигна. Вместо един, върху ми се хвърлиха два лъва. Нямах време да мисля. Стрелях по единия и видях, че пада. Другият с голям скок мина точно над главата ми и събори шапката ми.

Тези лъвове всъщност не ме нападнаха. Подплашени от камъка, те просто бягаха, а аз се случих на пътя им.

След като работих така няколко месеца, почнах да си въобразявам, че съм голям познавач на леса и добър ловец и както е присъщо на един хлапак, станах самонадеян. Според мен всеки ловец минава през три етапа. Първо е нервен и несигурен в себе си. После, като усвои основата на занаята, става самомнителен и мисли, че нищо не може да му се случи. По-късно се научава какви рискове трябва да поема и кои са чиста глупост. Сега аз бях във втората фаза и докато науча урока за третата, едва не загубих главата си.

По това време още ходех на лов с моето момче в горите на Цаво. На десет километра от Цаво е хълмът Кюлу. Там се беше установила група каменари, които разбиваха скали и добиваха камък за трасето на железопътната линия. Между тези две места се простираше девствена гора, през която не минаваха пътеки и пътища и за която се говореше, че изобилствува с лъвове. Реших да тръгна пеша от Цаво за хълма, като пресека гората и ловувам по пътя.

Десетина километра не са голямо разстояние. Тръгнах рано сутринта. Смятах да стигна Кюлу към обяд. Нямах компас и дори не се бях погрижил за кутия кибрит или бутилка с вода. Взех маузера и един джоб патрони. Това беше всичко. Момчето ми отиде на гости при свои роднини, тъй че бях сам.

В началото всичко вървеше благополучно. Гъсти чадървидни бодливи дървета закриваха слънцето и се ходеше леко. Имаше много следи

от носорози и малко от лъвове. Напредвах добре. Изведнъж пред себе си видях следи от човешки крак.

– И таз добра – казах си, – какво значи това?

Бях уверен, че в гората няма никой освен мен. Спрях се да разгледам следите и открих, че това бяха моите стъпки. Излезе, че се бях въртял в кръг.

Аз бях дързък и доста самоуверен младеж, но при вида на тези следи загубих доверие в себе си. Това може да се стори на някой дребна работа, но аз ви казвам, че когато човек е сам в гората без никакъв другар, той изпитва много неприятно чувство. За пръв път в живота си изпаднах в паника. Внезапно разбрах колко много съм зависел от моето момче. Туземците сякаш имат компас в главите си и никога не се губят.

Седнах и се опитах да мисля. Няколко пъти решавах да се покатеря на дърветата, за да видя слънцето, но не можах да си проправя път през 10-сантиметровите бодли. Помислих да тръгна обратно по собствените си дири до Цаво, но това щеше да отнеме много време, а нямах желание да прекарам нощта в гората. Реших да побързам и да се опитам да стигна Кюлу.

Когато настъпи нощта, все още се лутах в гората. Не смеех да спра, защото се страхувах, че без вода не ще преживея още един ден в безплодния храсталак. Продължавах да се боря. Носорози, внезапно вдигнати от прикритията им, профучаваха край мен като експресни влакове. Същинско чудо беше, че не ме удариха. Когато се пукна зората, аз падах от изтощение, но нямаше вид, че приближавам Края на гората.

Няколко часа по-късно отново попаднах на собствените си следи. Бях загубил напълно представа за посоката, тъй че нямаше смисъл да се опитвам да тръгна назад. Щях да умра, преди да разгадая дирите си. Продължавах да вървя през безкрайния лес. От време на време попадах на носорози. Те седяха под бодливите дървета. Ако побягвах, не ги закачах, ако нападах, застрелвах ги, защото бях твърде слаб да тичам или да се отклонявам встрани. Оставих ги да лежат убити, без да се интересувам за рога или кожи, въпреки че рогът на носорог беше по-скъп от слоновата кост – 0,5 кг една лира.

Отново настъпи нощ, а аз все още бях в леса. Бродех като в делириум, стрелях по всичко, което виждах или ми се струваше, че виждам в тъмнината. Новият ден дойде, но аз не бях на себе си. Помня, че усещах как бодливите клони ме шибяха в лицето, когато залитах, без да зная какво правя. Този ден щях да загина, ако не се бях препънал върху една локва вода, гадна кална течност, пълна с изпражнения на носорози и

следи от големите им стъпала. Паднах върху локвата и пих, докато вече не можех да преглъщам!

Лежах в локвата няколко часа. Почувствувах се по-добре и продължих. Обаче не задълго. Тази нощ беше ново мъчение. Сутринта ме завари отчаян от глад и луд от жажда. Въртях се из безкрайния лес и започнах да губя ума си. Амунициите ми се свършиха. Сега при появата на носорог трябваше да се отдръпвам. Заобикалянето на животното в това отпаднало състояние ми костваше толкова усилия, колкото ми трябваша, за да вървя цял час.

Тогава пред мен в храстите нещо проблясна на сребристи вълни. Отначало не обърнах внимание. Когато се доближих, спрях и насилих очите си да вземат предметите на фокус. Това бяха телеграфните жици по железопътната линия до Кюлу. Втурнах се към тях, защото се боях да не съм в делириум. Когато стигнах до стълбовете, паднах на колене и се разхълцах. Бях спасен. Трябваше само да следвам линията до Кюлу и лагера.

Останах в Найроби, докато се възстановя. Вече имах нелоша репутация като професионален ловец и често ме канеха на танцови увеселения. На една такава вечер срещнах г-ца Хилда Бенбъри. Нейният баща беше собственик на музикален магазин в Найроби. За мен Хилда беше най-хубавото и благородно момиче, което бях виждал. Тя като че ли също ме харесваше, но никой не би могъл да опише изненадата ми, когато, след като я помолих да ми стане жена, тя каза „да“.

Понеже вече носех отговорност за това хубаво младо момиче, реших да обърна нова страница и да се откажа от рисковете и несигурността на професионалния лов. Мой роднина в Шотландия почина и ми остави малко пари. Реших да се захвана с превозване на товари. Найроби растеше бързо и нуждата от стоки се увеличаваше. Вложих капитала си в мулета, коне и фургони и започнах да превозвам товари за заселниците. Аз съм лош търговец и въпреки че работех усилено, след година фалирах и загубих всичко, каквото бях вложил в предприятието.

Съобщих на Хилда. Тя посрещна много спокойно лошата вест, въпреки че очакваше дете.

– Е, Джон – каза тя весело. – Предполагам, че ще загубиш тези пари. Ти не си за търговец. Сега, като ги нямаш, можеш да бъдеш пак професионален ловец... Впрочем ти винаги си желал това, нали?

Какво може да направи един мъж при такова доверие? Отидох при моя приятел Лесли Симпсън, американец, професионален ловец. Когато Лесли чу, че искам да водя групи и че се нуждая незабавно от работа,

той потърка брада:

– В града току-що пристигнаха двама американци. Трябва им водач през равнините Серенгети. В сърцето на този район има голям изгаснал вулкан, Нгоронгоро. Казват, че в кратера има толкова дивеч, колкото никой ловец не е виждал в живота си. Доколкото ми е известно, истинско сафари не е минавало през Серенгети, въпреки че там са ходили няколко ловци, които събират слонова кост. Говори се, че един странен човек на име капитан Хърст живее в кратера. Казах на американците, че не зная човек, който би искал да ги заведе там, но ако искаш работа – ето ти!

Благодарих на Лесли и побързах в къщи да кажа на Хилда, че отново започвам кариерата си на професионален ловец и водач.

Сафари в Серенгети

На следния ден се запознах с моите клиенти-американци в техния хотел. Те бяха едри, сърдечни хора, преуспяващи търговци от западната част на САЩ.

– Капитане, искаме да ни заведеш в област, в която дивечът не е избит – обясняваше единият, а приятелят му клатеше глава одобрително. – Искामе трофеи и трудностите няма да ни спрат да достигнем места с първокласен дивеч.

С изключение на Лесли Симпсън, това бяха първите американци, които срещам. Носовият им говор ми звучеше чуждо, а сигурно и моят собствен шотландски гърлен изговор е бил не по-малко странен за тях. Жаргонът им беше заразителен. След едночасов разговор аз се чух да казвам:

– Басирам се, това е страшна идея!

А когато вечерта се върнах в къщи, извиках на Хилда:

– Е, може да се каже, че всичко е о'кей! – И не можах да разбера, защото тя ме зяпна учудено.

Моите клиенти се запалиха да направят излета до Нгоронгоро. Обясних им откровено, че не познавам мястото, но според слуховете кратерът бил най-хубавата ловна местност в цяла Африка. Тревожеше ме мисълта, че ще прекосим Серенгети през сухия сезон. Равнините са обширни, полупустинни и се простират на стотици километри в Южна Кения. Нямах представа къде се намираха кладенците с вода или на какъв дивеч можехме да разчитаме за храна на туземците-носачи. Предупредих моите клиенти, че пътуването ще бъде трудно и вероятно опасно, но моята предпазливост ги разпали повече.

Доволен бях от ентузиазма им, но добре познавах затрудненията, свързани със сафари из такава местност. Отидох при Лесли Симпсън за съвет. Той направи отлично предложение:

– Познавам един стар ловец, холандецът Фури – ми каза той. – Гледат го с лошо око заради браконьерството на слонова кост и контрабанда на добитък, но той е един от малцината, които са минавали през тази местност. Фури е сега в Найроби и аз вярвам, че би ви завел до Нгоронгоро.

Фури беше мършав човек с хитър поглед и достатъчно стар, за да ми бъде дядо. На младини един носорог го нападнал неочаквано в гръб

и така разкъсал мускулите на бедрото му, че той окуцал. Както повечето от старите ловци, които събират слонова кост, Фури няколко пъти печелил и губил състояние. Той винаги влагал парите от някой успешен лов в по-голямо сафари. Докато му вървяло, приходите от експедициите продължавали да растат, но няколко последователни неуспеха погълнали всичките му печалби. Тогава Фури се захванал с контрабанда на добитък – прекарвал цели стада под носа на постовете и ги отвеждал в области, където ги продавал скъпо. Въпреки разклатения му морал старият човек беше един от най-добрите познавачи на леса, които съм срещал. В момента той се намираще в един от своите злополучни периоди и с удоволствие се съгласи да ни заведе до кратера само за няколко лири.

Екипирахме се в Аруша, около 320 километра южно от Найроби по пътя за Серенгети. Първата ни грижа бяха носачите. Единствените, които намерихме, бяха от племето уааруша, малко мързеливи и свадливи. Племето се препитава от земеделие, но цялата работа вършат жените, докато мъжете се забавляват, като пият и рисуват по телата си непонятни шарки с горена кост и червена глина. Лесли Симпсън ми беше дал един от хората си, за да им бъде отговорник. Той се наричаше Андоло и беше най-добрият препаратор на птици в Африка. Беше усвоил този занаят преди няколко години в една експедиция, организирана от Американския музей по естествена история в Ню Йорк. Андоло щеше да бъде много полезен за съхраняването на ловните трофеи и въдворяването на ред сред недисциплинираните носачи.

Съвременният професионален ловец едва ли би разбрал грижите и трудностите, свързани с организирането на едновременно пешеходно сафари. Днес сафари се правят с тежкотоварни камиони. Настанен удобно в тези мощни машини, човек може да носи всякакви съоръжения, без да се тревожи от липсата на храна или от жестоко палещото слънце. Сред такъв относителен комфорт се изминават по 160 километра на ден, докато за онова време 30 километра дневно бяха тежко изпитание за краката. Най-хубавото от всичко е, че камионът е лишен от всякакъв темперамент. За разлика от носача камионът няма да те напусне, защото му е домъчняло за жената или защото пътят е труден. Който не е изтърпял емоционалните изблици на няколко десетки носачи, никога не би разбрал безценните качества на камиона.

Нашето сафари се състоеше от 150 носачи. Всичко необходимо за тримесечното ни пътешествие те носеха на главите си. Почти една трета от тях носеха храна. И въпреки това непрекъснато се налагаше да спираме и да попълваме запасите си с дивеч. Ловът в Африка изглежда проста

работа. Но все пак животните трябва да се дебнат, а това отнема време и забавя хода. Освен това можеш да попаднеш в местност с малко или никакъв дивеч. Вода можем да носим съвсем малко, затова зависехме напълно от намирането на вировете по пътя.

Екипировката трябваше да бъде разпределена на товари по около 25 килограма – тежестта, която е прието да се носи на глава. Аз държах в храната да преобладават консервите, които въпреки че тежаха, бяха много удобни. Към палатките, походните легла, мрежите против комари, кухненските съдове, пушките и амуниците прибавихме няколко килограма сол за съхраняване на трофеите.

Преди да потеглим от Друша, Фури предложи да дадем на носачите угощение, за да ги предразположим. Племето уааруша има малко добитък и са лоши ловци, затова рядко вкусват месо и са луди за него. Купихме един тлъст вол и носачите се приготвиха за банкет. Те поканиха всичките си приятели и роднини. Тъй като всеки носач беше поне далечен роднина на някого, на вечерята пристигна цялото племе.

Часове преди определеното време в лагера започнаха да се стичат от всички страни дълги потоци от туземци. Мъжете носеха ивица мръсно платно около кръста и амулети, купени от местния врач, за да ги закрилят по време на пътуването. Повечето от жените нямаха нищо върху себе си, ако не се смятат мазнината, с която се бяха намазали, и горските цветя, с които се бяха накичили. Обикновената туземка съвсем не е привлекателна, особено ако съгласно модата си е обръснала главата и се виждат вълнообразните буци на черепа ѝ. Но имаше и няколко съвсем хубави девойки с черти, които говореха за добра раса. В очакване на разпределянето на месото оживлението и шумът нараснаха. Колкото повесели ставаха хората, толкова по-обидни епитети се подхвърляха. Те вършеха това непрекъснато и с почти невероятна бързина. Всяка острога се посрещаше с изблици на неудържим смях, а младите момичета дори се търкаляха по земята от възторг.

Единият американец ми каза:

– Едва ли ще имаме неприятности с тези добродушни приятели.

Аз мислех същото, но Фури не беше убеден. На следната сутрин неговите опасения се оправдаха. Хладните ранни сутринни часове са най-доброто време за пътуване, но дълго след като слънцето се вдигна, носачите седяха край огньовете и закусваха, без да бързат. Андоло, нашият отговорник, се ядоса толкова, че взе да рита котлетата на носачите, за да ги принуди да побързат. Мигновено мъжете побесняха. В яростта си някои паднаха на земята, а други грабнаха камите и се

хвърлиха върху Андоло. Фури и аз трябваше да ги задържим с пушки. Андоло се изплаши и искаше веднага да се върне в Найроби. Много усилия ми струваше да го накарам да остане.

След това непредвещаващо нищо добро начало бавно потеглихме. Редицата нацупени носачи се простираше на километър. Добре, че бяхме взели няколко магарета за по-тежкия товар. Тези търпеливи животни бяха много полезни. Трудният характер на местността не ни позволи да използваме каруци, въпреки че една-две волски коли щяха да бъдат от огромна полза.

Първият етап от пътя беше кратък, за да се подготвят носачите постепенно за дългото пътуване. Освен това през първите дни на всяко сафари възникват непредвидени затруднения, които пречат на бързото придвижване. През нощта някои носачи побягнаха. Винаги трябва да се очаква загубата на няколко души, докато селото е наблизо. Фури и аз имахме пред вид това и бяхме наели достатъчно носачи, за да минем и без избягалите.

С напредването към Серенгети носачите се умириха и се създаде нещо като ред. Започнаха да усвояват малко по малко и задълженията си. Най-трудно намерих опитен готвач. Бях наел едно симпатично момче от Аруша. Една вечер влязох в кухненската палатка и го намерих да обира мазнината от антилопата, която готвеше, и да маже собственото си голо тяло с нея. Като видя изражението на лицето ми, момчето виновно започна да изстъргва мазнината от тялото си и да я маже обратно върху печеното.

Как бих желал тези, които описват Африка като тропическа долина със сенчести дървета и бълбукащи потоци, да ни придружаваха в тази гола, безводна пустош. Местността представляваше еднообразни, гладки като тепсия равнини, постоянно брулени от горещи ветрове. Нямаше никаква сянка. Потта попиваше в дрехите ни и почти мигновено изсъхваше от силната горещина, като оставяше петна от сол. Много рядко намирахме вирове със застояла вода, противна на вкус и с различни ужасни миризми. Носачите непрекъснато искаха месо, а дивечът беше оскъден. В областта върлуваше чума по рогатия дивеч и малкото оцелели животни бяха само кожа и кости. Равнините белееха от скелети. Вечер построявахме лагера, където се случеше, и лягахме да спим, заслушани в горещия вятър, който виеше над тази нещастна пустош.

На няколко пъти през това безкрайно пътуване видяхме странното явление на пустинята – миража. Случайно през деня вятърът спираше и топлинните вълни започваха да се събират. Те сякаш се надпреварваха

по голямата земя като безкрайна люлееща се верига. Отвъд тях пред очите ни степта плавно се превръщаше във водна долина!

Мислех си: какъв смъртоносен капан за човек, загубен в пустинята, както аз веднъж се загубих в гората Цаво. Бедният човек ще залита нататък подир това голямо езеро от прохладна, прясна вода, което непрекъснато ще отстъпва пред него, както краят на дъгата се отдръпва пред упоритото дете, което е решило да намери гърнето със злато! Илюзията беше свършена. Тя се нарушаваше само когато някое животно случайно минеше през отражението. В миража малки животни като чакала добиваха невероятни размери, а и най-мършавите газели изглеждаха като че носят рекордни по големина рога.

Моите клиенти издържаха дългото пътуване забележително добре. Всъщност те като че ли се радваха на трудностите: вървяха упорито ден след ден и се шегуваха един с друг или с мен, а когато намирахме някоя газела Грант с хубави рога, изпадаха във възторг. Тези газели бяха първите ни ловни трофеи и аз бях доволен, че клиентите ми толкова им се радваха. Газелите не бяха лоши, но Фури само ги поглеждаше, усмихваше се и казваше:

– Почакайте да стигнем кратера!

Изминахме повече от 160 километра, а Нгоронгоро все още не се виждаше. Започнах да се тревожа. Носачите непрекъснато мърмореха, че няма месо и вода и заплашваха да се върнат. Местността ставаше все по-лоша. Поговорих с Фури. Той също мислеше, че хората са готови да се разбунтуват, но ме успокои:

– Утре ще стигнем изворите Нгарука. Там ще можем да починем няколко дни, преди да продължим към вулкана.

Предполагам, че тези извори не се различават от калните вонящи вировете, които бяхме срещали досега. Но нямахме избор и продължихме.

На следващия ден следобеда, като се движехме тежко през безкрайната пустиня, Фури спря и посочи напред. Едва повярвах на очите си. Върху мръсно кафявата пустош се зеленееше петно най-чист смарагд, като че някакъв гигант беше тръснал капка боя от четката си!

– Нгарука – каза Фури. – Прясна вода и фурми. Ще построим лагера на сянка под дърветата.

При вида на оазиса изтощените носачи нададоха радостни викове. Мулетата се втурнаха напред към водата с такъв отчаян бяг, че едва смогнахме да ги удържим. Цялото сафари се разсипа в тронав галоп към дърветата. Под сянката на палмите, където горещото слънце не проникваше, въздухът беше приятно прохладен. Кристално бистър поток

течеше под високите стволоче и пръскаше искри в шарената сянка. Пихме, измихме лицата си в потока и после легнахме на брега, загледиани в скъпоценната течност. Беше истинско удоволствие дори само да я гледаш и докосваш!

Стотици зелени гълъби се хранеха със смокини и докато момчетата построяваха лагера, нашите спортисти се занимаваха цял час със стрелба. Тези гълъби са много бързи и могат да поставят на изпитание най-добрия стрелец на пернат дивеч. Открих едно стадо хипопотами. Те лежаха в потока, въпреки че водата едвам покриваше гърбовете им. Не можех да си представя как са попаднали тук тези животни. Застрелях един за месо на носачите и те го унищожиха в невероятно кратко време.

Останахме на лагер край потока десет дни. Починахме си и поправихме малките повреди по екипировката си. После рано една сутрин със съжаление напуснахме прекрасното място и поехме отново към кратера Нгоронгоро.

След труден път най-после видяхме пред себе си високите, обрасли с дървета склонове на изгасналия вулкан. Нгоронгоро се издига на 2400 метра над равнината. Върхът му бе забулен в мъгла. Вечерта достигнахме полите на голямата южна стена на вулкана и се настанихме на лагер край един поток. Бяхме дошли в някаква приказна тропическа страна. Заобикаляха ни огромни дървета, чиито клони се сплитаха в покрив над главите ни. Ярκο оцветени птици подхвърчаха между тях. Особено се запечатаха в паметта ми красивите гурако³. Телата им са тъмносини, крилата – червени. Маймуни се люлееха по клоните над нас и си бърбеха нещо. Имаше много дири от носорози и слонове, а също и следи от лъвовете.

Тази вечер край лагерния огън слушахме ловните ръмжения на лъвовите в тъмнината около нас. Магаретата започнаха да реват от страх и да опъват въжетата. Преместихме ги на светло край огъня и ги завързахме по-здраво. Фури ми каза, че лъвовете рядко нападат вързано животно, но се опитват да го подплашат, за да побегне в тъмнината, и там го повалят. Според мен тези лъвовите бяха по-скоро любопитни, отколкото гладни.

Лъвовете са много любознателни. Всеки прайд обикновено живее в определена област от няколко квадратни километра, която смята за своя собственост. Когато в територията им навлязат хора, лъвовете идват да разгледат що за създания са тези непознати. Дълго след като си легнах,

3. Птици от семейство Musophadidae (бел. пр.).

чувах лъвовете да обикалят лагера, давайки воля на своите ниски, стенищи въздишки. Понякога дори долавях дишането им. Но те не се опитваха да нападнат магаретата край огъня и най-сетне, след като задоволиха любопитството си, си отидоха.

Моите клиенти настояваха да спят с револвери на кръста. Американците много обичат това оръжие, въпреки че според мен то не е много полезно. Няма револвер, който би могъл да спре нападението на слон, носорог или дори лъв. Освен това е невъзможно да се прицелиш съвсем точно с револвер, защото ръката, която го държи, непременно ще мръдне. Оръжието има пълна устойчивост само когато прикладът е подпрян в рамото. Виждал съм обаче американци, които след дълга практика са станали специалисти в стрелбата с тези интересни играчки.

Призори на следната сутрин започнахме изкачването на кратера. Вървахме по дирите на дивите животни, защото те са отлични топографи и техните пътеки са измерени умно с оглед на най-лесното изкачване. Все пак нашите носачи пуфтяха и се задъхваха нагоре по склона, обрасъл с бамбукови и мимозови храсти. Едва късно следобед стигнахме ръба на стария вулкан.

С пристигането си на върха всеки от нас спираше занемаял пред гледката. Просторният кратер се простираше на 24 километра в диаметър. Всички истории, които бях чувал за Нгоронгоро, бледнееха пред величествените стада, пръснати по зелените пасища, като че изтръскани от някаква гигантска солница. Кратерът гъмжеше от дивеч. Тревата беше окосена от хилядите животни като морава. В далечината стадата се сливаха в една обща трепкаща бяло-сивобежова маса. Имаше зебри, жирафи, щрауси, елан антилопи, топи, скални кози, импала, гну, газели Томсън и Грант, ориби, дукер, водни еленови и храстови козли. Така вероятно е изглеждала африканската степ преди идването на белия човек. Този изолиран кратер беше последна крепост на дивите африкански животни.

Моите клиенти се държаха като деца, неочаквано пуснати в сладкарница. Те стреляха, докато пушките им се сгорещяха толкова, че не можеха да се държат. Часовете на деня бяха твърде къси, за да задоволят страстта си за повече кожи и рога. Беше ги завладяла треската на спусъка. По-късно открих, че това е характерна черта за всички американци, изправени за пръв път пред изобилния африкански дивеч след ловните ограничения в собствената им страна.

След като първият ентузиазъм се уталожил, моите клиенти решиха да се сдобият с рекордни трофеи. Трябвало да призная, че ми ставаше

лошо при вида на справочника на Роуланд Уорд – „Рекордни трофеи на едър дивеч“, който се появяваше всяка сутрин на масата за закуска. В този час на деня купата овесена каша ми беше много по-сладка. Импалата в кратера бяха особено хубави. По цели дни с помощта на бинокъл изучавахме различни екземпляри, за да открием животно с рекордни рога. Най-после се спряхме на трофея – хубаво животно с рога, по-дълги от 78 сантиметра. До него стоеше друг първокласен мъжки екземпляр, малко по-дребен. Един от клиентите ми се прицели и стреля, но падна по-дребното животно. Цяла трагедия! Мерихме дългите извити рога от-всякъде, но най-доброто, което постигнахме, беше 73 сантиметра – чудесен трофей, но по-къс от рекорда. Според мен това е въпрос на ловджийски късмет и нищо не може да се направи. Но моите клиенти бяха много по-решителни. Когато се върнахме в лагера, те се съветваха известно време и след това ми направиха предложение:

– Капитане, ти можеш, като поставиш на пара приклад на пушка, да промениш извивката или формата му, нали? Потвърдих.

– Чудесно! Тогава какво ще кажеш да напарим тези рога и да ги удължим, за да достигнем рекорда?

Не зная дали по такъв начин щяхме да получим нов световен рекорд или просто туткал, но отказах да направя опита.

Когато тръгнахме на лов рано сутрин, често виждахме лъв на сянка под някое акациево дърво. Лъвовете от кратера бяха величествени и според мен никой лъв в Африка не може да се мери с тях по големина и грива. Нищо чудно: при този съвършен климат и изобилна храна те израстваха като гиганти. Нашите спортисти се запалиха да убият някои от тези екземпляри. Същото желание имах и аз. Но скоро разбрах, че ловът на лъвове в открития кратер се различава много от лова в деретата.

Днес спортистът може да се приближи до някой прайд с кола, защото големите котки не се страхуват от коли. Но убиване на лъв в равниня, покрит с ниска трева кратер беше съвсем друго нещо. Лъвовете имат превъзходно зрение. Щом ни зърнеха, те за миг не сваляха поглед от нашите промъквачи се фигури. Лягахме по корем и се опитвахме да се приближим с пълзене. Тогава лъвът сядаше на задните си крака като куче, за да вижда по-добре. Опитвахме се да заобикаляме и успяхме да се доближим на няколко метра. Но лъвът държеше положението в ръце и щом се доближихме достатъчно, той ставаше и побягваше. А веднъж в движение, ние никога не можехме да го настигнем, защото лъвът изключително добре умее да се прикрива. Виждал съм голям лъв да пълзи, и да се крие в трева, която според мен едва би скрила заек.

Обсъдихме с Фури как най-успешно да се приближим до тези животни. Решихме да облечем един от нашите спортисти в кожата на щраус и да го пуснем да се доближи до лъва срещу вятъра. Планът изглеждаше чудесен. Застрелях един щраус и поръчах на Дндоло да го одере. Той беше вече почти свършил работата си, когато Фури дойде.

– Сетих се нещо – каза той. – Щраусът е любимата храна на лъва.

Обсъдихме въпроса отново. Решихме да използваме друг начин, за да се сдобием с трофеи.

Опитахме се да примамим лъвовете. Фури или аз застрелвахме антилопа и я довличахме до едно закрито място, където по всяка вероятност лъвовете лежаха денем. Срязвахме стомаха на животното, за да излязат стомашните газове и да се увеличи миризмата, и оставяхме трупа срещу вятъра по посока на прикритието. Вечер поставяхме на няколко места такава стръв, а сутрин отивахме да видим дали лъвовете са яли.

Лесно разпознавахме какви видове животни бяха идвали при стръвта. Лъвът винаги изгривва хрущялните краища на ребрата, – за него те са голямо лакомство. Също така той уринира наблизко и след това разравя земята със задните си лапи, като оставя ясни следи от нокти. Леопардът се държи по същия начин, но не оставя следи от нокти. Хиената оставя купчинки разтрошени кокали, а следите лесно се разпознават по ноктите, които приличат на кучешките.

Разглеждахме внимателно космите от лъвски гриви по стръвта, защото по тези косми искахме да разберем цвета на лъва. Черногривите лъвове са най-желани трофеи, а някой лъвове в кратера имаха гриви, дълги до краката.

За зла участ на нашите планове в местността имаше толкова любители на мърша, че лъвовете рядко успяваха да се доберат до стръвта. Нощем хиени и чакали оголваха труповете почти напълно, преди лъвовете да дойдат. Денем примамките бяха така плътно покрити от лешояди, че се виждаше само една движеща се маса от черни пера и тънки шийки. От време на време някоя хиена се хвърляше върху това живо кълбо и си пробиваше място само благодарение на тежестта си. Често виждахме леопарди да ядат редом с лешоядите. Когато се наядоха, леопардите грабваха някоя от птиците и я отнасяха със себе си – предполагам за десерт.

Не е лошо край стръвта да има няколко любители на мърша, защото лъвът става по-доверчив. Джавкането на чакалите и дългите „ю-е-ю“ на хиените привличат големите котки. Но когато се съберат толкова много, че месото изчезва, преди лъвовете да пристигнат, тогава

примамката е съвсем безполезна. Опитавме се да покриваме месото с бодливи храсти, но колкото и голямо количество клони да натрупвахме, неканените гости винаги успяваха да ги разчистят.

След като дебненето и примамването не успяха, решихме с Фури да изучим внимателно навиците на лъвовете от кратера, за да открием как нашите спортисти да се сдобият с трофеи. Фури ми каза:

– Лъвовете прекарват нощите в лов и ядене. Призори се връщат и се крият в тръстиките. Защо нашите клиенти да не им направят засада в тръстиките и да ги нападнат, когато се прибират?

Опитавме плана му и той се оказа добър. За няколко дни имахме четири величествени лъва: три черногриви екземпляра и един с голяма платиненооранжева грива, най-добрия трофей, който бях виждал дотогава.

Без колебание признавам голямата помощ, която ми оказа Фури при това сафари. Умът на стария бур не отстъпваше по бързина на пръста му върху спусъка. Веднъж, след като нашите клиенти бяха убили лъв, казах на момчетата да вържат кожата на едно магаре, за да я занесем в лагера. Докато връзваха прясно одраната кожа върху гърба му, магарето не й обръщаше внимание. Но щом го пуснаха, то побесня и хукна из равнината като лудо. С няколко подскока то се освободи от вбесяващия го товар и побягна из кратера. Мислех, че няма да го видим повече. След няколко дни обаче го открихме сред група зебри, и то очевидно като добре приет член на стадото. Нашите момчета се опитаха да уловят магарето, обаче зебрите побягнаха и то – с тях. Тогава Фури ни каза да пуснем останалите магарета на букаи. Щом беглецът видя приятелите си, дотърча при тях.

Фури ми помогна също, когато нашите клиенти пожелаха да стрелят слонове и носорози по залесените склонове на кратера. Не бях очаквал, че ще намерим такъв дивеч в Нгоронгоро и бях взел малко патрони с никелирани капсули. Нашите обикновени амуниции с меки върхове нямаха достатъчно пробивна сила, за да преминат през дебелия череп на слон или носорог. Фури разреши проблема: той свали върховете и ги постави обратно в гилзите. По този начин никелираните основи на патроните бяха отпред и даваха необходимата пробивна сила.

Досега не ни се беше удала възможност да се срещнем с капитан Хърст, самотния англичанин, който живееше в малко ранчо в кратера. Един ден при нас пристигна пратеник от окръжния управител в Аруша. Въпреки горещината и липсата на вода човекът беше пробягал цялото разстояние с писмо, затъкнато в цепнатия връх на една палка. Писмото

гласеше, че капитан Хърст е мъртъв. Неговите слуги не знаели, че ние сме в местността. Те съобщили в Аруша за станалото и питали какво да правят. Управителят ме молеше да разследвам обстоятелствата, при които беше настъпила смъртта, и да занеса вещите на капитана в Аруша.

Отдохме в ранчото на капитан Хърст. Заварихме хората му да се въртят безцелно в очакване на разпореждания. Един от по-старите слуги каза, че господарят им бил убит от слон преди десет дни. Хърст наранил слона в плешката. Животното побягнало към група гъсти храсти. Хърст решил да го пресрещне и заобиколил храстите от другата страна. Така те се срещнали лице с лице. Слонът грабнал човека с хобота си, преди той да може да вдигне пушката си.

Слугата ми разказа:

– Слонът занесе капитана до най-близкото дърво и го удари в стъблото. Капитанът изпищя и слонът го удари отново. Капитанът изпищя отново и слонът го блъсна още по-силно в дървото. Тогава капитанът не изпищя повече, тъй че слонът го пусна и си отиде.

Нямаше причина да се съмняваме в думите на момчето.

Капитан Хърст беше живял в малка къща с тръстиков покрив, кацнала на ръба на кратера. Вечер той е могъл да седи на малката предна тераса и да наблюдава около себе си най-величествената колекция от диви животни, видяна някога от човек. Климатът в Нгоронгоро е почти съвършен. Въпреки че планината се намира само на няколко километра от екватора, височината, на която се намира кратерът, го прави прохладен и приятен. В това прекрасно място е винаги пролет. Зимният студ и лятната горещина не го достигат. Заобиколен от изобилни дивеч, с извор студена вода край вратата си и гори, пълни с плодове, човек би могъл да живее тук като в райска градина. Гледах всичко това и си мислех колко доволен бих бил, ако прекарам останалата част от живота си в Нгоронгоро.

Капитанът имаше малко вещи, между тях едно ято щраусови птици, които той пазеше в ограда от тръни. Очевидно бе възнамерявал да започне търговия с щраусови пера. Отворих вратата на оградата, за да пусна птиците на свобода, но те отказаха да излязат. Най-сетне се наложи да запала оградата, за да ги принудя да се махнат. Щом огънят прегоря, глупавите животни се върнаха и застанаха върху горещата пепел. Не зная какво се е случило по-нататък с тях, но те не бяха склонни да напуснат мястото си дори и под заплахата на гладна смърт.

По-голяма трудност ми създадоха австралийските кучета, с които капитан Хърст ходел на лов за лъвове. Тези грамадни кучета приличаха

на големи хрътки с груба козина. Бяха в плачевно състояние, защото след смъртта на господаря им туземците не се грижеха за тях. Наредих да ги нахранят и бедните животни сякаш разбраха добрите ми намерения и вървяха по петите ми.

Нашите клиенти не желяеха да се връщат в Аруша заради имуществото на капитан Хърст. Те искаха да продължим на изток през Серенгети за Табора, откъдето можеха да вземат влак за крайбрежието. Естествено техните желания бяха мое първо задължение. Фури и аз се споразумяхме да продължим за Табора и след като клиентите ни заминат, Фури щеше да остане и да се погрижи за приготвянето и изпращането на трофеите. Аз щях да се върна в Нгоронгоро с носачите, за да взема нещата на капитан Хърст и да ги занеса в Аруша.

Пътуването надолу по склона на кратера и през Серенгети до Табора мина без произшествия. Там се сбогувах с клиентите и като оставих Андола да помага на Фури в приготвянето на трофеите, тръгнах с носачите назад към Нгоронгоро. Последните думи на Фури бяха:

– Пълни stomасите им с месо и няма да имаш тревоги!

Разбрах, че това беше ценен съвет.

Като се върнах в Нгоронгоро, останах в къщата на капитан Хърст няколко дни, за да се подготвим за дългото пътуване до Аруша. Австралийските кучета бяха в отлично състояние. Не можех да устоя на изкушението и няколко дни ходих на лов с тях.

Лъвът на лъвовете с хрътки е нещо съвсем различно. Щом кучетата съзираха лъва в равнината, те се вдигаха след него и го заобикаляха в кръг. Лъвът бе толкова зает да отблъсква кучетата, че можех да се доближа на няколко метра и да се прицеля добре. Умните кучета никога не се доближаваха много до лъва – държаха се на почетно разстояние от големите му лапи. Когато лъвът нападаше, те отваряха кръга и го пускаха да излезе. После пак го подгонваха и се опитваха да го захаят по задницата, докато най-сетне той спираше и се обръщаше. Така се сдобих с пет хубави кожи, за които знаех, че ще взема добра цена в Найроби. Нито за миг не ми минаваше през ума, че ще дойде ден, когато лъвовете ще бъдат внимателно охранявани като редки диви животни. В онези дни те бяха просто неприятна заплаха.

След няколко дни, когато тръгнахме за Аруша, лъвовете си отмъстиха. Сред имуществото на капитан Хърст имаше няколко големи гюма за мляко – по онова време ценни домашни потреби в Източна Африка. Вързахме гюмовете на гърбовете на магаретата и тръгнахме.

Долу в Серенгети горещината беше така убийствена, че момчетата

ме помолиха да почиваме през деня и да пътуваме нощем. Съгласих се неохотно, защото такова нощно пътуване ме смущаваше.

Починахме през знойните часове на деня и вечерта тръгнахме отново. Бяхме изминали само няколко километра, когато хрътките залаяха. Първоначално не можах да разбера причината. Тогава чух ръмжене на лъвовете около нас. Бяха подушили магаретата и сега обикаляха около нашето сафари и търсеха случай да ни нападнат. Извиках веднага на момчетата да съберат магаретата на едно място и да образуват кръг около тях. Това не смути лъвовете. Те умишлено застанаха срещу вятъра, за да ги подушат магаретата.

Щом магаретата доловиха миризмата на лъвовете, те подлудяха от страх. Момчетата ги държах здраво за главите, но те се теглеха назад, скачаха и демонстрираха нервна възбуда със задните си копита. Лъвовете се приближиха. Стана невъзможно да удържаме животните. Настъпи страшен безпорядък – магаретата ревяха, лъвовете ръмжаха, момчетата викаха, а тенекиените гюмове дрънчаха като гонгове! Стрелях срещу лъвовете, но в отговор получих свирепо ръмжене. Не можехме да удържим повече магаретата. Извиках на момчетата да пуснат проклетите животни. Те веднага побягнаха в тъмнината, а от гюмовете на гърбовете им се разнасяше думкане като от казанджийница. Хрътките искаха да ги последват, но ги задържах.

Знаех, че магаретата ще бъдат разкъсани и изядени, но не можех да направя нищо. Казах на момчетата, че ще прекараме нощта тук. Седнах и запалих лулата си за утеха. След това издълбах дупка в пясъка, поставих шлема си под главата и спях до сутринта.

Когато се развидели, тръгнах по дирята на магаретата. Скоро намерих следите на десет лъва – девет женски и един мъжки. С изненада видях, че лъвовете се бяха отправили в друга посока. След няколко километра намерих магаретата, скупчени едно до друго сред откритата равнина. Наоколо нямаше и помен от лъвовете.

Върнах се обратно по следите на магаретата и видях, че през нощта нашите уплашени животни се бяха втурнали точно по средата на прайда. Гюмовете на гърбовете им вдигнали такъв шум, че лъвовете избягали, недоумявайки, изглежда, какви животни ги нападат. Вярвам, че това е единственият случай в историята, когато при среща с лъвовете магаретата са прогонили цял прайд!

Нашето сафари стигна Аруша без други неприятности. Изпратих имуществото на капитан Хърст на брат му, който живееше в Найроби. След няколко дни се запознах с този господин. Той ми каза, че след

смъртта на брат си е наследил нотариален акт, който му дава право за владение на кратера Нгоронгоро в продължение на 99 години.

– Не ми трябва това място – ми каза той. – С удоволствие бих ви го дал под наем за 45 рупии годишно.

Посъветвах се с Хилда. Решихме, че кратерът е недостъпен, и ако го наемем, това значи живи да се погребем. Уви, не можехме да предвидим, че един ден Нгоронгоро ще бъде само на два дни път с кола от Найроби и една от забележителностите на Африка! Тогава недвижимият имот нямаше никаква стойност и кой можеше да предположи, че един ден степта ще се покрие с чифлици и малки градове ще никнат като гъби? За нас единственият източник на богатство бяха слоновата кост и кожата. И тъй казах на господин Хърст, че не мога да приема неговото предложение.

След това пътуване аз се лансирах като професионален ловец. Дългата и трудна практика ме накара да разбере истината, изказана от един стар колега: „Трудностите в нашата работа не идват от дивите животни. Те идват от клиентите.“

Клиенти – смели и други

По-голямата част от следващите двадесет години прекарах като професионален ловец и водач. Обикновено се екипирах в Найроби и тръгнах в най-различни посоки – от Белгийско Конго⁴ до Южна Етиопия. През тези години бях водач на принц и принцеса Шварценберг, на барон и баронеса Ротшилд, на много членове от по-дребната европейска аристокрация, на раджи и махараджи и голям брой американски милионери. Водил съм също и много спортисти със скромни възможности, които бяха спестявали години наред, за да могат да дойдат в Африка на лов за едър дивеч.

Както повечето професионални ловци, аз обикновено работех към някоя от големите фирми в Найроби, които организират и съоръжават сафари. Работил съм в няколко от тези фирми, но най-много при „Сафариланд Инкорпорейтив“, основана още в началото на века. Фирмата е организираща сафари за Редклиф Дъгмор, Мартин Джонсънови, Ага Хан, а през последните години за Метро Голдуин Майер при снимането на филма „Цар Соломоновите мини“. „Сафариланд“ имаше щатни професионални ловци и през двадесетте години – времето на икономически подем, щом някой от нас се завърнеше от едно сафари, веднага го изпращаха на друго.

Никога не знаех предварително какъв ще бъде следващият ми клиент: дали някой нервен човек, който просто искаше да излезе няколко километра от Найроби, за да може после да се хвали, че бил „на сафари из дивите африкански степи“, или истински спортист, който би рискувал живота си за хубав трофей. Правех всичко, за да задоволя моите клиенти, независимо дали искаха рекорден трофей или само лек тур в местност, в която има дивеч.

Казват, че професионалният ловец трябва да съчетава съвършените знания на индианския разузнавач, хладнокръвието на професионалния войник и способност да общува лесно с богатите и аристократите. Един от най-търсените ловци в „Сафариланд“ изказа тази мисъл малко по-различно:

– Хантър – каза ми той, – винаги помни, че ловът е само десет процента от твоята работа. Деветдесетте процента се заключават в умение да забавляваш клиентите.

4. Сегашната Република Конго (бел. пр.).

Никога не съм бил светски човек, тъй че „Сафариланд“ се опитваха да ме прашат със спортисти, които се интересуваха преди всичко от ловни трофеи. През усиления сезон обаче такъв подбор не можеше да се прави. Тогава изучавах клиентите си и се опитвах да задоволявам прищевките им. Разбира се, до известни граници.

Между първите ми клиенти-аристократи бяха един френски граф и съпругата му. Те се нуждаеха от няколко африкански трофея за замъка си в Нормандия. Сред европейската аристокрация тогава беше модно да се хвалят, че са били на лов в Африка. Ние ловците се възползувахме от тази мания. С помощта на „Сафариланд“ организирах за двойката луксозно сафари. Погрижих се за големи, удобни палатки с отделения за гардеробни и баня. Дадох им на разположение осем чудесно обучени туземни момчета за лична прислуга. Взех припаси колкото за един малък хотел. Преди да тръгнем, графът даде да се разбере, че единственото, което го интересува, е достатъчното количество уиски. Взех повече бутилки, отколкото патрони, и добре направих. Без патрони щяхме да минем, но, опасявам се, че без уиски графът нямаше да оживее.

Няколко дни след като тръгнахме от Найроби, забелязах хубав черногрив лъв. Заведох моите клиенти при него. Графинята видя лъва, изпищя и пожела да се върне в Найроби. Графът вдигна пушката с треперещи ръце и попита несигурно:

– Представете си, че не го убия, какво ще направи той?

– Може би ще ни нападне, но аз ще го спра с моята пушка – отговорих на благородника. Графът поклати глава.

– Трябва ми една глътка – каза той и ние се върнахме в лагера.

Това беше целият му лов. Вечерта двойката ме покани на чашка.

– Измислих нещо умно – каза графът. – Вие сте ловец, нали? Добре, ходете на лов! Аз ще си стоя тук, а Вие ще ми носите хубави трофеи, които ще покажа на моите приятели.

Съгласих се, че идеята е прекрасна. Това щеше да спести време и тревоги. Снабдих ги с няколко хубави ловни трофея и графинята се снимаше с всеки от тях, облечена в ловджийски костюм и с пушка в ръка.

– Хантър, как изглеждам? – питаше винаги тя. Малко разбирах от такива неща, но винаги й казвах, че е наистина прекрасна и тя беше доволна от моите отговори. Графинята искаше съпругът ѝ също да се снима с някои от убитите животни, но той много рядко беше в състояние да стои изправен на крака, докато камерата щракне. Така тя и аз прекарахме повечето време заедно, бродехме по степта и пиехме чай край брега на някой поток или под някоя голяма акация.

Една вечер, след като си бях легнал, графинята влезе в моята палатка. Беше облечена в дантелена парижка нощница, която я покриваше доста оскъдно. Носеше бирена чаша, пълна с уиски. Графинята седна на ръба на походното ми легло, предложи ми една глътка, после отпи и тя.

– Хантър, приятелю, много съм самотна – каза тя тъжно.

– Графиньо, къде е Вашият съпруг? – попитах аз. Графинята ме изгледа продължително.

– Хантър, вие англичаните винаги задавате странни въпроси.

И изхвърча гневно от палатката. Следващите няколко дни тя се държа хладно с мен, но когато нашето пътуване завърши, и тя, и графът ме разцелуваха на сбогуване. Много мило семейство. Приятно ми бе да се запозная с тях.

Неведнъж съм наблюдавал как някои хора, когато дойдат сред девствената африканска природа, наистина губят ума си и забравят дори най-общоприетите норми. Изглежда, смятат, че са избягали от цивилизацията и всички задължения, свързани с нея. Жените се поддават на това необичайно състояние по-често от мъжете. Виждал съм грижливо възпитани дами да шокират с държанието си дори освободените от предрасъдъци туземци. Във всеки от нас има нещо примитивно. Мъжът може да задоволява инстинктите си, като убива. При определен тип жени това често се изразява в увлечение и обикновено професионалният ловец става обект на тяхната нежност. В гората ловецът е привлекателна фигура: енергичен, смел, колоритен. Дамите никога не се замислят как би изглеждал този герой в лондонските танцувални зали или в някой салон в Европа. Един от най-шумните скандали в Кения произлезе в резултат на неразумната привързаност на една дама към професионален ловец.

Трагедията се случи в края на миналия век. Замесеният ловец беше човек с международна известност и установена репутация при убиването на няколко лъва-човекоядци. Веднъж завел на сафари богат мъж с неговата привлекателна млада жена. Когато се върнаха в Найроби, съпругът не беше с тях. Ловецът обясни, че неговият клиент се самоубил с револвер в състояние на делириум. Ловецът обаче не можа да попречи на своите момчета да говорят и скоро се разпръсна мълва за престъпление. Властите изпратиха един полицейски инспектор да разследва случая. Той тръгна по следите на сафарито и намерил гроба на съпруга. Изкопали тялото и се оказало, че човекът бил застрелян в тила с тежкокалибрена пушка. Междувременно ловецът и съпругата на убития бяха напуснали страната. Доколкото зная, никой не чу повече за тях. Мисля, че

Ърнест Хемингуей написа своя прочут разказ „Краткият и щастлив живот на Франсиз Макоумбър“ по тази история.

След тази случка поведението на ловците се следеше много внимателно. При най-малкото подозрение за възможен скандал разрешителното на професионалния ловец се отнемаше и това го съсипваше за цял живот. Такъв внимателен контрол без съмнение е полезен, но понякога той поставя ловеца в много неловко положение.

Веднъж съпровождах германски барон с много хубава жена, която безумно ревнуваше. Баронът беше наел един запасен майор от германската армия да следва неотлъчно жена му. Тази мъжка компаньорка не си получаваше парите даром: през цялото пътуване той не изпусна баронесата от очи. Майорът беше надежден пазач, но имаше много тежка походка и стъпваше така шумно, че пропъждаше дивеча. Това дразнеше баронесата, защото тя беше запалена спортистка. Но когато заповядаше на майора да се отстрани, той отказваше да се махне и гледаше подозрително дамата и мен. Баронът не излизаше много от лагера, но с нас, разбира се, идваше майорът и ловът ни рядко беше сполучлив.

Един следобед споменах пред баронесата, че наблизко има дърво, обитавано от няколко лъва. Същата вечер на масата тя разказа на мъжа си за мястото и добави:

– Хантър казва, че растителността там е толкова гъста, че е опасно да отидем трима.

Баронесата ме ритна под масата и аз поклатих глава:

– Да – казах, – съмнявам се дали трима могат да отидат.

Аз не умея да лъжа. Майорът ни изгледа и заяви, че ще дойде независимо от гъстата растителност.

На следната сутрин се отправихме към дърето. Лъв не вдигнахме, но видяхме хубав африкански глиган и баронесата поиска зъбите му. Майорът застана от едната страна на дърето, баронесата от другата, а аз влязох да вдигна животното. Едва направих няколко крачки, и чух вика на баронесата:

– Хантър, бързо!

Помислих, че баронесата е нападната от лъв, и затичах към нея, като същевременно свалих предпазителя на пушката. Проврях се през ниските храсти и намерих баронесата почти гола. За миг помислих, че е полудяла. После видях, че тя отчаяно се мъчеше да се отърве от нападащите я мравки. Тези мравки са нещо ужасно: дълги повече от сантиметър, с челюсти като щипци. Веднъж и аз патих от тях и си късах дрехите също като баронесата, за да ги махна. Никой не е в състояние да

изтърпи ужасните им ухапвания.

Нужни бяха няколко минути, докато изскубна мравките от тялото на баронесата. След това трябваше да изстържа кожата с тъпата страна на ножа си, за да изчистя главите: веднъж захапали, мравките по-скоро се оставят да бъдат разкъсани, но не отпускат челюстите си. Едва дамата се облече, и майорът изскочи от храстите.

– Какво става тук? – изпищя той.

– Джон и аз полововахме малко заедно – отвърна баронесата предизвикателно.

Майорът ни изгледа, но нямаше какво да отговори. Изчаках да се отдалечат и седнах на земята. Цял треперех като след напрегната схватка с носорог: ами ако майорът беше дошъл няколко минути по-рано! Сигурно щеше да докладва на барона, щяха да ми отнемат разрешителното и щях да загубя работата си. При тези обстоятелства никой не би повярвал нито на дамата, нито на мен. Да, и такива опасности заплашват професионалните ловци по време на лов с клиенти!

Не бих искал да създавам впечатление, че единственото задължение на професионалния ловец е да се пази от красиви жени. По-голямата част от работата му е съвсем прозаична: организиране и съоръжаване на сафари за дву- или тримесечно пътуване и лагеруване под открито небе. Едно голямо сафари е сложно мероприятие. Някои клиенти пътуват с цял малък град от палатки, снабдени с генератори за осветление. Всяка палатка има отделна баня, клозет и хладилник „Електролукс“. За да се поддържат колите и камионите в изправност, необходима е малка авторемонтна работилница. Менюто при всяко сервиране се състои от шест-седем блюда с по няколко ястия, достойни за най-добрите ресторанти в Париж или Лондон, както и най-хубави вина. С такива луксозни сафари обикновено отиват двама или дори трима професионални ловци: един отговаря за припасите и колите, другият забавлява клиентите, а третият се грижи за лова.

Естествено клиенти, които търсят само лукса на тези големи сафари, рядко се интересуват от лов. Спомням си един раджа, който отказа да слезе от колата си и да застреля носорог с рекорден рог: раджата се страхуваше да не намокри маншетите на панталоните си във високата трева. Той настояваше да доближи животното с колата си. Разбира се, носорогът се уплаши и избяга.

Скоро след като бях с раджата, имах честта да съпровождам командир Глен Кидсън, англичанин. Той искаше да отиде до северната гранична област на лов за орикс – голяма антилопа с прави рога. Взехме

само най-необходимото снаряжение. В пустинната област край етиопската граница горещината беше толкова непоносима, че носорозите ровеха дупки в пясъка и през деня се криеха там. Етиопски търговци на роби и бандити непрестанно нападаха тези места. Нощем ги чувахме край лагера, но въпреки че знаеха за нашето присъствие, те не ни безпокояха. Местните жители изпитваха ужас от чужденци: бедните хора се разтреперваха от страх, когато ги заговорех. Много малко сафари бяха прониквали дотук и ясно защо. Водата бе по-ценна от злато. Туземците копаеха земята и считаха, че трудът им е добре възнаграден, ако след едночасова усилена работа намереха няколко глътки мръсна влага. Веднъж разбойници откраднаха от един лагер меховете ни с вода. Трябваше да пробиваме дупки в консервите със зелен фасул и да прием течността, докато стигнем следващия вир. Като награда за всичките ни мъчения командир Глен Кидстън успя да убие един орикс, световен рекорд за онова време, и един по-голям куду⁵ – рекорд на Кения.

Дотогава аз получавах 50 лири месечна заплата. След завръщането ми от това сафари заплатата ми постепенно се увеличи до 200 лири. Това беше най-високата за времето заплата на професионален ловец.

Винаги съм обичал да съпровождам спортисти, които искаха хубави трофеи. Бях с г-жа Дороти Макмартин, когато тя уби една рекордна антилопа – каама⁶. Помогнах на майор Бруст да се слобие с една газела Томсън с рога, дълги около 44 сантиметра. Аз самият имам една пъстра антилопа с рога само около 1,5 сантиметра под рекорда и главата на една газела сунни от гората Ниера. Да, трябва да отбележа, че напоследък страстта за „лов на трофеи“ е стигнала до една според мен вече смешна точка. Да прекараш седмици или месеци с надежда, че ще намериш животно, чиито рога са може би с 0,7 или 1,3 сантиметра по-дълги от рекорда, само за да видиш името си в справочника на Роуланд Уорд „Рекордни трофеи на едър дивеч“, ми изглежда малко глупаво.

Рекордните екземпляри са обикновено ненормални животни и трофеят, вместо да е особено хубав, е неестествен, деформиран. Например рекордните рога от носорог често са тънки като прекалено дълги игли за плетене. Това според мен не е представителен трофей. Аз предпочитам действително хубав рог с нормална големина – дебел, силен, с естествена дължина. Такъв трофей дава по-добра представа за животното и силата на неговото оръжие. Уродливостта може да представлява интерес

5. Голяма ивичеста африканска антилопа (бел. пр.).

6. Голяма африканска антилопа със сивокафяв гръб и беззъбни гърди (бел. пр.).

за зоолога, но аз не виждам мястото й-сред трофеите на един ловец.

Лудостта за световни рекорди у някои спортисти стига твърде далеч. Веднъж един ловец ми показа гигантска леопардова кожа – над 3,048 метра. Дори 2,44-метров леопард е нещо необикновено и когато видях тази чудовищна кожа, просто не можах да повярвам на очите си. След малко собственикът се отдалечи и аз имах възможност да разгледам кожата по-отблизо. В центъра на кожата хитро бе поставено едно 1,2-метрово парче от друг леопард. То прилягаше съвършено и беше зашито така сполучливо, че едва когато обърнах кожата наопаки и внимателно я разгледах, разбрах измамата.

Още в самото начало на моята кариера се убедих, че трябва да изучавам внимателно клиентите си, преди да тръгнем на лов из дивите степи. В първите месеци на работата ми като професионален ловец аз просто завеждах клиента до някой хубав екземпляр и очаквах сам да стори останалото. Скоро разбрах, че тази практика не е добра. Някои хора изпадаха в паника, други показваха излишна смелост. Мнозина стреляха по животното, без да гледат къде ще го улучат, и после аз трябваше да се разправам с ранения носорог или слон. Затова реших първо да разбера с какъв човек имам работа и после съответно да съставям плановете си.

Понякога е истински късмет да имаш страхлив клиент. Така веднъж съпровождах един швейцарски милионер. Той беше видял 68-килограмовите слонове бивници, които висят в гарата на Найроби, и те му бяха направили огромно впечатление.

– Искам да ми намерите такъв слон – съобщи той при първата ни среща.

Казах на мъжа, че е закъснял с някакви 30 години, защото такива слонове вече почти не се срещаха. Тъй се случи обаче, че след няколко дни попаднахме на мъжкар с величествени бивници, най-малкото равни на онези в Найроби. Успяхме внимателно да се изравним с него. Клиентът ми стреля. Куршумът му отчупи крайчеца на десния бивник. Животното се обърна и побягна. Моят клиент помисли, че слонът го напада, и се хвърли в обратна посока. Когато най-сетне го настигнах, бедният човек беше парализиран от страх и не беше в състояние да продължи лова. Но въпреки това не преставаше да мърмори:

– Ах, тези бивници, трябва да имам тези бивници!

На края тръгнах сам подир животното и го повалих. Моят клиент беше така щастлив, че ми подари един разкошен автомобил! Шотландец като мен не може да не изпита удоволствие от такова сафари.

Някои клиенти пък бяха храбри до безразсъдство. Веднъж отидох на лов за лъвове с двама канадци. Една сутрин тръгнахме да навестим нашите примамки. Спряхме при едната стръв. Беше недокосната. Докато я разглеждахме, вятърът се промени и отнесе миризмата ни до една поляна, обрасла с висока трева, на няколко метра от нас. Внезапно в тревата се изправиха три лъва с огромни гъсти гриви. Те ядяха собствения си лов близо до нашата стръв.

Намирахме се между лъвовете и обраслия с гъсти храсти бряг на реката. Лъвовете се втурнаха покрай нас с намерение да се скрият в храстите. Преди да мога да направя някакво движение, двамата канадци изхвърчаха от колата и затичаха след лъвовете. Мъжете и лъвовете спринтираха по голата степ, която водеше към реката. Лъвовете размахваха опашки и под собствените си удари като че ли се подкарваха побързо. Неочаквано единият от лъвовете сви наляво, препускайки по равнината с гигантски скокове. Моментално двамата спортисти намалиха крачката, вдигнаха автоматичните си пушки и ги изпразниха в останалите два лъва, които се преметнаха през глава като застреляни зайци. За тези млади мъже ловът на лъвове беше като игра на футбол.

Прибързаните постъпки и подценяването на опасността от страна на клиентите са непрекъснат източник на тревоги за мен. Човек никога не знае какво може да направи едно диво животно. Професионалният ловец е научен да очаква от определен вид животни да се държат по даден начин. Девет пъти от десетте той е прав. Но винаги съществува десетото животно и то е опасното. Никой не може да каже предварително, че едно животно няма да извърши някакво действие, освен, разбира се, ако животното физически не е в състояние да го направи. Понякога животните проявяват неочаквано свирепост, друг път са забележително толерантни към хората. Прието е например да се смята, че носорогът е от най-злонравните африкански диви животни. Аз обаче съм виждал носорог съзнателно да отминава човек, който се намираше напълно в негова власт.

Съпровождах един раджа, който не правеше крачка без частния си секретар и лекар. Лекарят носеше със себе си цяла аптека. Повечето от лекарствата бяха възбуждащи средства, тъй като раджата се страхуваше да не изгуби мъжеството си вследствие на трудните условия за живот в Африка. В девствения лес докторът се превърна в специалист по всичко: той пъшкаше под тежестта на филмовите съоръжения, с които увечаваше триумфите на раджата, и носеше в издутите си джобове лекарства, пакети, билки и хапчета.

При един лов на биволи раджата и аз вървахме отпред, а лекарят и секретарят се влачеха зад нас. Попаднахме на стадо с чудесен мъжкар. Раджата стреля. Изстрелът подплаши стадото и то се втурна през трънливия храсталак. Раджата беше напълно сигурен, че е улучил бивола, а аз – точно толкова убеден, че не е, защото не бях чул познатия звук, с който куршумът прониква в мускула.

В желанието си да докажат, че техният патрон е прав, лекарят и секретарят тръгнаха да търсят кървави следи по земята. Както вървах, насреща им изскочи носорог и затича към лекаря. Очевидно смутено от подплашените биволи, животното търсеше по-спокойно място. Ако докторът беше застанал мирно, нищо нямаше да се случи. Но вместо това той изпищя и затича към стреснатия секретар с надежда, че носорогът ще остави него и ще подгони другия човек. Секретарят разбра неговите намерения и хукна към най-близкото дърво. Той се прилепи към стъбло-то като афиш и изкрещя на подлуделия лекар:

– Махай се! Махай се!

Носорогът, спрял в първия момент, когато докторът изпищя и затича, сега тръгна след него, като пореше въздуха с рога си. Лекарят демонстрира превъзходен спринт, защото бягаше от сърце. И все пак носорогът го настигна лесно. Човекът и животното бяха на една линия, така че не можех да стрелям. Скоро обаче разбрах, че носорогът не напада сериозно. При неочаквана среща с човек животното не е така опасно, защото не е истински уплашено, както при нападение. Докторът тичаше през трънливите храсти и крещеше:

– Помощ!

Носорогът галопираше след него и от време на време, като бодваше с рога си, подканяше своята жертва за нови усилия. Докторът постепенно изнемогна и на края едва влачеше краката си. Носорогът намали галопа в тръс, но продължи да върви след него. Зрелището беше толкова интересно, че аз съвсем забравих да стрелям и с голямо любопитство гледах гонитбата из храстите. Най-сетне този спорт омръзна на носорога и той си отиде. Докторът се върна при нас, потен и изтощен. Първите му думи бяха:

– Голяма тревога изживях!

Мисля, че най-неприятно за професионалния ловец е да съпровожда клиент, който се държи като белка в кокошарник, т.е. убива от любов към унищожението. Аз също съм убивал, но винаги с определена цел. Има хора, които се увличат в лова само заради удоволствието да гледат смърт. Чувал съм клиенти да казват:

– Хантър, разрешителното ми е за триста животни, а аз съм убил само двеста. Мислите ли, че за няколко дни ще мога да застрелям останалите?

Има клиенти, на които тази мания минава бързо. Водил съм няколко американци, които идваха с надежда за голям лов. След няколко дни те хвърляха пушките и посвещаваха останалото време на фотоапаратите.

Особено добре си спомням една случка, разказана ми от американеца Джек Холидей, който ме насърчи да напиша тази книга. Той и водачът му Рой Хоум били по дирите на хубав слон. За разлика от мнозина мои колеги ловци аз смятам, че големината на слоновата стъпка не е указание за големината на бивниците на животното. Често слонове, които оставят сравнително малки отпечатьци, имат по-хубави бивници, отколкото някой гигант. Но, общо взето, големите отпечатьци обикновено означават, че животното е старо и затова вероятно с големи зъби. И така следите показвали голям стар слон, който вероятно имал великолепно бивници. След дълго и трудно дирене Джек и Рой намерили слона край брега на един поток. Изглежда, той бил доловил шума: грамадните му уши били напълно разперени, за да се ослушва по-добре, а хоботът – вдигнат, за да души въздуха. Бивниците му били едни от най-хубавите, които Рой бил виждал през цялата си дълга практика. Изправен сред гората, благороден и безстрашен, с блестящи бели зъби на фона на тъмносивосиньото му тяло, слонът представлявал незабравима гледка. Джек бавно вдигнал пушката. Той е превъзходен стрелец и Рой стоял в очакване на изстрела. Вместо това Холидей свалил оръжието, поклатил глава и казал:

– Не мога, много е хубав! Те се обърнали и си тръгнали, а слонът останал да ги гледа със своите мъдри стари очи.

Много малко са ловците, които от сантименталност ще се откажат от трофей, след като цели седмици са се мъчили да се приближат до животното. И все пак аз съм свидетел на такива случаи. Един млад студент от Йелския университет гореше от желание да се сдобие с бонго, една от най-хубавите и най-редки антилопи. Почти единственият начин за лов на бонго е да се подгони животното с кучета. Моят клиент и аз предприехме дълго и трудно пътуване до едно туземно село навътре в гората. Казах на главатаря, че се нуждаем от кучета за лов на бонго. Той с готовност ми даде дузина селски кучета, раздърпани малки животни, но добри следотърсачи. Тръгнахме и след няколко несполуки най-сетне чухме лай на кучета и викове на туземци. Като си проправихме път през

гъстия подлес, стигнахме до кучетата. Те бяха заградили хубаво бонго в един поток. Животното стоеше до колене във водата и размахваше единия си крак, сякаш предизвикваше мъчителите си да се приближат. То беше заобиколено от лаещата глутница, а от двата бряга крещяха туземци.

– Ето вашия трофей – кимнах на студента. Моят клиент вдигна пушката си и после я свали.

– Не мога да стрелям по това бедно животно. То няма никакъв шанс с тези кучета и хора около него. Не е спортменско.

Върнахме се без нашия трофей за голямо негодувание на туземците, които толкова разчитаха на един хубав обяд с пържоли от бонго.

Много забавна разновидност на глупака е самозваният специалист по африкански дивеч. На една вечеря в Найроби, давана от една такава личност, се поведе дълъг разговор за диви животни. Някой подаде на домакина снимка на животни, между които имаше една мъжка хиена. Домакинят поклати – интелигентно глава:

– Ах, да, чудесен бик-хиена – увери той компанията. Тъй като хиената е от семейството на кучетата, то все едно, че каза „бик-фокстериер“, но аз реших, че е по-добре да си замълча.

Един друг мъж пък много се гордееше със своята стрелба. Той притежаваше най-хубавите оръжия и говореше авторитетно за началната скорост на куршума, калибри и амуниции. Случи се един ден край нас да профучи стадо африкански глигани и свине. Животните тичаха с пълна скорост. Опашките им бяха изправени във въздуха, което е присъщо за тях. Моят клиент вдигна автоматичната си пушка и откри огън по една от свинете. Наблюдавах с голям интерес как куршумите му летяха нагоре, настрани, във всички посоки освен в тази, накъдето бягаха свинете. Най-после пълнителят се свърши. „Колко хубаво е – мислех си, – че в девствените африкански лесове рядко се чува за жертви от халостни патрони“. Моят клиент се обърна към мен и тържествено каза:

– Хантър, надявам се, че нямаш нищо против моята сеч. Обичам да избивам тези свине, защото разпространяват болести.

Уверих го, че нямам нищо против. А на себе си пожелах никога да не бъда така близо до смъртта, както тези африкански глигани – до неговите куршуми.

Някои клиенти създават главоболия, но за сметка на това общуването с други е истинско удоволствие. Спомням си едно младо момиче, едва навършило двайсет години. Тя беше англичанка и се наричаше Феи. Най-голямото ѝ удоволствие беше да отиде на сафари. Много сняг

падна по Килиманджаро, откак съпровождах това момиче, но и сега я виждам пред очите си, облечена полукаубойски. Черната ѝ коса падаше свободно на раменете ѝ, леко привързана със синя панделка, краищата на която се затъкваха в шемизетата. Около стройната ѝ талия беше препасан патронташ с катарам, изобразяваща глава на животно. Феи страстно обичаше природата и беше добър рибар, отличен стрелец и прекрасен ездач. Конете и кучетата ѝ я обожаваха. Енергия и движение се излъчваха от нея както светлина от електрическа крушка. Феи не се плашеше, каквото и да се случеше.

За нашето пътуване наех магарета от туземците. Магаретата мразеха миризмата на европейците. Изгубихме часове и си скъсахме нервите, докато натоварим страхливите животни. Ядосан, най-сетне дадох знак за тръгване. Магаретата не искаха да помръднат. Феи разреши бързо проблема: от някакво тайно ъгълче в багажа си измъкна един австралийски камшик за добитък. Той имаше къса дебела дръжка и намотка, изплетена от кенгурова кожа. Оръжието изглеждаше абсурдно тежко в малката ръка на Феи и не можех да си представя, че тя умееше да си служи с него. Докато се усетя обаче, тя размахна триметровия камшик над гърбовете на магаретата и той изплющя като пушка за слонове. Магаретата се пръснаха като зърна на скъсана броница, заскачаха и захвърляха къчове. Само миг и товарите бяха под коремите им. Преди момчетата да успеят да им сложат оглавниците, цялата ни екипировка се пръсна из степта. Четири часа труд хвъркнаха за десет секунди. Побеснял, аз се обърнах към Феи. Тя седеше на земята и пишеше от смях. Между изблиците на бурното си веселие тя успя да избъбри:

– Хантър, защо си толкова кисел?

Трябва да кажа, че чувството ѝ за хумор никога не я напуснаше.

От магаретата не излезе нищо, затова наех за припасите волска кола. Колата беше тежка, движеше се бавно и туземецът-колар викаше и размахваше непрекъснато камшик, направен от жирафова кожа. При всяко извикване тежките волове се напъваха с цялата си сила. Но пътуването с волска кола беше твърде бавно за жизнената Феи:

– Никога няма да стигнем с тая скорост – ми каза тя. – Вие и аз ще вървим напред с моята кола.

За местността, където отивахме, нямаше пътища и аз се съмнявах, че с колата ще стигнем много далеч. Феи ме уверяваше, че нейният стар „Щудебекер“ вървял навсякъде. Натъпкахме колата с най-необходимите лагерни съоръжения. Феи седна на кормилото, аз се покатерих върху багажа и потеглихме.

След няколко минути вече съжалявах, че не останах с волската кола. „Щудебекерът“ на Феи притежаваше качеството на съвременен джип, а Феи караше бързо независимо от терена. Препуснахме през трънливи храсти и клоните ме шибаха от всички страни. Втурнахме се през потоци с такава бързина, че достигахме до другия бряг само за миг и нямахме време да затънем в калта. В степите Феи наистина пускаше колата на воля. Както хвърчахме с ужасна бързина колата полетя в една дупка от мравояд. Багажът изхвъркна и аз – с него, както си бях отгоре. Преди багажът да стигне до земята, Феи измъкна колата от дупката и наново летеше през степта, като оставяше след себе си следа от разлюляна трева и облак сухи листа. Аз се приземих чудесно, както си бях върху багажа и на предназначения от природата място, стиснал все още лулата между зъбите си.

Феи изминала близо три километра, преди да открие отсъствието ми. И това станало само защото нещо друго паднало от колата. Тя се върна с най-голяма бързина и ме намери все още върху багажа с неизбежната лула. Закова колата с остро изскърцване на спирачките, изскочи и като застана с ръце на кръста, кръсна сърдито:

– Хантър, каква игра ми играеш?

Феи беше прекрасен стрелец. Слоновете и лъвовете бяха любимият ѝ лов. Тя предпочиташе пушка d/b 360⁷ N2, производство на Уилям Евънс, Лондон. Тъй като според мен това оръжие е твърде леко за слонове, аз я убедих да ходим на лов в по-открити места, където бихме могли да виждаме животните отдалеч. Добрият стрелец може да повали слон и с лека пушка, ако животното е на открито и ловецът се прицели внимателно в ушния канал. В гъста гора, където слонът може да нападне отблизо, работата е друга. Тук е необходима тежка пушка, която да спре животното с един изстрел в челото.

Феи притежаваше неограничена енергия. Тя можеше да ловува по цял ден и после да се забавлява цяла нощ. Аз не съм така надарен. Една вечер се върнахме капнали в лагера: от зори бяхме из гората. Хапнахме набързо и аз си легнах. Феи направи същото, но с нейния излишък от жизнени сили не можеше да заспи. Спяхме в една палатка, защото момчетата с бавната биволска кола и голямата част от багажа ни не бяха дошли още. Известно време Феи се мята в походното легло, после провеси крака и извика:

– Хантър, отегчавам се. Стани да си говорим!

7. Приблизително 9,15 мм (бел. пр.).

Престорих се на заспал, защото бях уморен и нямах никакво желание цяла нощ да пия и приказвам с жизненото момиче. Феи ме повика отново. После я чух да мърмори:

– Ще го събудя!

И в следващия миг една раница с патрони се стовари до главата ми, а Феи крещеше:

– Не бъди нелюбезен! Стани да ме забавляваш!

Победен, аз станах.

Боя се, че като нощен компаньон бях по-незадоволителен, отколкото като ловец. Затова на следващото сафари Феи доведе със себе си един хубав млад мъж, с когото се беше запознала в Найроби. Не можех да си представя какво намираше момиче като Феи в този младеж: той беше много слаб стрелец. Но от това, което тя ми разказа, разбрах, че имал други качества, които не се хвърлят на очи от пръв поглед. Както и да е, това разрешение задоволяваше напълно Феи: през деня тя ходеше на лов с мен, а вечерите прекарваше с нейния кавалер. За нещастие Феи беше импулсивно момиче и настояваше приятелят ѝ да споделя нейната страст към лова. Младежът не искаше да си служи с тежкокалибрена пушка, защото ритането нараняваше рамото му. Той взе от Феи една 275⁸, а тя тръгна с нейната 360-калибрена пушка. Бяхме излезли на лов за лъвове – тези леки пушки можеха да служат за това. Но за всеки случай, ако срещнем слон или носорог, аз взех моята 475⁹.

Вървяхме в индийска нишка по диря, която водеше към висока трева. Внезапно пред нас видяхме самотен бивол-мъжкар. Той пасеше. Африканският бивол е страшно животно. Той напада с наведена глава и единственото място за стрелба е дебелият му чело, предпазено от широкото костно натрупване в основата на рогата му. Само тежкокалибрена пушка може да спре неговото нападение.

Исках да се върнем и да оставим бивола да си пасе. Обаче Феи имаше друго наум: тя беше решила, когато нейният любим се върне в Найроби, да може да се похвали, че е убил бивол.

– Удари го в рамото, мили – прошепна тя. – Ако не падне, аз ще го поваля.

Младият мъж нервно вдигна пушката си и стреля. Куршумът удари високо. Биволът ни нападна моментално със страшна бързина. Виждахме как по тясната пътека към нас летяха широките му рога. С

8. Приблизително 7 мм (бел. пр.).

9. Приблизително 12,1 мм (бел. пр.).

възхитително хладнокръвие Феи вдигна пушката си и пусна два куршума в челото на животното. Все едно, че бе плюла. Феи видя, че биволът продължава да тича, пусна пушката и се хвърли в обятията на любимия.

Вкопчани в прегръдка, двамата стояха на тясната пътека и от тези идиоти аз не можех да стрелям. Биволът приближаваше. Виждах ясно бялата пяна върху черните му гърди и върховете на големите му рога. Ако животното със своите 1000 килограма ни удареше, щеше да ни простре на земята и да ни натъпче в нея. Когато рогата бяха само на няколко метра, успях да бутна цевта на пушката си между двамата влюбени и стрелях. Биволът се строполи, като опръска с пяна и кръв панталоните на Феи. Ударът от падането беше толкова силен, че сигурно и Феи, и нейният приятел бяха помислили, че биволът ги удря. След няколко секунди Феи отвори очи и видя бивола мъртъв до краката си.

– Мили, Хантър го уби! – извика тя щастливо. – Но ти не трябва да се тревожиш, че не можа да го улучиш. Веднага тръгваме да ти намерим друг!

– Много благодаря – каза младият мъж и обърса потта от челото си с трепереща ръка. – Искам да зная само едно – за колко време бих могъл да се върна в Найроби.

Бедната, весела, малка Феи! Когато естествените емоции престанаха да я задоволяват, тя прибягна до наркотици. Нямам представа какво е станало с нея. Без съмнение тя беше момиче със свободни нрави, но прекрасен стрелец и добър другар. Не можете да очаквате, че ще намерите всички добродетели в една жена!

Нежеланието на много спортисти да си служат с тежкокалибрени оръжия е причина за голяма част от нещастните случаи. Това мое убеждение е и любима тема, върху която съм водил много спорове. Гарантирам ви, че ако ударите слон, носорог или бивол на определено място, вие ще го убиете и с лекокалибрен патрон. Но когато спирате нападение, куршумът ви трябва да има достатъчно ударна сила, за да повали животното. Много ловци са убити от „мъртъв“ бивол или носорог, улучен, но не на уязвимо място. Силата на удара не била достатъчна да го умъртви и животното успявало да се хвърли върху човека с фатални последици.

За нещастие малцина спортисти издържат неприятното ритане на тежката пушка. При упражнения след няколко изстрела спортистът започва инстинктивно да се мръщи от болка при натискане на спусъка. Това, разбира се, се отразява зле на точността на стрелбата и той предпочита по-лекото оръжие. Спортистът забравя обаче, че във

вълнениято при истинския лов той няма да чувствава ритането.

Изборът на оръжието е свързан и с друг проблем: всеки спортист предпочита да си служи със собствено оръжие. Малцина обаче притежават тежки пушки, необходими при лова на едър дивеч в Африка. Ако любителят вземе пушка под наем, после той не би могъл да я покаже на приятелите си като „пушката, с която убих онзи голям бивол“. Мнозина също са чели описания на някогашни ловци, които често употребявали много леко оръжие. Но в онези дни дивечът бил толкова кротък, че човек можел да се прицелва спокойно и старите ловци не рискували да влизат в гъста гора заради някакъв трофей.

Настойчивостта на спортистите да употребяват леко оръжие е създавала един недостоен обичай у някои професионални ловци. В момента, в който клиентът стреля, ловецът стреля със своето тежко оръжие. Ловецът не се интересува дали клиентът му е улучил или просто е стрелял във въздуха. Животното е повалено и славата е на клиента. За такава „услуга“ мъже като братята Макмартин, командира Глен Кидстън, майор Брус или някои други, които съм съпровождал, биха ме изпратили обратно в Найроби. И все пак разбирам поведението на съвременните ловци. Законът на девствения лес повелява да не се оставя ранено животно да умре. Така че ако клиентът нарани някое опасно животно, ловецът трябва да го търси. Клиентът не може да отиде, защото опасността е твърде голяма, а и ловецът сам по-добре ще свърши работата.

Спомням си, веднъж бях на лов с европейски принц и принцеса, близо до Касигау в областта Вой, Кения. Срещу нас се зададе бивол. Легнахме, за да се приближи животното повече. То дотича на около 50 метра. Принцесата използваше малка пушка и беше решила да убие бивола без чужда помощ. Тя стреля и го удари в гърдите. С тежка или дори среднокалибрена пушка изстрелът би бил смъртоносен. Но сега раненото животно можа да се обърне и да се скрие в гъстия шубрак.

Разгледахме следата. По нея имаше малки капки кръв. Част от работата на ловеца е да може да разпознава различните видове кръв: кръвта от белите дробове е светлочервена и обикновено означава дълъг лов; кръвта от бъбреците е много тъмна и означава, че животното е смъртно ранено; кръвта от тялото или крайниците е средно червена и обикновено означава повърхностна рана. Тази следа беше от последния тип. И тъй, имавме ранено животно, готово да се бие до смърт, и вятър, който щеше да го прогони до прикритие по негов избор – изобщо неприятна перспектива.

Принцесата настояваше да преследва животното с нейната детска

пушка. Когато възразих, благородната ѝ кръв закипя и тя ме сряза. Мъчно е да се разправяш с хора, които не са свикнали да ги ядосват. Все пак, аз отказах да ѝ позволя да извърши самоубийство. Принцът, разумен човек, най-сетне се намеси и ми каза да отида да довърша животното.

Взех със себе си моя следотърсач от племето уолингиюлу. Според мен хората от това племе са най-добрите следотърсачи в Кения и аз напълно се доверявах на човека. Почвата беше песъчлива и ние се движехме безшумно. Беше много тихо и аз знаех какво означава това: вероятно биволът ни чакаше неподвижен в засада. Бях нащрек.

На едно място имаше голяма локва кръв: биволът беше постоял няколко минути. Вероятно беше чул принцесата да ми крещи и спрял да се послуша. Когато спорът беше прекратен и ние започнахме преследването, той продължил.

До нас достигна острата миризма на бивола. Спряхме. Животното трябва да беше само на няколко метра. Следотърсачът стоеше с разширени ноздри като пойнтер, който се опитва да определи мястото на ято яребици. Той посочи в храстите. Не виждах нищо. Мислех, че животното е все пак на известно разстояние от нас и дадох знак на човека да хвърли нещо по негова посока. Той взе камък и го метна право в храстите пред нас. Чух как камъкът издрънча в рогата на бивола. Животното стоеше пред нас с целия си ръст, но черната му кожа се сливаше така съвършено със сянката, че аз не го бях видял.

Биволът се хвърли върху нас. Нямах време да се целя. Вдигнах моята 500-калибрена пушка и стрелях. Куршумът мина под лявото око на животното и го умъртви мигновено. Ако бях с по-лека пушка, преди да умре, то щеше да убие и двама ни.

Най-забележителната задача, която ми е поставяна от клиент, бе пълзенето в дупка след ранен африкански глиган. Съпровождах граф Карнарвон. Той рани един голям глиган. Животното се скри в една дупка. Когато африкански глиган влезе в дупка, той се обръща така, че бивниците му са по посока на евентуалния преследвач. Графът много искаше животното, а аз не можех да измисля как да му го доставя. Нямахме инструменти за копаене и не можехме да го прогоним с пушек.

Помолих моите разузнавачи да се спуснат в дупката. Те ми обясниха, че са мохамедани и вярата им забранява да се докосват до свиня, иначе с удоволствие биха го направили. Нищо не ми оставаше, освен да се заема с неприятната задача сам. Свалих куртката си и след като поръчах на момчетата да ме изтеглят, щом започна да ритам, пропълзях

надолу в бърлогата.

Дупката беше много тясна, а вонящият дъх на свинята ме задушаваше. Аз запушвах входа и вътре беше тъмно като в рог. Гърчех се като червей и опипвах напред с дясната си ръка. Когато докоснах зурлата на глигана, сграбчих зъба му. Той се опита да промуши ръката ми, като я притисне срещу стената на бърлогата, но аз натисках надолу и ритях като луд. Бях близо до припадък от липсата на въздух и тежката миризма на свинята. Момчетата ме изтеглиха заедно с вонящото животно.

Изправих се, като бърших лицето си. Графът каза:

– Великолепно, Хантър! Всъщност глиганът не ми трябва за трофей. Искам кожата му за седло. Дано не сте я повредили!

Надявам се, че графът е изпитвал достатъчно удоволствие от седлото си, за да си заслужава мъченията, които изживях, докато измъкнах този глиган от бърлогата му.

Лов на лъвове в земята на масаите

Една пролет около средата на двадесетте години бях повикан в кабинета на капитан Ритчи, кавалер на орден и военен кръст, началник на Отдела по опазване на дивеча в Кения. Капитан Ритчи постави пред мен най-забележителното предложение, правено на професионален ловец.

За да се разберат основанията за това предложение, нека първо да разкажа за необикновените условия в част от Кения по онова време.

В централната област на Кения лежи огромно плато – земята на войнолюбивото пастирско племе, наречено масаи. Масаите са народ от копиеносци. Те презират лъка и стрелите като оръжие на страхливци, които не смеят да се приближат до враговете си. Младите войни на племето, наричани морани, се хранеха главно с прясна кръв и мляко. Те считаха, че това е единствената подходяща храна за войници. Съседните племена живееха в постоянен страх от масаите, защото те бяха непобедими. Мораните се забавляваха да убиват лъвове с копия – геройство, което дотогава бях считал почти невъзможно. В по-стари дни масаите живеели почти изключително за сметка на други племена, както хищните животни живеят за сметка на по-слабите си съседи.

Много интересен и странен е фактът, че истински ловуващите животни (като сокола и дивите кучета), които убиват, за да ядат, нямат много естествени врагове, но рядко увеличават броя си. Те живеят така, че бързо се изхавяват и въпреки силата и жестокостта си са странно деликатни. Жертвите им, напротив, са много по-издръжливи. Това е вярно и за хората. Когато правителството спря войните, племената около масаите се увеличиха толкова, че станаха проблем. Масаите обаче поради промяната в начина на живот бяха заплашени от изчезване. Те се принудиха да отглеждат повече добитък като средство за съществуване. Донякъде като резултат от голямото увеличение на стадата в областта избухна страшна чума. Измираха с хиляди животни, докато най-сетне остана минимален брой.

Лъвовете с охота ядат леш. При наличността на плата, пълни с трупове на добитък, броят на големите котки се увеличи бързо. Хилави лъвчета, които при нормални условия биха измрели, израстваха като силни лъвове. По такъв начин в изненадващо кратко време земята на масаите буквално загъмжа от лъвове. Епидемията стихна и из пасищата вече не лежах умрели крави. Тогава лъвовете започнаха да ядат живия

добитък. Масаите се вдигнаха с копия и щитове да бранят скъпоценните оцелели домашни животни. Но това беше много трудна борба: за всеки убит лъв пострадваха един-двама млади морани.

Почти всяка рана от лъв причинява отравяне на кръвта, защото ноктите на животните са обвити в гниеща материя от техните жертви. Така че дори повърхностно одраскване означаваше смърт за туземеца. Много млади войни паднаха смъртоносно наранени в тези ловни експедиции. Старейшините на племето се уплашиха, че масаите губят най-добрите си мъже. В стари времена масаите щяха да компенсират загубата, като нападнат съседни племена за повече жени и добитък. Но при сегашните условия те нямаха друг изход, освен да молят правителството за помощ.

Областният управител на резервата Масаи беше млад човек на име Р. Пейлторп. Той тръгна да намалява броя на лъвовете с автоматична пушка. Според мен автоматичната пушка не е подходящо оръжие за гора, където се налага стрелба отблизо. След всеки изстрел е нужна около една секунда, за да влезе следващият патрон в затвора. Това забавяне може да се окаже фатално. Аз си служа с автоматична пушка за стрелба от прикритие или за лов на открито, но предпочитам двуцевката за гъстия лес. Двете цеви дават възможност за два куршума, изстреляни почти едновременно. Ако първият изстрел не улучи, мигновено можете да стреляте отново. Това е важно съображение при нападение.

Лъвовете обикновено лежат в гъстите храсти и ако искате да прощивате местността от тези животни, трябва да навлезете в гъсталака. Пейлторп дотогава бил ходил на лов за лъвове само за спорт, и то на открито. Сега той влязъл в леса и стрелял по една лъвица. Лъвицата го нападнала, преди вторият патрон да влезе в затвора, и го повалила. Тя започнала да го дере и сигурно щяла да го убие, но един от неговите туземци-полицаи стрелял и убил животното върху него. Тежко ранен, Пейлторп бил отведен в болницата.

– След случая с Пейлторп аз не мисля, че е разумно да оставим работата в ръцете на обикновени любители – ми каза капитан Ритчи. – Това е задача за опитен ловец. След обмисляне Отделът реши, че вие сте най-добре квалифицираният човек. Ние искаме за три месеца лъвовете, които нанасят щети, да бъдат унищожени, за да се намали числеността им. Като възнаграждение можете да задържите кожата...

Кожата на първокласен черногрив лъв тогава струваше 20 английски лири и дори за кожа от лъвица можеше да се вземат 3 лири. Въпреки че рискът беше голям, това означаваше голяма сума за Хилда и мен. Имахме четири деца, а отглеждането на децата е изненадващо скъпо

дори в Кения.

Вечерта обсъдих предложението с Хилда. В гориста местност един опитен ловец можеше да убие десет или двадесет лъва без твърде голям риск. Но унищожаването на сто в споменатото кратко време почти сигурно щеше да коства рано или късно най-малко нараняване. Хилда, която е много находчива личност, предложи една прекрасна идея.

– Спомняш ли си хрътките на капитан Хърст, с които ходи на лов за лъвове в Нгоронгоро? Те ти помогнаха много. Защо не си послужиш с кучета и сега?

Чудесно хрумване, но хрътките на капитан Хърст бяха продадени отдавна от брат му, а не можех да си представя откъде бих могъл да се сдобия с подобни. След напразни опити да купя подходящи хрътки най-сетне отчаян отидох в общинския обор за безстопанствени кучета в Найроби. Заварих пъстра сбирщина от 22 бездомници без всякаква стойност. Те бяха от различна големина и порода. Купих всичките по десет шилинга едното и ги заведох в къщи. Лицето на Хилда се помрачи, когато видя моята глутница, а през следващите дни още повече помръкваше, защото никое от тези животни нямаше домашно възпитание. Те лаеха по цял ден, а по цяла нощ виеха. Биеха се едно с друго и с прислугата. Когато това им доскучаеше, излизаха и нападаха спокойните съседски кучета. Но след седмица успях да въдворя известна дисциплина сред сбирщината и бях готов да потегля за резервата Масаи.

Властите ми дадоха шест вола за пренасяне на стръв до различни места в резервата. С тези ценни, но бавно подвижни животни, няколко туземци-носачи и моите кучета се отправих за земята на масаите.

Отначало вървахме по главния път до Конза, на около 130 километра югоизточно от Найроби, а после свихме почти право на запад. След едnodневно пътуване започнахме да изоставяме зад себе си гористата местност и навлязохме в откритите равнини. Покритите с тръстика хижи на племето кикюи, народ от земеделци, дългогодишна плячка на масаите, намаляха. Обработените шамби изчезнаха и пред нас се простряха покрити с трева и изпъстрени с дивеч земи. Това бяха отлични пасища. Тук от незапомнени времена живееха масаите и пасяха своя добитък редом със стада от зебри и гну. Въздухът беше прохладен, чист, приятен за дишане и нямаше къща или път, които да загрозят великата хълмиста равнина. Вървахме и вървахме все по-навътре и по-навътре в девствената земя на резервата. Ако не беше Хилда, не бих се тревожил дали някога ще се върна в Найроби, защото тук беше Африка такава, каквато беше създадена, преди белият човек да пристигне и да започне да

обезобразява тази девствена страна със села и чифлици. Нощем спирахме да лагеруваме, където се случеше да замръкнем, а когато слънцето се вдигаше над хълмовете, тръгнахме отново и следвахме не водач, а собствената си воля.

Една вечер, след като бяхме проникнали дълбоко в резервата, чух ръмжене на лъвове около лагера. По дълбоките гърлени звуци познах, че са мъжкари. В зори на следната утрин за пръв път видях масаи – двама млади морани, които бяха излезли на лов за лъвове и бяха видели моя лагер. С пълно самообладание те пристъпиха към моята палатка. После спряха, облеgnати на дългите си копия, за да ме разгледат. Масаите се различаваха от туземците, които бях срещал, високи, стройни мъже с много фини черти, по-деликатно изрязани от тези на белокожите. Съществува дори теория, според която масаите са потомци на древните египтяни, дошли на юг по време на някакво голямо преселение в далечното минало. Лицата на младите войни бяха боядисани червено и охра и очертани с бял тебешир, направен от стрити на прах кости. Всеки беше облечен само с по едно наметало, небрежно увито около тялото и прикрепено на рамото.

Казах на мораните, че съм дошъл да убивам лъвове. Това се видя доста забавно на войните и те казаха, че сигурно ще се измъча много да убивам лъвове само с пушка. Най-доброто оръжие било копието. Масаите дълбоко презират огнестрелните оръжия и това презрение датираше от дните, когато бойните отреди на масаите лесно побеждавали арабските търговци на роби, въоръжени със зареждащите се през дулото мускети.

Очевидно за да ме разобличи, единият младеж каза, че знае два лъва недалеч от лагера. Неговият приятел му пригласяше, като твърдеше, че животните били особено хубави и много ще се радва, ако се опитам да направя нещо. Нямах намерение да започвам лова пред такава критична публика. Кучетата не бяха тренирани, а и не знаех в каква местност се намираха тези лъвове. Но двамата младежи ме гледаха със снизходително презрение и аз се почувствувах задължен да направя всичко, каквото мога. Казах им да ме водят и извиках на един от моите носачи да развърже кучетата.

Масаите ме отведоха в едно дере, което през дъждовния сезон сигурно се превръщаше в шумен порой. Дъното беше покрито с пясък и масаите лесно поеха по дирята. Тръгнахме по нея. Кучетата подтичваха наоколо и с подозрение изследваха непознатата миризма. Свихме по завоя на криволичещото дере и видяхме пред себе си двата лъва, проснати

на пясъка като големи котки. И двата се изправиха и застанаха ръмжащи срещу нас. Когато кучетата видяха кого са преследвали, те погледнаха ужасени и почти всички побягнаха с панически лай. Никое от тях не беше виждало лъв преди това, нито знаеше, че съществува такова създание. Четири кучета от породата ейърдейл останаха храбро на мястото си.

Нито аз, нито масаите имахме време да мислим за кучетата. Мораните вдигнаха копия, готови да посрещнат нападението. Прекрасна гледка! Бързо се прицелих в гърдите на по-голямата котка и стрелях. Лъвът отстъпи при съприкосновението с куршума, изръмжа и падна тежко настрани. Другарят му веднага се хвърли в гъстия шубрак на левия бряг на дерето. Четирите ейърдейл а връхлетяха върху мъртвия лъв и започнаха да го рфат. Оставих ги да дърпат гривата му до насита, а когато и останалите се върнаха предпазливо, аз ги насърчих да направят същото. Две от кучетата, някакви далечни родственици на овчарски песовете, също показаха известен кураж. Надявах се, че с тези шестима смелчаци ще образувам истинска хайка за лъвовете.

Най-сетне кучетата се умориха да рфат мъртвия лъв и аз ги поведох към храста, в който избяга втората котка. При нашето приближаване лъвът нададе нисък, дрезгав, предупредителен рев. Ейърдейлите и овчарските кучета веднага се хвърлиха в шубрака с бесен лай, а останалите обикаляха в кръг прикритието, обаждаха се, но не смееха да се доближат. Един от масаите хвърли камък. Лъвът се показа, направи лъжливо движение към един от разбеснелите се ейърдейли и се дръпна бързо назад, преди да успее да стрелям.

Кучетата станаха по-смели. Лъвът се спотайваше в храста, но по движението на горните клонки разбрах къде се криеше. По-храбрите кучета пропълзяха вътре, за да го принудят да излезе, като продължаваха да джавкат яростно. Знаех, че лъвът скоро ще нападне и се приготвих да посрещна атаката.

Внезапно храстите се раздвижиха, лъвът изскочи и се хвърли към мен със страшна бързина: свит на топка, с уши, прилепени назад, и гръб, извит като арка, той сякаш летеше над пясъчното дъно. Един от моите безстрашни ейърдейли посрещна нападението и се опита да сграбчи чудовището за гърлото. Без дори да намали своя устрем, лъвът го преметна, както дете би подхвърлило играчка, и продължи да лети към мен. Останалите кучета се мъчеха да го захаят по задницата, но той не им обръщаше никакво внимание.

Когато наближи десетина метра, стрелях. Куршумът го удари почти

между двете очи. Лъвът падна, без да потрепне. Тънка струйка дим се вдигна от дупката на куршума в прохладния утринен въздух.

Двамата масаи започнаха възторжен боен танц. Напрежението от нападението и възбудата при вида на двата хубави мъртви лъва пред нас им дойдоха твърде много. Все още с копия в ръце мъжете се навеждаха напред и повдигаха високо задници, после рязко се изправяха, като пъчеха гърди. С нарастването на екстаза това любопитно тръскащо движение се ускоряваше, докато най-сетне двамата се замятаха като махала. Този емоционален изблик е типичен за масаите. Белите, които живеят сред това забележително племе, го наричат „шейк“. Аз не бях виждал подобно нещо и не можех да разбера как мъже, преди минута готови хладнокръвно да посрещнат нападение на вбесен лъв само с голи копия, сега се държаха като истерични жени!

Радостта ми от убиването на двата лъва беше помрачена, когато разбрах, че хубавият ейърдейл, който се опита да спре атаката, лежеше със счупен гръбнак. Страхливите палета, които само лаеха и нищо не направиха, сега разкъсваха мъртвото животно с маниер на достойни храбреци, а това чудесно куче лежеше, без да се оплаква, в агония. Не можех да му помогна, освен да съкратя мъките му. Всяко куче, което се доближи до лъв, загива. Никое не може да се измъкне живо от лъвската прегръдка. Кучето трябва да се държи настрана от животното и с лаене да го принуждава да излезе от прикритието си. Не трябва да го захапва, освен когато лъвът е зает с разкъсването на негов другар или господаря му. Хрътките на капитан Хърст отлично знаеха това. Те всички носеха белези от стари рани, получени вероятно, докато научат този урок. Моят беден ейърдейл загина, преди да добие опит. Дано останалите вземеха поука от неговата смърт.

Изтеглих трупа на лъва и пуснах кучетата да ядат месото, за да се окуражат за бъдещия лов. Странното ядене не им се хареса особено, но след доста колебания най-после всички се заловиха да ръфат и ръмжат едно срещу друго. Носачите одраха кожата и ние тръгнахме назад към лагера.

Новините в Африка се разпространяват с бързината на радиовълни. В лагера заварихме тълпа млади войни. Те ме чакаха, за да ме поздравят. Предполагам, че бяха чули изстрелите и бяха побързали насам. Те ликуваха диво и моите първи морани ми обясниха, че тълпата е дошла, за да ме заведе в местност, където лъвовете били повече от тревата. Те очакваха да тръгнат веднага, но аз им казах, че не мога да вдигна лагера преди следното утро.

Целият следобед проверявах пушките и ги изпробвах, защото двата изстрела сутринта не бяха улучили лъвовете точно където исках. Взех със себе си кучетата и наблюдавах отблизо как реагират на стрелбата. Само едно се плашеше от гърмежите. Дадох го на един стар масай, който се зарадва много на подаръка.

Щом се пукна зората, потеглихме. Масаите вървяха напред със своите копия и балансираха огромните щитове от биволски кожи на раменете си. Щитовете бяха тежки над 25 килограма, но мораните ги носеха, като че бяха от пера. Черните, червените и белите шарки, които покриваха щитовете, имаха горе-долу същата цел, както хералдическите изображения на нашите прадеди. С един поглед на щита се определяше от коя част на страната идваше масаят, към кой морански клуб принадлежеше, какви бяха неговият ранг и положение в бойния отряд, възрастта, името и отличията, с които бе удостоен в битките или лова на лъвове.

Към обяд стигнахме подножието на планините Ембараша, от които се спускаха в долината дълги склонове, покрити с хубава ниска трева, изпъстрена с дребни диворастващи цветя. Склоновете не бяха стръмни, но трудно достъпни. Мораните се катереха нагоре като газели, но тежките волове се изкачваха на зигзаг. Щом стигнехме върха на някой склон, вървяхме по билото километър-два до следната долина и нов зигзаг, този път надолу. После прекосявахме долината до ново възвишение.

Късно следобед се движехме уморени с усилие през един рядък храсталак. Мораните започнаха да надават своите своеобразни йодлери и изведнъж някой отговори съвсем наблизко. Излязохме на брега на кален поток. Група старци и жени пояха стадо дългорог туземен добитък. Тези говеда напомнят браминските крави в Индия. Гърбовете на говедата бяха покрити с мрежа от сложни печати, с които масаите описваха цялото родословие на животното.

Старците се струпяха около нас. Младите масаи разказаха с викове и размахвания на копията как бях убил за няколко минути два хубави лъва. Старците просто засияха при новината, а децата, които бяха с тях, от възторг затанцуваха някаква миниатюрна версия на „шейк“. Изглежда, че пристигнах точно навреме, защото преди няколко дни лъвовете бяха убили шест скъпоценни говеда и двама пастири, които се опитали да защитят животните.

Ентузиазираната тълпа ме отведе в селото. Очаквах да видя голям куп покрити с трева колиби, каквито са селата на племето кикюи. Почти стигнахме до мястото, преди да разбера, че това е селището. То по нищо не се различаваше от гъст храсталак. Селото бе заобиколено с ограда от

бодливи храсти, високи колкото човешки ръст, а колибите вътре стигаха до гърдите ми. Те бяха направени от говежди тор, измазан вместо глина върху рамка от клони. Торът беше изпечен от жаркото слънце като тухла и не миришеше. За да вляза в хижата, трябваше да се превия надве. За разлика от повечето туземни домове всяка хижа бе разделена с прегради от плет на малки стаички. Вместо прозорци в стените имаше тънки процепи и вътре бе тъмно, но прохладно и уютно.

Масаите строеха домовете си по този начин, за да не ги забелязват лесно другите туземни племена, които ги нападаха за отмъщение. Постройките изглеждаха груби, но лесно се топлеха нощем, а през деня бяха прохладни.

След като починахме и жените ни надонесоха мляко в оранжеви кратуни, отидох да видя труповите на убитите говеда. Масаите бяха взели по-голяма част от месото. Това беше истинско нещастие, защото най-добрата стръв за лъва е собствената му жертва, тъй като той почти винаги се връща да доядва плячката си. Обясних това на масаите. Един старец ми каза, че на петдесетина метра в гъсталака имало още една юница, недокосвана. Разгледах животното и видях, че само стомахът беше почти изяден. Труповите на пастирите също бяха оставени в храстите, но лъвовете и хиените се бяха справили с тях. Масаите не погребват своите мъртъвци – те ги оставят на хищниците, които бродят из равнините.

Искам да обясня, че тези лъвове не бяха човекоядци в истинския смисъл на думата. Те бяха убили пастирите, защото те се опитали да ги пропъдят. Интересно е, че човек може да прогони лъв, ако жертвата му е дивеч. Но когато лъв убие домашно животно, той се бори до смърт за него със законните му собственици.

Проследих лъвовете. Дирята водеше към гъсталак от сансевиерия, където те очевидно чакаха падането на нощта, за да се върнат при плячката си. Масаите ми разказаха, че вечер, когато прибират добитъка в кошарата, те подвикват, за да го накарат да побърза. Лъвовете познавали тези викове и скоро след това излизали спокойни, че няма хора в гората.

Попитах мъжете дали тази вечер могат да приберат добитъка си порано. Исках да направя засада край убитата крава. Идеята се хареса много. Масаите вярваха, че тази система ще има успех. Те я прилагали в битките с племето нанди. Нандите – войнолюбив народ – от време на време нападали масаите. Когато последните знаели, че някой боен отряд на нандите е в околността, те прибирали добитъка в кошарата с високи подвиквания и нандите, като мислели, че масаите са се прибрали в

селото за ношуване, започвали нападението и попадали в капана.

Заех позиция в гъст храст близо до убитата крава и зачаках. Слънцето започна да клони към залез. Чух високите, немузикални викове на пастирите, с които те подканяха добитъка да се прибира от пасищата. Заслушан как гласовете замираха в далечината, изведнъж видях три гривести лъва, седнали на задните си крайници като кучета, с наострени уши. Те като че ли се ослушваха в отдалечаващите се гласове. Когато виковете замряха, лъвовете станаха и тръгнаха един след друг към мен. Нервите ми се изпънаха от напрежение. Чаках да се приближат на пушечен изстрел. Те спряха на мястото, където бяха убили едно от говедата, и задушиха, но животното беше вдигнато оттам. Щом свършваше душето, всеки лъв вдигаше глава. Изразът на лицата им беше страшен: устата, дръпнати назад, зъбите, зловещо оголени. Но всъщност това беше разкривяване на чертите в гримаса, при която могат да душат по-добре.

Те все още бяха извън пушечен изстрел. Докато чаках, долетя лешояд. Вероятно ме беше видял в леса и ме беше взел за някакво животно. Стоях напълно неподвижен, защото знаех, че ако подплаша птицата, лъвовете ще се разтревожат.

Лъвовете също видяха лешояда. Те помислиха, че той е намерил храна и тръгнаха към мен. Вдигнали глави, те душеха въздуха като пантери и се мъчеха да отгатнат какво е видяла птицата. Задържах спусъка, докато дойдат на 30 метра. Тогава лешоядът, който ме разучаваше през цялото време с малките си черни очи, нададе тревога и с един замах на големите си крила се вдигна във въздуха. Лъвовете спряха мигновено, погледнаха подир уплашената птица и после се обърнаха, за да ме разгледат по-внимателно.

Аз все още лежах по корем, а трябваше да се надигна, за да стрелям. Сякаш цяла година мина, докато се изправя достатъчно и наглася пушката. Без да откъсвам поглед от лъвовете, свалих предпазителя с палец и се прицелих във водача. Изстрелът го покоси като секира. Другите отскочиха назад, но не побягнаха. Диви животни, които за пръв път чуват изстрел, не се плашат: вероятно мислят, че това е гръмотевица. Стрелях по следващия лъв и го ударих в плешката. Той се завъртя в кръг и изрева от ярост. Третият се хвърли върху него и те започнаха да се бият. Раненото животно изпадна в някакъв маниакален бяс: мяташе опашка, козината му настръхна, а устата му зееше и той се мъчеше да захапе и строши черепа на другаря си.

Стрелях по третото животно и го улучих в плешката. То се вдигна на задните крака като кон и докато още беше в това положение, аз

стрелях отново във врата му. Лъвът се строполи, без да мръдне. Вторият лъв също вече не мърдаше, умъртвен или от моя куршум, или от другаря си – не мога да кажа.

В далечината чувах виковете и крясъците на масаите. Те бяха чули моите изстрели и се изсипаха от храстите с радостно нетърпение да намерят някой от враговете си мъртъв. Когато обаче видяха трите звяра, проснати пред мен, всички полудяха. Върнахме се в селото триумфално. В моя чест заклаха овца, изпекоха ребрата на жарта и те станаха повкусни от най-хубавото говеждо филе. Жените извадиха глинено гърне с домашно пиво, наричано „помбе“. Всеки мъж грабваше гърнето с две ръце, отпиваше и го подаваше на друг. Когато алкохолът подействува, мъжете се събраха в плътна група и започнаха странен танц: просто скачаха нагоре-надолу във въздуха. Наблюдавах ги, дъвчех овчи ребра и отпивах от пивото си, а кучетата лежах около мен под звездното небе. Наблизо говедата се обаждаха от време на време, а отдалеч се чуваха лъвовете, излезли на нощен лов из леса. Да, това бяха моята страна и моят народ!

Дойде време за почивка. Заведоха ме в най-голямата хижа и ми показаха широко легло в едно от отделенията. Леглото беше от мек папур, покрито с волски кожи, протрити от употреба. Двете закръглени млади жени на главатаря влязоха с мен – очевидно се канеха да споделят леглото. Чудех се къде ще спи главатарят, защото на леглото имаше място само за трима души. Оказа се обаче, че той отишъл при свои приятели, за да не ми пречи през нощта.

По-младото момиче постави четири кратуни с мляко на лавицата зад кожената ми възглавница. Отначало не схванах значението, но покъсно разбрах, че млякото бе предназначено за възстановяване на силите през нощта. Момичетата с евини облекла, с изключение на тънък наниз маниста през кръста, останаха в един ъгъл на колибата. Те лежах безмълвни, защото според старинния обичай мъжът трябва да направи първата крачка. Но аз бях изморен от дългото пътуване и скоро заспах дълбоко.

Следващите няколко дни бях обсаден от масайски пратеници, дошли от много километри с молба да убия техните лъвовете. Всеки вестител се състезаваше с другите, като излагаше по-силни доводи в полза на своята област. Един ме уверяваше, че около неговото село лъвовете били по-многобройни от листата на дърветата. Друг казваше, че в неговата долина човек не можел да измине петдесет метра, без да види няколко звяра. По всичко изглеждаше, че където и да отидех, навсякъде

сях да намеря достатъчно лъвове. Отправих се с моите волове и кучета за съседното село. Там предишната седмица лъвове бяха убили няколко крави и тежко наранили един старец. Група копиеносци-морани дойдоха с мен – те все още смятаха, че рискувам живота си, като ходя на лов за лъвове само с пушка.

Стигнахме селото, където бяха последните похищения на лъвовете. Туземците ми показаха останките от жертвите. Лъвове, лешояди и хиени се бяха постарали да не остане много месо по труповите. Лъвовете убиват домашните животни по същия начин, както и дивеча, т.е. скачат на гърба на животното, с предната лапа рязко извиват главата и строшават врата. Кръвта незабавно се събира в мястото на счупването и лъвът я изсмуква.

Месото по костите беше твърде малко, за да примами лъвовете обратно. Затова взех кучетата и мораните и тръгнах подир тях. В околността имаше толкова много следи от лъвове, че трудно можеше да се определи кои точно бяха на злосторниците. И все пак, ако не изберяхме някои дири, щяхме да се въртим наоколо дълго. Тръгнахме по най-пресните. Не винаги е лесно да се определи „преснотата“ на отпечатъците. Диря, направена на завет, в трева и защитена от вятъра, често изглежда по-прясна от нова следа, оставена в открито място с навят пясък. Обикновено върху старите дири има следи от малки животни, минали впоследствие върху тях. Най-сигурно се определя прясната диря по изпразненията. По тях един добър следотърсач може да познае точно преди колко време е минало животното.

Мораните прекрасно разчитат отпечатъци. Те повдигаха с копията си клони на ниски храсти и ми показваха белези, които бях отминал. Забелязах, че те не вървяха от следа в следа, а следваха дирята на 3–5 метра пред себе си. Те така добре познаваха навиците на лъвовете, че можеха почти със сигурност да определят откъде вероятно е минало животното. Когато сгрешеха, те спираха и се пръскаха като хрътки, изгубили диря, и изследваха всяко пясъчливо място наоколо, което би могло да носи отпечатъци, докато отново намерят следата.

След няколко часа навлязохме в малък пояс от храсти. Гъстото прикритие е истински кошмар за ловеца. Тук мъчно щяхме да се доберем до лъвовете, но знаех, че ако не ги унищожим, след няколко дни те ще се върнат и отново ще убият добитък, а може би и някой пастир. Само кучетата можеха да ни помогнат в такава местност и аз ги пуснах в гъсталака.

Зачакахме отвън. Мораните се облегнаха на щитовете си и опряха

върховете на копията в земята пред себе си. Аз стоях със заредена пушка и чаках нападението, което знаех, че няма да закъснее. Изведнъж в храстите закипя същински ад от възбуден кучешки лай и свирепо ръмжене. Кучетата бавно отстъпваха пред разгневените зверове и се опитваха да ги подмамят на открито. Масаите стиснаха здраво дръжките на щитовете и вдигнаха копия. Чаках готов появяването на първия лъв.

Задниците на кучетата започнаха да се показват от гъсталака. Те лаеха ожесточено. По-голямата част образуваха полукръг пред прикритието, а двете овчарски кучета и по-храбрите ейърдейли останаха в храстите и се опитваха да примамят животните навън.

Без никакво предупреждение един от лъвовете изскочи от шубрака и се хвърли върху кучетата. Те отвориха кръга, за да го пуснат, но с един замах на лапата си той успя да перне едно. Движението беше толкова бързо, че не можах да го проследя. Просто видях кучето да пада. Веднага останалите стегнаха обръча, нахвърлиха се върху лъва и го хапеха за задницата, за да го откъснат от своя приятел. Лъвът се обърна като вихрушка и започна да замахва наляво и надясно – същински обигран боксьор. Стрелях. Лъвът се преметна във въздуха. В секундата, когато се допря до земята, той беше покрит от кучетата. Преди да успее да ги извикам, втори лъв изскочи на известно разстояние от нас. Масаите го подгониха веднага с вдигнати копия и диви викове. С големи скокове – може би до 6 метра дължина – лъвът се понесе по равнината. Кучетата и масаите го погнаха по петите. Известно време лъвът имаше преднина, но постепенно кучетата го настигнаха. Аз се задъхвах най-отзад и докато се присъединя, кучетата бяха заобиколили лъва и го държаха. Масаите също бяха образували кръг и се приближаваха с копията си.

Изкрещях на тези безумци да спрат. Те се поколебаха и аз вдигнах пушката. Опитвах да се прицеля така, че да не убия някое от истеричните кучета. Лъвът ме видя и мигновено нападна. Той скочи над кучетата към мен. Изчаках, докато се отдели добре от групата, и стрелях. Първият изстрел го повали сред вихрушка от пясък и прах. След миг той се изправи отново на краката си, но сега беше неподвижен и прекрасна мишена. Вторият изстрел го удари в гърдите и той умря моментално.

През следващите няколко седмици с помощта на кучетата убих над петдесет лъва. След смъртта на няколко свои другари кучетата станаха по-предпазливи и вече се пазеха добре от лапите на лъвовете. Не видях лъв да ухапе куче. Служеха си винаги с лапи, като нанасяха светкавични удари на своите мъчители. Очевидно не считаха кучетата достойни за зъбите си. Кучетата от своя страна при опит да отскубнат някой лъв от

свой другар го захапваха не за кожата, а за гривата. Предполагам, че така им беше по-удобно.

В гората лъвовете имаха предимство. Изгубих толкова кучета, че започнах да ги използвам само в случаи, когато трябваше да се унищожи лъв, утвърден вредител. Останалото време те оставах в лагера и аз ловувах сам, колкото можех.

Една вечер се загубих сам в лабиринта от хребети и дерета, които прорязваха подножието на планината. Опитах се да тръгна назад по следите си, но преди да стигна лагера, нощта падна и аз не можех да виждам следата. От късно следобед буреносни облаци се събираха над далечните била и сега бурята избухна. За известно време ослепителните светкавици ме ориентираха. Към полунощ обаче бурята отмина и аз се залутах из тъмнината наслуки като слепец. Дочух далечен звън на хлопци в ограда и в този момент звукът ми се стори божествен! Тръгнах по посока на звъна и завиках. Скоро ми отговориха. Проблясна светлина и пред себе си видях малка колиба от говежди тор и обичайната ограда от бодливи храсти. Семейството масаи ме поканиха вътре и веднага стъкнаха огъня. Мъжът беше в началото на четиридесетте, твърде стар за моран и от масайска гледна точка вече тръгнал надолу по склона, който води до момента, когато ще бъде оставен на лъвовете. Той беше чул за моите подвизи като ловец на лъвове и усърдно ме разпитваше за пушката ми, за мен, колко животни бях убил и пр. Наричаше се Киракангано. Преди години баща му бил убит от носорог и в Киракангано се беше разпалила омраза към опасните диви зверове. Цял живот той ги изстребваше. Разказа ми свои преживелици при лов на лъвове и биволи. Историите звучаха невероятно, но аз знаех, че масаите никога не лъжат. Обикновено масаите се гордееха с добитъка или броя на жените си, но Киракангано се интересуваше само от едно: да преследва диви зверове из горския лабиринт и после да посреща нападението на ожесточеното животно с щит и копие. Този човек обичаше лова със същата страст, както аз.

– Разбирах вече езика на масаите и, попитах Киракангано дали би искал да дойде с мен като водач и помощник. Без да се позамисли дори, той стана, взе копието и щита си и само попита кога тръгваме. Всичко стана съвсем неочаквано и аз се почудих какво ще прави с жена си и добитъка. Киракангано сви рамене:

– Жена ми ще се грижи за добитъка, а имам добър приятел, който ще се грижи за жена ми.

Попитах дали не го смуцава, че друг мъж ще живее с жена му. Той

се изненада доста:

– Защо? Тя ще си бъде все същата, когато се върна, нали?

Така въпросът се уреди. Съпругата не възрази, което не ме изненада: подозирах, че Киракангано трябва да е доста равнодушен съпруг.

Киракангано стана моята дясна ръка, втората цев на пушката ми, така да се каже. Той беше великолепен следотърсач и абсолютно безстрашен. Аз разчитах на него, както на себе си. Такива хора са рядкост. Зная това от опит, защото няколко пъти съм изживявал ужаса, след като изпразня и двете цеви на пушката върху нападащо животно, да се обърна, за да поема втората пушка от помощника си, и да откроя, че човекът е избягал. Киракангано никога не ме изостави. Той не само беше напълно верен, но и приказен познавач на леса. Той знаеше навичките на животните и можеше често да предвижда следващото действие на дивеча и да се подготви за него.

С помощта на Киракангано организирах малки отреди от копиеносци за прочистване на сухите дерета между планинските ридове. Сред гъстите храсти на тези дерета лъвовете се излежаваха през деня. Аз заемах позиция на долния край на дерето, а мораните подгонваха лъвовете към мен. Те навлизаха в гъсталака и като викаха и размахваха копия и щитове, си проправяха път. Обикновено лежах на ръба на брега, така че лъвовете минаваха под мен, без да ме видят или подушат. От една такава засада веднъж застрелях за кратко време седем лъва. Докато лъвовете падаха един след друг под моите изстрели, останалите се въртяха объркани, без да разбират откъде идва стрелбата. Не им дойде на ум да погледнат нагоре.

Киракангано беше безценен за мен. Но веднъж заради него загубих един от най-хубавите лъвове, които някога съм виждал. Това се случи така.

Жителите на едно село се оплакаха, че лъв мори добитъка им. Киракангано и аз отидохме на разузнаване. Слънцето залезе, преди да стигнем селото. Като изслушах пастирите, реших да убия зебра и да я оставя като примамка за лъва. Отидохме да потърсим някое стадо и намерихме каквото ни трябваше точно на съмване. Стрелях по един хубав жребец. Улучих животното твърде назад и в угасващата светлина на деня не можехме да го проследим. На следната сутрин тръгнахме уверени, че лесно ще намерим трупа по кръжащите над него лешояди.

Както претърсвахме шубрака, масаят спря и посочи с копието си. Видях лъв с красива грива. Той беше сграбчил зебрата и я влачеше към сянката на едно акациево дърво, където да я яде спокойно. Лъвът

прекраваше зебрата, повдигаше я за врата, правеше тромаво няколко крачки, после спираше да почине и дишаше тежко като някакво огромно куче.

Зебрата имаше може би 350–400 килограма. Направи ми голямо впечатление силата на лъва. Пресякохме през храстите към акациевото дърво. Киракангано вървеше напред и избираше по-лек път. Там изчакахме лъвът да дойде. Беше величествено животно! Гривата му покриваше цялата предна част на тялото и дори скриваше ушите му. Такава грива е рядкост, защото космите се изскубват от храстите. С приближаването на лъва Киракангано ставаше все по-неспокоен.

Внезапно масаят нададе вик и нападна лъва с копието си. Голямата котка за момент зяпна учудено, после пусна зебрата и избяга. Киракангано затича успоредно с лъва, но лъвът беше много по-бърз и изчезна в храстите. Когато упрекнах масая, че нападна лъва, той ми отвърна невинно:

– Ах, той беше толкова голям!

От време на време в тези ловни експедиции използвах и кучетата. Когато ранен лъв успееше да се скрие в гъсталака, изпращах ги да го намерят, за да не го разкъсат хиените – това би било страшна участ.

Лъвът мрази и презира хиените. Той никога не позволява на тези мършояди да се приближат до неговата плячка, когато се храни, въпреки че обича малките, прилични на кучета чакали и често им подхвърля вкусни парчета, също както човек избира късче от чинията си за любимото куче. Изглежда, че хиените се обиждат от надменното превъзходство на лъва и когато благородното животно е ранено или прекалено старо, за да се защитава, хиените си отмъщават. Лъвът никога не умира от естествена смърт. На края винаги го унищожават хиени. Струва ми се, че хиените предпочитат лъвското месо пред всяко друго.

Масаите особено се оплакваша от група лъвове, които живееха в едно блато, където не можеше да се проникне. В прайда имаше лъвица с три лъвчета. Тя беше наранила един туземец, който се опитал да защити стадото си от прайда. Тези лъвове бяха закоравели унищожители на добитък и аз разбирах, че трябва да ги премахна. Особено лъвицата – всичко говореше, че тя става все по-агресивна. Тъй като не можех да вляза в блатото, реших да примамя прайда навън.

Не беше лесно да поставя подходяща стръв. Масаите имаха обичай, когато старците станеха твърде слаби, за да се движат, и наближаваше да умрат, да ги оставят в леса на хиените.

За да подмамя обитателите на блатото, застрелях една антилопа –

доста далеч, за да не ги разтревожа със стрелбата. След това воловете влачиха трупа около цялото блато: откъдето и да напуснеха лъвовете убежището си, те щяха да попаднат на дирята и вероятно да я последват. Оставих антилопата под едно акациево дърво, а момчетата ми построиха една платформа в клоните. Такива скривалища, наричани махани, ловците прилагаха за лов на лъвове със стръв. Аз лично предпочитам да стрелям от бома, построена на земята, но в местността имаше много слонове, които можеха да връхлетят върху бомата през нощта. Така реших да си послужи с махан. Мислех, че ще бъда в пълна безопасност и не предполагах, че през следващите две нощи ще съм по-близо до смъртта от всеки друг път през цялото пътуване.

Спомням си един случай, когато с майор Д. Шелдрик, професионален ловец на едър дивеч, сега инспектор в големия национален парк Цаво, цяла нощ дебнахме край една хубава зебра с надежда, че някой лъв ще дойде. Нямахме късмет, въпреки че през цялата нощ слушахме ръмжене на лъвове и хихикане на хиени, което изразява предвкушване на нещо особено хубаво. Нашата стръв остана недокосната. Мислех, че съм избрал най-привлекателната примамка, но не било така. Масаите ни бяха провалили с една възрастна жена, починала предишната вечер. Лъвовете бяха предпочели нея. Може би милата покойница в разцвета на младините си да е била грациозна и изкусителна примамка, за която масаите са се състезавали... В трудния живот на примитивните хора има нещо зловещо. Дивите животни предпочитаха една старица пред сочна, тлъста зебра.

Първата нощ бденето беше безуспешно. Лъвовете дойдоха, но когато се повдигнах, за да стрелям, разтревожих една птица, кацнала в горните клони на акацията. Птицата изхвъркна от листака с голям шум и подплаши лъвовете. Не ми оставаше нищо друго, освен да заема поста следващата вечер.

Нощта се спусна. Завалях. Седях мокър до кости, а около мен бръмчаха безброй комари, довеяни от блатото. От страх да не разтревожа лъвовете не смеех дори да пъдя насекомите, Но дъждът изигра и полезна роля, защото той винаги изпълва лъвовете с доверие. До мен долитаха ловният им призив и тихи ръмжения. Към 3 часа сутринта ги усетих съвсем наблизко. Чувах дългите им въздишки – звук, който не може да се сбърка с никакъв друг африкански глас. Бях схванат от дългото неудобно лежане цяла нощ и леко се помръднах да наглася пушката. Чух как лъвовете моментално отскочиха назад. Лъвът е напълно безшумен, когато дебне, но при бягане издава най-различни звуци, а големите му лапи

тупат отчетливо по земята. Знаех, че не са се отдалечили много. Вероятно стояха в близките храсти, наблюдаваха и се заслушваха. Нагласих се и чакам.

При лова случайността има голям дял. Предишната нощ бях проиграл шансовете си заради една птица. Сега един даман започна да подвиква от хралупата на едно близко дърво. Даманът окуражи лъвовете – ако подозира някаква опасност, той не би викал. Те се приближаваха бавно към стръвта и с голяма предпазливост спираха да се оглеждат. Лежах на махана по корем с прилепнала към рамото пушка, за да мога да стрелям, без да правя движения.

Лъвовете бяха два, мъжки. С батерия до цевта аз се прицелих в десния, защото от моето легнало положение по-лесно щях да преместя пушката наляво. Стрелях. Лъвът падна. Другарят му стоеше и го гледаше.

Стрелях и във втория лъв. Той падна и аз пуснах още един куршум за всеки случай. Лъвицата все още не се чуваше. Излязох от махана, слязох долу и издърпах двата мъртви лъва под дървото. Покрих ги с мушамата си, за да не повредят хиени кожите.

Реших да поспя и се покрих с няколко клона не толкова да ме топят, колкото да ме прикриват. Събуди ме шум. Някой ядеше от стръвта. Лъвицата с трите ѝ лъвчета. По възможно най-безшумен начин вдигнах пушката и я прострелях в главата. Тя се строполи върху стръвта, а лъвчетата изчезнаха в тъмнината. Бях изпълнил задачата си. Слязох от махана. Хванах лъвицата за опашката и започнах да я тегля към другите два лъва.

Бях загасил фенера, за да мога да тегля трупа с две ръце. Внезапно в тъмнината пред мен се оформи някаква фигура. В първия миг помислих, че е някое от лъвчетата. Не, беше твърде голяма! Спрях и се вгледах. Лице в лице пред мен стоеше голям лъв, вероятно другарят на лъвицата, която току-що бях убил.

Пушката ми беше на махана. Лъвът и аз стояхме и се гледахме. Той беше голям като бик. Не издаваше никакъв звук. Просто стоеше и ме наблюдаваше. Виждах огромната му рошава грива и черна муцуна на по-малко от 3,5 метра разстояние. Ако се опитам да бягам, той сигурно ще нападне. Все пак нервите ми не издържаха. Хукнах към дървото. Нямахме клони, но аз се покатерих като катерица. Добрах се до махана, облян в пот не от изкачването, а от страх. В ужаса си едва не съборих долу пушката. Не виждах нищо, защото фенерът ми остана при лъвицата.

След няколко минути лъвът се приближи към стръвта и започна да

яде шумно. Слушах известно време, за да определя положението му. Прицелих се, колкото можах, и стрелях. Изстрелът замря и не последва никакъв звук. Смъртно виждах лъва, прострелян край стръвта. Беше умрял мигновено. Колкото и да ми се искаше да разгледам гривата му, остатъка от нощта прекарах в махана и гривите на всички лъвове в Африка не биха ме изкушили да сляза!

Опитах се да дремя, но се събуждах от ужасни кошмари, в които се виждах разкъсан от безвредните вече животни под мен. Щом се зазори, слязох да разгледам моите лъвове. Последният имаше много хубава грива. С овесен цвят – един от най-хубавите трофеи от тази експедиция.

На следната сутрин тръгнахме с Киракангано да търсим лъвчетата. Намерихме и трите. Те се криеха в туфи суха трева и приличаха на пухкави мечета-играчки, но се зъбеха и плюеха по нас настървено. Занесохме ги в лагера. За да ги нахраним, натискахме носовете им в една купа с мляко. Лъвчетата не знаеха още да ядат, обаче облизваха млякото от носовете си и така поеха топлата течност. Доста дълго те пъхаха носове или лапи в купата и изсмукваха млякото от козината си, но с време се научиха да лочат и станаха много питомни. Завързвах ги за крака на походното си легло и не можех да спя от тях, защото по цяла нощ се биеха и боричкаха. Бяха много жизнерадостни и весели. Един ден успели да се освободят и си устроили прекрасно забавление с единствената ми възглавница. Когато се върнах в лагера, помислих, че палатката ми е затрупана от снежна преспа. По-късно ги дадох на един приятел, който ги пусна в област, където живееха, без да пакостят на добитъка на туземците.

Казват, че дивите животни имат инстинктивен ужас от огън. Това старо схващане се повтаря толкова често, че повечето хора го приемат като истина. Аз не бях изключение и смятах, че лъвове никога не се приближават до лагерен огън. Една случка през време на моето пребиваване в земята на масаите ме научи на друго.

Този следобед застрелях една зебра за стръв. Воловете довлякоха животното до лагера. Обикновено оставях убития дивеч да „узрее“ двадесет и четири часа, преди да го заложа. Казах на момчетата да оставят зебрата край огъня, защото бях убеден, че диви животни няма да се доближат до светлината.

Киракангано отиде да прекара нощта в една съседна кошара и взе кучетата и воловете със себе си. Когато имахме възможност, никога не оставяхме животните в лагера. От миризмата на дебнещите лъвове воловете изпадаха в паника и ако не бяха в ограда, те се разбягваха

уплашени. Кучетата също бяха изложени на опасност в лагера: леопардите не се спираха пред нищо, за да се доберат до тях, и вече бяхме загубили две по този начин. След като Киракангано замина, момчетата легнаха край огъня, загърнаха се в наметалата си и заспаха. Аз седях в походния си стол, наблюдавах огъня и пушех лула. Мислите ми се рееха из пясъците на Лохар и моята младост.

Внезапно разбрах, че гледам в лицата на девет лъва, които изникнали от сянката, сега стояха срещу мен. Не смеех да се помръдна. Пушката ми беше в палатката, където гореше и фенерът. Можех само да седя неподвижно и да ги наблюдавам. Лъвовете ме изучаваха внимателно. После заобиколиха спящите момчета от другата страна на огъня и нападнаха убитата зебра. Те се нахвърлиха върху трупа с ръмжене и дераха големи ивици от дебелината на кожата, като че беше от хартия.

Измъкнах се от стола и сантиметър по сантиметър се отправих към входа на палатката. Тялото ми изтръпваше от напрежение при всяко движение. Лъвовете спряха да ядат и впериха очи в мен. Почувствувах как пред погледа на огромните животни се смаявам. Един скок и щях да са върху мен. А момчетата спяха дълбоко само на няколко стъпки. Искях да се спусна към палатката, но се страхувах, че всяко внезапно движение може да предизвика нападение. Почаках лъвовете да се върнат към яденето. Крачка по крачка най-сетне стигнах входа. Влязох бързо и грабнах пушката. Никога докосването на студената стомана не ми е било така скъпо.

Сега пред мен изникна друга дилема: ако стрелям, момчетата щяха да скочат и да се озоват между мен и лъвовете. От друга страна, веригата, с която бяхме довели зебрата до лагера, все още висеше на врата на животното и при боричкането на лъвовете върху него тя дрънчеше ужасно. Страхувах се, че шумът ще събуди момчетата и те ще се подплатат, като видят лъвовете. Ако обхванатите от паника туземци се хвърлеха сред деветте лъва, работата нямаше да е приятна. Реших да рискувам и да стрелям. Прицелих се в гърдите на най-големия и натиснах спусъка. Куршумът попадна точно в целта и той грохна, без да издаде звук. При изстрела останалите лъвове се отдръпнаха няколко стъпки назад и после отново скочиха върху зебрата. Туземците продължаваха да спят и аз за миг се запитах дали не са умрели.

Започнах да стрелям равномерно в прайда. От детонацията фенерът угасна и аз се прицелвах при светлината на огъня. Четири лъва паднаха, последният улучен доста ниско в гърдите. Той подскочи нагоре и взе да се мята като на пружини. Бързо поставих нов патрон в пушката и го

довърших. Останалите се отдръпнаха отвъд границата на светлината. Заредих пак само с един патрон, защото няхах време. Пристъпих напред, за да се прицеля, и стрелях в една голяма лъвица. Когато куршумът я удари, тя махна рязко с опашката си, обърна се и изчезна в мрака. Останалите я последваха.

Просто невероятно, но моите момчета продължаваха да спят дълбоко. Нито ръмженето на лъвовете, нито моите изстрели ги бяха смутили. Много пъти бях наблюдавал туземци да спят така дълбоко, като че са изпаднали в транс, но за пръв път виждах толкова забележителен пример на подобен сън.

Засилих огъня и после отидох да ги будя. Трябваше да ги ритам по краката, докато най-сетне едно от момчетата се събуди, протегна се и седна. После се прозя и едва тогава видя четирите лъва на няколко крачки от себе си. Момчето нададе див рев, подскочи във въздуха като ужилено и с писъци се хвърли към палатката, последвано от останалите, които, още сънливи, не знаеха дори какво се е случило. Треперещи седнаха в палатката и няколко минути след като им обясних всичко, те отново спяха на пода. Не може да се каже, че случката смути здравия им сън.

На сутринта Киракангано се върна с кучетата. Веднага тръгнахме по следата на ранената лъвица. Момчетата останаха в лагера да пеят своите весели неприлични песни и да дерат лъвовете. Те обираха внимателно вече намирисващата мазнина от стомаха, сърцето и бъбреците на лъвовете, защото според техните вярвания тя може да предопредели пола на едно дете. Ако мъжът изяде една супена лъжица лъвска мас преди сношение, детето ще бъде момче, половин лъжица – момиче. Туземците не се интересуват от кожата на лъва, но високо ценят маста.

На стотина метра от лагера поехме по дирята. Лъвицата беше тежко ранена, тя беше лежала на няколко пъти, а останалите от прайда бяха спирали да я изчакат. Известно време следата вървеше из рядко обрасла местност, чудесна за лов, защото човек можеше да вижда на двадесетина метра пред себе си. Вървахме бързо с надежда да настигнем лъвицата тук. Но след малко дирята сви към един противен гъсталак от храсти.

В гъсталака цареше пълен покой, нарушаван само от цвърченето на птици. Сигурно бяхме близо до ранената лъвица и всеки момент тя можеше да връхлети върху нас.

Кучетата ставаха все по-неспокойни. Очите на ейърдейлите блестяха от възбуда и най-сетне аз ги пратих да вървят напред. Те се втурнаха и почти веднага точно пред нас се вдигна врява от свирепо ръмжене и джавкане. Останалите кучета излетяха като стрели край мен и в

индийска нишка потънаха в гъсталака. Чувах познатия звук на битката: гърленото ръмжене и съскане на лъва, примесено с кресливия лай на кучетата.

С мъка си проправяхме път към тях. След десетина стъпки попаднахме на утъпкано леговище сред високата трева, изпръскано с кръв. Тук лъвицата беше почивала. Край леговището лежаха мъртви моите храбри ейърдейли, с още отворени очи и уста. Те бяха попаднали на лъвицата и силата на атаката ѝ се беше стоварила върху тях. Киракангано и аз дължахме живота си на кучетата: лъвицата се беше прикрила така хитро, че никога не бихме могли да я видим навреме.

Другите кучета още се бореха с нея. Те тичаха в гъсталака и се спираха с лай, когато тя се обръщаше да напада. Побързахме подир тях. Кучетата изтикваха лъвицата към по-рядка гора. Следвахме ги отблизо. Масаят носеше копие то си, готово за стрелба, като красиво балансираше дългата дръжка между палеца и показалеца си. Всеки мускул на тялото му трепереше от напрежение.

Едно от овчарските кучета дотърча с куцане при мен. Беше така разкъсано, че не можеше да му се помогне и аз го застрелях, за да съкратя болките му. При звука на моя изстрел ранената лъвица внезапно скочи иззад куп суха трева на няколко стъпки от нас. В същия момент втора лъвица ни нападна отдясно.

Нямаше време за мислене. Двете котки летяха към нас от различни посоки. Стрелях по втората, защото ми се видя по-решителна. Куршумът проникна на сантиметър над лявото ѝ око. В същия момент видях как копие то на Киракангано прониза ранената лъвица. Тя се извърна и сграбила дръжката със зъби, ожесточено се мъчеше да я измъкне от тялото си. Киракангано посегна да извади ножа с двете остриета от пояса си, но аз го изпреварих и я довърших с един куршум във врата.

Мълчаливо си стиснахме ръце. Без неговото копие едната лъвица положително щеше да ни убие. От всички туземци, които съм срещал в Африка, Киракангано безсъмнено беше най-храбър и най-хладнокръвен в критични моменти.

Наближаваше краят на моя престой в резервата Масаи. Бях убил седемдесет лъва, а племето все още имаше основание да се оплаква. Капитан Ритчи искаше да премахна всички злосторници, които нанасяха щети на стадата, затова реших да опитам друго: щях да стрелям нощем, скрит зад трънливите храсти на бомите. Това не е истински лов, но аз бях дошъл в резервата не за спорт, а по работа. Съставих план за нощна стрелба.

Закачих една убита зебра за чифт волове и ги накарах да влачат стръвта на няколко километра из равнината. После окачихме трупа на подходящо място срещу вятъра. Ако в леса имаше лъвове, вятърът щеше да отнесе миризмата на зебрата до тях. Същевременно други лъвове, бродещи през нощта из равнината, щяха да попаднат върху дирята и да я последват до стръвта. Тъй че без съмнение през нощта щях да имам посетители.

Момчетата изсякоха храсти и бодливи клони и близо до стръвта направиха подковообразна бома, където щяхме да прекараме нощта с Киракангано. Погрижихме се зебрата да е закрепена добре, за да не я отмъкнат лъвовете. Момчетата покриха бомата с двоен пласт тръни, тъй че да не прониква светлина. Често съм виждал лъвове да бягат от стръв при най-слабо движение в бомата. Дълго се чудех как усещаха моето присъствие. После открих, че котките виждали движението на сенките, хвърляни от проникналата през горния пласт на прикритието звездна светлина.

Всичко беше готово. Киракангано и аз заехме позиция в бомата. Дадох му електрическо фенерче и му показах как да осветява стръвта, когато дойде време да стрелям, за да виждам къде се прицелвам. Фенерчето очарова Киракангано и той непрекъснато го палеше и гасеше, докато най-после му казах да престане. До мен лежаха две заредени пушки и патрони. Поставих патрони в джобовете и колана си. Където и да поsegнех, можех да сграбча цяла шепа.

Стъмни се. Няколко хиени се завъртяха около примамката, последвани от два чакала. Чакалите седнаха и поглъщаха с очи зебрата. Хиените сновяха напред-назад, за да се уверят, че всичко е спокойно. Най-сетне една от тях се спусна, грабна извадените навън вътрешности и избяга с жален кикот. Другите се приближиха и започнаха да ръфат стръвта. После видях, че побягнаха, а чакалите се доближиха по-самоуверено. Това означаваше, че идваха лъвове. Приготвих пушката и зачаках.

След няколко минути чух ниското, глухо, дълбоко дишане на лъвове зад бомата, което не може да се вземе за друго. Те кръжеха известно време около нас и после скочиха върху зебрата. Прошепнах на Киракангано да запали фенерчето. За моя изненада в отговор чух:

– „Табало!“ (на масайски „чакай“).

Погледнах го и видях, че се бе парализирал от страх. Необичайният нощен лов на лъвове от бома беше много силно преживяване за този мъж, който през деня излизаше срещу разярен лъв с голо копие.

Грабнах фенера от ръцете му и през малка пролука осветих стръвта.

Каква гледка! Поне двадесет лъва и лъвици на няколко метра пред нас. Някои стояха край зебрата, други лежах и ближеха стръвта. Два хубави черногриви лъва гледаха в светлината. Същинско предизвикателство! Гривите и гърдите им бяха покрити с кръв и нечистотии от стомаха на зебрата, защото те вече бяха яли. Киракангано буквално трепереше от ужас. Знаех, че стрелбата ще възвърне самообладанието му. Прикрепих фенера между два клона, за да осветява сцената. После промуших пушката през една дупка на оградата и стрелях в по-големия от двата лъва. Хор от ръмжене и свирепост сумтене се надигна от прайда. Стрелях отново и пак отново. Животните се оттеглиха извън обсега на светлината. Спрях, за да заредя. Самообладанието на Киракангано вече се възвръщаше и аз му подадох парче тютюн за дъвчене. Масаите обичат тютюна. Ароматът на тютюна го възстанови, а три мъртви лъва са гледка, пред която никой масай не може да остане спокоен. Прайдът започна да се връща. Киракангано грабна фенера и във възбуждението си осветяваше лъв след лъв с такава бързина, че аз едва имах време да се прицеля. Всеки изстрел поваляше по едно животно. Сурова мярка, но трябваше да бъде приложена. Лъвовете не обръщаха внимание на стрелбата. Те подушваха мъртвите си другари, паднали до тях, и после продължаваха да ядат.

Десет лъва лежах около зебрата. Тогава кой знае защо един хубав черногривец се приближи и започна да души бомата. После спря и нададе някакви кръвосмразяващи звуци. От вибрациите на неговия рев земята сякаш се разтрепера. Този изблик разтревожи останалите живи членове на прайда и те бавно се изтеглиха, последвани от стария мъжкар.

Нямах намерение да оставя хиените да разкъсат хубавите кожи. След като се уверих, че лъвовете са си отишли, казах на Киракангано да свети, за да отида и издърпам мъртвите животни по-близо до бомата. Масаят, изгубил всякакъв страх, беше много ентузиазизиран. Излязох от бомата и се отправих към лъвовете. Когато почти стигнах до тях, светлината внезапно угасна.

Извиках на Киракангано да запали фенера и направих още една крачка. Неочаквано се спънах о голямо, още топло тяло и паднах върху лъва. Чух под себе си заглушено дишане и ниско ръмжене. Животното беше още живо. Отскочих като ужилен и се хвърлих към бомата. Всяка секунда очаквах лъва върху гърба си, но успях да стигна входа и се втурнах вътре. Киракангано седеше на земята, а около него – разпръснатите части на фенера. Той реши да види как свети това странно нещо и го разглобил, докато навън в тъмнината аз се препъвах в ранени лъвове.

Казах му няколко нелюбезни думи и той се извини. Сглобих фенера и стрелях още веднъж в лъва, за да съм сигурен, че той е действително мъртъв. После седнахме да чакаме. През нощта дойдоха още два прайда. А когато се зазори, пред нас се разкри гледка, каквато аз се съмнявам някой преди това или след това да е виждал: осемнадесет мъртви лъва! След шума и безпокойството през нощта сцената изглеждаше странно мирна. Никакво движение освен лъвските мухи, които с нервни тикове пълзяха между задните крака на мъжките. След като се уверихме, че между лъвовете няма ранени, Киракангано и аз излязохме от бомата и отидохме при мъртвите животни. Трябва да призная, че изпитах съжаление. И все пак разбирах, че тези хищници трябваше да умрат, за да не страдат от техните опустошения масаите. Неестествени условия бяха създали свръхнаселеност сред лъвовете и това можеше да се оправи само по неестествен начин. Колкото и да бяха смели и сръчни, масаите сами не биха могли да се справят с проблема.

Днес правителството забранява на масаите забележителния лов на лъвове с копия, толкова обичан от мораните, когато за пръв път отидох в резервата. Твърде много младежи загинаха, сражавайки се с щитове и копия срещу зъби и нокти. Тъй като малцина от някогашните свидетели на тези отчаяни битки са живи, в следващата глава искам да опиша един лов, в който участвах.

Масаите-копиеносци – най-смелите измежду смелите

За пръв път видях лов с копия, когато гостувах в едно малко селище на масаите недалеч от езерото Магади. Предишната нощ един лъв беше прескочил шестметровата бома, която ограждаше селото, грабнал една крава и прескочил обратно с кравата в уста. Зная, че това звучи невероятно, тъй като лъвът тежи не повече от 200 килограма, а кравата – вероятно двойно повече. И все пак мъжки лъв може да извърши такъв подвиг, и то с не повече усилия, отколкото са нужни на лисица, за да отвлече едно пиле.

Лъвът се вмъква с особена сръчност под трупа и прехвърля тежестта върху гърба си, като непрекъснато държи гърлото на кравата в устата си. При прескачане на препятствие опашката му се втвърдява и с нея той пази равновесие. Масаите твърдят, че лъв без опашка не може да извърши подобен скок.

Бях готов да тръгна на другата сутрин подир лъва, но мораните от тази община с известно презрение ми заявиха, че не се нуждаят от моята помощ. Те щели да се справят сами. Дотогава не бях убеден, че група мъже могат да убият възрастен лъв с копия. Поисках да отида с тях, като взема пушката си. Учтиво ми разрешиха. Тази вечер заредих автоматичната си пушка без сянка на съмнение, че ако срещнем лъв, ще го убия аз.

Тръгнахме призори. Вървах след копиеносците. Те бяха десетина. Прекрасни мъже, стройни, с хубаво развита мускулатура, всички високи над 1,80 метра. За да бъдат движенията им свободни, те хвърлиха единственото си облекло – дълго парче плат, набрано на раменете и увито около лявата ръка. Мораните балансираха ярко оцветените щитове върху раменете си, а копията си държаха в дясната ръка. Войните носеха на главите си специална украса от шраусови пера, с която ходеха на война, а около глезените си – гривни от кожа. Иначе бяха съвсем голи.

Намерихме дирята и мораните тръгнаха по нея. Лъвът беше пирувал с кравата през нощта и сега сигурно почиваше в някой гъсталак. Те хвърляха камъни наслука, докато свирепо ръмжене показва, че лъвът е ударен. По сърдитото зъбене и ръмжене мораните определиха точно мястото и започнаха усилено да хвърлят камъни. Храстът се разлюля и лъвът изскочи на стотина метра пред нас. С големи скокове той се

понесе по степта, а подутият му корем се люлееше при тичането.

Мигновено масаите се пръснаха из високата жълта трева с диви викове. Лъвът, натежал от голямото ядене, не тича дълго. Той се спря и се обърна, за да нападне. Копиеносците започнаха да го заобикалят. Лъвът стоеше в средата, гледаше мъжете, които бавно затваряха обръча, и се зъбеше така, че кръвта на човек се смразяваше.

Лъвът остави масаите да се доближат на около четиридесет метра. Тогава разбрах, че се кани да атакува: главата му бе наведена над протегнатите лапи, задницата – леко повдигната, за да се изнесат задните крака достатъчно напред и да се получи максимален скок при отскачането. Той започна да дълбае земята с нокти, също както спринтьор с шпайкове, за да не се подхлъзне при първия скок.

Съсредоточих се върху зловещата крива на опашката му. Преди нападение всеки лъв подръпва пискюлестия връх на опашката си три пъти в бърза последователност. След третото подръпване той се хвърля с такава смайваща бързина, че изглежда много по-малък, отколкото е в действителност.

Масаите също знаеха не по-зле от мен, че лъвът се готвеше за атака. С едно-единствено движение ръцете с копията се дръпнаха едновременно назад, готови за хвърляне. Мъжете бяха така напрегнати от възбуда, че изпънатите мускули по раменете им леко потръпваха и слънчевата светлина пробягваше по остриетата на копията. В този момент и пирон да забиех в някой от тях, той не би почувствувал.

Върхът на опашката потръпна. Едно! Две! Три! Лъвът се хвърли към кръга от мъже. Веднага половин дузина копия подскочиха във въздуха и се устремиха към него. Едно се плъзна в плешката му и в следния миг острието проби кожата от другата страна. Лъвът не се спря за секунда. На пътя му стоеше един моран, младеж, излязъл на първия си лов. Момчето не направи опит да се отдръпне. То се стегна, за да посрещне нападението, и като държеше щита пред себе си, леко се наклони назад, за да вложи тежестта на цялото си тяло в удара на копието. Лъвът скочи върху момчето. С един удар изби щита от ръката на младия моран като картон, а после се дръпна, като се опита с протегнатите си лапи да повлече момчето към себе си.

Младежът заби копието си в гърдите на лъва не по-малко от 60 сантиметра. Смъртно раненият звяр скочи върху момчето, впи ноктите на задните си лапи в корема му, за да е по-сигурен в прегръдката си, и същевременно ухапа рамото му. Младият воин падна под тежестта на огромната котка. В миг останалите морани заобиколиха умиращия лъв и

извадиха своите сими – тежки, дълги 60 сантиметра ножове с двойно острие. Те се блъскаха като полудели, за да достигнат главата на звяра. След няколко секунди тя беше нарязана на късове. Видях как един от мъжете със страшен удар разцепи черепа на животното. Не бих могъл да кажа дали животното беше още живо или не.

Моята пушка не влезе в употреба: в такива случаи огнестрелното оръжие е опасно, защото, след като фанатизираните войни заобиколиха лъва, не можех да стрелям без смъртна угроза за някой.

Прегледах раненото момче. Раните бяха наистина страшни, но то изглеждаше напълно безразлично към тях. Заших го с игла и конец. То не реагира повече, отколкото ако бях го потупал по гърба.

Кожата на лъва беше така надупчена от копия и сими, че нямаше стойност като трофей. Тя представляваше накълцана, кървава маса от жълта козина. От достойнството и величието на благородното животно останаха само жалки остатъци.

Върнахме се в селището. На раненото момче дадох да яде огромно количество сурово говеждо месо, а след това говежда кръв като пургатив, за да може да се натъпче отново. И други морани-бяха пострадали от ноктите на лъва, но те не направиха никакъв опит да се предпазят от инфекция. Просто промиха раните с вода. По-късно в някои масайски общини видях да накисват корени от един храст, наречен олкилорит, във вода. Те оцветяват водата като калиев перманганат, действуват антисептично и подпомагат заздравяването на раните.

Надявам се, че момъкът е оздравял. Този ден той бе удостоен с най-високи почести, а младите момичета го гледаха с възхищение. Ако е оздравял, той лесно си е избрал подходяща любима.

Според масаите най-голямата проява на храброст е да хванеш лъв за опашката и да го държиш, докато другите войни се приближат с копия и сими. Моран, извършил този подвиг четири пъти, получава титлата меломбуки и ранг на капитан. Съществува също така неписан закон, че получилият званието меломбуки трябва да е готов за бой с всяко живо същество. Съмнявам се дали от хиляда масаи двама стават меломбуки, въпреки че мораните пламенно се стремят към това отличие.

Няколко пъти съм имал възможност да наблюдавам такава проява на храброст и се чудя как някои от мъжете, които се опитват да теглят лъв за опашката, изобщо оживяват. Спомням си един лов. Участваха повече от петдесет копиеносци. Те бяха вдигнали два лъва и една лъвица. Животните се опитваха да се доберат до гъсталака, но войните пресякоха пътя им. Лъвовете се отдръпнаха в малка група храсти край

песъчливо дере. Когато има възможност, преследваният лъв винаги търси убежище в някое от тези пресъхнали речни корита, покрити с гъсти сенници от надвиснали храсти. За миг мораните заобиколиха храстите и започнаха да затягат кръга. При приближаването на обръча от крещящи войни лъвовете започнаха да ръмжат. Без всякакво предупреждение най-големият лъв изскочи от прикритието и направи опит да се освободи. С големи скокове и спусната опашка той се хвърли по дъното на потока. Прекрасна гледка! Лъвът се насочи към двама морани. Те вдигнаха копия и се приготвиха да посрещнат атаката. Но големият мъжкар нямаше желание да се бие – искаше само да избяга. С величествен скок той прелетя точно над главите на двамата масаи. С едно движение на хълбока лъвът перна единия моран и го завъртя като пумпал.

Останалите морани зацъкаха неодобрително: отчасти, загдето двамата младежи бяха позволили на лъва да избяга, отчасти, защото лъвът беше отказал да се бие. Забелязал съм, че старите лълове с хубави гриви по-неохотно влизат в борба, отколкото младите и лъвиците. Същото е и при слоновете. Старите мъжкар с хубава слонова кост са по-плашливи от младите и женските. Предполагам, че с годините и животните стават по-благоразумни. Мисля също, че лъвовете различават младите и неопитни морани и съзнателно насочват атаките си към тях. Може би само си въобразявам. И все пак младежите са по-колебливи и несигурни в действията си и считам, че лъвовете долавят това.

Копиеносците обградиха храсталака. От желание всеки първи да пролее кръв те се бутаха и блъскаха един-друг. Останалите два лъва се виждаха ясно в храста. Те стояха един до друг и яростно ревяха. Мораните доближиха на десетина метра и копията им полетяха. Едно копие прободя лъвицата в слабините. С вик на болка и гняв тя се изправи на задните си крака и за миг остана във въздуха с вдигнати лапи като изображение на герб. После се наведе и захвапа копието. В този момент един моран хвърли оръжието си, втурна се напред и я сграбчи за основата на опашката. Мораните никога не ловят пискюлестия връх, защото лъвът може да втвърди опашката си като цев на пушка и с едно махване да помете човека.

Веднага другарите на морана се втурнаха със симите си. В такива моменти масаите изпадат в състояние на бясно изстъпление. Нанасят удари като истински автомати. Лицата им са безизразни. Няма колективност. Всеки иска да убие сам. Лъвицата заби задните си крака в земята, за да скочи напред, но моранът я дърпаше назад. Тогава лъвицата се изправи на задните си крака и размаха лапи наляво и надясно по

мъжете. Видях с очите си, че ударите попадаха в целта, но мораните не помръдваха. После ми разказаха, че в такъв момент от силната възбуда не чувствуват никаква болка. По всяка вероятност същото е и с лъва. И така двете страни продължават битката, докато единият падне от загуба на кръв.

Лъвицата бавно се свлече на земята. Виждах само бляскащите остриета на симите, които мъжете размахваха в сляпата си ярост. Когато всичко свърши, главата на животното беше нарязана на късове. Десетина копия стърчаха забучени в тялото, което приличаше на окървавена възглавничка за карфици.

Шумът зад храста показваше, че другата група е заета с втория лъв. Видях как един войн коленичи и подигравателно протегна щита си напред. В същия миг лъвът скочи върху него и просна мъжа на земята. Притиснатият в земята моран напразно се опитваше да промуши лъва с копието си, а в това време лъвът разкъсваше откритото му рамо. Изкрещях на масаите да се дръпнат, за да стрелям, но гласът ми бе погълнат от дивите фалцетни крясъци на мораните и ниското ръмжене на лъва, който разкъсваше човека. Две копия се забиха в тялото на лъва. Мъжете се хвърлиха със симите.

Преди да умре, лъвът рани още един моран освен онзи под щита. Помогнах, доколкото можах, на ранените. По телата им имаше дълбоки рани от нокти и зъби. Двамата бяха загубили доста кръв. Докато шиех раните на единия боец, той погледна страшните разкъсвания и цъкна презрително с език, както бяха направили мораните при бягството на първия лъв. Сякаш искаше да каже „Ех, че неприятност!“, докато бял човек в такова положение буквално би полудял от болка.

Колкото и да е странно, никога не ми се е случвало да чуя лъв да чупи кости със зъби. Раните, нанесени от лъв, винаги са били мускулни. Очевидно предните зъби на животното са много раздалечени и не могат да захаят костите. Когато обаче лъв захапне рамото, зъбите му се срещат в тялото на жертвата. Ако изсипете дезинфекционна течност в раната, тя ще изтече от другата страна.

Масаите ме убедиха, че най-опасното оръжие на лъва не са нито зъбите, нито самите лапи, а недоразвитите палци, които се намират от вътрешната страна на предните лапи. Тези палци, дълги около 5 сантиметра, извити и много остри, грубо отговарят на палците на човешката ръка. Обикновено те са прибраны и не се забелязват, но когато лъвът ги изправи, те стърчат почти под прав ъгъл. Палците са остри като шипове и много силни. С един замах на тези ужасни куки лъвът може да

изгърбуши човек.

Местните ковачи изработват копията на масаите от късчета желязна руда, събирана в потоците. Ковачите не познават изкуството на закаляването. Копията са толкова меки, че човек лесно може да прегъне острието върху коляното си. Но мораните мятат оръжието с такова изкуство, че понякога копие то пронизва напълно животното. Ако удари в кост, то се прегъва почти под прав ъгъл. Собственикът никога не изправя острието, преди да се върне в село. Прегънатото острие е доказателство за неговото участие в убиването на животното и високо се ценя.

По време на моя престой в резервата видях и лов на леопарди с копия. Според мен това дори е по-голям подвиг от лова на лъвовете. Леопардът не тежи повече от 100 килограма, но е много по-бърз и по-нападателят от лъва. Леопардите са лукави животни. Те лежат тихо, докато стигнеш почти до тях. Тогава внезапно нападат със смъртоносна бързина и решителност. Леопардите обичат да се крият из пещери и други тъмни места, докато лъвовете предпочитат редкия шубрак. Ловец, който пълзи из камънаци подир някой леопард, е в много неизгодно положение.

Придружавах трима копиеносци. Те търсеха един леопард, който унищожаваше козите им. За разлика от благородния лъв леопардът убива просто за удоволствие. Животното, за което става дума, беше издало няколко кози, без дори да си направи труд да хапне месото им. След дълго търсене най-сетне единият моран го забеляза в тясна ивица висока трева. Ако това беше лъв, с няколко камъка щяхме да го предизвикаме да нападне или поне да заръмжи и да ни покаже скривалището си. Но лукавият леопард не се издаде, въпреки че изсипахме водопад от камъни в тревата. За нещастие не бях взел кучетата, така че не ни оставаше нищо друго, освен сами да прогоним животното.

Копиеносците бяха само трима и аз можех да си служа с пушката без риск да нараня някого. Казах на мораните да се пръснат встрани от мен и да стоят по-назад. Знаех, че леопардът щеше да нападне бързо и бях сигурен, че мъжете не ще имат време да метнат копията си. Кой знае дали и аз самият щях да успея да стрелям в момента на скока. Оказа се, че бях подценил мораните, защото все още не бях разбрал виртуозната им сръчност при боравене с дългите деликатни остриета.

Вървахме бавно във високата до пояс трева също като при лов на фазани. Мораните бяха няколко стъпки след мен с протегнати напред щитовете и вдигнати за мятане копия. Щом направехме една крачка, спирахме се и се оглеждахме за голямата котка. Ивицата трева не беше дълга, но бавното напредване опъваше нервите и увеличаваше и без друго

голямо то напрежение.

Внезапно леопардът изникна от тревата на около метър от нас, малко вдясно. Той скочи към мен. Преди да успее да вдигна пушката, моранът вдясно прониза животното с копието си. Леопардът се беше вдигнал от земята. Тънкото острие се заби между врата и плешката и го прикова към земята. Той лежеше проснат, съскаше и се зъбеше, без да може да се освободи. Мигновено моранът извади ножа си и се хвърли да го довърши. С голяма мъка спрях човека, пуснах един куршум в прикованото животно и спасих хубавата кожа от насичане на ивици.

Когато се готви да хвърля копие, за равновесие моранът заема положение като за стрелба. Той поставя левия си крак малко напред. Цялата тежест на тялото участва в хвърлянето. Копието лети във въздуха и леко потрепва. Остриетата на повечето от копията имат тънък ръб от двете страни и може би това причинява лекото въртеливо движение на копието по време на полета, нещо като куршум от пушка. Моранът хвърля копието с абсолютна точност на разстояние до 20 метра, дори ако целта се движи.

След като изминаха трите месеца, потеглих обратно за Найроби с две волски коли лъвски кожи. За деветдесет дни бях застрелял 88 лъва и десет леопарда – рекорд, още ненадминат и който, надявам се, никога вече не ще бъде постигнат. Туземците бяха напълнили един стокилограмов мех с лъвска мас. Носех цяла кутия с „плуващи кости“. Тези криви кости, достигащи до 10 сантиметра, се намират в последния мускул на плешката. Те не са прикрепени към другите кости в тялото на лъва и очевидно служат за предотвратяване на измятането на плешката при големи скокове. Те се търсят много от индусите, защото ги позлатяват и правят от тях орнаменти...

Само двадесет от убитите лъвове имаха наистина първокачествени гриви. Останалите бяха или лъвици, или лъвове с проскубани от шубраците гриви. Ако целта ми бяха ловните трофеи, бих могъл да се снабдя с повече първокачествени кожи. Но моята задача беше да унищожа вредителите. Тези животни в повечето случаи имаха лоши гриви, защото бяха стари или болни, което ги бе принудило да избиват добитък, вместо да ловуват естествената си плячка.

Масаите дълбоко скърбяха за моето заминаване. Старейшините на племето се събраха. След шумно обсъждане те дойдоха при мен със следното предложение: искаха да ме купят от Отдела за опазване на дивеча. Цената, на която се бяха спрели след дълго обмисляне, беше 500 крави. Като имах пред вид, че една хубава жена струваше само три

крави, не можех да не се почувствувам високо поласкан.

Животът и „смъртта“ на един професионален ловец

Годините, последвали моята среща с масаите, бяха години на просперитет за мен. Найроби се намираше в центъра на най-богатия с едър дивеч район и всеки спортист, дошъл на лов в Африка, се екипираше в Найроби. Много рядко бях свободен. Резерватът Масаи считах за своя частна ловна територия, защото масаите бяха мои приятели и аз знаех, че съм добре дошъл във всяка колиба. Можех да гарантирам на всеки клиент, който искаше да дойде, с мен в тази земя, най-богатия лов в Африка, а естествено и аз се възползвах от тази възможност. Дори днес резерватът Масаи със своите големи стада дивеч и величествени лъвове привлича туристи от цял свят. Сега там се кръстосват много пътища и местата за лагер са означени на картите. В онези дни обаче много малко професионални ловци познаваха областта.

Ние с Хилда купихме една голяма стара къща извън Найроби. Наричаше се Клермонт. Хубаво място с красиви стари дървета и река, която течеше в дъното на градината. Преградохме реката и направихме малко езеро. Инспекторът по охрана на рибите ни даде хайвер от талапия и аз можех да ловя риба в задния си двор. Често вечер в нашата градина бродеха диви животни. В Клермонт събрах всичките си ловни трофеи. Имах чифт бивници, 76 килограма всеки зъб, и ги окачих на двата края на всекидневната. Над камината поставих масайски щитове и копия, а една колекция изключително хубави глави и рога – по стената. Пушките ми стояха в стъклени витрини. И най-важното, имаш стая за своята библиотека от книги за Африка и лова. Без да се хваля, бих могъл да кажа, че това беше една от най-хубавите колекции в Кения и аз непрекъснато я попълвах. Търговци от цял свят ми изпращаха каталозите си. Обикновено вечер седяхме край камината – Хилда със своето плетиво, а аз с някоя книга. Четях за велики ловци и изследователи от миналото – Селус, Спик, сър Самуел Бейкър, Стенли, Ливингстън и много други. Приятно ми беше, че макар и по най-скромен начин, аз вървах по стъпките на тези велики хора.

Имахме шест деца – четири момчета и две момичета. С идването на децата за Хилда ставаше все по-трудно да излиза на сафари с мен. Разбира се, тя никога не идваше, когато имаш клиент. Но през свободното време аз често подбирах някои от момчетата и стария Киракангано и

тръгнахме просто за наше удоволствие. Няма по-хубав лов от този, при който не се тревожиш, дали ще се сдобиеш с трофей в определеното време, или безсмислено избиваш дивеч ден след ден само за да попълниш разрешеното ти число. Ние бродехме из откритата свежа околност, понякога откривахме нови, богати с дивеч места, където можеха да се водят клиенти, но по-често се задоволявахме с удоволствието, че вероятно сме първите бели хора, видели дадена долина или верига от хълмове.

Хилда не се интересуваше особено от лов и това винаги някакси ме изненадваше. Моята съпруга е стройна, дребна личност и без съмнение ритането на тежката пушка е твърде силно за нея. С лека пушка тя показваше данни за отличен стрелец на пернат дивеч, но нямаше влечение, а и аз не желаех да бъде друга: водил съм на лов достатъчно дами, великолепни стрелци, но едва ли бих искал да съм женен за някоя от тях. Спомням си например една. Беше сезонът, на разгонването на биволите. Тя така бе очарована от биковете, че нито веднъж не гръмна – само седеше на един хълм и се възхищаваше от големите животни. Тази жена трябваше да се роди мъж.

Компанията на Хилда ми липсваше. Преди раждането на децата ние много по-често бяхме заедно: правехме планове за бъдещето, разисквахме подробности по моето предстоящо сафари или уговаряхме някакво пътуване с такъв ентузиазъм, както младежите планират пикник. Сега Хилда бе погълната постоянно от грижите за децата. Нямах представа, че отглеждането на деца е толкова сложно нещо: струва ми се, че моите родители ме изгледаха с много по-малко грижи. Животът ни с Хилда започна да се разделя в два самостоятелни пътя: тя в къщи с децата, а аз на сафари с клиенти. Рядко се виждахме. Разбирах, че първото задължение на Хилда са децата, но човек може да се отегчи, ако е непрекъснато само с клиенти.

Намерих решение и на този проблем. Когато клиентите ми омръзнаха много, заминавах сам обикновено на лов за слонова кост. В онези дни в някои области нямаше ограничения за броя на убитите слонове и аз се възползвах от това. Ловът на слонове беше доходна работа: слоновата кост вървеше двадесет и четири шилинга 0,5 килограма при средно 70 килограма чифт хубави бивници. Опитният ловец можеше да поваля слон почти с всеки изстрел, а 450-калибрен патрони N2 струваха само един шилинг и Шест пенса. В мен тече достатъчно шотландска кръв, за да не разбере изгодата от такава сделка.

Спомням си как веднъж се върнах в Найроби след дълъг лов на

слонове. Ловът беше сполучлив и аз носех стотици бивници – вече не помня точно колко. Момчетата, които ме придружаваха, натовариха набързо бивниците на влака и ние се сбогувахме. Когато пристигнах на гарата в Найроби, изникна проблемът, как да пренеса слоновата кост до къщи. Таксито нямаше още, само рикши, теглени от туземци. Наех всички рикши, натоварих бивниците, качих се начело на процесията с двата най-големи зъба, завързани от двете страни на рикшата. Тръгнахме по главната улица. Тогава нямаше улично движение – фактически автомобилите бяха почти неизвестни. Хората наизскачаха от къщите си да запат. Някои, застанали на тротоара, брояха бивниците. Съмнявам се дали някога бяха виждали такава изложба на слонова кост. Истински триумф за мен.

Тогава видях Хилда и Дорин, нашето петгодишно момиченце. Те идваха в друга рикша срещу мен. Носех брада до кръста и Хилда не ме позна. Аз седях и им се хилех. Внезапно малката Дорин извика:

– Мамо, това е татко!

Хилда ме погледна и се опита да усмири детето:

– Не, миличка, не всеки човек с трофеи е баща ти. Забравила си как изглежда. Той няма брада.

– Нищо, че няма! – викаше Дорин. – Аз зная, че е татко! Зная, зная!

Избухнах в смях. Хилда се вдигна, после скочи от рикшата, като викаше:

– О, Джон, Джон!

Тъй или иначе, като професионален ловец аз печелех добре. С продажбата на слонова кост и подаръците от някои богати клиенти – например скъпа пушка или луксозна лагерна екипировка – аз печелех, колкото губернатора на колонията. Когато в Кения идваха на лов високопоставени лица, обикновено викаха мен за водач. Веднъж бях на лов с едно младо американско семейство. Неочаквано получих по един бегач спешно съобщение от Найроби: „Уелският принц пристигна на ловна експедиция. Като най-опитен професионален ловец сте избран за негов водач. Върнете се веднага в Найроби“.

Показах бележката на моите клиенти. Младият американец избухна:

– Кой е Уелският принц? Моите пари струват колкото неговите! Вие се съгласихте да ни водите. Нима ще нарушите думата си?

Младият човек беше прав. Съобщих в Найроби, че не мога да разваля договора си. Така голямата чест се падна на друг, много добър ловец, който се справи отлично. Но не мога да не се усмихна, като си

спомня възмутения вик на демократа-янки: „Кой е Уелският принц?“.

Въпреки че не можах да приема поканата, аз бях поласкан, че се бях спрели на мен. Това означаваше според хора, които разбираха от лов на едър дивеч, че бях достигнал върховете на моята професия. Когато се оженихме, ние с Хилда мислехме, че когато си спечеля име на добър професионален ловец, грижите ни ще свършат. Щяхме да имаме сигурност, защото според тогавашния стандарт в Кения заплатата на професионалния ловец беше приказна. Осъществих младежките си амбиции, но сега се явиха нови, непредвидени проблеми.

Децата ни растяха. Една вечер открих, че предната врата беше оставена отключена и най-голямото ни момче, Гордон, липсваше от леглото си. Знаех отлично къде е отишло момчето. Спомних си моята собствена младост и не се съмнявах, че малкият негодник беше в гората край капаните или мрежите. Мъчно ми беше само, че момчето не се бе обърнало към мен за съвет, но очевидно то искаше да изучи изкуството по свой път.

Късно през нощта чух Гордон да се връща. Посрещнах го на стълбата, любопитен да видя улова му. Представете си какво почувствувах, когато вместо това го видях във вечерен костюм. Бил на танци в Найроби. Скарах му се здравата, загдето си губи времето с такива глупости. Сутринта на закуска бях още ядосан. За моя изненада Хилда взе страната на момчето:

– Най-сетне всеки не може да е ловец, Джон! – ми каза тя.

– Да не искаш момчето да стане търговец или чифликчия? – избухнах аз.

– Искам да следва собственото си влечение. Като го нападаш, че се държи, както всички нормални момчета, ти си толкова несправедлив, колкото твоите родители са били към теб.

Аз дълбоко уважавам мнението на Хилда, но трябва да призная, че това изказване ми се видя смешно. Да прекарва свободното си време в горите с едно куче и пушка – това е естествено и здраво желание. Но да се конти, за да се перчи по дансингите с някое младо момиче – не, това е истинска глупост!

Но аз не се отчаях. Често човек започва да цени ловното изкуство едва след като добие известен опит. Гордон имаше данни за добър ловец. С часове рисувах диаграми на големи диви животни и му показвах къде точно трябва да мине куршумът. Когато реших, че е достатъчно подготвен, отидохме заедно на лов за слонове. Намерихме стадо с хубав мъжкар, застанал в чудесно положение за прицел в ухото. Вместо да

стреля, Гордон прошепна:

– Татко, къде да го ударя?

На вятъра бяха всичките часове, които отделих, за да го подготвя. Посочих ухото си. Гордон стреля и слонът падна мъртъв още във въздуха. Разбрах, че от един практически урок момчето научи повече за лова на слонове, отколкото от всичките приказки на света. Не се съмнявам, че като пораснат, и другите ще научат повече от собствения си опит, отколкото от моя пример.

Независимо от това, което разправих за клиентите, искам да изясня, че не съм от тези професионални ловци, които са склонни да ги презират. Клиентите бяха моето препитание. Някои – много добри, други – лоши, но аз правех всичко, за да ги задоволя. Понякога не беше лесно. Между тях имаше американци, европейци, англичани и ориенталци – всеки със своите обичаи и желания. Връзката между професионалния ловец и неговия клиент е особена. Те му плащат и той е техен наеман служител, на когото могат да заповядват. И все пак той е отговорен и пред фирмата, която обзавежда сафари, и пред Отдела по опазване на дивеча за поведението на клиентите си и за тяхната безопасност. Ако клиентът желае да направи нещо, което по преценка на ловеца не е разумно, той трябва да го спре. Ако клиентът откаже да се вслуша в съвета, ловецът изпада в трудно положение. Знам случаи, когато ловци, възмутени от постоянните откази на клиенти да следват законите на здравия разум, връщат съоръженията обратно и прекратяват сафари. Такива случаи са много неприятни, но за щастие редки. Щастлив съм, че подобно нещастие не ме е сполетявало.

Кавгите между ловец и клиент не винаги избухват по вина на клиента. Професионалният ловец е човешко същество и се намира в постоянно напрежение. Той трябва да съчетава отговорността на капитан на кораб със задълженията на кмет на малък подвижен град. Той ръководи две-три дузини туземци, като се почне от момчето, което мие чиниите в кухнята, до главния следотърсач и носач на оръжието, от когото някой ден може да зависи животът му. Той трябва да поддържа дисциплина сред момчетата, но така, че и те да са доволни. Ако нещо се случи, той единствен отговаря. Той не може да прехвърля вината върху раменете на некомпетентния отговорник на персонала или на някой страхлив носач на оръжие. Той трябва да познава способностите на всеки човек от персонала, с когото тръгва.

Професионалният ловец трябва да надзирава построяването на палатките и прибирането им. Той трябва да се увери, че всичките хиляда и

една подробности от екипировката се натоварват и разтоварват правилно. Ако някой камион се повреди, той трябва да е в състояние да го поправи. Ако някой се разболее, той трябва да го лекува. И при това той не трябва да забравя, че главното му задължение не е само да надзирава. Той е нает като ловец и трябва да доставя дивеч.

За да се справи успешно с това свое задължение, той трябва да знае много, различни места, и то да ги знае добре. Повече от клиентите искат по-представителна сбирка – слон, носорог, бивол, лъв и по-големи антилопи. Всички тези животни не живеят в една местност. След като клиентът убие своя лъв, ловецът трябва да го заведе в съвсем друга област на двеста-триста километра за носорог или бивол. После – другаде за слон. Ловецът трябва да познава цялата мрежа от дири, която покрива всяка от тези области. Трябва да знае кои пътища са проходими през дъждовния сезон, кои реки и къде могат да се преминават, къде са най-добрите места за лагер, къде вероятно има вода и по кое време на годината. Преди всичко той трябва да знае как през различните сезони расте тревата в различните части на страната. Тревата е най-важното нещо при лова. Ако тревата е висока, нищо не се вижда, тъй като високата растителност прикрива животните. Освен това дивечът мигрира от една област в друга според тревата, а хищниците го следват.

Храната е постоянен проблем. Никое сафари не може да вземе достатъчно храна за целия персонал и клиентите. Ловецът трябва да осигурява месото „за казана“. Не винаги в Африка можеш да убиеш подходящо животно за месо. Да предположим, че клиентът иска да отиде за носорог или слон. Тези животни обитават гористи места, където има сравнително малко антилопи. Ако останат няколко дни без месо, туземците стават неспокойни и раздразнителни. А клиентът може да не иска да губи време из саваните, за да им набавя месо. Той е прав за себе си. А момчетата се мръщят на царевичната диета.

Дори в богата ловна местност ловецът трябва да разнообразява менюто, колкото е възможно. На клиентите омръзват стейкове от томи, котлети от конгони, печено импала и консерви. Ловецът трябва да се опита да достави дива кокошка или друг пернат дивеч, или пъстърва за разнообразие. Всички тези дребни грижи убеждават клиента, че парите му не са отишли на вятъра и му създават удоволствие.

Някои малки подробности, които лесно могат да бъдат пропуснати, са съществени за успеха на едно сафари. Одирането на трофеите например е дори по-важно от намирането им. Ако момчетата оставят само 0,5 сантиметра месо върху кожата, то ще загние и ще я друпчи. И най-

добрият препарат не би могъл да поправи повредата. Или ако дерачите острижат козината твърде ниско, могат да я срежат и да оставят грозна цепка. Също така, ако ловецът не се погрижи за набавяне на подходяща сол или ако солта не се натрие внимателно, трофеят ще се развали. И клиентът, пръснал толкова пари и време за този трофей, основателно ще се сърди. Виновен, разбира се, е пак ловецът.

В допълнение професионалният ловец трябва да може да си служи с няколко туземни езика, да кара тежък камион из пълни с дупки и бабунки савани, да разбира от фотография, да играе поне няколко игри на карти и никога, при никакви обстоятелства да не избухва. Това последното е много важно и много трудно. Някои клиенти идват в Африка не само за лов, а по-скоро, за да избягат от някакъв преследващ ги страх, и се надяват да се отърсят от него в дивите савани. Голямо изпитание е да прекараш седмици наред с такива хора.

Спомням си един американец-милионер. Повече от времето си прекарваше из европейските курорти с минерални бани. Единствен син на вдовица и макар вече на средна възраст, неженен. Той беше най-тъжният човек, който съм виждал, и се надяваше, че ловът на диви животни ще му помогне да избяга от себе си. Беше невероятно богат. Специални напитки се доставяха в лагера с частен самолет. Храната му се готвеше в специални вина. Носехме изобилни запаси от личната му бира, двойно дестилирана по негов вкус. Непрекъснато пишеше писма на жени, с които се беше запознал в Европа, предимно актриси, и които беше обсипал с приказни подаръци. Тези безкрайни писма се изпращаха като каблограми, защото намираше обикновената поща твърде бавна. Имаше портативна радиостанция и писмата се предаваха по радиото на пощата в Найроби. Ако дамите не отговореха в един-два дни, той седяше в палатката и плачеше като дете. Бих се изненадал, ако в неговите отношения с тези жени имаше нещо непорядъчно: правеше впечатление на съвършено импотентен. В отчаянието си той се опитваше да купи приятелство или какво да е, което би го извадило от жалкия кръг на неговото съществуване.

Никога няма да забравя едно преживяване с този човек. Сутринта той ми каза:

– Джон, днес няма лов. Ще се разходим с кола!

Взех една лека 0,275-калибрена пушка, в случай че решим да снабдим момчетата с малко месо. Както карахме, покрай нас мина носорог. Преди да мога да го спра, човекът взе пушката и прониза носорога през корема.

Раненото животно избяга в шубрака. Взех оръжието и тръгнах по дир него. Надявах се с един изстрел в сърцето да го довърша. Докато го търсех, носорогът ненадейно ме нападна. Пуснах четири куршума в него, но той не падна. Сигурно щеше да ме убие, ако моят клиент не се беше появил с една 404-калибрена¹⁰ пушка, измъкната кой знае от кой ъгъл на колата. Той успя да повали животното. Няколко минути по-късно същият мъж плачеше, защото някаква актриса от Париж не му беше писала тази седмица.

Както казах, подобни случки влияят на нервите. След няколко такива сафари винаги с удоволствие приемах поръченията на Отдела за опазване на дивеча. Случваше се стадо слонове да започне нападение из шамбите на туземците. Ако животните свикнат, те се връщат, докато унищожат цялата обработваема земя в областта. Щом се получи съобщение за повторно нападение на слонове, отделът натоварваше някой професионален ловец да се справи с неприятността. Като възнаграждение за труда си аз обикновено задържах слоновата кост.

Особено добре си спомням един такъв лов, а вярвам, че и Хилда не ще го забрави. Помолиха ме да се справя със слонове-мародери в областта на планината Джомбу, най-югоизточния ъгъл на Кения. Моят стар следотърсач и помощник Сасита беше с мен. Щом се отнася до лов на слонове според мен на Сасита няма равен в цяла Кения. Той е не само превъзходен следотърсач, но и спокоен, хладнокръвен помощник, който със забележителна бързина и ловкост сменя и зарежда пушките. Когато човек стреля по слонове с двуцевка, която позволява само два изстрела, това е много важно. Моят стар приятел, масаят Киракангано, никога не можа да усвои този майсторлък. Освен това тогава той беше отишъл в резервата да навести добитъка и жена си.

Сасита и аз пътувахме с влака до Куале, а оттам – пеша до Джомбу. Джомбу е близо до моя любим Маренгски лес. Никое място в Кения не обичам повече от-тази огромна девствена гора с исполински дървета. За разлика от полупустинните райони, обрасли с храсти, в Маренгския лес кипи живот. Маймуни и катерици скачат из клоните. Птици-носорози¹¹ с двуетажни клюнове подскачат наоколо или подхвъркват тежко и шумно. Малките бледоморави или кърмъзени турако скачат от клон на клон, докато се подслонят под гъстите листа, които образуват свода на гората. Слонски земеровки – странни малки зверчета с миниатюрни вирнати

10. Около 10,2 мм (бел. прев.).

11. Голяма птица от семейство *Vucerotidae* (бел. прев.).

хоботчета – шумолят върху окапалите листа. Улових едно. Опитомих го лесно и то идваше при мен, за да му давам скакалци.

Имаше и много зловещи животни. Веднъж понечих да стъпя върху един повален пън, покрит с мъх и драпиран с нежна дребна горска папрат. Сасита рязко ме дръпна за дрехата и посочи: опушенозелена змия, навита на кълбо, лежеше на един клон. Главата ѝ беше вдигната и тя студено ме изучаваше и чакаше да направя още една крачка. Кобра. Убих я с пушката.]

По дирите на дивеча намирахме игли от бодливо свинче. Попаднахме на две, които ядяха бивник от мъртъв слон. Изглежда, костта съдържа нещо, което ги привлича: от бивника, който трябва да е бил 46 килограма, не беше останало повече от 2 килограма. Без съмнение бодливците са една от причините толкова рядко да се намира слонова кост в горите. Някогашните ловци, учудени от липсата на такива „находки на слонова кост“, измислили легендата за „слонови гробища“ – мистериозно, скрито място, където слоновете отиват, когато усетят, че приближава време да умрат. Такова място не съществува.

Често съм намирал скелети от мъртви слонове в джунглата. Но костите не се запазват дълго, защото ги унищожават бръмбари-костояди и случайни горски пожари бързо ги превръщат в пепел.

Приятно ми беше да ходя гологлав дори и по пладне под сянката на големите дървета. След палещата горещина на степта това бе рядко удоволствие.

Пристигнахме в туземното село, нападнато от стадото. Жителите се струпаха и ме приветстваха като техен спасител. Показаха ми останките от малките обработени парченца земя, извоювани от Леса с най-примитивни оръдия. Един мъж дори се разплака, като ме развеждаше из царевичната си нивичка, плод на дълги часове изнурителен труд на цялото му семейство. Всичко бе изпомачкано и превърнато в маса от изпочупени стъбла и незрели кочани. Само за няколко часа един слон може да нанесе изненадващо много щети. А като имате пред вид, че всяко стъпало на животното е широко до 60 сантиметра и че стъпалата непрестанно се движат, можете да си представите какво пространство изгазват в една нощ стадо слонове, докато се хранят.

Туземците се опитваха да пропъждат стадата с безкрайно жалки средства: малки клечки с амулети и глинени гърнета с магически корени, които поставяха на ъглите на нивите. Туземците ми казаха, че се мъчели да прогонват слоновете с огън и тъпани, но слоновете им обърнали толкова внимание, колкото на стадо бабуини.

Построихме лагера под група палми. Като разбраха, че оставаме, туземците се успокоиха. В тяхната наивна представа белият човек е всемогъщ. Той винаги успява. Това безгранично доверие – може би ласкателно за някои хора – ме подтисна. Спомних си твърде много несполуки в своята практика и се измъчвах от вероятността да разочаровам тези доверчиви хора.

Призори на другата сутрин тръгнахме със Сасита подир стадото. Минахме край някога цветущи кокосови плантации, сега изоставени, защото собствениците им не могли да се справят със слоновете. Само три палми се издигаха, оцелели по чудо. Останалите лежаха изпотъпкани и изкривени. Широките ветриловидни листа бяха пожълтели. Прегазихме останките от леха със сладки картофи, сега обрасла с пълзящи растения.

Групи маймуни се мятаха по клоните над нас. Между тях имаше много гверци с кожухчета от дълга тъмна козина с ярки бели райета, прилични на скунск. Някога кожата на тези маймуни се търсеха много, защото модните парижки дами искаха да се разхождат по булевардите с палта от маймунска кожа. За щастие на маймуните, тази мода мина.

Из високите клони маймуни с бели нагръдници се мятаха като катерици. Дърветата бяха толкова високи, че малките животни се виждаха само като петна. Както много пъти, и сега ми стана мъчно, че не мога да седна и просто да наблюдавам животинския свят наоколо. Ловецът обаче има строго разписание и трябва винаги да върви напред.

Попаднахме на слонски изпражнения. Две червени катерици вадеха зърна несмляна царевица. Сасита докосна изпражненията. Бяха топли. Стадото беше близо пред нас. Тогава ги чухме. Те издаваха какви ли не шумове – гърлени звуци и въздишки, а от време на време женските остро изпищяваха. Приближихме се. Виждах как върховете на храстите се полюляваха от движението на стадото. До мен Сасита непрекъснато изпробваше вятъра с прашец от гъба.

Сред дърветата се показаха няколко кафяви, земноцветни фигури. Пропълзяхме на 30 метра от тях. Това беше малка част от стадото, състоящо се от женски и два млади мъжкаря.

Нямах възможност да стрелям в уязвимо място. Тогава една от женските вдигна глава. Моментално я повалих. Останалите се защураха наоколо в паника. Преди да се отдалечат, успях да поваля още два слона.

От бягството на ужасеното стадо целият подлес около нас прашеше и се огъваше. Сасита и аз тръгнахме подир два млади мъжкаря.

Местните жители, които бяха дошли с нас като следотърсачи, сега повече пречеа, отколкото помагаха. Те се бяха пръснали из гората и

младите слонове се стъписваха и втурваха в обратна посока при всяко натъкване на човешка миризма. Слонът притежава толкова остро обоняние, че не е необходимо да попадне на човешка диря, за да подуши човека. Той долавя миризмата отдалеч. Преди да се отдалечим няколко крачки, двата слона внезапно се втурнаха към нас. Те не нападаха. Просто се опитваха да избягат, изгубили представа къде се намираме.

Те минаха покрай нас един след друг. Изпразних двете цеви, като се целех в плешките. Не улучих. Те продължиха своя бяг през гъстия шубрак, като огъваха и чупеха храстите. Преследвахме ги. Подлесът беше толкова гъст, че ми пречеше да виждам. Най-после зърнах някаква кафява фигура, която приличаше на голям мравуняк. Опитах се да заобиколя, за да намеря изгодна позиция за стрелба, но не можах да си проправя път.

Върнах се при Сасита. Слонът не беше мръднал. Не можех да разбера къде е главата, къде задницата, но най-отдалечената част изглеждаше леко повдигната и аз реших, че по-близкият край е рамото. Трябваше да се повдигна на пръсти, за да се прицеля. Стрелях – никаква реакция: слонът не издаде звук, въпреки че положително бях улучил.

Когато ходя на лов за едър дивеч с двуцевка, обичам да зареждам след всеки изстрел, за да имам винаги два патрона в случай на нападение. Разбира се, правя това, когато имам време. Отворих затвора, за да поставя друг патрон. За да сторя това, трябваше да погледна надолу. В този миг Сасита извика. Когато погледнах, слонът вече нападаше.

Нищо не бях чул. Очевидно слонът се беше движил през гъстата растителност съвсем безшумно. Нямах време да се целя. Вдигнах пушката и стрелях слепешката в огромното животно, което се издигаше над мен. Ударих го между очите. Слонът падна на колене и бивниците заораха в земята. Беше само на 2,5 метра от мен. Стоях, целият разтърсен. Когато се съвзех и се огледах за моя помощник, видях, че Сасита съвсем равнодушно вдигаше празната гилза, за да си направи от нея табакера за емфие. За него аз бях неуязвим. Нищо не можеше да нарани белия човек с неговата ефикасна защита. Бих желал аз самият да имам подобна вяра в себе си.

Другият слон лежеше мъртъв близо до мястото, където първият беше стоял.

Сасита разказа, че щом съм щракнал затвора на пушката, слонът беше нападнал. Слабият звук на механизма го беше предизвикал за нападение, макар че беше игнорирал изстрела и дори удара на моя куршум. Изследвахме отпечатъците му в храсталака: той едва беше

докоснал земята и само с две огромни крачки беше стигнал до мен.

Докато разглеждах някакви интересни, различно оцветени кърлежи върху мъртвото животно, чух приближаването на шум, който наподобяваше надигаща се вълна. В първия миг се зачудих какво беше това. После разбрах, че стадото слонове се е обърнало и идва към нас.

Това не беше нападение. Отлично знаех какво се беше случило. Някои от туземците бяха успели да минат пред стадото и животните, подушили миризмата им, ужасени, се бяха обърнали и хукнали назад. След няколко секунди щяха да връхлетят върху нас.

Нямаше смисъл да бягаме. Нямаше време, а и мразя да съм с гръб към слон: животното може да се промъкне до теб и да те сграбчи със здравия си хобот. Имах тежка 0,505-калибрена пушка „Гипс“ и пълно доверие в солидните патрони – те бяха истинска бариера. И така зачакахме.

Пет слона се провряха през гъстата растителност и моментално се спряха до трупа на първия мъжкар. При вида на трупа те изпълниха въздуха с пронизителни писъци. Останалата част от стадото пристигна с грохот. Стрелбата беше бърза и ожесточена. Стрелях с лява и дясна цев в две женски от първите редици. Видях как главите им буквално се разтърсиха при съприкосновението с тежките куршуми. Слонове се натрупаха и пред нас, и от двете ни страни. Сасита и аз бяхме опръскани от кръвта на животните, които падаха около нас и които няха време да довърша. Цевите се нагорещиха така, че по лявата ми ръка се появиха няколко мехура, но аз не чувствавах никаква болка.

Най-сетне стадото се отдръпна. Дванадесет мъртви слона лежах около нас. Мина известно време. Тогава туземците, които се бяха изпокрили из шубраците, започнаха да се обаждат. Те отказаха да излязат. Трябваше да ги убеждаваме, че опасността е напълно преминала.

Останах, докато изрежат бивниците. Новината, че има прясно месо в неограничено количество, се предаде по горския телеграф с магическа бързина. За няколко часа около 600 туземци се събраха около мъртвите животни. Някои идваха от селища на тридесет километра разстояние – от деца до грохнали старици със съсухрени гърди и увиснала кожа по коремите. Как тези стари хора можаха да извървят толкова път из гъстата гора, не зная.

От силното слънце слоновете скоро започнаха да миришат. Това обаче не смути туземците. Те се трупаха около животните. Земята се напои с кръв и нечистотии от огромните търбуси на слоновете. Туземците не реагираха на вонята. Те режеха големи късове месо като в някакъв

унес и пъхаха скъпоценния продукт в торби от лико. Жадните пиеха водата от червата на слоновете. Течността изглеждаше чиста.

Интересувах ме бивниците, но скоро забелязах, че противоположният край на животните привлича момичетата. Правеше им впечатление големината на гениталните органи. Щом забелязвах, че ги наблюдавам, те съдържано отместваха поглед.

Неколцина от мъжете пропълзяха в мъртвите животни, за да вадят сърцата и бъбреците. Вътре станаха сбивания. Чувах се викове и проклетия, придружени от звън на ками. Положението се усложняваше от туземците, които бяха отвън и които мушкаха трупа с ножове, за да режат месото. Понякога дългите ножове минаваха през тялото на животното и нараняваха пълзящите вътре мъже. Няколко туземци излязоха окървавени, но в тяхната треска за месо никои не обръщаше внимание на такива дреболии.

Уплаших се, че някой може да пострада. Помолих главатарите да въведат известен ред. Те строиха момичетата в една редица. Всяко десето излезе малко напред, за да улесни броенето. Мъжете нарязваха месото на големи късове. Всяка жена получи, колкото можеше да носи. Някои момичета скриха месото си в храстите и се опитаха да се промъкнат в редицата втори път. Разобличавах ги, но те не се смущаваха, смееха се сърдечно и след няколко минути отново си опитваха късмета.

Мислех, че с това месо би могло да се изхрани цяла Кения в продължение на седмици. За рекордно кратко време обаче от слоновете останаха само кости. През оголените ребра като в клетка виждах голи мъже, които се опитваха да изстържат от скелетите някое изостанало парченце. До залез слънце дори червата бяха отнесени. Към всяко село от околността водеше червена дияра, образувана от кръвта, капеща от суровото месо, което жените носеха.

С момчетата и слоновата кост поехме обратния път. Останахме на лагер ден-два и после се отправихме на север към железопътната линия. По пътя срещнахме малко тържествено сафари. То се състоеше от един вожд на племето ливади от Ванга, двама санитарии и началника на пощата – индиец. Попитах ги какво се е случило. Вождът ми отговори тъжно:

– Един ловец на име Джон Хантър бил убит от подплашени слонове. Дошли сме да съберем каквото е останало от него и да го изпратим в Найроби.

– А не можете ли да предложите на останките нещо за пиене? – подхвърлих аз.

Забавно ми беше да гледам изненаданите лица на мъжете,

Началникът на пощата изглеждаше не само изненадан, но и разочарован. Той беше изминал толкова път, за да види размазаните останки на един ловец на слонове. Бях го измамил. Извиних се и той като че разбра. Поне за себе си мога да кажа, че оцених добрите им намерения. Доволен бях, че ако някога ми се случи нещо, мога да разчитам на достойно погребение.

Слуховете в Африка се разпространяват с изумителна бързина. Някои от туземците, изплашени от изпадналите в паника слонове, дотърчали до най-близкото село и казали, че съм убит. Новината стигнала малката гара и оттам – Найроби. В девическия манастир Лорето край Найроби (където се учеха моите дъщери) тъжната новина била потвърдена официално и предложили да ми отслужат панихида.

Оставих носачите със слоновата кост и побързах към Момбаса. Бях там, когато Хилда слезе от влака. Не беше в траур. Винаги съм я молил да не носи траурни дрехи, ако загина през време на лов. Не беше забравила. Една секунда стояхме и се гледахме. После тя се хвърли към мен. Въпреки че обичам да ходя из горите сам с момчетата, но винаги ми е приятно да зная, че има някой, който мисли за мен и чака да се върна.

Остров Фумве

След връщането ми от Джомву решихме с Хилда да прекараме втори меден месец. Оставихме децата – най-малкият ни син беше на шест години – в един пансион, където за тях щяха да се грижат добре. За щастие имахме прекрасна прислуга. Едно от предимствата на Африка е, че там слугите не са проблем. Нашите бяха местни жители от околните гори, обучени от Хилда. Не се доверявахме на туземците от града: постоянният контакт с богати туристи и влиянието на голям град като Найроби ги бяха направили капризни. На нашата прислуга вярвахме, както на себе си, и можехме спокойно да им оставим къщата.

Знаех едно идеално място за нашата ваканция. Преди известно време капитан Чарлз Питмън, инспектор по опазване на дивеча в Уганда, ми беше препоръчал островчето Фумве в езерото Виктория. На това малко място човек можел да събере прекрасна колекция от птици и малки бозайници. Фумве рядко се посещаваше. Единствените му жители; племе от 11 туземци, бяха дошли случайно преди няколко години и като видели това прекрасно място, решили да се заселят. На острова се въди рядката антилопа ситутунга. Един музей се нуждаеше от няколко екземпляра.

Хилда бе достатъчно умна и знаеше, че без лов след седмица ще стана неспокоен и раздразнителен, както винаги, когато известно време не намирам повод да взема пушка в ръцете си. Малката колекция, която трябваше да правя, разрешаваше чудесно въпроса. Имах отново възможност да използвам моята стара пушка Пърдей, донесена от Шотландия и напълно пренебрегната напоследък. Ваденето на тази пушка от кутията за мен винаги означаваше начало на ваканции.

От Найроби тръгнахме на северозапад с кола, а от Ентебе взехме параход. Щяхме да живеем няколко седмици на почти необитаем остров, затова носехме всичко необходимо – от иглите до пушките. Параходите не спираха във Фумве, тъй че през това време щяхме да бъдем напълно откъснати от света.

Плувахме с „Пърси Андерсън“. Всеки две седмици той правеше курс до главните острови от групата Сесе, за да товари фъстъци и банани. По специално разпореждане от Уганда, след като направеше курса си, параходът щеше да спре и да ни остави на острова. След два месеца щеше да се върне и да ни вземе.

Параходчето обикаляше малките острови едно след друго. Спираше за няколко часа на всяко пристанище и вземаше товар. По-голямата част от товара се състоеше от разновидности папагали с червени опашки и сиви качулки. Казаха ми, че тези папагали били „най-добре говорещите“ на света и се продавали бързо на пазарите в Момбаса по пет лири парчето – много доходна търговия за туземците, които ги ловят с гузини, когато папагалите идват да гнездят по островите. Сигурен съм, че един от тези африкански „разговорници“ в щатите се продава за 600 долара. Говори се, че преди да ги продадат, туземците хранят птиците със смляно стъкло. Папагалите умират след няколко месеца и търсенето не намалява. Дали е вярно, не зная.

Пътуването с параход по езерото беше много приятно. Не познавах местността и тя ме очарова. Плувахме край големи лехи от смарагдово-зелени папируси. Те стигаха до 6 метра височина и изглеждаха като гори. Обширните лехи се кръстосваха от водни пътища, които водеха навътре в блатата и бяха толкова тесни, че по тях можеше да се плува само с кану. Водни лилии покриваха водата, изпъстрени тук-там с красиви пурпурни цветове. Навсякъде около нас летяха птици. Стотици дяволици и ръждави змиешийки¹² стояха по ниските дървета или бяха накацали върху храсти с разперени криле, за да се гроят на топлото слънце. Ята от свещените ибиси газеха из плитчините. Пеликани размахваха бавно криле над гладката водна повърхност. Патици, водни кокошки и гмурци имаше навсякъде. Минавахме и покрай орли-рибари с бели глави и гърди. Те седяха по върховете на високите дървета и спокойно почиваха, докато гладът не ги подканваше да тръгнат на риболов.

Лъчите на залязващото слънце пръскаха най-фантастични багри, а в падащия мрак небето се сливаше със спокойно плискащата се вода на езерото. В такива минути човек особено силно чувства голямото другарство и изведнъж открива, че отново е влюбен в съпругата си.

Късно една вечер капитанът пусна котва във Фумве. Вероломен риф от назъбени скали охраняваше пристанището. Капитанът започна да спори с един туземец от екипажа за правилния канал. Разтревожих се, защото няха никакво желание последните 800 метра да плувам в богатото с крокодили езеро. Единственото осветление на кораба се състоеше от два фенера, но аз бързо извадих още два от нашия багаж и с помощта на обединената светлина успяхме да пуснем котва.

Малката туземна колония беше видяла светлината. Те запалиха

12. Птица, хранеща се с риба, подобна на корморана (*Antinda rufa*) (бел. пр.).

голям огън на брега, за да ни упътят. Едно кану, пълно с учудени туземци, се приближи. Те недоумяваха какво търси този кораб на техния усамотен пристан. Когато чуха, че ние ще прекараме два месеца сред тях, още повече се изненадаха. Не можеха да си представят, че бял човек би отишъл някъде, без да търси трофеи или някаква печалба, и не можеха да повярват, че идваме само на почивка.

Построихме палатката под сянката на дърветата и организирахме домакинството си. Цяла седмица не правехме нищо и се наслаждавахме на бездействието. Сутрин ни будеха с пискане и подсвиркване хиляди червеноопашати папагали, които гнездяха на острова. Щом усетеха, че се размърдваме, момчетата влизаха безшумно в палатката с горещ чай. След къпането закусвахме. Сутрин се разхождахме из острова и наблюдавахме птиците и малките животни. Големите животни бяха малко. С изключение на антилопите стутунга, видяхме само стада хипопотами, които се плискаха край обраслите с тръстика брегове. Понякога виждахме групи от тези големи водни прасета да се пекат на слънце върху пясъчната ивица. Те рядко се отдалечаваха от водата – само в облачни дни и нощем, когато излизаха на брега да се хранят.

Хипопотамите са по-силни, отколкото се предполага. Голям мъжки хипопотам е опасен противник дори за носорог. Веднъж попаднах на едно място край брега на езерото, където се бяха срещнали хипопотам и носорог – животни в разцвета на силите си. И двата бяха мъртви. Очевидно хипопотамът беше излязъл на брега да пасе. Носорогът вероятно е слизал към езерото да пие вода. Никой не отстъпил. Последвала ужасна битка. Гърбът на носорога носеше следите от страшното захапване на хипопотама. Хипопотамът беше жестоко надупчен на няколко места от рога на противника си. Животните лежах на няколко стъпки едно от друго и двете загинали в една абсолютно ненужна битка. Очевидно въпрос на чест.

Ята гъски-пигмеи живееха спокойно в тръстиките и не се плашеха от нас. Тези елегантни, подвижни птици винаги са били мои любимци. Видяхме също големи ята от зимно бърне¹³ и шпорокрили гъски. Често се срещаха ята от по няколко хиляди птици.

Водите на езерото около острова бяха пълни с крокодили. Главите им, очертани във водата, приличаха на безброй плуващи пънове, довлечени от течението. Имаше най-различни големини – от чудовища до бета, но не по-големи от тропически гушер – и цветове – от

13. *Anas cracca* (бел. пр.).

чернокафяви до жълтозелени. Мисля, че крокодилът е единственото диво животно, което не прави никаква разлика между човека и обикновените си жертви. Убивал съм крокодили за кожата и съм намирал в тях украшения на туземци редом с копита от диви свине, рога от антилопи и цяла колекция малки камъни. Нямам представа защо тези влечуги ядат камъни – може би за смилане на храната, както щраусовите птици, които поглъщат дребни камъчета.

През целия ни престой на острова само два пъти оставих Хилда сама – когато отидох за два екземпляра от антилопата ситутунга. Някога тези животни изобилствували по езерния бряг, но туземците почти ги изстребили. Те ловят антилопите с мрежи, които опъват в тръстиките. Някои от тези деликатни животни успели да преплуват до Фумве и тук се бяха размножили и научили да пасат само на открити поляни извън обсега на хвърлено копие.

Една сутрин отидох на лов. Придружаваше ме туземец, който носеше оръжието ми. Гората беше толкова гъста, че оставяхме белези по кората на дърветата, за да можем да намерим пътя си на връщане. Открихме няколко поляни със следи от антилопи. Беше още обед, а животните излизаха на паша по-късно. Почакахме до пет часа и опитахме отново.

И наистина на поляната имаше един мъжкар. Той беше на петдесет метра от нас. Прекалено уверен в умението си да се промъквам незабелязано до дивеч, аз опитах да се приближа. Излязох до мястото, където се хранеше животното, но него го нямаше. Докато се чудех, той изскочи от тревата до мен и избяга към гората. Стрелях и не улучих. Глупав пропуск. Опитахме отново. На съседната поляна ни провървя повече. Зърнахме млад мъжкар, който пасеше. Само гърбът и белезникавите върхове на рогата му се подаваха над тревата. Седнах на земята и изсвирих. Козелът се изправи – чудесна мишена. Той беше първият ни трофей.

Раменете на козела бяха на 1 метър от земята. Козината на животното беше дълга и копринена, тъмнокафява на цвят. Особено ме заинтересуваха копитата му. Преди няколко поколения ситутунга обитавали бластисти места и копитата им били особено удължени – над 15 сантиметра. Тези дълги копита позволявали на животните да тичат из бластистата почва, без да затъват, също като снегоходките, които крепят човека в мек сняг. На острова копитата вече не бяха нужни на ситутунга и след няколко поколения те не бяха много по-дълги от тези на обикновената антилопа. След още няколко поколения удълженото копито без съмнение ще изчезне напълно. Интересен пример за приспособимостта на животните към средата.

Убих само два екземпляра. Не исках ненужно да смущавам тези малки интересни животни в тяхното убежище на острова.

Събрах над двеста птици. Капитан Питмън много се интересуваше от тази сбирка. Сред тях имаше големи колибри – най-хубавата птица от този вид. Прибавих също няколко вида от птицата воден дърдавец, които не бях виждал дотогава. Уверен бях, че капитан Питмън ще е доволен.

Единственият инцидент през нашия мирен престой на острова беше ужасната гръмотевична буря, която избухна една нощ. Дърветата около палатката се огъваха застрашително, клони с трясък се чупеха и падаха – един огромен клон мина на косъм от нас и се заби като копие в земята. Продължителни светкавици осветяваха водата на кипящото езеро. Папагалите, пропъдени от убежищата си, крещяха пронизително. Щети не понесохме, но беше страшна нощ.

Когато отпуската свърши, „Пърси Андерсън“ дойде да ни вземе. Туземците съжаляваха, че си отиваме. Ние също. Няма по-съвършено място за почивка от Фумве. За разлика от много части на Африка там почти няма насекоми. Не видяхме и страшната цеце. На тръгване си обещахме, че ще дойдем пак. Уви! Не се върнахме. И може би по-добре. Вероятно едно ново пътуване би ни разочаровало, защото с годините в нашето съзнание Фумве се превърна в идеал.

Лов на биволи

Когато Хилда и аз се завърнахме от Фумве, намерихме една бележка от капитан Ритчи от Отдела за опазване на дивеча в Кения. Веднага отидох при него. Отделът трябваше да реши една нова сериозна задача: в околността на Томсън Фолз, близо до едно селище на около 150 километра северно от Найроби, стадо биволи правело големи пакости. Животните унищожавали шамбите и дори убили няколко души туземци. Ритчи беше решил да се ликвидира това стадо.

Капитан Ритчи се интересуваше за състоянието на всички биволи в Кения изобщо, но сега беше принуден по необходимост да издаде заповед за избиването на тези животни. Те бяха станали цяла напаст за жителите от околността и капитанът, винаги готов да съдействува на земеделците, се стараеше да контролира и ограничава броя на биволите.

Много ловци смятат, че биволът е най-опасното африканско животно. Когато напада, той връхлита със страшна свирепост. Дори куршумът, от който бягат носорозите и слоновете, не го заставя да се отклони. Биволът обикновено продължава да напада, докато падне мъртъв или умъртъви ловеца, който го е раздразнил.

Биволът е и много коварно животно. Често раненият бивол се връща по дирите си и чака, прикрит наблизко, за да нападне из засада. А понякога той напада без всякакво предизвикателство и затова преследването му наистина може да се смята за трудно и опасно.

Реших при това пътуване да взема тежка пушка – двуцевка Джефри 0,500¹⁴. Аз съм убеден, че и най-тежкото оръжие, което е по силите на ловеца, не е достатъчно силно при лов на биволи. Като предвидих, че някои от ранените животни ще се опитат да избягат в гората и ще трябва да се гонят оттам, реших да взема и няколко кучета. Ако това се стори някому не съвсем честно, мога да му отговоря, че изпълнявах задача, възложена ми от отдела, и никак не се интересувах от лична слава.

Общинският обор в Найроби можеше да ми предложи само малък брой непородисти дворни кучета. Нямах избор, затова реших да взема всичките. По-късно успях да прибавя към тях няколко по-големи и побудни кучета, които купих от заселници. При все това все още се нуждаех от „водач“, който да поведе останалите с кураж и решителност. Кучетата лесно тръгват след водача си и едно първокласно куче можеше да

14. Калибър 500=12,7 милиметра (бел. пр.).

превърне група обикновени и необучени кучета в доста добра хайка. Не можах да намеря водач, затова се готвех да напусна Найроби с моята сбирщина.

Няколко дни преди да тръгна, при мен дойде един виден служител и ме помоли да го отърва от домашното му куче. Смяташе, че животното е лошо и злобно. Беше нападнало и ухапало няколко местни жители и беше убило доста домашни животни из околностите на Найроби. От описанието разбрах, че кучето е действително непоправимо, но в този момент всичко можеше да бъде от полза. Отидох да го взема.

Кучето ми хареса още от пръв поглед. Беше с едър кокал, светлокафяво, голямо колкото кучетата елзаска порода. Имаше силни челюсти и очевидно знаеше как да ги употребява. Изглежда, че беше обикновена кръстоска със силно изразени черти на бултерьер. Реших да го наричам Баф, лесна за произнасяне дума. Кучето бързо свикна с името. Надявах се, че ще се разбираме добре. Стори ми се, че то е умно и смело животното, което обича приключенията, и че по природа съвсем не беше предназначено за глезено домашно животно. То не можеше да понася да бъде затворено в град, а аз самият познавах това чувство много добре. Не мисля, че бях този, който трябваше да го съди, че беше изгубвал самообладанието си и беше поухапвал някои хора.

Баф скоро се наложи за водач на моите кучета. Някои се опитаха да се подърлят с него, но скоро се научиха да бъдат предпазливи. Дори женските кучета показваха предпочитания, като прехвърлиха чувствата си към него, докато другите кучета обикаляха наоколо на безопасно разстояние. Въпреки своята свирепост Баф беше вярно куче. Той можеше да лежи в краката ми с часове, като от време на време повдигаше дълбок и тъжен поглед, изпълнен с копнеж, и се опитваше да чете мислите ми. Дори още преди да напуснем Найроби, аз се бях привързал към Баф повече, отколкото някога съм се привързал към друго куче. Можех само да се надявам, че той ще се прояви в лова на биволи и ще се научи да избягва жестоките им рога и остри копита.

Като приближавахме Томсън Фоз, разбрах защо предишният господар на Баф толкова настойчиво искаше да се отърве от него. Бях извел привечер всички кучета да се поразтъпчат и по пътя минахме покрай стадо овце, карани от местен овчар. Баф не удържа пред гледката на стадото. Спусна се сред овцете, отдели един овен с тлъста опашка и само след няколко секунди овенът беше повален, а зъбите на Баф бяха забити дълбоко в гърлото му. Издърпах кучето, свалих ремъка си и му ударих такъв бой, който той запомни завинаги. Баф понесе наказанието си без

скимтене, с което още повече ми хареса. Платих овена на овчаря и се върнах в лагера, а Баф весело подскачаше по петите ми през целия път.

Няколко момчета от племето ндеробо, четвърт масаи и три четвърти бушмени, бяха придадени към лагера ми като следотърсачи. Ндеробо са племе, достойно за похвала, много добри ловци, макар че се занимаваха не само с лов, но малко и със земеделие. Едва от няколко часа бяхме пристигнали в селото, когато чух страшна суматоха пред моята палатка. Изтичах навън. Баф беше съборил една от местните жителки и бързаше да свали облеклото ѝ. То се състоеше само от парче плат около слабините ѝ, но той го беше разкъсал и беше забил зъби в меката част на крака ѝ. Улових Баф за опашката и с всичка сила го издърпах от жената. Тя изтича към най-близката колиба, а по пълния ѝ крак личаха червени и бели следи. Очаквах страшен протест от местните жители, но съпругът на жената се търкаляше по земята, като се смееше високо. Останалите туземци също се забавляваха, Някои от тях даже дойдоха и ме поздравиха, че имам такова великолепно куче. Те смятаха нападателността на Баф като добър признак за куче, което гони биволи.

Поприказвах с жителите от племето ндеробо за биволите и чух много истории за отмъстителността на тези животни. Ще предам само две от тях, за да имат читателите представа за настойчивостта, с която биволът преследва жертвата си.

Един туземец накуцваше и аз го попитах каква е причината за това. Човекът ми показа петата си. Беше откъсната, просто изядена под глезена. Каза ми, че това е направено от бивол. Първоначално не му повярвах, но когато ми разказа как е станало това, уверих се, че казва истината.

Вървял през гъсталака на път към шамбата си, когато чул пръхтене в храстите. Обърнал се и бързо побягнал. Силният шум от копита след него показал, че преследвачът е бивол. Човекът побягнал навреме, но биволът бързо го приближавал. Тропотът от копитата ставал все по-силен. В последния момент човекът отчаяно се хвърлил към някакво дърво и успял да се улови за един от клоните точно когато биволът се спуснал към него. Животното се завъртяло и застанало под дървото, като рило с копитата си и яростно пръхтяло. Човекът бил вдигнал краката си високо на клона, свити под себе си, но те започнали да изтръпват. Особено го заболял десният крак. Той го опънал само за миг. Веднага биволът се втурнал и отхпал петата му, като че ли била клонче от дървото. След това, вероятно доволен от вкуса на кръв, той си тръгнал и оставил полуприпадналия човек, вкопчан в клона на дървото.

Мислех доста върху тази случка. Не виждах нищо невероятно в нея. Защо пък биволът да не използва зъбите си? Конете могат да хапят жестоко. Всъщност, ако жребецът е ядосан, той се бори колкото с копитата си, толкова и със зъбите си. По-късно имах възможност да се уверя, че биволът използва зъбите си, когато разкъсва жертвата си, и че те наистина са смъртоносно оръжие.

Раните, причинени от разярен бивол, често са страхотни. Един следобед в лагера дойде туземец, който ме помоли да го взема за следотърсач. Докато разговарях с него, забелязах големи белези на бедрата му. Попитах го от какво са. Искрен като дете, той свали плата от тялото си. С ужас видях, че човекът беше напълно кастриран. При моя учуден вик той каза, че се смята за много щастлив човек. Ако мунго¹⁵ не го бил запазил, щял сега да е мъртъв.

Предавам случката точно както той ми я разказа. Напуснал колибата си рано една сутрин, за да навести кошерите си. Кошерите на туземците са издълбани в дървета и се залагат на високи клони. Тези своеобразни кутии могат да станат гнезда на птици, скривалища на змии или убежища на рояк диви пчели. Ако се настанят пчели, местните жители вземат меда им. Захарта в джунглите е голяма рядкост и се цени високо.

Този човек вървял през високата трева и щял без малко да настъпи един легнал бивол. Биволът скочил изведнъж и мушнал единия си изкривен рог между краката на туземеца, след което го подхвърлил във въздуха. Ужасен, човекът паднал с разкрасчени крака върху рога на разярения бивол. В уплахата си той уловил едното ухо на бивола с едната си ръка, а с другата се държал за врата му. Вбесен, биволът заревал и затичал в тежък галоп, възседнат от изплашения човек, който не смеел да се плъзне назад и се държал с всичките си сили. Така изменили около 50 метра. Обезумял от товара си, биволът се спуснал под трънливи храсти и съборил човека на земята.

Полузашеметен от падането, легнал на гръб, нещастникът видял как биволът се обърнал назад, спрял се за миг, навел глава и полетял към него. Когато рогата му се забили в корема на човека, нещастникът загубил съзнание.

Свестил се чак когато слънцето залязло. Цялото му тяло било безчувствено и вцепенено. Като напрегнал мисълта си, съзнал, че лежи близо до някаква река. С големи усилия се довялякъл до брега. Едната му ръка била счупена, но с другата успял да вземе малко вода и да я

15. Бог (бел. прев.).

поднесе до устата си. Две седмици лежал на брега на реката. Поддържал живота си, като пиел по малко вода и ядял тревата, до която можел да достигне. Нищо не можел да направи с раните си, освен да ги полива с вода от време на време. Нощем чувал носорози да идват на водопой и на два пъти го стряскали пискливите гласове на женски слонове наблизко. Често чувал вой и кикотене на хиени, но те не посмели да се приближат. На повърхността на водата на няколко крачки от него безмълвно се появявали крокодили. Той нямал сили да се помръдне. След като го гледали няколко минути, крокодилите безшумно се скривали отново във водата.

Най-после други търсачи на мед намерили нещастника. Отдавна го смятали за умрял. Когато човек не се завърне след два-три дни от джунглите, близките му губят всякаква надежда да го видят и го смятат за мъртъв. Раните му били почти зараснали и той се чувствувал добре, без да се смята ужасното му осакатяване.

Запитах туземеца защо след такъв горчив опит желае да отиде на лов за биволи. Очите му светнаха и той каза: „Бвана¹⁶, аз ще позная този бивол по рогата веднага щом го видя. Като го намеря, ще го убия“.

Стадото биволи, което бях тръгнал да преследвам, живееше в огромната гора Марманет. Тя е много гъста и това прави лова труден и опасен. На открито аз не намирам бивола за много страшен, но в джунглите той наистина е опасен. Радвах се, че кучетата начело с Баф бяха с мен.

След пътуването ни от Найроби оставих кучетата да си отпочинат няколко дни. Рано една сутрин излязох на лов с тях и с момчетата, моите помощници. Имаше следи от биволи из цялата гора. Кучетата бързо тръгнаха по следите им. Кучетата, които имах в резервата Масаи, съвсем без желание вървяха по следите на лъвовете – миризмата на лъв вероятно ги плашеше, – но, изглежда, че тези не се страхуваха от миризмата на бивол. Скоро чухме биволите да чупят клони из джунглата, а кучетата лаеха по петите им. Вървях колкото се може по-близо до кучетата, а местните следотърсачи ме следваха. Изведнъж се чу остро изквичаване. Видях над храстите как едно куче се преобърна във въздуха, подхвърлено от рогата на бивол. Не можах да видя къде падна. Не исках да губя напразно кучетата си. Опитах се да ги извикам при себе си, но в големия шум от лай и тропот сам не чувах гласа си.

Когато ги настигнахме, видях, че те бяха обградили пет бивола, които се бяха наредили в кръг, събрали опашките в средата и навели рога

16. Господарю (бел. прев.).

напред, за да се бранят от кучетата. Изведнъж Баф се спусна и сграбчи един бивол за носа. Биволът започна да блъска кучето към дънера на едно дърво. Баф не се остави да бъде смачкан така лесно и извъртя задната си част в последния момент. Един куршум от моята пушка тури край на борбата с бивола.

От този момент нататък Баф винаги прилагаше същата тактика. Щом кучетата заградяха някой бивол или биволица, Баф се спускаше и го захапваше за носа. При нападение от кучета биволите навеждат главите си почти до земята, за да използват рогата си най-добре. Този темен навик даваше прекрасна възможност на смелия Баф да прилага любимата си тактика. Изглежда, че всички животни имат нежни носове. Спомням си как в Шотландия земеделците слагаха халки на носа на някой опасен бик и докато човек държи халката, бикът се чувства сравнително безпомощен. Веднъж уловен от Баф здраво за носа, биволът рядко можеше да се откопчи от него. Широко разкрячен, Баф заемаше удобна стойка и биволът нямаше достатъчно опора да го подхвърли с рогата си нагоре.

Биволът, особено мъжкият, е грамадно животно, което тежи до 1000 кг. Той има големи мастиленочерни рога, които помитат всичко. Рогата са дебели в основата си колкото човешки крак, а в краищата са заострени като острието на кама. Когато биволът напада с наведена глава, той насочва черепа си, защитен от дебелината на рогата. При това положение само изстрел в главата с пушка от голям калибър може да го повали. При лов на биволи предпочитам да стрелям в гърдите, врата, рамото или под окото. При нападение обаче нямам голям избор и стрелям, където мога.

Сегашните ми кучета се оказаха по-полезни при лова на биволи, отколкото предишните, които имах при лова на лъвовете. Кучетата могат да се пазят по-добре от биволите, отколкото от лъвовете. Както предишните, така и тези кучета бяха повече смели, отколкото благоразумни. Вместо да бягат от атаките на вбесения бивол, те се опитваха да устояват позициите си. Биволът бързо нанася силни удари с рогата или с копитата си. Ако кучето не се пази добре и не успее да отскочи далеч от него, моментално бива убито.

Няколко кучета бяха подхвърлени по различни случаи. Когато кучето полетяваше във въздуха, биволът следеше къде ще падне. Той веднага се отправяше към мястото, за да го хване, докато е зашеметено от падането. Другите кучета през това време незабавно се спущаха да помогнат на другаря си. Те хапеха бивола по задните крака, както бях

виждал някога кучета да хапят кравите, за да ги накарат да се върнат назад. Ако те успяха да спрат бивола поне за миг, аз успях да го застрелям.

Често стадата биволи пасяха на открити места покрай блатата, където ги придружаваха бели чапли, които прехвъркваха около едрите си вокафяви животни като бели парчета хартия. Чаплите понякога кацаха по гърбовете на биволите, за да измъкнат кърлежите от тях. Ловецът може да открие биволите във високата трева по чаплите, които летят над тях. Интересна е гледката на стадо грамадни биволи, тържествено вдигнали абаносовите си рога и гордо пристъпващи из пасищата сред богатата зелена трева със снежнобелите птици, които стоят на гърбовете им или крачат редом с тях.

Даже когато срещнахме стадо биволи на открито, аз трудно успях да се приближа до тях, за да стрелям. Тези животни имат отлични слух и зрение и е трудно човек да се приближи до тях. Трябваше само да подсвири на кучетата. Те подгонваха бивола към гората, после отново го връщаха на открито, а аз стрелях по него почти като при упражнение по мишена.

На закрито място положението беше друго. Преследваният бивол е достатъчно умен да седи неподвижно в гъстия храсталак, докато човекът дойде съвсем близо до него, и чак тогава се спуска да напада. Дори стрелянето близо до бивола не го кара да се помръдне, докато не се увери, че ще успее да събори противника си. Тук кучетата са незаменими. Те надушват бивола и надават тревога. Ако не успеят да го подушат, те пак го откриват, понеже тичат пред ловеца. Не мога да не призная, че кучетата спасиха живота ми дванадесетина пъти през време на този лов.

Баф беше незаменим. Той представляваше съчетание на голям кураж с разумна предпазливост, което рядко се среща и у хората, и у кучетата. Беше достатъчно благоразумен да отбягва бързото нападение на бивола и същевременно абсолютно никак не се страхуваше от него. Само когато се създадеше някакво необикновено положение, храброто куче изпадаше в истинска опасност.

Веднъж кучетата подгониха един много голям бивол. За да не бъде ограден, биволът застана по средата на реката. Този трик често се среща при лов на животни, когато ги преследват кучета. Кучетата се наредиха по брега и силно лаеха, но не смееха да нагазят към бивола. Но не и Баф. Като дойде до брега, смелото куче направи голям скок във водата и успя да улови смаяния бивол за носа. За момент старият бивол остана изненадан от такава дързост, но бързо се опомни и започна да блъска

кучето под водата. Баф щеше да се удави след няколко минути, ако не бях успял да прекратя неравната борба с куршум. Когато Баф изплува на брега, като кашляше и плюеше вода, аз видях колко здраво беше захапал твърдия хрущял на носа на бивола, защото върховете на предните му зъби се бяха счутили. Това дава известна представа за силата и непоколебимостта на Баф.

До този момент това беше седемнадесетият бивол, който убивах, и всичките бяха хващани за носа от Баф и задържани, докато стрелях в тях.

При последната схватка с биволи Баф не се отърва така леко. Кучетата бяха заградили едно стадо и го задържаха с лая си, като бързо се спускаха към животните и ги хапеха. Баф се спусна сред стадото и захапа една едра биволица за носа. Той я държеше здраво, но нейното избуяло биволче й се притече на помощ и заби късите си рога в корема на Баф. Кучето започна да пъшка, но продължаваше да държи животното за носа. Баф щеше да умре, ако моите момчета не бяха убили и биволицата, и биволчето.

След този злополучен лов оставих Баф в лагера, докато зараснат раните му. Бях вече убил повече от 200 бивола и задачата ми за ликвидиране на стадата вече беше почти привършена. Баф изпадна в униние от самотата и с тъжни очи гледаше другарите си, които тичаха след мен сутрин, когато излизах на лов. Едно от момчетата отиваше всеки ден до най-близката ферма да купува мляко за кучетата и аз го помолих да вземе Баф да се поразтъпче. Мислех, че тези разходки ще го запазят в добра форма, докато съвсем оздравее, и ще внесат малко разнообразие в самотата му.

При една от тези разходки един африкански глиган пресежъкъл пътя им. Баф не можал да понесе такова неуважение. Въпреки виковете на момчето той се спуснал след глигана. Не след дълго глиганът се вмъкнал в някаква дупка със задните си крака навътре, така че зъбите му да са насочени към входа на дупката. Баф се канел да се вмъкне след него, но глиганът неочаквано изскочил навън и връхлетял върху кучето. Сигурен съм, че ако Баф не беше счупил върховете на зъбите си, щеше да задържи глигана. Сега обаче зъбите му се плъзнали по гладката изпотена кожа на животното. Изведнъж глиганът се извъртял и бързо връхлетял върху Баф, забил зъби в гърдите му и разпрал гръдния му кош. Храброто куче починало моментално. Момчето убило глигана, но нещастieto беше станало. Когато се върнах от лова, намерих тялото на моя верен Баф, убит по време, когато мислех, че нищо лошо не може да

му се случи.

Никога не съм имал куче като Баф – нито преди, нито след него. Останалото време на лова ми беше помрачено от загубата на това прекрасно куче. Надявах се, че някои от кученцата на Баф ще станат като него, но нито едно не можеше да се сравни с баща си. Човек много силно се привързва към кучето-другар. Едва след неговата смърт разбираш колко много е значело то за теб. Понякога си мисля дали удоволствието да имаш куче заслужава да се изживее, когато знаеш, каква голяма скръб ще ти причини неговата смърт.

Ловът на биволи е бил винаги любимият ми лов, понеже силата и свирепостта на животните ме привличаха. Ходил съм на лов за биволи не само в Кения, но и в Уганда и Конго. Съвсем не искам да омаловажавам тези грамадни животни, но все пак мисля, че опасностите при лова на биволи са малко преувеличени. Слушал съм много разкази за опасността от „паническото бягство“ на биволи. Според тези разкази стадо биволи винаги се спускат след човека и го стъпкват най-жестоко, докато го умъртвят. Макар че съм убил над 350 бивола, никога не съм ги виждал да нападат групово, освен когато са в някакво дефиле и не могат да се разпръснат нашироко. Дори и тогава обаче животните по-скоро се опитват да избягат, отколкото да предприемат истинско нападение. Наблюдавал съм, че нападението винаги се извършва от отделно животно, обикновено от някой бивол, откъснал се от стадото. В такива случаи биволът е много нападателен, но в стадото той се държи като бивол от стадо домашни животни.

Няколко години след този лов бях изпратен за втори път в областта на Томсън Фолз да се разправам с биволи, които унищожаваха посевите на хората.

Само ден-два след като бях пристигнал на мястото, един местен жител на име Абейя дойде в лагера и поиска да го взема за следотърсач. Той беше от племето туркана – много примитивни хора, известни с това, че всички носят на ръката си гривна, направена от извит, остър като бръснач нож. Те са много ловки при употребата на тази гривна и само с едно извиване на китката си могат да прережат гърлото на човек. Когато за пръв път видях Абейя, той беше почти съвсем гол. Косата му беше намазана с говежди изпражнения и гледана отзад, главата му приличаше на печен симид. Той беше прекарал голяма част от живота си в затвора за браконьерство. Беше ходил на лов с лък и отровни стрели. Имаше вид на дивак, но ми се видя приятен човек и безспорно страстен ловец. Той искаше да дойде с мен, защото силно желаше да притежава пушка.

Това само по себе си беше похвално желание и аз знаех, че местните жители често смятат пушката за фетиш, а не за полезно оръжие. Съгласих се да го взема с моите момчета, но настоявах най-напред основно да разбере механизма на пушката, преди да тръгне на лов за големи животни.

Опитността му като браконьер го беше направила отличен следотърсач. Бързо научи как да си служи с пушката и не беше лош стрелец. Но каквото и да му говорех, не можах да го убедя, че пушката не му гарантира безопасност. И понеже беше един от най-добрите ми помощници, изпратих го заедно с двама от моите следотърсачи на лов за биволи.

Няколко дни по-късно момчетата се върнаха и казаха, че Абейя откажал да ходи на лов с тях. „Ние, от племето туркана, винаги ходим на лов сами“ – гордо им заявил той. Това беше явно нарушение на моето нареждане, защото смятам, че никой не може да ходи на лов в джунглите сам. Трябва да бъдат двама – единият да следи дирите, а другият да осигурява безопасността на първия и да пази да не би животното да ги нападне. Реших хубаво да му се скарам, когато се завърне.

Абейя обаче не се завърна. Имах работа на друго място в страната и отсъствах пет дни. Когато се завърнах, съпругата на Абейя ме чакаше. Той се беше оженил наскоро за нея. Облеклото ѝ се състоеше от пластове мръсно бели маниста. Каза, че Абейя не се бил завърнал и че се страхува от най-страшното. Веднага организирах хората си да претърсим огромната гора Марманет, за да намерим изчезналия. Сред обраслите с гори склонове има равни и открити места. Близко до едно голямо дърво на такова плато намерихме това, което беше останало от Абейя. Хиени и лешояди бяха яли от тялото му, но ние го познахме по черепа. Всички признаци показваха, че Абейя беше убит от някой местен жител. Няколко от ребрата му бяха счупени като че от удар с тояга. Имаше дълбока полегата рана върху две кости, която приличаше на рана от копие. Пушката и патроните му бяха взети. Никое животно нямаше да задигне амуниците на ловеца. Докладвах обстоятелствата на инспектор Джей от местната полиция.

По това време в района имаше група хора извън закона, които бяха нападали и ограбвали няколко местни селища. Пушката и патроните в техните ръце щяха да усложнят положението. Инспекторът дойде да разгледа тялото на убития. Абейя беше изкопал дупка пред дървото, където е чакал да мине биволът. Но белези от борба и следи от бивол нямаше. Почти сигурно беше, че Абейя е бил коварно убит.

Все пак, за да бъде абсолютно сигурен, че няма друго обяснение за

смъртта на Абейя, инспектор Джей реши да претърсим джунглите в разстояние на километри. От Томсън Фолз пристигнаха местни полицаи и ние, моите следотърсачи и аз, се присъединихме към тях. Рано една сутрин всички се събрахме на поляната под дървото, където бяхме намерили трупа на Абейя. Разделихме се на малки групи и започнахме внимателно да претърсваме гъсталака.

Едва бяха изминали около два часа, когато един от местните жители ми съобщи, че намерил тялото на грамаден бивол. Отидох с него на мястото на находката. Земята около трупа на бивола беше изцяло покрита с мравки, които настъргено късаха тялото му.

При откриването на бивола човекът беше разстроил редиците им и насекомите бяха страшно възбудени. Те бяха готови да нападат всеки, който се приближи на пет метра до плячката им.

Накарах момчетата да отрежат дълъг клон и да обърнат тялото на бивола. След като го обърнах, забелязах кръгла дупка в едно от ребрата му. Спуснах се сред хапещите мравки, откъснах реброто и бързо избягах назад. Исках да проверя дали патрон с калибър 8 мм влиза в дупката. Такъв беше калибърът на пушките на моите следотърсачи. Патронът прилегна идеално. Знаех, че раненият бивол неизменно бяга и се крие в гъсталака, а след това се обръща с лице към преследвача. Затова накарах момчетата да претърсят гората в посоката, към която беше насочена главата на бивола. На около стотина метра те намериха дънер, покрит със съсирена кръв. Разгледах кръвта. Разбрах, че тук именно биволът беше уловил и промушил Абейя. На няколко крачки от дънера намерих пушката на Абейя, паднала във високата трева. Един патрон беше влязъл в спусъка, но не беше изстрелян. Една-единствена празна гилза лежеше наблизо.

След това прегледах стъпка по стъпка земята между дънера със съсирена кръв и дървото, до което бяхме намерили трупа на Абейя. По пътя намерих останалите патрони на ловеца, разпилени на интервали из тревата. Намерих също изсъхнали петна от кръв, смесени с водниста течност, която изтича от животните при рани в стомаха.

От данните, които събрах в гората, възпроизведох следната картина: Абейя стоял в изкопаната дупка до голямото дърво и оттам стрелял в минаващия бивол и го наранил в стомаха. Раненото животно избягало в гората и оставило кървави следи. Абейя тръгнал след него. Раненият бивол го нападнал от засада в момента, когато той гледал кървавите дири. Абейя стрелял, но не успял да спре бивола. Преди да може да зареди пушката си отново, биволът връхлетял върху него. Той блъснал Абейя

върху дънера и строшил ребрата му, след което паднал на земята и умрял. Смъртно ранен, Абейя успял да допъзли до дупката под дървото. Там издъхнал. По пътя останалите патрони постепенно изпадали от джобовете му.

Оставаше да се обясни още ударът с копие в ребрата на Абейя. По естеството на раната виждах, че не беше направена от рогата на бивола. Разгледах дънера повторно. Видях един издаден чепат клон с остър край, който беше покрит със съсирена кръв. Биволът беше натиснал Абейя върху дънера и острия клон го беше пронизал като къса сабя.

Когато видях трупа на Абейя за пръв път, бях сигурен, че е убит от някои местни жители. За щастие благодарение на разумното предложение на инспектор Джей случаят беше внимателно изследван и мистерията разгадана. И до днес мисля, че това е най-удивителното съчетание от обстоятелства, което съм срещал в джунглите.

Не искам да подценявам бивола като противник, но ми се струва, че смъртните случаи, причинени от него, се дължат главно на две неща – или ловецът много внимателно следи дирите на раненото животно, та забравя да гледа напред да не го изненада биволът, или е взел лекокалибрена пушка, която няма сила да спре нападащия бивол.

Вече споменах, че не одобрявам лекокалибрено оръжие срещу огромни и опасни животни. Страхувам се, че читателят може би ще ме помисли за фанатик в това отношение. Мога само да кажа, че най-дълбоката лична загуба, която изживях в Африка, се дължеше именно на това, че един любител-ловец не желаше да ползува тежка пушка срещу опасен звяр. Двама души загинаха поради това, че ловецът се боеше от ритането на тежка пушка.

Този човек беше принц от царско потекло. Повече няма да говоря за личността му. Бях негов водач и с нас беше моят скъп другар Киракангано. От деня, в който Киракангано и аз се срещнахме за пръв път в резервата Масаи, много често го виках да ми помага в ловните експедиции. С нас беше и един местен жител, който беше оръженосец на принца. Оръженосецът беше много самонадеян и се смяташе за голям специалист по лова в джунглите. В действителност знаеше малко за него.

Бяхме завършили много успешно голям лов на лъвове и се канехме да напуснем мястото, когато принцът забеляза няколко бивола да пасат край гората. Нищо не можеше да го разубеди – беше решил да вземе едно от тези животни за трофей. Принцът носеше 0,416-калибрена пушка, добра за лов на лъвове. За биволи можеше да се употреби само ако човек успее да улучи животното в някой важен орган. Следвани от

Киракангано и оръженосеца, принцът и аз тръгнахме дебнешком към стадото. Приблжихме се на около 75 метра и оставихме малък храсталак между нас и стадото. Принцът се прицели внимателно в един едър бивол. Животното падна, но след изстрела друг бивол, още по-едър от първия, префуча край нас. Принцът стреля втори път и от шума на куршума разбрах, че вторият бивол е ударен в корема. Раненият бивол се скри в храсталака и изчезна от очите ни. Пригответе се да тръгна по дирите му заедно с Киракангано и да го доубия. Принцът настояваше и той да дойде с нас. Казваше, че ако не убиел сам животното, нямало да го вземе за трофей. За нещастие аз се съгласих с него и четиримата тръгнахме из гъсталака.

Едва бяхме изминали петнадесетина метра, когато Киракангано ми посочи бивола, скрит в един гъст храсталак. Опитих се да го покажа на принца, но той не можеше да го види. Докато шепнехме и жестикулирахме, биволът разбра, че сме го видели. Той се обърна и побягна още по-навътре в гората. Животното знаеше, че сме по следите му, и беше нащрек. Ние тръгнахме отново след него. Киракангано следеше дирите. Вървах до него с насочена напред пушка. Принцът вървеше след нас, следван от оръженосеца, който носеше една резервна пушка. Аз имах 0,500-калибрена пушка модел Джефри, а Киракангано, както обикновено, носеше само копието си. Гората ставаше все по-гъста и не можех да видя нищо от висящите над нас клони. На няколко пъти долавяхме острата миризма, напомняща миризмата на мандра, когато биволът се спираше да ни дочака, скрит в храстите. Всеки път аз лягах на земята, за да видя краката му долу под гъстите листа, но той винаги ме виждаше и побягваше отново, като издаваше дрезгаво хриптене на ядосано победено животно.

Този вид лов започна да действа на нервите на принца. Макар че отначало той искаше сам да доубие животното, сега изведнъж извика: „Имам странно предчувствие, че ще се случи нещо. Изведете ме отук.“ Къде беше това странно предчувствие на принца, преди да стреля с 0,416-калибрена пушка в корема на бивола? Нямах какво да се прави, трябваше да го изведе извън гората. Оставих Киракангано и оръженосеца на принца на това място и ги замолих да не навлизат по-навътре в гъсталака, докато не се върна. Отдясно се процеждаше светлина и аз разбрах, че скоро ще изведе височайшата особа на открито. Като изведох принца на една поляна, оставих го там и се върнах, за да продължим преследването на бивола. Бях едва на половин път до двамата мъже, когато чух изстрел. За момент всичко утихна. След това чух бивола да

реве. Знаех какво означаваха тези бързи, остри, диви звуци. Това са звуците, които биволът издава, когато убива жертвата си. Биволът убиваше моите хора. Втурнах се като луд през гъсталака от лиани и шубраци. Лианите се оплетоха около мен като ласо. Чух тъпия звук от рогата на бивола, който блъскаше единия човек в земята. Обезумях от мъка, скубех лианите от корен и си пробивах път из храстите с груба сила. Когато пресякох и последния храсталак, видях страшна гледка. Биволът стоеше на колене пред окървавено-то тяло на Киракангано и продължаваше да го мушка с рогата си. Животното беше толкова увлечено в разкъсване тялото на човека, че не ме забеляза, докато не дойдох на 5 метра от него. Тогава скочи на крака. Стрелях в рамото му, когато ставаше. Силата на тежкия куршум го събори върху Киракангано. Биволът падна мъртъв на колене, а задните му крака се разкрячиха встрани. Киракангано лежеше на диагонал до предните крака на бивола и цялата тежест на огромното тяло падаше върху него.

Опитах се да отместя отпуснатия потен бивол от тялото на моя приятел, който береше душа. Едва можах да помръдна бивола. Легнах по гръб, опрях крака в бивола и започнах да го блъскам, но не постигнах нищо, а само обелих кожата на рамената си. Нямах полза. След това наведох с две ръце една млада фиданка, обхванах с крака врата на бивола и се помъчих да преместя трупа към дървото. Даже захапах клоните на фиданката със зъбите си, за да си помогна. И все още не можех да преместя тежкия труп от тялото на Киракангано. Човекът беше в съзнание и виждах колко много страда. Той обаче не се оплакваше, дори не стенеше.

Започнах да викам принца да дойде и да ми помогне. Стори ми се, че измина безкрайно дълго време, преди той предпазливо да влезе в джунглата. Хванахме заедно бивола за опашката и успяхме да го отместим от тялото на Киракангано. Храбрият човек беше жестоко намушен и смазан от рогата и предните крака на бивола. Два от пръстите му бяха счупени, когато се опитвал да улови животното за муцуната.

Веднага му направих инжекция с морфин, за да облекча болките му. След няколко минути той се посъвзе. Първият му въпрос беше: „Мъртъв ли е оръженосецът? Ако не е, дайте да го убия, докато още имам сила!“

Оръженосецът е бил истинската причина за трагедията. Киракангано обясни, че след като съм ги оставил, оръженосецът започнал да се промъква навътре в гъсталака въпреки моята забрана и протестите на Киракангано. Попаднал на бивола, който лежал на земята, и стрелял в

него. Биволът изревал, скочил на крака и нападнал. Ужасеният оръженосец побягнал към Киракангано. Явно било, че се надявал биволът да подгони Киракангано. Когато оръженосецът доближил Киракангано, биволът го настигнал и така силно го блъснал в гърба, че той полетял върху Киракангано. Ударил го в краката и го съборил на земята. Моят приятел дори нямал възможност да употреби копието си, защото биволът веднага налетял върху него.

Отидох да потърся оръженосеца. Шест метра надясно от Киракангано намерих тялото му. Лежеше на гръб и езикът му висеше от устата. Повдигнах отпуснатото тяло. Вратът беше счупен на две места от силния удар на бивола. Изглежда, че биволът го беше блъснал с предната част на черепа си и с двата си рога едновременно. Човекът беше още жив. Той простена „маджи“, което на неговия език означава „вода“. Взех манерката си и се опитах да наля вода в устата му. Водата потече от двете страни на лицето му. Докато го държах, усетих как дишането му спря. Неговите дни на ловец, завършиха.

Като казах на Киракангано, че оръженосецът е мъртъв, слаб трепет на усмивка пробягна по лицето му. По-късно намерих копието му, забодено в рамото на бивола. Мислех, че Киракангано го беше хвърлил, целейки се в него, но той ми каза, че биволът сам се набол, като се навел да го мушка.

Върнах се до лагера и накарах носачите да докарат колата до началото на гората. С тяхна помощ пренесохме Киракангано и мъртвия оръженосец в колата. Най-близкият лекар беше на около сто километра далеч от нас, а пътят дотам беше страшно труден и неравен. Принцът шофираше, а аз седях до Киракангано. Заваля дъжд. Това направи пътя плъзгав и още по-труден. На около половината път колата затъна в дълбок ров. Принцът се опитваше да я изкара нагоре по калния бряг, но колата се плъзгаше назад. Спомням си само, че непрекъснато се блъсках в мъртвото тяло на оръженосеца, докато се мъчех да държа Киракангано на ръце да не се друса много. При всяко разтърсване сърцето ми се свиваше от болка за него. Най-сетне излязохме от рова и продължихме. Умиращият ми приятел ми посочи един африкански глиган с необикновено красиви зъби, който мина край колата. Макар че вече умираше, той все още беше ловец по сърце. Разказваше ми за жена си, децата си, домашните животни и тихо отбелязваше, че вече никога няма да ги види. Стараех се да го ободря и му казвах, че ще оздравее и че отново ще ходим на лов заедно. Киракангано само се усмихваше. Знаеше, че умира.

Същата нощ моят приятел издъхна. Той беше смел човек, опитен

ловец, истински африканец. Единствената ми утеха беше само това, че Киракангано почина от смърт, за която много местни жители мечтаят – убит от диво животно през време на лов. Радвам се също, че копието му, макар и случайно забодено в рамото на бивола, беше обляно от кръв. Мисля, че Киракангано беше щастлив, че умира с окървавено копие.

Гората Итури

По-голямата част от живота си прекарах в Африка сред просторните гъсталаци и гори, обширни равнини и плата – областта, която е позната под името Страната на белите. Известно време съм живял и в джунглите и макар че не бих желал да живея в тези тъмни потайни места, трябва да призная, че те са просто пленителни. Истинските джунгли са необикновени места. Здравчът в тях не се вдига даже по обяд. Тук живеят малките горски пигмеи и канибалите заедно с най-различни животни, които човек никога не може да срещне на откритите места. Винаги с удоволствие съм водил експедиции из джунглите, защото те крият особено обаяние. Но трябва да си призная, че винаги съм бил по-радостен, когато експедицията завършваше и се завръщах в Кения.

Към 1930 г. бях избран за водач на една експедиция в огромната гора Итури. Тя се простираше нашироко в североизточната част на Белгийско Конго¹⁷. Експедицията беше изпратена от музея Кензингтън в Лондон и се предвождаше от д-р Р. Акройд. Дотогава малко експедиции бяха влизали в гората Итури и доктор Акройд желаше да отнесе богатата колекция от животни и растения от тази област.

Запознах се с д-р Акройд в Кампала, Уганда, на около 200 километра от границата на Конго. Д-р Акройд ми направи много добро впечатление. Беше на средна възраст, с приятни маниери, явно готов на всичко. По-късно разбрах, че беше и много опитен естественик. Казах му, че познавам съвсем малко Белгийско Конго, тъй като бях водил само един път група любители на лов за малки свирепи червени биволи, които живеят из горите там. Но Итури почти не познавах. Доктор Акройд поклати глава.

„Предвиждах това, затова съм ангажирал много опитен водач. Нарядно сте чували за Безеденхут, човекът, който направи първите снимки на диви окапи!¹⁸ Успях да се свържа с него и той се съгласи да ни преведе през гората“.

Срещнах Безеденхут малко по-късно същия ден. Той беше слаб, жилав човек, с много руса коса и пронизателни сини очи. Той също беше холандец, както Фури, моят стар приятел от Серенгети. Бях чувал за него, че беше живял доста труден и разпуснат живот, но след като

17. По времето, когато авторът е бил в Африка, Конго е било белгийска колония.

18. Вид антилопа (бел. пр.).

поговорихме малко, разбрах, че много добре познава гората Итури и ще може да ни преведе през нея. Запитах го за неговите прочути снимки на окапи. Безеденхут ми разказа как успял да направи снимките, като лазел на ръце и колене през джунглите, облечен в кожата на дива свиня. Той се усмихваше, като ми разказваше това, и аз разбрах, че има нещо друго, което премълчава, но не настоявах за подробностите.

Пътувахме на изток през Уганда до селото Мберемюл, разположено на река Семелики, откъдето се влиза в Конго. Въоръжени местни войници пазеха двата бряга на реката и един белгийски полицейски префект провери паспортите ни. Когато дойде до паспорта на Безеденхут, полицейският чиновник започна да го разглежда внимателно. Аз потърсих с очи нашия водач, за да си обясня странното взирание на префекта в паспорта му. Безеденхут обаче беше изчезнал като дим.

„Този паспорт е подправен. Не мога да го уважа. Кой е човекът?“

Доктор Акройд описа Безеденхут. Префектът почти подскочи от учудване. „Какво? Та това е най-прочутият браконьер на слонова кост в Африка“, извика той. „При последното си пътуване тук той подмами местните ни войници да напуснат казармата и да тръгнат да браконьерствуват с него. Войниците убивали слонове с пушките, а той събирал слоновата кост и натрупал цяло състояние. Носачите му преплуваха в Уганда с пляката. Никога няма да му разрешим да влезе в Конго“.

Понеже реката Семелики е около 40 метра широка, два и половина метра дълбока и пълна с крокодили, думите на префекта ми се сториха невероятни. Доктор Акройд и аз замолихме чиновника да позволи на Безеденхут да дойде с нас, като казахме, че отговаряме за държането му, докато сме на белгийска територия. Д-р Акройд подчерта, че ще му бъде невъзможно да събере колекцията, за която беше дошъл, без водача Безеденхут. За наше щастие префектът беше разумен човек и разбра значението на научната експедиция. Най-сетне доста неохотно се съгласи да позволи на Безеденхут да влезе в Конго, но при условие да бъде непрекъснато под надзора на д-р Акройд и да напусне територията заедно с нас.

Преминахме реката. Когато минавахме покрай префекта, Безеденхут вежливо му се поклони. След това тръгнахме към Мбога, на около петнадесет километра навътре в страната. Запитах Безеденхут дали историята със слоновата кост беше вярна. Той отговори утвърдително. „Полицаяте бяха по петите ми, когато стигнахме Семелики. Крокодилите бяха страшни, но като стрелях във водата, успях да запазя една ивица вода, докато носачите преплуваха реката“. Започнах да се уверявам, че

Безеденхут беше съобразителен и решителен човек.

В Мбога наехме за експедицията осемдесет носачи. Всички мъже бяха много подходящи. Плащахме им по един франк на ден (по това време това се равняваше на около едно пени) и за тази сума те бяха готови от зори до мрак да носят товар от двадесет килограма на главите си. След като опънахме палатките, по-опитните ловци щяха да обикалят местността и да ни съобщават какви животни има наоколо. Имахме една неприятност в началото, когато носачите откриха, че д-р Акройд носи денатуриран спирт за опазване на експонатите. Те разчупиха тенекиените кутии и си пийнаха здраво. В резултат на това двама починаха. След това никой не се докосваше до спирта.

Голяма трудност имахме при намирането на готвач. Този, когото бяхме избрали първоначално, се оказа, че е склонен към канибализъм. Това доведе до някои усложнения, за които ще говоря по-късно.

Когато подробностите по нашата експедиция се уредиха, ние напуснахме Мбога и се отправихме на запад към гората Голямата Итури, която е на около десет километра. Местността около реката представляваше главно поляни, покрити с трева, а на места с тръстика. Бистър поток се виеше из тези ливади, като че ли човек се намираше в Англия. Видяхме стада от слонове. На някои от мъжките слонове само единият зъб тежеше около 35 до 40 кг. Няколко години по-рано ловът беше свободен и хиляди от тези големи животни бяха избивани заради слоновата кост. Сега ловът беше забранен. Учуден бях, че толкова скоро слоновете бяха престанали да се страхуват от хората. Те никак не бяха обезпокоени от нашето присъствие.

Същия ден следобед достигнахме гората. Изненадан бях от огромните дървета. Във влажните сенки растяха прекрасни папрати. Около покритите с мъх скали растяха кичури от цветето богородичен косъм, което у нас отглеждат в саксии. Дори в каменистите места имаше малки папрати. Хиляди прекрасни орхидеи растяха в цепнатините на обвитите с лози стволоче на дърветата. Цветовете бяха във всички нюанси на розово, а някои от тях бяха нежно бели. Дългокоси черно-бели маймуни гверец се люлееха по клоните на дърветата и ни разглеждаха, както правят и маймуните в Източна Африка.

Установихме се на лагер до един бистър поток, който много ми напомняше на поток от родните планини, с малки терасовидни водопади. На следното утро под водачеството на Безеденхут навлязохме в гората.

Средната част на гората Итури е напълно без подлес. Няма нито парлива коприва, нито трънливи шипки и човек може да върви почти

като че ли се разхожда из някой парк между стволовете на дърветата. Горните клонове на дърветата обаче са така гъсти, че нищо не може да премине през тях. И това спира растежа на Други растения под тях. Подплашихме малко ято горски токачки и те хвъркнаха на долните клонове на едно огромно дърво. Бяха така високо, че човек не може да ги убие с ловна пушка. Ударих една-две с лека пушка. Изненадах се, като видях, че те бяха различни от токачките в Кения, макар че бяха еднакви по големина и тегло.

Бяхме прекарвали няколко дни в гората, когато за пръв път срещнахме пигмеи. Знаехме, че те ни наблюдават през всичкото време. Ако трябваше случайно да се върнем за нещо, намирахме следи от техните малки стъпки върху нашите следи, а понякога в гората пробягваха сенки и ние знаехме, че това не са нито птици, нито животни. Мислех, че тези малки хора са много страхливи, но Безеденхут обясни, че те ни вземат за бирници. Колониалното правителство изисква от пигмеите да плащат данъци, както останалите хора. Понеже тези малки призраци нямат пари, те плащат данъците си в кози.

„Аз мога да ви ги доведа, когато поискам“ – казваше Безеденхут гордо: „Аз съм единственият човек в света, който може да направи това. Аз съм крал на пигмеите“. Това беше голяма хвалба, но скоро се уверих, че е истина.

Една вечер Безеденхут отиде в гората и доведе двама пигмеи, въоръжени с малки лъкове съразмерно фигурите им. Безеденхут говореше с единия от тях на родния им език. Косматите им лица просто сияеха, когато той говореше за предишни посещения в гората. За един час десетки пигмеи се промъкнаха през гората и се присъединиха към нас. Ръкуваха се с нас и играеха наоколо, щастливи, че Безеденхут, тяхното божество, се беше върнал при тях.

След Безеденхут ние бяхме първите бели хора, които те срещаха. Заградиха ни, галеха ръцете ни и пипаха дрехите ни. Те непрекъснато задаваха въпроси, някои от които бяха много странни. Спомням си, че един старец ме запитва дали белите хора имат сънища. Уверих го, че имат, а той изглеждаше много учуден. „Мислех, че ние сме единствените хора, които могат да сънуват“, каза той.

Както много първобитни племена, пигмеите бяха много щастливи да срещнат ловци, които могат да им доставят месо. Няколко старци, чиито дни на ловци отдавна бяха приключили, ме помолиха да убия маймуни за тях, тъй като маймуната била любимото им ядене. Клоните на дърветата бяха така гъсто уплетени, че често пъти убитата маймуна

не падаше на земята, а оставаше на клоните. По-младите мъже ги изваждаха оттам много сръчно. Първо се визираха внимателно нагоре, а като откриеха къде е убитата маймуна, бързо се изкачваха по някоя лоза или друго пълзящо растение. Малките стрели на пигмеите можеха да летят доста нависоко, но не достигаха маймуните на дърветата. По-често те издебваха маймуните, когато се спускаха на земята.

Пигмеите не се занимават със земеделие, а живеят изцяло от лов¹⁹. Стрелите им са намазани с вещество, направено от разлагащите се тела на насекоми. Отровата е жълта като горчица и макар че е ефикасна, не е така смъртоносна, както отровата от други местни растения, каквито съм виждал. Пигмеите ловят животните главно с капани. Някои части на гората са осеяни с мрежа от капани, поставени на земята и по дърветата. Капаните по дърветата се правят с копия, закрепени с тежки пньове. Острието на копието се насочва надолу към пътеките, по които вървят животните. Над пътеките се опъва лоза, която свързва копието със спусъка. Ако някое животно премине край лозата и се докосне до нея, копието се освобождава и пада върху животното. Капаните на земята представляват трапове, които се покриват с тънки клони и листа. На дъното на трапа поставят остри колове, обикновено с отрова на върховете. В тези капани попадат не само слонове и биволи, но даже и бдителните окапи. Капаните са много опасни за ловците, които преследват животните, затова Безеденхут накара няколко от пигмеите да ни придружават, докато сме в гората.

Пигмеите не избиваха животните безразборно или за удоволствие. Те ги убиваха само за храна или за размяна. За тях гората беше това, което за другите местни жители бяха нивите, които обработват.

Винаги бях смятал окапите за най-редките и най-страхливи африкански животни. Много се изненадах, когато видях, че пигмеите ядат тези животни почти както ние в Кения ядем антилопите конгони и газелите Томсън. Хапнах малко от месото на окапите, но не намерих голяма разлика между това най-рядко срещано месо и месото на обикновения дивеч.

Пигмеите сами правят копията и стрелите си. Всяко селище си има ковач, който работи така, както изкуството му е било предадено от предишните поколения. Меховете му бяха от кожи на антилопи, а чукът му беше от желязна буца. Направени дори с тези груби инструменти, копията бяха удивително сполучливи.

19. Ловят-диви животни с помощта на ями, мрежи, примки и други капани (бел. пр.).

Пигмеите живеят в малки села, разпръснати из гората. Колибите им са подобни на пчелни кошери и са направени от клони и листа. Понеже пълнолетният пигмей е висок само около метър и двадесет сантиметра, колибите са съизмерно ниски. Истинските горски пигмей рядко напускат дебрите на джунглите, и то само за да извършат някоя размяна с друго племе, което живее из гъсталаците около гората Итури. Жителите на гъсталака са малко по-високи от истинските пигмей и разменят сол и банани срещу месото и животинските кожи, които дребните ловци им носят.

Безеденхут ми каза, че пигмеите имали най-високия морал, който бил срещан у хората. „Жените на пигмеите са единствените жени от коя и да е раса, черни или бели, които никога не съм успял да прелъстя“, каза веднъж той. Това наистина правеше чест на малките пигмей, като се има пред вид, че Безеденхут беше султан между жените. Той беше паразитно красив човек и имаше нещо загадъчно в себе си, на което жените не можеха да устоят.

Пигмеите никога не продават жените си на други племена и малките жени буквално предпочитат смъртта пред безчестието. Това се вижда от следния разказ:

В Итури има извънредно много слонове. Слоновата кост тук е много изящна и лесно се обработва, което я прави необикновено висококачествена. В миналото ловци от разни страни идвали в гората Итури. Те представлявали пъстра тълпа – някои много добри хора, а други просто разбойници извън закона. Един мъж от категорията на разбойниците, рус англичанин, висок 1,90, срещнал девойка-пигмей в гората и се опитал да я улови. Момичето побягнало, мъжът – след него. Трябва да е била странна картина малката девойка да бяга като изплашена антилопа, а големият, възбуден чужденец да тича запъхтян след нея. Момичето запазило самообладание и повело преследвача към мястото, където имало много капани за животни. Малката жена, която тежала не повече от 35 килограма, лесно минала над клоните и листата, които покривали ямата, но тежкия чужденец паднал в ямата и намерил смъртта си върху отровните колове на дъното.

След като установихме приятелски отношения с пигмеите, започнахме да се ползуваме от техните услуги като ловци и така се сложи началото на колекцията на д-р Акройд. Местните жители винаги се учудваха защо белите хора идат толкова отдалеч и понасят такива изпитания само и само да съберат няколко вида змии, бозайници, птици и насекоми. Но тъй като туземците ядат почти всички гореизброени видове, те

най-добре знаят къде може да се намерят. За пигмеите солта е любимо лакомство, понеже горската храна не доставя сол на организма им. Ако им дадеш няколко шепи сол, те са готови да ти сътрудничат. Насядали около огъня вечер, ние обяснявахме на малките ловци какво търсим и като съдехме по техните ентузиазирани жестове, знаехме, че експонатите са вече в лагера, готови за етикетиране.

По-късно разбрах, че пигмеите просто горяха от желание да угаждат на хората, затова така бързо обещаха да донесат всякакъв вид животни, каквито споменавахме. Понякога се случваше да обещават и такива животни, за които не бяха чували дотогава. Имах един екземпляр от справочника на Роуланд Уорд „Рекордни трофеи на едър дивеч“ с различни илюстрации. Започнах да обръщам страниците и да показвам на пигмеите животните, които търсехме. Малките ловци имаха силно желание да ни помогнат и даже посочваха снимки, като тези на американски лос и шотландски елен, като ме питаха дали искам един или два екземпляра от този вид. Но най-комичен беше моментът, когато обрнах страницата, на която имаше морж от Северния ледовити океан. Най-малкият ловец посочи моржа с пръст и каза: „Познавам това животно добре. То живее в най-гъстите части на гората и излиза само нощем. Много свирепо е и убива хората със своите огромни зъби, за да ги яде след това. Но ако искате, мога да ви улова в капана.“

Много изследователи, които проникваха в гората Итури, разказват най-фантастични неща, чути от пигмеите за необикновени животни: от динозаври до мечки стръвници, които населяват джунглите. Аз мисля, че тези животни са толкова изобилни в гората Итури, колкото и моржовите. Доскоро изследователите не вярваха на разказите на пигмеите относно окапите, макар че това странно животно често се среща по тези места. Трудна и деликатна задача е да се разбере докъде стига истината в разказите на местните жители.

Макар че не намираха моржове, все пак ловците пигмеи бяха от голяма полза за нас. Бяхме направили помещение с покрив от трева, в което пазихме експонатите. Д-р Акройд работеше непрекъснато там. Животните бяха най-разнообразни – като се започне с окапи и се свърши с летящи катерички. Много ми харесваха кожите на видри с дребни петна по коремчето. Пигмеите употребяват тези кожи за облекло. Не вярвам някоя принцеса някога да е имала по-разкошна кожена наметка от техните. Повечето животни се дерат, като се разреже кожата от страната на корема. Пигмеите обаче одират видрите, като разрязват кожите отгоре на гърба, за да запазят красивите краски от страната на корема. По-

късно през пролетта и ние уловихме няколко от тези видри в капани близо до водопадите, при които те идваха вечер да ловят риба.

Пигмеите ни донесоха много змии. Малките хора носеха змиите в кошници от трева и ги нареждаха в редици пред помещението. Една от най-често срещаните змии напомняше по големина и форма южноафриканската пепелянка, но беше малко по-лилава, което я правеше по-малко противна. Освободих две от тези рогати пепелянки на пода и започнах да ги дразня с пръчка, за да видя колко бързи бяха движенията им. Едната не обърна никакво внимание на пръчката, само гледаше как да избяга. Другата обаче светкавично бързо се изви и захпа пръчката. Пигмеите наистина трябва да са били много сръчни, за да уловят живи тези змии, без да пострада някой от тях.

Пигмеите донесоха и много плюещи кобри. Тези змии са много опасни от пепелянките. Когато се разсърдят, те се издигат високо и разтварят качулката си, както правят обикновените кобри. Но най-страшното е, че тези опасни влечуги могат да изхвърлят отровата си върху вас. Самата отрова не е опасна, ако попадне върху кожата и няма някоя дракотина на мястото. Змията обаче е хитра и се цели към очите. Отровата е ужасно болезнена и често причинява ослепяване. Змията изхвърля отровата си, като дръпне главата си назад, насочи зъби към лицето на човека, свие изведнъж мускулите около отровните си жлези и за миг жълтата течност полетява от зъбите като две тънки струи. За съжаление тези змии имат безукорен прицел.

Направих няколко опита с тези змии, като държах стъкло пред лицето си и дълъг прът в ръце. Първата изхвърлена струя отива на разстояние от два метра и седемдесет сантиметра. Ако змията продължава да се дразни, втората струя достига на метър и половина. Третата струя само покапва около устата на змията.

Веднъж, когато бях с пигмеите в джунглата, видях един от ловците да залита назад, стиснал с ръка лявото си око. Почти в същия миг зеленочерната кобра се плъзна към папратите. Веднага разбрах какво беше станало. Ловецът, който вървеше с леки стъпки бос по меката земя, беше изненадал плюещата кобра, преди тя да разбере, че иде някой. Изплашена, кобрата се беше надигнала и изпратила отровата си към малкия ловец, като беше засегнала лявото му око. Бял човек с по-тежки стъпки сигурно би избягнал нещастieto, защото кобрата щеше да го усети доста отдалече и щеше да се скрие навътре в хресталака. Аз нямах представа как да помогна на нещастника, но неговите приятели бяха по-бързи от мен. Двама от тях повалиха ловеца по гръб на земята и го натиснаха,

защото той се гърчеше от болки. Окоето му беше изцяло обляно в кръв и сълзи се стичаха по страните му. След това за мой ужас друг от приятелите му уринира в окоето на нещастника. Като свърши, пострадалият стана и всички мълчаливо се прибрахме в лагера. На другата сутрин ми казаха, че същото лечение се провело и през нощта. След три дни ловецът напълно оздравя. Пигмеите ме уверяваха, че без това лекарство той напълно щеше да загуби зрението на засегнатото си око. Предполагам, че амонякът и пикочната киселина имат някакво лечебно действие.

Съпровождан от пигмеите, направих много обиколки из гората Итури. Тя е прекрасна. Огромни лози и други виещи се растения висяха от високите дървета, сред които бързо прелитаха летящите катерички. Кресящи папагали си проправяха път с човките си и летяха нагоре. Красивите малки гверци прехвъркваха през вечерния здрач и ловеха малките насекоми край величествените орхидеи. Големи пеперуди летяха около стволите на дърветата, а понякога се събираха с дузини около влажните изпражнения на слоновете. Човек може да прекара цял живот в изучаване животните само на площ от един квадратен километър и едва ли ще е научил много нещо за тях.

Все пак ние не зависехме изцяло от пигмеите. За събиране на експонатите и много пъти отивахме на лов сами. Открихме, че димът от ръчните бомби кара много малки животни и птици да напускат заплетените клони на дърветата. Слагаме капани за някои малки гризачи. В един от тях веднъж уловихме змията мамба, която някои смятат за най-опасната змия в Африка. Мамбата е много тънка, почти колкото човешки палец, и е много бърза. Мамбата, която се беше уловила в нашия капан, беше около три метра дълга. Змията сигурно беше преследвала някой гризач и по погрешка беше попаднала в капана. В стремежа си да се освободи, тя беше изровила кръг в земята и на края беше попаднала в още два други капана. Оставихме я така, докато умре.

Пигмеите ни донесоха много бивници, които бяха взели от слоновете, попаднали в техните ями или умрели от естествена смърт в гората. Те искаха само шепа сол, която не струваше и едно пени, за зъб, който тежеше десетина килограма или повече. Разбрах защо ловците на слонове така бързо забогатяваха. Те имаха на разположение обширни гори, от които можеха да събират зъбите без ограничение, а също да се ползват от услугите на горските жители. И аз събрах доста слонова кост, но тя беше много тежка и неудобна за носене. Когато си тръгнахме, зарових зъбите, като смятах, че ще се върна за тях някой ден. Но когато по-късно поисках разрешение за износ на слонова кост, белгийският чиновник

ми каза, че трябва да се снабдя със специално разрешение, което струвало 25000 франка и което не се получавало лесно. Той ме посъветва да не мисля повече за слоновата кост и аз послушах съвета му.

Никога не бях ходил на лов за окапи и исках да взема един трофей за д-р Акройд, тъй като кожата, които пигмеите бяха донесли, бяха доста накъсани. Пигмеите смятат окапите като обикновени животни за месо и не отделят кожата им много грижливо. Но Безеденхут ме увери, че окапите са много страхливи и бдителни и че да намеря такова животно е невъзможно. „Не вярвам някой бял човек да е убивал някога окапи“, каза той. „Хората, които носят кожи, обикновено ги вземат от пигмеите. Дори самите пигмеи рядко успяват да издебнат и да убият окапи. Най-често те ги намират в капаните си.“

Аз все пак се надявах да ударя някой едър дивеч в гората. Веднъж, като се разхождах с пигмеите, видях голяма солена скала и по следите разбрах, че много животни идват тук нощем. Накарах носачите да направят махан на едно дърво с лице към солената скала и заех позиция още същата вечер. Комарите не ми даваха мира. Тези нахални насекоми имаха свойството да намират всичко скрито, дори и един прикрит човек. Непрекъснатото им метално бръмчене беше почти толкова неприятно, колкото и хапането им.

Когато луната изгря, стадо слонове дойде до солената скала. Аз обаче не се интересувах от слонове. Един немирнен млад слон се отдели от стадото и дойде до дървото, където се бях настанил. Той започна да търка рамото си, за да се освободи от някакъв кърлеж в него. Цялото дърво се тресеше от движенията му и моят махан започна да се разпада. Не ми се искаше да падна на гърба на слона, затова дадох изстрел във въздуха, за да го изплаша. До този момент другите слонове хрупаха клонки и шумяха, но щом чуха изстрела, всички замлъкнаха. Дори жабите в близкото блато моментално спряха да крякат. Стадото не побягна в паника, както бях очаквал, но просто замръзна на място. Сигурно те дотогава не бяха чували пушечен изстрел и искаха да разберат какво означаваше това. След това се обърнаха и тихо се скриха в гората.

Комарите ме хапаха до разсъмване. След тази нощ реших да се откажа от ловуването в Итури и да го предоставя изцяло на пигмеите.

Те с готовност ни помагаша при всяка ловна експедиция, понеже имаха голямо желание да ядат месо. Именно това страстно влечение към месото е характерно за много племена и то може да доведе до канибализъм. Много местни жители в Африка ядат човешко месо, но това е като част от религиозни обреди, а не за храна. Разказвали са ми, че само

допреди петдесет години било нещо обикновено да видиш някой пленник, завързан на пазара, а купувачите да го опипват, както нашите домакини опипват месото, което купуват.

Ако някой не искал да купи целият човек, собственикът му продавал различни части от него на няколко купувачи. Всеки купувач очертавал докъде е неговият дял и слагал някакъв белег на него. Понякога се случвало нещастният пленник да стои седмици наред, докато се продадат и малко търсените му части. След това го убивали и нарязвали на парчета.

Един ден, когато бяхме в Конго, видях местни жители, навързани един до друг, карани от бял пазач. Железни обръчи стягаха вратовете им, а помежду им имаше синджир от по един метър. Пазачът ми каза, че тези хора били канибали.

Никога не бях помислял, че и моите носачи са канибали, но една вечер бях изненадан. Дълго бях преследвал една дива свиня и се завърнах, без да я убия. Заварих готвача, че беше наготвил за своите другари някакво вкусно задушено ядене. Помислих, че носачите също са били на лов и са имали по-добър успех от мен, затова поисках и аз една чиния от готвеното. Готвачът ми сипа без всякакви коментарии. Задушеното имаше вкус на свинско, само че беше по-солено. Подадох чинията си да ми сипе още веднъж. Тогава един от местните жители каза: „Това месо е табу за Вас.“ Попитах какво е и той каза: „Маконо“. Това е местната дума за ръка. Група местни жители минали сутринта през лагера след моето излизане на лов и нашите момчета, понеже нямали месо им дали малко сол за една човешка ръка, която минаващите носели със себе си като част от своите провизии. Като чух това, отказах се от втората чиния.

Въпреки тези недостатъци много харесах местните жители на Северно Конго. Добродушни са по природа, лесно можеш да ги ръководиш и когато ги оставиш сами да се грижат за себе си, не са претенциозни за хранене. Моята опитност ми показва, че дивите племена рядко са опасни. Опасен местен жител е този, който е израсъл в града. Забелязал съм също, че диво животно, отгледано в плен, е по-опасно от животните, които срещаш в джунглите. Местните жители, които срещаме, нямаха желание да правят зло на никого освен на бирниците и прекарваха голяма част от времето си, като се мъчеха да ги убият с магии. Разбира се, магиите нямаха никакъв успех, защото в противен случай нямаше да остане нито един бирник в областта.

Когато д-р Акройд завърши работата си, напуснахме гората Итури. Пътувахме североизточно до Касени, на западния бряг на езерото

Алберт. Оттам взехме параход през езерото до Бутиаба на източния бряг. Тук се разделихме. Д-р Акройд и аз се завърнахме в Найроби, а Безеденхут замина по своя работа. Безеденхут беше един от най-необикновените хора, които срещнах в Африка. Беше интелигентен и безскрупулен и можеше да достигне голяма власт, ако се беше насочил към нея. Но той не можеше да бъде щастлив, ако трябваше дълго да отсъства от своите джунгли и пигмеи. Безеденхут ми разказа, че веднъж бил водач на някакъв граф и графиня през гората Итури. Графинята лудо се влюбила в него. Една вечер тя се промъкнала при Безеденхут и го замолила да избягат двамата. „Ще можем да прекарваме зимите в Ривиерата, а през лятото ще обикаляме различните столици на света“ – му каза тя. „Имам голямо състояние и нищо няма да ни липсва“. Безеденхут обмислил предложението, но на края отказал. „Какво щях да правя в Ривиерата?“ – ме запита той. „Там не може да се ходи на лов.“ Аз го разбрах Много добре.

Години след това разпитвах ловците, които се връщаха от Конго, дали са го видели, или са чули нещо за него. Никой не знаеше нищо. Очевидно беше изчезнал. Ако още е жив, сигурен съм, че е някъде в дебрите на Итури със своите любими пигмеи.

Големият лов на носорози в Макуени

Посвещавам тази глава на един лов, който без съмнение може да се сметне за най-големия лов на едри животни. Такъв лов не съм предприемал нито преди, нито след това, а смятам, че и друг не е предприемал подобен лов в живота си.

Ловът, за който става дума, беше предприет по повод спешното искане на племето уакамба до областния пълномощник по лова Джордж Браун. Племето искаше да се разчисти земя за допълнително заселване. През последните няколко десетилетия населението на племето уакамба се беше увеличило шест пъти, а носорозите, даже в населените области, се бяха развъдили страшно. Те унищожаваха посевите и нападаха колибите на местните жители. Хората не смееха да излизат навън след падането на нощта. Носорозите изобщо бяха станали истинска напасть.

Ако стрелците на племето уакамба имаха позволение да се разпроят сами с носорозите, мястото щеше да се превърне в истински ад. Ранените носорози щяха да тичат навсякъде.

Трънливите храсталаци, в които се криеха животните, бяха много гъсти, а проникването в тях беше немислимо. Преследването на носорозите из непроходимия гъсталак изискваше голяма съобразителност и смелост. Научих много неща от самите носорози. Ухото играеше много по-голяма роля от краката. Тихото приближаване улесняваше успешния завършек. Преживях много разочарования. Вятърът и птиците (тези пернати предатели) издаваха присъствието ми. Резултатите често бяха обезсърчителни. За щастие обаче носорозите, също както и аз, често се объркваха много. Тогава съвсем случайно научих един прост начин за тяхното ловуване. Отивах колкото се може по-близо до животното, спирах се неподвижно и започвах да клатя тялото си в раменете, без да помръдвам краката си. Ако искате вярвайте, но носорозите, които винаги ме усещаха, не можеха да понесат тази игра и с голяма бързина се втурваха към мен, където аз ги очаквах с куршум. Това ме вълнуваше много силно.

Капитан Ритчи ме беше натоварил с тази задача, но преди да направи това, той дълго беше обмислял този лов. Разпален естественик, капитан Ритчи е направил повече от всеки друг за опазване на дивеча в Африка. Но тук изникваше друг проблем – мухата цеце. В областта Мачакос имаше два вида мухи цеце. Те са големи колкото едри конски мухи,

а ухапването им напомня убождане с остра нагорещена игла. За щастие тези мухи не бяха заразени от смъртоносната сънна болест, която е така фатална за хората. Но те разнасяха вирус, от който умираха домашните животни, особено говедата. Дивите животни в областта имат естествен имунитет срещу отровата на мухите, но учените и до днес не са намерили серум, който да запазва домашните животни от тях.

Досега учените знаят само един начин за изтребване на тези опасни насекоми. Мухите цеце живеят в храсталаците. И като се унищожат храсталаците, мухите се лишават от своето място за размножаване. Но да унищожиш храсталаците първо трябва да изтребиш носорозите. Защото работниците не могат да направят нищо, докато има носорози в храстите.

Цели седем години капитан Ритчи беше изпитвал всички Средства за ограничаване носорозите в тази област. Никъде в Африка няма толкова много носорози, както в окръга Макуени в района Мачакос. Така че този лов обещавахе да бъде най-големият лов на носорози, който историята познава.

Често бях водил ловци-любители на лов за носорози, пък и аз самият бях убивал доста от тях. Разбрах обаче, че този лов ще бъде съвсем друго нещо. Има огромна разлика между отиването на лов за трофеи и организирането на преследване на животните в самите гъсталаци. Когато се ловува за трофеи, обикновено жертвите се убиват на полуоткрити места, където можеш да виждаш животните отдалеч и да си избереш кое ще застреляш. Ако животното се извърне и побегне в гората, ловецът не го преследва. Никой ловец не предприема преследване в джунглите, защото неминуемо ще се стигне до убиване на животни при самозащита и в такъв случай трофеите не са добри.

Дадох ми като следотърсачи трима местни жители, които бяха прекарвали по-голямата част от живота си в затвора за браконьерство. Единият от тях беше преминал четиридесетте години. Само за няколко минути разбрах, че той има голяма опитност за лов в джунглите и напълно разбира как да открива дивеча. Вторият беше малко по-млад от него и особено се гордееше със способността си ловко да се катери по дърветата – нещо, което беше много ценно за гъстите гори, където често се налагаше някой да се изкачва на високи дървета, за да проследява дивеча. „Няма значение дали дървото е обрасло с бодли, или е гладко като тръстика, бвана – гордо ме уверяваше той. – Аз мога да се изкача по него тъй, както вие вървите по пътя. Даже маймуните ме гледат със завист“. Третият човек беше почти младеж, но имаше голямо желание за

работа. Макар че очевидно не беше така опитен като другите двама, струваше ми се, че той беше податлив на обучение.

И тримата бяха дошли доброволно на този лов, макар че знаеха за опасностите, които той криеше. Според местните изисквания те щяха да получат добро възнаграждение, но не бяха парите, които ги бяха накарали да дойдат. За пръв път в живота си те щяха да бъдат обучавани в стрелба с пушка и щяха да ми помагат, когато беше необходимо. Виждах как очите им блясваха и щастлива усмивка пробягваше по тъмните им лица, щом се заприказвахме за това щастливо събитие – стрелбата. Като мен тези хора бяха посветили живота си на лова. Дом, семейство, материални облаги и лична безопасност бяха второстепенни неща. За тях преследването на голямо животно в гората представляваше вълнение, което нямаше равно на себе си в живота.

Времето минаваше и аз се радвах, като слушах моите момчета да приказват оживено какво биха направили с пушките си. И тримата бяха интелигентни. Не се съмнявах, че двамата по-възрастни мъже бяха поопитни от мен да се справят с ловуването в гората. Но почти невъзможно е да научиш местен жител добре да стреля с пушка. Това става едва след дълги месеци упорита практика. В подсъзнанието на местния жител стои мисълта, че звукът от изстрела е, който убива жертвата, а не куршумът. За тях пушката е чудно оръжие и те не могат да повярват, че първо трябва да се насочи, а след това да се стреля. Мога само да кажа, че основната психологическа нагласа за употребата на пушка е съвсем различна от тази на стрелеца. Местният ловец употребява своя лък, както музикантът – своята цигулка; той стреля, като „усеща“ инструмента си. Употребата на пушка изисква друго отношение към оръжието.

От Найроби до Макуени имаше път, така че първата част от пътуването извършихме с камион. Като пристигнахме там, оставихме камиона и потеглихме към гората.

Джунглата в Източна Африка е единствена по рода си. Тя не може да се сравни нито с горите в Шотландия, нито с ландшафта на някоя друга страна в света. Гъсталакът не е нито гора, нито открити поляни. Високи дървета има малко. Растителността се състои главно от ниски бодливи дръвчета, които растат на височина от три до четири и половина метра. Понякога тези трънливи дръвчета, или хресталаци, както може да се нарекат, растат на групи в продължение на километри. Почесто те са разпръснати наоколо и човек лесно може да минава между тях. Почвата се състои от пясък, примесен с червеникава пръст. Обикновено следите се отпечатват добре по земята и животните се откриват лесно. Но

има големи петна, покрити с висока жилава трева, където следите се губят. Другаде тревата расте на туфи, между които остава малко открита пясъчна ивица. А много често ловецът влиза в места, където тревата е до колене и прилича на дебел килим под трънливите дръвчета. Тогава върви търси следи в такава трева! На някои места има специален вид почва, която, изложена на силните слънчеви лъчи, става твърда като тухла. Когато животните вървят по нея, не оставят никаква следа. Много от пътищата в Кения са покрити с такава почва и тя става твърда като асфалт. Обаче даже тази почва остава мека в горите и именно тук опитния следотърсач търси дирите.

Областният пълномощник в Мачакос беше получавал много оплаквания от жителите на малкото селище Уакамба с вожд Мутуку за щети, нанесени от носорози. Затова най-напред се отправихме към това селище.

Хората от племето уакамба са много различни от масаите, въпреки че териториите им граничат една с друга. На ръст хората на уакамба са малко по-ниски от средния европеец, докато масаите са значително по-високи. Представителите на племето уакамба нямат характерните негърски черти на някои африкански племена, но нямат и тънките устни и ноздри на масаите. Те не са войнствено племе, но са добри ловци. Обикновено мъжете отиват на лов, а жените се грижат за шамбите. Забелязах, че много от мъжете носеха лъкове и колчани с отровни стрели, преметнати през рамо. Тъй като се интересувам от всякакъв вид оръжие, поисках да разгледам тези смъртоносни стрели и те веднага ми предложиха няколко.

Лъковете бяха красиво извити и завършваха със силно заострени краища. Мисля, че тези лъкове имат ударна сила на изпратената от тях стрела до 35 кг. Направени са от дърво, наречено бутуба, и имат цвят на тъмен махагон. Забелязах, че нямаха резки да задържат кордите. Вместо това уакамба навиват ивици сурова кожа, които задържат кордата да не се изважда.

Стрелите бяха великолепни. Най-остроумната им част беше изработката на върха. Върхът имаше дръжка, дебела колкото кука за плетене и дълга около 15 см. Тази дръжка беше мушната на около 2 см в издълбаната част на тръстикова пръчка. Отровата беше размазана по цялата дръжка до върха, а на самия връх нямаше никаква отрова, защото там тя не можеше да се задържи. Отровата на стрелите действа много силно, когато е прясна, но бързо се разваля, ако се намокри или бъде изложена на слънце. Затова туземците от племето уакамба внимателно обвиват

стрелите си в специални ивици от мека кожа на антилопа. Стрелите се развиват едва в последния момент.

Моите помощници и аз прекарахме няколко дни на гости у вожда Мутуку, преди да тръгнем на лов за носорози. Използувах всичкото време, за да показвам на момчетата как да си служат с пушките. Аз от своя страна се опитах да науча нещо от езика на племето и наблюдавах обичаите им. Хората ми харесаха. Те са искрени и честни. Жените работят много. Освен работата в колибите те готвят, сами си доставят дърва и палат огъня. Страшно ме учудиха големите товари, които тези жени носеха. Щом малкото момиченце започне да пристъпва, то тръгва с майка си да събира дърва. На връщане в къщи майката завързва няколко клонки на гърба на детето, които то занася в къщи. С растежа на детето товарът на гърба нараства, докато достигне понякога до 70 кг.

Въпреки niskия стандарт на живота не видях нито следа от непочтеност между жените освен, разбира се, когато се покварят от „цивилизацията“. Когато една млада девойка достигне пубертет, момчето, което я ухажва, заплаща известна сума, на която се уговаря с родителите ѝ. Плащането на тази сума играе ролята на сватбен обряд. Това е. „Сезам, отвори се“, след което девойката, се отдава на съпруга си. Тогава тя отива да живее с него и започва да работи усилено, за да спечелят повече пари и да може той да си купи втора жена, за да ѝ помага в работата.

Понеже Киракангано не беше вече с мен, имах нужда от човек, който да се грижи за лагера и да урежда многобройните дребни неща, които изникват около едно сафари. Следотърсачите щяха да ходят на лов с мен, а освен това аз се съмнявах дали някой от нас можеше да ръководи целия лагер. За щастие намерих ловеца Мулумбе от племето уакамба. Той беше възрастен човек. Можеше напълно да се разчита на него. Сприятелихме се много. Той и сега е с мен, урежда лагерите ми и пътуванията ми и ми служи за оръженосец, когато отивам на лов.

Една нощ бях събуден от силния лай на кучетата в селото. Не свързвах лая с присъствието на носорози. Понеже кучетата се страхуват от миризмата на лъва и не лаят, аз мислех, че същото става и при миризмата на носорози. По-късно научих, че миризмата на носорога просто подлюдява кучетата. Когато се зазори, вождът Мутуку ми каза, че носорозите идвали в шамбите. Той имаше право. Навсякъде имаше многобройни следи от животните. Моите хора и аз веднага потеглихме по следите.

Отначало хрсталакът беше доста проходим. Скоро обаче се намерихме сред уплетени трънливи храсти и млади фиданки. За щастие беше сухият сезон на годината и листата бяха почти окапали. Малкото листа,

останали по храстите, бяха сухи и жълти, в рязък контраст със сивкавите кожи на носорозите. Като навлизахме навътре, постоянно срещяхме малките антилопи дикдик, които достигат на големина колкото дивите зайци в Шотландия. Малките животни изскачаха ненадейно из шубраците и бягаха като зайци, а внезапният шум, който правеха, караше-сърцата ни да трепват.

Навлизохме в един почти непроходим трънлив гъсталак. Единствения начин да се движим беше да вървим по криволичещите пътеки на носорозите. Никак не ми се искаше да срещнем ненадейно носорог по тези тесни пътечки. Движенията ни бяха ограничени, защото ние трябваше да се движим в посока срещу вятъра. Когато носорогът се храни, той върви срещу вятъра и ловецът често може да го пресрещне под ъгъл и да го изненада. Тук нищо не можехме да направим, освен да се надяваме на случайността.

Признавам, че моите браконieri-помощници бяха по-големи специалисти от мен в намиране следите на животните. На няколко пъти моите очи се уморяваха от виждане в едва забележимите дири на носорозите по твърдата или каменливата почва, а моите хора смело вървяха напред, като че ли пътят беше ясно маркиран и очертан. Един от тях вървеше напред и следеше дирята, а аз вървях след него и го пазех със заредена пушка. Когато той се уморяваше, друг го сменяше и тръгваше напред, а той оставаше да върви отзад. По този начин те избягваха прекомерното пресилване на очите.

Изведнъж човекът, който вървеше пред нас, спря и вдигна глава, като че ли се вслушваше в нещо. Отначало не чух нищо, но след малко ясно долових хрупкането на носорог, който чупеше клонки със зъбите си. Той пасеше в храсталака наляво от нас. Тръгнахме напред колкото се може по-тихо. Един от помощниците ми непрекъснато проверяваше посоката на вятъра, като вземаше суха пръст, стриваше я на дребен прах между пръстите си и оставаше вятърът да я разпилее. Така познавахме дори и най-слабият ветрец в коя посока духа. Макар че вятърът има най-голямо значение, аз внимавах също да не правим никакъв шум. Мисля, че носорогът има най-острия слух от всички едри диви животни и може да долови приближаването на човек от голямо разстояние. Бях обут в меки американски мокасини, които намирам идеални при дебнене на дивеч. Ако случайно с тези мокасини стъпиш на клон, веднага усещаш, че той ей-сега ще се счупи и бързо се отместваш от него. Босите ми партньори се движеха даже още по-безшумно. Те имаха още едно предимство пред мен, че бяха почти голи, като се изключи платът, който носеха

около слабините си и с който чистеха пушките си. Клонките на шубраците се плъзгаха леко по телата им и не издаваха никакъв шум. Но как понасяха острите бодли, които оставаха бели следи по кожата им, не можех да си представя.

Непрекъснато спирахме да проверяваме дали шумът от дъвченето продължава. Щом продължаваше, знаехме, че носорогът още не беше открил нашето присъствие. Изведнъж хрупкането спря. Един от помощниците ми посочи напред. Видях носорога, застанал неподвижно, вдигнал високо глава, а ушите му се движеха напред и назад, като че ли искаха да доловят и най-малкия шум, който го беше обезпокоил. Ушите на носорога се движат независимо едно от друго. Той може едновременно да наведе едното си ухо напред, а другото назад, за да долови шума и отпред, и отзад.

Застанах и започнах да чакам носорогът да се обърне в по-удобно положение за изстрел. На гърба на носорога имаше няколко птици, които го чистеха от кърлежи и внимателно гледаха наоколо. Носорозите имат лошо зрение, но тези забележителни малки птички имат много силни очи и помагат на носорозите със зрението си. Птичките живеят от кърлежите, забити в дебелите гънки на кожата на носорозите, които вадят, и за да запазят патрона си, му служат за часови и го предупреждават за приближаващата се опасност. Когато моите хора се размърдаха, птичките ги забелязаха. Изведнъж те хвъркнаха от гърба на носорога, зацвърчаха застрашително и литнаха в посока към нас. Носорогът веднага застана нащрек, извърна се в посоката, накъдето отлетяха птичките, и насочи двете си уши напред. Миг след това той побягна в посока към нас, вирнал високо опашката си. Едва беше пробягнал и десетина крачки, когато забеляза неподвижните ни фигури. Той тръгна бавно към нас, като приличаше на голям рогат танк. Трудно е да се разбере какво мислят животните в такъв момент. Предполагам, че носорогът може да се сравни с някой спривав късоглед стар полковник, който изведнъж намира браконьер в градината си. Първата му мисъл е да изпъди нарушителя. След това съзнава, че човекът може да е опасен, и се спира. Ако може да се оттегли с чест, ще го направи. Но ако е заядлив, решава да действа.

Хората ми трепериха от вълнение. Едно малко движение предизвика нападение. Главата на носорога се наведе надолу и той се спусна през храстите към нас. При моя изстрел той падна на колене. Миг след това той скочи и тръгна настрани от нас. Вторият ми куршум го удари в рамото и той не мръдна повече.

Едва беше заглъхнало ехото на втория ми изстрел, когато чухме екзалтирани викове. По криволичещата пътека зад нас се появи дълга процесия полуголи местни жители. Те носеха всевъзможни съдове, като се започне от сламени кошници и се стигне до чантички от влакна, преметнати през раменете им. Всички здраво стискаха в ръцете си ножове домашно производство. Поради опустошенията, направени от носорозите, тези местни жители бяха достигнали почти до изтощение. Те заградиха носорога като мравки и едва ги удържахме, докато одерем кожата на животното. Щом свършихме одирането, трупът беше напълно покрит от черните тела на хората. Ножовете бляскаха в ръцете им и сигурно се нараняваха един друг. Но във вълнението никой не обръщаше внимание на това.

Хищните птици кани, покрити с кафяви пера, се виеха над дората и често грабваха парчета месо от ръцете им, като бягаха настрана. Птиците отлитаха така бързо, че често пъти туземците гледаха към празните си ръце и се чудеха къде беше отишло месото.

Кожата и рогата запазих за чиновниците, представители на английските власти. Кожата на носорога струва десет пенса килограма и се употребява за облицоване на маси, за камшици и за тапициране на столове. Когато се намаже добре, тя придобива мек, наситено кехлибарен цвят, който е великолепен. Рогата струват по 60 шилинга килограма или даже по-скъпо, с десет шилинга повече от най-доброкачествената слонова кост. Рогата имат отличен пазар поради интересна и необикновена причина. Ориенталците ги смятат като силно стимулиращо средство, което действува възбудително на мъжете. Търсенето на тези рога в Индия и Арабия е огромно. Без съмнение един мъж, който има харем от тридесет или повече хубави жени, понякога чувствава нужда от някакво средство за малко изкуствено възбуждане.

Вън от това приложение рогата на носорозите нямат друга стойност. Всъщност те не са истински рога, а само втвърдени косми и не може да се обработват както слоновата кост, а се ронят под ножа.

Когато се върнахме в лагера, реших да опитам малко рога, за да проверя въздействието му. Изпълних точно рецептата, която един индийски търговец ми беше дал: взема се около два кубически сантиметра носорогов рог, настъргва се на прах, слага се в муселинов плат и се вари като чай в една чаша вода, докато водата стане тъмнокафява. Взех няколко дози от този буламач, но за съжаление той не ми подействува абсолютно никак. Може би аз се отнесох към него без всякаква вяра. А също възможно е, когато един мъж се намира всред джунглите заобиколен

само от носорози и местни момичета, да няма достатъчно вдъхновение, за да бъде ефикасна дозата от рога.

Без особени трудности убих дванадесет носорога в околностите на това селище. След това пристигна г. Бевърли от Департамента на земеделието. Той водеше много хора, за да започнат чистенето на храсталаците. С Бевърли имахме дълго съвещание и начертахме плана на съвместната си работа.

„Преди да изпратя моите хора в горите, трябва да съм сигурен, че всички носорози там са изстребени – ми обясняваше той. – Ако един или двама от хората бъдат намушкани, останалите ще откажат да работят. И няма защо да ги обвиняваме за това. Аз бих искал Вие и Вашите помощници да вървите непосредствено пред нас. Щом ми съобщите, че дадено място е прочистено, моите хора веднага ще влязат там“.

Това беше правилно, макар че то означаваше моите момчета и аз непрекъснато да вървим из най-гъстите джунгли и непременно да убиваме всеки носорог, който намерим там. Но всъщност за това ни плащаха.

На следния ден моите помощници и аз потеглихме. Като навлязохме в гората, аз още чувах зад нас шума от хората на г. Бевърли, които чистеха храсталаците около стопанствата на местните жители със своите сечива.

Местността, в която попаднахме, скоро промени характера си – ниските равнини се превърнаха в малки възвишения, прорязани с тесни долинки. На такива места вятърът е много сложен проблем. Най-напред той духа непрекъснато в една посока, а после, като преваля от другата страна на хълма, посоката му става съвършено друга поради различни вихри и други течения. Ловът при такива условия е непрекъснатата серия от разочарования. Понякога, след като дълго си дебнал, изведнъж разбираш, че вятърът е променил посоката си и духа от теб към животното. Имаше и нещо друго. Може би аз си въобразявах, но ми се струваше, че почвата на това място много усилваше шума от стъпките ни. Местността има вулканичен характер и твърдата пореста почва даваше резонанс, едно глухо кълтене при всяка стъпка, като че ли вървахме по покрива на някаква огромна пещера.

Още първия ден на това място най-младият ми помощник едва не бе убит от носорог. Младежът беше научил основните правила за употребата на пушката и гореше от желание да опита новото изкуство. Той забелязал носорог, който се промъквал в пояса от храсталаци, и веднага се насочил към него. Носорогът изчезнал в гъсталака. Младежът

тръгнал след него и вървял по пътеката, която носорогът проправил в храстите.

Вятърът бил благоприятен за ловеца, но, изглежда, носорогът чул стъпките му по твърдата земя. Изведнъж той се извърнал и полетял към човека.

Младежът съобразил да скочи високо във въздуха с разкрасени встрани крака. Това бързо движение го спасило да не бъде блъснат в чатала от рогата на носорога, който преминал под него. Носорозите имат два рога един зад друг. Младежът минал над единия, но се ударил във втория. Веднага носорогът тръснал главата си и подхвърлил човека. Той полетял във въздуха. Неизстреляната пушка отхвърчала в друга посока. Като паднал на земята, младежът останал полузашеметен. Изтичах при него и помислих, че е умрял. Той обаче беше само контузен и кожата между краката му беше обелена.

Когато го вдигнах, момчето тихо каза, като че ли се извиняваше: „Бвана, аз нямах време да стрелям. Носорогът дойде много бързо, като влак. Стори ми се, че изпълни цялото пространство и връхлетя върху ми, преди да имам време да вдигна пушката.“

Много добре разбрах младежа. Независимо от своя грамаден ръст носорозите се втурват с изумителна бързина. Те могат да се обръщат внезапно назад, дори когато тичат с пълна скорост. Тяхната способност да се извъртват бързо задминава и най-добрите понита при игра на поло. Дръвчетата никак не ги възпрепятствуват и те мачат гъстите трънливи храсти, като че ли минават по мека трева.

Всички животни в гората дават път на носорога. На два пъти съм виждал слонове да се отбиват от пътя си, за да избягнат среща с тези раздразнителни зверове. И в двата случая двете животни вървяха едно срещу друго по тясната пътека. И двете животни се забелязаха почти едновременно. Но докато носорогът застана на място и зачака невъзмутимо, слонът, след като подуши въздуха неспокойно, напусна пътеката и заобиколи встрани от носорога.

И досега не мога да си обясня защо тези животни са толкова раздразнителни. Веднъж един ловец-любител, когото съпровождах, разви интересна теория. Той без малко не бил ударен от побеснял женски носорог и понеже животното го нападнало, без той да го е предизвикал с каквото и да било, сметнал това за съвсем необяснимо. По-късно го видях да разглежда много внимателно испражненията на носорозите, които срещнахме из пътя. Тогава той тържествено ми заяви: „Открих защо тези животни са така раздразнителни. То се дължи на това, че те винаги

имат запек“. Запомних тази забележка. И наистина има нещо вярно в думите му, понеже носорозите гълтат храната си почти несдъвкана и в изпражненията им се намират големи парчета несмляна храна.

Разбрах, че е невъзможно да се движа заедно с моите момчета и обезателно да убивам всеки носорог, който може да представлява опасност за г. Бевърли и неговите хора. Непрекъснато получавах тревожни известия от различни селища, където местните жители бяха застрашавани от някой страшно нападателен носорог, и щеше да бъде нечовечно от моя страна да не обръщам внимание на техните молби. За наше щастие работниците на г. Бевърли се движеха много бавно и това ни даваше възможност да се отзоваваме на другите спешни молби. Успях даже да степенувам неотложните случаи. Делях ги на „спешни“ и „извънредно спешни“. Вождът Мутуку ме вика няколко пъти да убивам носорози, които унищожаваша шамбите на хората му. Вождовете на други селища започнаха да проявяват нетърпение и смятаха, че прекарвам много време в района на Мутуку. Един вожд на име Мачока дойде с цялата си свита да ме моли да убия един свиреп носорог, който нападал хората му. Отговорих му раздразнено, че не мога да бъда в едно и също време на две места и че щом свърша с района на Мутуку, ще отида при него. Вождът си тръгна много унил, макар че му обещах да отида в селището му след един-два дни.

Малко по-късно същия ден аз се изненадах, като видях Мачока отново да идва бързо при мен, придружен от свитата си. Той ми обясни, че като се върнал в селото си, намерил една жена убита от същия носорог, когато събирала дърва. Местните жители пазели тялото на жената, за да ми го покажат. Едва ли е необходимо да казвам колко много се развълнувах от тази вест. При тези обстоятелства, разбира се, молбата на Мачока ставаше „извънредно спешна“. Казах на главатаря Мутуку, че неговите носорози ще трябва малко да почакаат и потеглих веднага заедно с Мачока и хората му. Намерихме жената на каменистия хълм, а дървата, които беше събрала, бяха пръснати наоколо. Надолу по хълма извиваше пътека, по която поколения наред бяха минавали босите крака на туземци. Вероятно жената, като слизала по пътеката, срещнала неочаквано носорога да се изкачва нагоре. Той веднага я нападнал и я убил още с първия си удар. По следите разбрах, че животното беше женско. Няколко секунди по-късно видях дирите и на малък носорог. Присъствието на малкото безспорно обясняваше необикновената ярост на майката. Никой не обича да убива животно-майка, когато ходи с малкото, затова се залових за тази работа съвсем без охота.

Един професионален трапер на име Соувидж беше изпратил две от своите момчета при мен, в случай че намерим малко носорогче, да го уловят, понеже малките се търсели много от зоологическите градини. Предупредих тези момчета да бъдат готови. След това заедно с двама от моите следотърсачи се приготвих да тръгна по дирите на носорога.

От хълма, на който беше убита жената, виждахме цялата долина, покрита с високи храсти. В тях беше изчезнал женският носорог заедно с малкото си. От възвишението храстите не изглеждаха особено гъсти. Много от местните жители бързо се насъбраха около нас, за да присъствуват на смъртта на животното, което беше убило жената, а между другото и да похапнат малко прясно месо. Те се разпръснаха на стотици метри по хълма и като прилекнаха ниско, започнаха внимателно да следят дали няма да забележат носорога в храстите под нас. Това беше по-изгоден за нас начин да открием къде се намира животното, отколкото да тръгнем по дирите му. Моите помощници и аз седнахме и зачакахме.

Измина половин час. Изведнъж прокътня развълнуван глас. Няколко пръста сочеха в една посока далеч в равнината. Известно време не можах да забележа нищо. След това съзрях някакъв предмет със сивкав цвят, който спокойно можеше да мине за част от гранитна скала, ако не се забелязваше, че от време на време се появява и изчезва, когато животното бавно вървеше между храстите.

По права линия носорогът не беше по-далеч от половин километър от нас. Вятърът беше благоприятен и аз бях уверен, че скоро ще стигнем до него. Взех един от следотърсачите с мен, а другият оставих на хълма, за да следи носорога отвисоко. Тръгнахме надолу в равнината. Скоро разбрах, че гледката от върха на хълма страшно ни е мамела и че храсталакът беше Много по-гъст, отколкото предполагах. След като изминахме само няколко метра, изобщо изгубихме хълма, от който току-що бяхме слезли. Когато извървахме около половината път до мястото, на което бяхме видели носорога, попаднахме на леговището му. Следите бяха много очебиещи – стъпки на женския носорог и на малкото. Носорозите обикновено си намират специални места в най-гъстата част на горите, където си почиват през голямата горещина на деня. Наближаваше обяд и аз знаех, че животното скоро ще дойде до леговището си, затова реших да го издебнем тук.

Не бяхме чакали и половин час, когато моят помощник вдигна пръст и ми посочи нещо в храстите, после обърна пръста си и посочи нас. Минаха няколко минути и едва тогава видях женския носорог да

върви към нас. Малкото подтичваше след майка си. Съсирената кръв от убитата жена се виждаше на носа на носорога, когато се отправи към левоището. Изведнъж животното спря. Малкото бавно се приближи до майка си и започна да суче. Вятърът беше утихнал, но майката някакси усети нашето присъствие и стана неспокойна. Тя се извърна към нас и започна да гледа с малките си очички. В далечината се чуваха виковете на местните жители и аз разбрах, че този шум я тревожеше. Готвеше се или да връхлети към нас, или да побегне. Трудно беше да се стреля срещу една майка, но нямах друг избор. Гръмнах и я убих. Тя се отпусна тежко на земята без всякакво усилие или болка, а малкото остана до нея. При изстрела туземците от хълма замлъкнаха, после се чува възторжените им викове. След това хората се спуснаха надолу към долината, за да видят убитото животно.

Когато малкото чу, че гълпата приближава, то започна да блъска майка си, за да я накара да стане. Като видя, че тя не се помръдва, то смело се обърна с лице срещу хората. Нямаше никакво съмнение, че малкият носорог е много смел. Когато хората се приближиха до убитото животно, малкото се спускаше ту към едни, ту към други, като смяташе вероятно, че брани майка си. То не беше по-голямо от обикновено домашно прасе. Първият му рог току-що бе набъбнал, а зад него имаше оформен кръг за втория рог. Макар че малкото не можеше да нарани никого, туземците бягаха като зайци пред него. Моят помощник и аз се опитахме да го уловим, но това не беше лека работа. Започнах да мисля, че трудно ще можем да го хванем, без да го нараним. Тогава се приближиха двамата трапери. Методът им се оказа ефикасен, но беше непочтен. Единият от тях пропълзя отзад зад убитата майка и като присегна над тялото ѝ, улови една цицка и започна примамливо да я размахва към малкото. Гладно и уморено, то не можа да устои на тази примамка, която толкова пъти му беше донасяла спокойствие и доволство. То се приближи, за да суче. Тогава ловецът ловко го хвана за лявото ухо. Другият ловец също дотича и улови малкото носорогче за другото ухо. То квичеше като прасенце, но момчетата скоро го завързаха добре.

От калъфите на пушките направихме носилка, сложихме малкото в нея и като я закачихме между два дълги пръта, го занесохме в лагера. Носеха го шестима местни жители, защото тежеше много. В лагера го завързахме под голямо сенчесто дърво и му дадохме да пие козе мляко от шише. Първите два дни то беше много нападателно, спускаше се към всеки, който се приближаваше към него. Издаваше застрашителни звуци – едно „пръф-пръф“, каквото издават големите носорози, като

същевременно горната му устна трепереше и от нея излизаше въздух. На третия ден обаче за наша радост то започна да става по-кратко. Започна да ближе ръцете ни като малко теленце и ни блъскаше с главата си игриво като кученце, когато подскача около приятели. Често аз го хранех и то скоро започна да ме различава от другите.

Сприятели се също и с двамата трапери, които го бяха уловили. То тичаше след нас навсякъде из лагера, но щом идваха непознати хора, навеждаше надолу глава и с няколко звука „пръф-пръф“ се спускаше стремително напред като голям носорог.

Бяха изминали няколко седмици, откакто бяхме дошли в тукашните гори, и досега бяхме убили седемдесет и пет носорога. Реших да откарам кожата и рогата в Мачакос. Дълга редица полуголи девойки носеха трофеите ми, които трябваше да се занесат до пътя, откъдето щяхме да ги товарим на камион. Денят беше горещ, но девойките не чувствуваха това. Всяка носеше под мишницата си по един рог. Като притичваха леко една след друга в индийска нишка, всяка девойка често мушкаше тази, която беше пред нея. Същевременно те имитираха великолепно грухтенето, което сърдитите носорози издават. Така вървахме, следвани от звънливия смях на младите, а струйки пот течаха по тъмните им тела. Когато спряхме да обядваме на брега на едно сухо речно корито, чух нов пристъп на смях и кикотене. Погледнах зад насипа на брега и видях, че момичетата бяха измислили нова игра. Една девойка лежеше на земята, а друга я хващаше за босите крака и я влачеше по пясъка. Стадо слонове бяха ровили по брега да търсят вода и наоколо имаше големи купчини от техните изпражнения. Целта на играта на момичетата беше да издърпат девойката до някоя купчина и да я хвърлят в препечените от слънцето буци слонски изпражнения.

Предадох товара от кожи и рога в Мачакос и искрено казано, много се радвах, че ще се отделя за няколко дни от непрекъснато ловуване. Бяха започнали отново да ме безпокоят старите ми ловни кошмари, които ме държаха буден с часове. В тези страшни сънища винаги бях лице срещу лице със същите животни, които бях убил през деня, само че този път те ме побеждаваха. Аз стоях пред тях с пушка в ръка, но пушката ми отказваше да стреля, двете цеви се запушваха и животните скачаха отгоре ми. Събуждах се, потънал в пот, и се страхувах да заспя отново, защото същите сънища се явяваха повторно.

Моите помощници не бяха смущавани от сънища. Каквито и големи опасности да бяха изживели през деня, нощем те си спяха дълбок здравословен сън.

През следващите няколко седмици моите помощници имаха големи възможности да изпробват нервите си, защото ловът, който бяхме изкарали досега, беше нищо в сравнение с трудностите, които ни очакваха. Едва бях успял да предам трофеите си, когато започнах да получавам още по-настойчиви съобщения от местните жители. Уверени, че белият ловец ще им помогне, те бяха започнали да простират селищата си на широко по нови необитаеми места и затова често се сблъскваха с носорози. Но независимо от това самите носорози бяха започнали да стават невероятно нападателни, което с нищо не можех да си обясня.

Моите следотърсачи и аз веднага се завърнахме в горите. Вождът Мачока ме заведе да разгледам стопанствата на селото и щетите, нанесени от носорозите. Нямаше никакво съмнение, че оплакванията му бяха основателни. Каза ми, че много от неговите хора били преследвани от животните и само благодарение на своята забележителна ловкост никой не беше пострадал.

Макар че се свечеряваше, веднага тръгнах с двама от моите хора по дирите на носорозите. След като повървахме доста, без да открием нещо особено, бях почти готов да се върнем вече назад. Вървенето приведен по пътеки, утъпкани от дивите животни, е страшно тежко и много уморява гърба. Изведнъж едно от момчетата обърна вниманието ми към някакво грухтене и квичене, което идваше отядясно. Тръгнахме към шума. Близко до един мътен вир стояха два носорога, които се ухаждаха. За пръв път бях свидетел на такава сцена.

Двете животни стояха едно срещу друго и душеха зурлите си, като издаваха гърлено грухтене. Очевидно мъжкият не беше достатъчно бърз, за да задоволи женската. Тя се ядоса и започна жестоко да го блъска в хълбоците. Нямаше нищо игриво в тези движения. Тя бодеше другаря си свирепо. Той търпеливо понасяше това, макар че започна силно да се уригва. Не можах да си обясня мотивите на женската, но няколко минути след това ожесточено блъскане мъжкият започна да проявява признаци на по-голяма нежност. Той се завъртя зад женската и се приготви да се качи върху нея.

Докато наблюдавахме тази сцена, един от помощниците ми ме мушна с лакът. Още един носорог идваше през храстите. Той също беше мъжки, явно привлечен от миризмата на женската в период на разгонване. Новодошлият започна да тича около двойката, която все още не беше започнала да се съвкупява, подскачаше, спускаше се към невидими предмети, явно че искаше да покаже на женската колко очарователен е той. От време на време новодошлият се отпращаше към храстите, но

после пак се връщаше, щом видеше, че женската не тръгваше след него. Един от помощниците ми пришепна на родния си език: „Той се надява да пропъди съперника си и да завладее женската.“

Женската първа се раздвижи и тръгна към храстите. Нейният изборник, първият мъжки носорог, тръгна след нея. Отхвърленият носорог застана и загледа след тях. Вдигнах пушката си, но хората ми живо заклатаха глава. Техният морал не им позволяваше да убият носорозите в такъв момент. Уважавах тази проява на кавалерство, макар че лично аз смятах по-добре да стрелям сега, отколкото по-късно, когато малкото сукалче тича след майка си.

Но както често става в джунглата, събитията се разиграха независимо от нас. Отхвърленият носорог или ни видя, или ни усети, докато стояхме близо до тях. Изведнъж той ни нападна. Изпратих куршум и при изстрела другите два носорога просто побеснях. Започнаха да се въртят в кръг и силно издаваха войнствените си грухтения „пръф-пръф“. След това ни видяха и се втурнаха към нас. Междувременно бях успял да заредя пушката си отново. Женската тичаше напред. Раменете ѝ бяха покрити с пенеста слюнка. Стрелях и тя падна тежко, като вдигна облак червеникав прах. Мъжкият се обърна и побягна в храстите.

Веднага ми стана ясно на какво се дължеше необикновената свирепост на носорозите в тази местност. Беше настъпил брачният период за животните и поради това те бяха така нервни и нападателни. Този период протича между септември и ноември. Привличането става изключително по миризмата на женските носорози. Мъжките долавят тази миризма от километри разстояние. Няколко носорога се събират около женската, но не се бият, както правят повечето мъжки животни, а остават тя сама да избере партньора си. Женската на края си избира един и с него тръгва навътре в гората. Останалите обожатели приемат избора ѝ и тръгват да си търсят други партньорки. Всяка женска има само един партньор през сезона и докато се нуждае от него, двамата остават непрекъснато заедно.

Ако двойката се раздели по някакви причини, женската надава силен вик, с който вика любимия си. Аз мисля, че само женска, която е била с мъжки известно време, издава такъв вик. Други ловци смятат, че всяка женска, която търси другар, издава такъв вик. Бракониерите в Уакамба много сполучливо имитират този вик. Те често заемат сигурни позиции на някое дърво, опъват лъка и отровните стрели и започват от време на време да издават този зов, докато примамят някой мъжки носорог да дойде наблизко, и го убиват със стрелите си.

През периода на разгонване мъжките носорози стават много неспокойни. Вместо да пасат кротко между храстите, както обикновено, в стремежа си да търсят женски те тичат бясно, непрекъснато са нащрек, слухът им, изглежда, се изостря и това увеличава затрудненията на ловците.

Много упорито бях работил с моите хора, за да ги науча да си служат добре с пушките. Те все още проявяваха тенденция да стрелят в тази част на носорозите, която им се изпречваше най-напред. Веднъж тръгнах с двама от тях: най-младия и „катерача по дърветата“. Казах им, че разчитам изключително на тяхното стреляне. Аз само ще вървя след тях и ще ги наблюдавам. За последен път им напомних да не бързат с изстрела си, докато не са сигурни, че ще могат да убият животното.

Вървахме из гората и попаднахме на пресни дири от носорог. След това катерачът се изкачи на една акация и със специално подсвиркване като птичка ни съобщи, че е видял четири носорога. Като слезе от дървото, тръгнахме в посока към тях. Момчетата върваха напред. Единият имаше двуцевна пушка модел Джефри, а другият – автоматична. Бях предупредил хората си, че в случай на нещо непредвидено те трябва да се отдръпнат и да ми оставят място да стрелям. Те уверено ми казаха, че няма да има нужда от това. Бяха добре екипирани и ме уверяваха, че ще се справят с всичко.

Храсталакът не беше толкова гъст и ние спокойно можехме да се движим безшумно. Момчетата внимателно се ослушваха, за да чуят шум от хрупане на носорог. Знаех, че сетивата на местните жители са много по-добри от моите и бях уверен, че скоро ще дойдем до животните, които се хранеха.

Отведнъж отнякъде долетяха няколко птици от тези, които чистят кърлежите по гърбовете на носорозите. Те направиха голям кръг около нас и започнаха да надават крясъци. Младият ми помощник издаде някакво цъккане с езика си, като че ли искаше да каже: „Тези малки дяволи!“ Миг след това ясно чухме шума на носорозите пред нас – този шум, който кара сърцето да трепва. Пушката тогава ти се струва като играчка. Момчетата се промъкваха напред, аз ги следвах малко по-бавно, за да им дам възможност да покажат, каквото могат.

Носорозите пасяха в някакъв гъсталак. За нищо на света не можех да различа главите от опашките им. Едно от животните започна да се движи. Видях, че се насочва да мине на открито място на около пет метра на диагонал от нас. По-възрастният ми помощник също забеляза това. Той свали предпазителя на пушката си. При металния звук и двата

носорога се обърна към нас. Последва дълга пауза, през която птиците цвъртяха над главите ни, а носорозите стояха неподвижно.

След това носорогът се раздвижи. Като дойде на откритото място, забелязах, че е мъжки. Помощникът ми вдигна пушката си и се прицели внимателно. Стори ми се, че много се бави с изстрела. Постепенно мъжкият носорог премина през откритото място и главата, шията и раменете му се скриха в гъсталака. Помощникът ми беше чакал прекалено дълго, за да може да повали носорога с един изстрел. В друг случай бих спрял човека, но сега почаках да видя какво ще направи. Изведнъж той гръмна. Миг след това мъжкият носорог се обърна и полетя към нас. След него тичаше и женският. Помощникът ми гръмна втори път, но не улучи. Сега младото момче, което нетърпеливо беше чакало да му дойде редът да се прояви, вдигна автоматичната пушка, прицели се и дръпна спусъка. Не последва изстрел. Момчето дръпна отново и пак отново, но изстрел не се чу. В този момент, когато двете животни, насочени към нас, бяха само на дванадесетина метра, момчето отвори пушката си, обърна се към мен и като я държеше отворена, искаше да ми покаже, че патронът не беше излязъл и че това не беше по негова вина...

Само миг след това и двамата щяха да бъдат намушкани от носорозите. За щастие по-старият запази присъствие на духа и съобрази да се простре на земята, за да ми даде възможност да стрелям. Никога в живота си не бях стрелял толкова бързо. Повалих и двата носорога, единият с бърз лъв, другият с бърз десен изстрел. Двата носорога паднаха така, че главата на единия легна върху рамото на другия.

Когато разгледах пушката на младия си помощник, видях, че капсулата на патрона не беше силно ударена. Той не беше затиснал здраво дръжката на затвора на пушката, когато я беше напълнил. Като разбра грешката си, момчето започна да плаче. Той беше смел и добър ловец, но много бързаше да покаже какво знае.

Ловът ни беше прекъснат за няколко седмици поради настъпването на сезона на дъждовете. През това време бяхме много щастливи, че намерихме прекрасно място за лагер. Моята палатка беше опъната в една горичка под клоните на смокинови дървета. Тревата тук беше много свежа и зелена и наблизо течеше бистър поток, най-важното нещо за един лагер. Падналите пера наоколо показваха, че наблизо има токачки и франколини. Това ме зарадва много, защото означаваше малка промяна в храната ни. Хранителните ни припаси бяха започнали да намаляват и аз обсъждах менюто с моя главен готвач почти по същия начин, както една домакиня говори с готвачката си. Напоследък нашият разговор

ставаше много монотонен:

Аз: Каква супа имаме за вечеря, Мулумбе?

Мулумбе: Супа от носорог, господарю.

Аз: А какво е второто ядене?

Мулумбе: Филе от носорог, господарю.

Аз: А утре?

Мулумбе: Сърце от носорог, господарю.

Независимо каква част от носорог ядах, винаги си представях как животното се спуска към нас и как ние го убиваме в момента, в който то брани родната си територия. Това, разбира се, още повече пречеше на храносмилането.

Беше много приятно да лежиш на леглото си в палатката и да слушаш как дъждът плющи отвън. Напомняше ми времето, когато бях в Шотландия и бурята от Солуей Фърт беше яростно по покрива на бащината ми къща.

Когато дъждовете спряха, забелязах, че те бяха променили околността значително, и то не в наша полза. Появиха се многобройни насекоми, като че ли всяка капка дъжд се беше превърнала в летяща мравка или комар. Бръмбари, които приличаха на суджучета, непрекъснато бръмчаха около фенера и тежко падаха в супата ми. Скорпиони, стоножки и грамадни космати паяци се срещаха навсякъде. Водата ги беше прогонила от дупките им.

Дъждовете бяха направили и лова по-труден. Храстите се събудиха за нов живот и се облякоха в зеленина. Това много намаляваше видимостта. Огромни хрусталаци от бодлива коприва избуяха високо. Стъблата на копривата понякога стигаха до два сантиметра в диаметър. Даже слоновете се пазеха от нея. Разказаха ми няколко случая, когато коне, лежали върху тази ужасна коприва, умирали след това. От гледна точка на ловеца дъждовете бяха допринесли само в едно отношение – бяха направили почвата по-мека и това даваше възможност на хората да се движат по-безшумно.

Поради гореизброените пречки работата вървеше по-бавно. До този момент бяхме убили 137 носорога. Понеже животните намаляха, тези, които бяха останали, станаха много бдителни. Местните жители много ни помогнаха. Те излизаха да търсят носорозите и когато забележеха някой, изпращаха бегач да ни предизвести къде го бяха забелязали. Ние чакахме в лагера.

Започнах да мисля, че вече се бяхме справили с носорозите по тези места и казах това на водача Ндива, главатар на едно съседно селище.

Казах, че смятам да се завърна в Мачакос. Вождът силно се натъжи и изпрати група местни жители на километри разстояние да проверят дали няма някой носорог, който да причинява щети на населението.

Един-два дни преди нашето заминаване двама местни жители влязоха запъхтени в лагера ни. Казаха, че били открили три носорога недалеч в околността. Бяха съобразили да оставят човек на едно дърво надлизано, който щеше да следи носорозите. Тръгнах веднага с един от помощниците си. Намерихме човека на дървото и той ни каза, че носорозите се скрили в близкия гъсталак. Намерихме следите около един голям кактус, който наблюдателят беше забелязал от дървото. Човекът имаше право. Тръгнахме по следите.

Бодлите бяха ужасни. Имаше разни храсти, тръните на някои растяха по два и напомняха миниатюрни въдици за ловене на щука, както и много ниски акациеве дървета с бодли, обърнати гръб с гръб, а други приличаха на морски таралежи. Нямах значение как гледаш да ги избегнеш. Те винаги те хващат отвсякъде. Момчето, което вървеше след мене, непрекъснато трябваше да откача бодлите, които се забиваха в дрехите ми и спираха вървежа ми. Ушите ме засърбяха и пламнаха от драскането. Озовахме се в непроходим гъсталак, през който минаваше тясна като тунел пътечка, проправена от носорозите. Тръгнахме през този тунел, превити почти надве. Лазехме един зад друг. Тогава напред по пътечката съзрях две фигури със земен цвят. Сенките, които листата на дърветата хвърляха върху тях, ги правеха да изглеждат като неясна смесица от светлини и сенки. По никакъв начин не можех да различа главите от опашките.

В този момент един от помощниците ми посочи наляво. Там той беше видял и трети носорог. От мястото, на което бях, не можеше да се види третият носорог, затова насочих вниманието си върху двата, които бяха пред мен. Малко по-навътре видях местенце, където евентуално можехме да застанем прави. Тихо се промъкнахме до него и аз се изправих с облекчение. Без да снемам очи от двата носорога, направих знак на момчето да следи третия. При слабото ми мърдане двойката долови нещо и се обърна с лице към нас. Сигурно се бяха съвкупявали, защото по гърба на женската забелязах следи от засъхнала кал.

Гръмнах в нея. Тя се отпусна тежко на коленете си. Мъжкият започна да се върти в кръг, през което време успях отново да заредя пушката си. След това мъжкият полетя към нас. Единият куршум от дясната цев го улучи малко над гърдите. Той никак не трепна от куршума, а продължи да тича право към мен, навел напред глава. Изведнъж дочух

отляво, че третият носорог също тичаше през храстите към нас. Не смеях да сваля очи от мъжкия носорог, когото бях ранил. Стрелях още веднъж. Куршумът го удари малко под ухото и го повали. В същия момент чух тропота на третия носорог. Той префуча край мен и аз видях моя помощник, вдигнат на рогата му. Бързо заредих отново пушката си. От мястото, на което стоях, не можех да изпратя смъртоносен куршум, защото рискувах да засегна момчето. Почаках само няколко секунди и стрелях в рамото на носорога. Животното падна, а момчето полетя с него, както ездач, конят на когото не може да прескочи препятствие. Момчето остана да лежи неподвижно на земята и аз със страх си помислих: „Господи, убил съм и двамата“.

Бях сигурен, че куршумът ми беше минал през тялото на младежа, преди да удари носорога. Нямах сили да отида да видя момчето. Само стоях на едно място и стисках пушката си.

След това забелязах, че младежът започна да помръдва. Не мога да си спомня дали е имало нещо в живота ми, което да ме е зарадвало толкова, колкото моментът, в който разбрах, че момчето е живо. Изтичах при него, като най-напред исках да проверя дали няма рана от куршум. Нямахме такава. Може би само с част от сантиметъра бях успял да избягна да не го нараня. Рогата също не го бяха закачили. Когато носорогът навел глава, за да го подхвърли, момчето успяло да улови първия рог и се стискало за него, докато животното го носело край мен. Аз смятам, че през всичките години на моята ловна практика този беше най-щастливият случай на спасяване на човек, който беше само на косъм от смъртта. Не съм виждал друг път толкова щастливо избавление.

На следния ден момчето се смееше и шегуваше с приятелите си и изглежда напълно беше забравило преживяното си.

Към ноември завърших работата си. Носорозите бяха ликвидирани в областите, които правителството искаше да изчисти от храсти и гори. Лично аз убих 163 носорога. Тази цифра може да се стори невероятна на някого, но аз имам досие в Отдела по опазване на дивеча в Найроби, а хората там водят статистиката си според кожата и рогата на животните. Не правя изказвания, които не могат да се проверят в държавните архиви на отдела в Найроби. Защо с моите помощници тръгнах обратно към Мачакос. Сега можехме спокойно да вървим из горите, защото имаше малка вероятност да срещнем носорог. Като вървахме един зад друг, изкачихме едно малко възвишение. Спрях се смаян и чух изненаданите момчета също да възкликват от изумление.

Само преди три месеца бяхме пресекли местността, която лежеше

пред нас. Тогава тя представляваше лабиринт от бодливи храсти и акции, прорязани от тесните пътечки на носорозите. Сега мястото беше голо като полирана маса. Работните групи на г. Бевърли упорито бяха вървели след нас, като бяха секли храстите и чистили местността. Това, което неотдавна беше кът от дива Африка, днес представляваше готова за обработване земя. Нямаше нито дърво, нито храст. Растителността беше унищожена и аз можех ясно да видя по цялата местност бялата мрежа от лъкатушещи в зигзаг пътечки, направени от носорозите. Чудните животни, които векове наред бяха вървели по тези пътечки, сега бяха мъртви. На места из равнината се белееха купища от техните кости. На други места пък се очертаваха черни кръгове, където работниците бяха натрупвали и горили храстите.

Като в унес моите момчета и аз леко вървахме през очистената местност. Струваше ми се, че беше вчера, когато пълзахме на ръце и колене по тези мрачни белезникави пътечки под надвисналия балдахин на храстите. Сега местните жители бяха започнали да си строят жилища и даже на места видяхме жени, които подготвяха своите шамби. Цивилизацията беше навлязла още няколко километра навътре в джунглите. След някое и друго поколение носорозите, които са убивали жени, когато събират дърва, и които са карали кучетата да лаят нощем, ще станат легенда или приказка, която ще се разказва вечер на децата около огъня, както ние разказвахме на нашите деца приказки за дракони от незапомнени времена.

Това не беше единственият лов на носорози, който съм предприемал. От други местни жители, които търсеха земя за своите селища, постъпваха нови искания, затова ме изпращаха няколко пъти с подобни задачи. Сега, когато пиша тези редове, вече съм убил над хиляда носорога. Заслужава ли да се избиват тези странни животни само за да се дадат няколко акра²⁰ земя на хората, които непрекъснато се увеличават? Не зная. Но едно знам. Ще дойде ден, когато няма вече да има земя за чистене. А тогава? Междувременно сблъскването на хората и животните представлява голям проблем.

20. Акър = 4,046 кв.м (бел. пр.).

Инспектор по опазване на дивеча. Животни-вредители

Далеч съм от мисълта да внуша на читателя, че главният интерес на Отдела по опазване на дивеча беше ликвидирането на опасните животни. Опазването на някои животни беше също една от големите задачи на отдела. На около деветдесет километра южно от Макуени се намира областта Макинду. Тя страшно гъмжеше от мухата цеце и домашните животни не можеха да живеят там. В тази област обаче имаше много скали от втвърдена лава, така че изкореняването на храстите сред камъните щеше да струва много скъпо. Това място се определи като специален резерват за развъждане на носорози.

Назначиха ме инспектор по опазване на дивеча в тази област, пост, който заемам и до днес. Длъжността ми се състоеше в опазване на носорозите от браконieri, бели или местни жители. У мен се беше породила особена симпатия към тези войнствени животни през времето, когато ги преследвах, затова с голяма готовност приех работата. Обаче в личния ми живот се появиха някои усложнения.

Ако Хилда и аз се преселихме да живеем в Макинду, трябваше да продадем нашата къща в Нгонг Роуд. Това всъщност не представляваше голяма трудност. Сега, когато децата бяха вече пораснали, къщата стана много голяма за нас. Двете ни дъщери се бяха омъжили и живееха отделно от нас. Едната живееше в Англия, а другата обикаляше света със съпруга си, който беше офицер в английската армия. Най-големият ми син, Гордън, също ни беше напуснал. Когато беше малък, Гордън беше изявил желание да ме наследи като ловец. Проявяваше големи способности в тази насока и аз много се гордеех с него. Обаче той се задоми и отговорностите, които семейният живот налага, го накараха да избере по-спокойна професия. Той започна да обработва земята. Заинтересува се много от държавните мероприятия по култивиране на огромни местности, които бяха ерозирани. Моите деди поколения наред бяха обработвали земята в Шотландия. Аз дойдох в Африка, за да избягам от това. Моят син обаче, който отрасна в най-хубавата за лов страна в света, съзнателно напусна ловната професия и се върна към традиционния занаят на нашия род. Няма какво да се каже: „Всяка коза за своя крак“ казва поговорката и аз се радвах, че момчето беше намерило професия, която му харесваше.

Вторият ми син беше станал архитект и беше изцяло погълнат от строителните обекти, които бяха обхванали цялата страна. Двете най-малки момчета обаче бяха още при нас. Хилда се страхуваше, че те няма да искат да се преместят в Макинду, тъй като всичките им интереси бяха съсредоточени в Найроби. След като помислихме доста, решихме да продадем голямата къща и да вземем някоя по-малка, но по-модерна близо до Найроби, за да могат децата да живеят в нея. Аз реших да остана в Макинду, а Хилда трябваше да дели времето си между мен и децата.

Хилда дойде с мен в Макинду да ми помогне да уредя жилището си. Мястото ми хареса още от пръв поглед. Селото е малка гара на железопътната линия Найроби-Момбаса и на времето е било главна квартира на персонала по железниците. По-късно канцелариите били преместени в Найроби, но хубавите удобни къщи, първоначално построени за чиновниците по железниците, все още стояха там. Повечето от тях бяха изоставени. Хилда и аз наехме една хубава къща и се настанихме в нея. От предверието на главния вход при ясно време виждахме покритите със сняг върхове на Килиманджаро. Понякога ни се струваше, че върхът плува в бели облаци. Като си легнехме вечер, нерядко слушахме кикотенето и воя на хиените, които се хранеха в близките гори, и често заспивахме при равномерното тупане на тъпаните от околните села. Щрауси се разхождаха на около стотина метра от къщата ни, а сутрин виждахме стада жирафи да се клатят на дългите си крака край близката гора.

Мулумбе се грижеше за домакинството ни. Той доведе три от жените си, за да не скучае. Останалите остави в родното си село да се грижат за стопанството му. Наехме едно младо момче да готви и да чисти къщата. Освен това имах и няколко следотърсачи, назначени от Инспекцията по лова, така че се събирахме доста хора.

В Макинду живяхме много щастливо. Хилда и аз имахме всичките удобства на един модерен дом и все пак имахме чувството, че сме в гората. Дните ни бяха запълнени. Никога не скучаехме. Обикновено се събуждахме с пукването на зората. Едно от местните момчета спеше във вратата и щом ни чуеше, че се размърдваме, тичаше към кухнята. Само няколко секунди по-късно чувахме лекото му почукване на нашата врата и момчето влизаше безшумно с босите си черни крака, като ни донасяше сутрешния чай. Хилда го беше научила винаги да се облича в чисти бели дрехи и да носи червен фес на главата си.

Веднъж й хрумна идеята да накара момчетата да носят обувки. Но да накараш тези момчета, родили се в гората, да носят обувки, беше

трудна работа. С обувки те стъпваха тежко и шумно, затова Хилда веднага се отказа от идеята си.

Менюто ни беше отлично. Жителите от селището ни носеха пресни яйца всяка сутрин. В килера имахме изобилно количество бекон, а Хилда често разнообразяваше менюто с някоя яребица или пъдпъдък, ако бях ходил на лов предишния ден. Понеже съм шотландец, обичам да ям овесена каша на закуска и тя винаги се грижеше да имаме запаси от овесено брашно.

След закуска винаги запалвах първата си лула за деня, докато момчетата сваляха брезента от камиона и слагаха пушките и шишетата с вода в него. С изгряването на слънцето потегляхме към резервата. Там няма редовни пътища, но аз бях проправил няколко коловоза с колата, които служеха за път. Винаги шофирах аз и гледах дирите на животните по меката пръст пред нас. Момчетата заедно със стария Мулумбе стояха отзад и внимателно наблюдаваха околността.

Резерватът е много обширен, за да може да се държи под непрекъснато наблюдение. Но като проучиш дирите, лесно разбираш какво е ставало тук преди. Като видиш лешояди да кръжат във въздуха, трябва непременно да проучиш мястото. Това означава, че някакво животно е умряло там – може би от естествена смърт, а може би от ръката на браконieri, бели или черни. Когато приближавахме стадо орикси, газели Томи и жирафи, спирахме се и аз ги гледах отдалеч с бинокъла. Ако някое животно изоставаше назад от стадото, трябваше да разбере причината. Може би животното страдеше от някаква заразителна болест, която можеше да се разпространи в цялото стадо. Ако животното беше сериозно болно, аз го застрелвах и вземах кръвни проби, за да се установи заболяването. Тези кръвни проби изпращах за анализ в Найроби.

Провеждах обиколките си в зависимост от годишните времена. През дъждовния сезон, когато тревата беше буйна, животните се пръскаха по целия резерват. През това време не можех да ги следя внимателно, защото колелата на колата ми се обвиваха в ленти от кал и даже големият камион не можеше да премине през калта. Но това не ме тревожеше много, защото знаех, че както аз, така и камионите на браконьерите-европейци не можеха да преминат през калта. Местните браконieri не можеха да нанасят големи щети, защото животните бяха пръснати нашироко и беше трудно човек да ги приближи.

Когато дъждовете спираха и тревата започваше да изсъхва, животните постепенно се съсредоточаваха към определени места, където зеленината все още се запазваше обилна. Докато няколко седмици по-рано

тревата достигаше чак до гърбовете на малките газели Томи, сега тя беше изпасана толкова ниско, като че ли беше окосена, и напомняше игрище за голф. През този период от нас се изискваше по-голяма бдителност, понеже животните се виждаха от по-голямо разстояние и лесно можеха да бъдат застреляни. Носорозите, които досега свободно се скитахта из околността, се събираха около останалите няколко кални локви. Аз често проверявах тези локви, разглеждах дирите около тях и наблюдавах отпечатъците по калта и на животните, и на хората.

В Макинду се връщах към единадесет часа. Често намирах дваматри от местните жители, завити в одеяла и седнали на стъпалата на къщата да ме чакат. Някои от тях бяха болни и търсеха моята помощ. Други идваха да се оплакват, като най-често казваха, че някой носорог от резервата правел пакости в шамбите им. Обещавах да проуча работата. Следобед Хилда и аз обикновено си почивахме, докато премине палешият зной. Привечер проверявах оплакванията на местните жители, подреждах някои нови пушки, правех дребни поправки на камиона или изпълнявах други безброй малки задачи, които влизат в задълженията на инспекторите по опазване на дивеча.

Понякога ми се струваше, че главната ми задача беше да вода непрекъсната борба срещу посегателствата на цивилизацията. Край бреговете на една от тукашните реки растяха прекрасни евкалиптуси. Жените от близките селища идваха тук да събират дърва за горене. Един ден получих съобщение, че някакво предприятие в Найроби искало разрешение да отсече тези дървета, за да ги употреби за дървен материал. Понеже строителството в Найроби беше започнало да се развива нашироко, нуждата от дървен материал непрекъснато растеше. В доклада си отговорих, че тази горичка държи бреговете на реката и ако се унищожи, през дъждовния период цялата околност ще се наводнява. Не разрешиха на предприятието да отсече дърветата, но зная, че то отново ще направи опит да ги поиска. Голяма част от Кения непрекъснато се руши само поради безмилостното унищожаване на националните ѝ богатства. Непрекъснато се надигат гласове, че местните жители трябва да имат повече къщи и повече земя за обработване. Не виждам къде ще излезе краят на това изсичане на горите.

Хилда често пътуваше до Найроби, за да наглежда децата. По някой път, но не често я придружавах и аз. Нашият дом в Найроби е много красив и модерен. Хилда е направила градина и прекрасна зелена поляна до нея. Но на мен не ми харесва модерният град Найроби. Не обичам шума и тълпите от хора и някак си се чувствавам не на място там. Като

минат няколко дни, започвам да ставам неспокоен и горя от желание да се върна в Макинду. Влакът пристига в единадесет и половина през нощта в Макинду, но аз трябваше само да дам знак с фенера си от прозореца на влака и след няколко минути Мулумбе заедно с няколко момчета идваше на перона да ми помогне за багажа. Местните жители на Макинду са от племето уакамба и не се занимават с политика, а пазят строго старите си обичаи.

Наистина понякога имахме и неприятности в Макинду. Освен Мулумбе имах още един помощник също от племето уакамба. Казваше се Мачока. Между двамата-имаше силно съперничество, но то не беше стигнало до открита неприязън. Когато се върнах от едно пътуване, синът на Мачока ми каза, че баща му починал през време на отсъствието ми. Попитах младежа дали беше викал лекар. „Не, бвана, Мулумбе ревнуваше баща ми и беше накарал някакъв лекар-магьосник да му направи «магия»,“ отговори момчето горчиво. „Никой бял лекар нямаше да може да спаси баща ми.“

Хората от племето уакамба са добри. Те са едни от най-големите ловци в Африка. Сега обаче местните жители нямат право да убиват животните и едно от моите най-големи задължения в Макинду беше да следя за браконieri, особено в резервата.

Някой може да помисли, че е неразумно от страна на правителството да не позволява на местните жители от племето уакамба да упражняват своя древен занаят. Има обаче уважителни причини за това. Сега, когато населението е порасло десеторно, ако на всеки жител от племето се позволи да убива дивеч, когато си иска, в най-скоро време няма да остане никакво животно. Освен това местните жители бяха започнали да придават търговски дух на лова. Това, разбира се, трябваше да се спре.

Не бяха минали много дни от пристигането ми в Макинду, когато започнах да забелязвам следи от браконieri. При една обиколка намерих един бабуин, убит със стрела. Животното беше одрано. Това ми направи впечатление, тъй като кожата на бабуините не струват нищо. След това открих много скривалища за засада, ловко прикрити покрай бреговете на реките или при други места за водопой. Тези скривалища обикновено бяха малки гнезда в трънливите дървета. В тях можеше да влезе само един човек. Понеже скривалищата бяха направени в клоните на дърветата, трудно беше да се открият. Браконьерът можеше спокойно да седи на това място и да чака, докато някое животно дойде да пие вода. Тогава една добре насочена отровна стрела убиваше животното.

Един следобед, като вървахме с моите хора през гората,

попаднахме на една бома²¹ като тези, които браконьерите правят за лагер. Вътре се чуваха гласове на местни хора. Когато се приближихме, браконьерите ни чува. В миг всички скочиха на крака и всеки беше уловил лъка и стрелите си. Един от моите помощници извика: „Този човек е браконьер на слонова кост, не е инспектор по опазване на дивеча“. Неговите бързи думи спасиха живота ми, защото хората от племето уакамба са бързи и точни в стрелбата, а даже и най-малкото одраскване с отровна стрела можеше да причини смърт.

След тези думи браконьерите станаха по-любезни. Седнах при тях и започнахме да разговаряме. Видях, че всички бяха облечени в кожи от бабуини, с което си обясних одраната маймуна в гората. През време на лова на носорози бях научил доста добре езика на племето уакамба, така че сега можех да говоря с тях на родния им език. Много ме заинтригува един стар човек, който сигурно беше водачът им. След като поприказвахме няколко минути, разбрах, че той е голям познавач на джунглите. Той говореше с голям авторитет и думите му бяха убедителни.

Тези хора бяха дошли тук не само да си търсят храна. Те искаха да убиват слонове заради слоновата кост и носорози заради рогата им. Бяха чули, че някакви търговци-черноборсаджии закупували тези ценни предмети по около два шилинга на килограм. Всъщност те не знаеха, че след това търговците ще укрият стоката и ще я пренесат в Момбаса, където тя тайно ще бъде натоварена на лодките дау²² и ще бъде продадена зад граница на огромни цени.

Дребният водач ми предложи да ме заведе в гората и да ми покаже как те ловят антилопи. Тръгнах с него. Като пресичахме една поляна, видяхме носорог. Старецът каза:

„Искате ли да видите как ще убия това животно?“ Като каза това, той ловко извади една отровна стрела от колчана си. Побързах да го спра да не убива животното. „Добре. Тогава само ще го изплаша“ – каза дребният човек. Отровната стрела отново влезе в колчана му, а в ръката му сега имаше обикновена стрела. Побързах да му кажа отново: „Недей наранява животното.“ „О, не, аз само ще го прогоня“ – каза старият браконьер доверчиво. С голяма лекота, добита от дълга практика, той сложи стрелата в лъка си и без видимо да се прицели, бързо я изпрати към носорога. Стрелата удари носорога в основата на рога му, разтърси го, но не му причини вреда. Той изгрухтя и избяга в гъсталака.

21. Бома – кръгъл корал за добитък, ограден с висок плет от отсечени тръни. От вътрешната страна покрай защитната ограда са разположени колибите (бел. пр.).

22. Лодка с голямо триъгълно платно (араб.) (бел. пр.)

Скоро се убедих, че тези хора бяха наистина големи познавачи на горите. Без всякаква екипировка освен с лъка и стрелите и една пръчка, която търкаха, за да правят огън, те можеха да живеят в гората безкрайно дълго. През време на сушата намираха вода в баобабовите дървета. Огромните баобабови дървета обикновено имат кухи стъбла, които като цистерни задържат дъждовната вода. С голямо майсторство тези браконieri имитираха зова на женския носорог и привличаха мъжките, които убиваха, щом се приближеха наблизко. От скривалищата си в дърветата те убиваха и лъвовете. Отровата на стрелите им беше толкова силна, че те убиваха даже и слонове. Старият водач ме уверяваше, че слон, ударен с тяхна стрела в корема, пада мъртъв, преди да е изминал четиристотин метра. „Понякога се случва да ударим слона в рамото или крака“, продължаваше да ми разказва старецът. „Той може да бяга с километри далеч, преди отровата да окаже въздействието си. Но това не ни тревожи. Ние чакаме ден-два, след това се покатерваме на някое високо дърво и гледаме, къде се вият лешояди. Те ни насочват към убития слон“.

Лъковете на тези хора са толкова мощни, че изпратената от тях стрела може да пробие щитовете на масаите. Щитовете са направени от биволска кожа. Стрелата пробива щита и убива човека зад него. Щитовете на племето масаи са толкова яки, че в миналото са спирали куршумите на арабските пушки мускет. Така че можете да си представите какви свойства има оръжието на жителите уакамба.

Отровата на техните стрели е много по-смъртоносна от широко известната отрова на пигмеите. Старият водач ми каза, че тази отрова се прави от сока на дървото мричу. Латинското название на това дърво е *Asocanthera friesiorum*. „Лесно можем да намерим това дърво, защото то е винаги заградено с умрели пчели и птички, които са се опитали да пият аромата на красивите му отровни лилави цветове – каза старецът. – Тези, които знаят как да приготвяват отровата, варят кората на това дърво в продължение на часове, докато се получи гъста и черна като катран смес. Прибавят се и други неща, като отрова на змия, отровни паяци и корените на някои смъртоносни плевели. Понякога се хвърля и жива полска мишка в кипящата смес“.

Браконьерите изпитват силата на отровата по много интересен начин. Преди да потеглят на лов, един от тях прави разрез на горната част на ръката си, откъдето протича струйка кръв. Когато кръвта стигне до китката на ръката му, браконьерът я докосва с отровния връх на стрелата. В миг кръвта започва да става черна и отровата бързо се разнася по кръвта нагоре към разреза. Преди да достигне порязаното място,

ловецът я избърсва. По бързината, с която отровата се предава по кръвта, хората съдят за силата ѝ.

След като установихме приятелски връзки с ловците, аз им казах, че съм инспектор по опазване на дивеча. Естествено браконьерите паднаха духом и очевидно помислиха, че са измамени. Сърцето ми не даваше да затворя тези хора. Те бяха ходили на лов векове преди европейците да дойдат тука и явно бяха добри ловци. Има едно топло чувство, което свързва ловците независимо от цвета на кожата им. Казах им обаче, че убиването на носорози и слонове заради рогата и слоновата кост трябва да спре. След като ме изслушаха внимателно, старият човек каза: „Разбирам, слоновете и носорозите принадлежат на правителството. Осаналите животни принадлежат на нас.“

Не исках да кажа това, понеже всъщност правителството се грижи за опазването на всички животни. Опитах се да им обясня, че има разлика дали ще убият от време на време някоя антилопа за храна на семейството си, или ще убиват животните безразборно. Струва ми се, че ме разбраха, защото се разделихме като приятели. След това нито веднъж не попаднах на тези хора и мисля, че те бяха послушали съвета ми.

Не искам да кажа, че извинявам браконьерството. Мисля само, че човек трябва да употреби известен такт, когато прилага закона спрямо примитивни хора. Политиката на правителството е да направи всичко възможно да насърчи жителите да отглеждат домашни животни и да разчитат повече на стадата си и на стопанствата си за своето изхранване. В противен случай местните жители от цялата страна ще грабнат пушките си и ще започнат да убиват дивеча безразборно. Ако излезеше закон, че може да се употребява само просто оръжие, тогава жителите от селата ще вдигнат глас, че има дискриминация между тях и жителите от племето уакамба, които употребяват отровни стрели. Въпросът беше много деликатен и трудно можеше да се намери напълно задоволително разрешение за него. Моята политика беше следната:

Забраних строго само убиването на слонове и носорози, като ловът на другите животни оставих свободен. С това спечелих доверието на хората и чак тогава започнах постепенно да им забранявам убиването и на други животни заради месото им. Но трябва да си призная, че когато настъпваха периоди на неплодородие и хората бяха изправени пред глад, аз не преследвах браконьерите, както обикновено.

Мисля, че има съществена разлика между местния жител, който понякога слага примка или убива някоя антилопа, която идва близо до стопанството му, и професионалния браконьер, който убива за пари. Нямах

милост към професионалистите. Тези хора нанасят огромни щети. Веднъж попаднах на скелетите на двадесет носорога, убити от браконieri в разстояние на една година в местност от двадесет и пет квадратни километра. Вярно е, че самият аз бях убил много повече, но това беше само в области, които трябваше да се разчистят за култивиране. Още по-болен е въпросът с животните, които побягват в храстите само наранени. Ако употребената отрова е стара или слаба, обикновено животното не умира. То става хищник, който храни голяма омраза към хората и е готово да напада всеки, когото срещне. Преди да бъде убито, такова животно непременно наранява няколко души.

Трябва обаче да призная, че най-закоравелият браконьер е най-голям познавач на джунглите и добър ловец. Макар да разбирам, че тези хора трябва да се арестуват, аз не мога да ги ненавиждам. Омразата ми е насочена към нечестните търговци, които подбуждат тези хора да убиват носорози и слонове, да поемат риска на забранения лов, а те да се ползват от облагите. Но да се изправят тези подбудители пред съда е почти невъзможно.

Веднъж с големи усилия и трудности успях да улова няколко от тези търговци, които плащаха на ловците от племето уакамба и ги караха да браконьерствуват. Отидох на делото им в Найроби. Човекът, който беше обвинен като главатар на групата, беше страшно хитър. Той беше наел най-добрите адвокати в страната. След дълга словесна препирня накрая той беше освободен. В затвора отидоха дребните му съучастници. А пък аз трябваше да се върна в Макинду и да си губя времето да преследвам и затварям бедните местни браконieri.

Има европейци, които нарушават ловните закони. Ако ловецът-любител се е свързал с някоя специална кантора в Найроби, която се занимава с устройване на сафари, няма защо да се безпокоите за него. Той ще има ловец-водач с добра репутация, който да следи за опазване на законите. Ако новодошлият нарани животно по невнимание или от несръчност, водачът ще доубие нараненото животно. Обаче има и такива ловци, които не се обаждат на никакви бюра, а тръгват на лов самостоятелно. Много от тези ловци са добри и честни, но между тях има някои, на които не може да се разчита. Никой уредник на ловни експедиции не взема нечестни ловци, защото те се ползват с лоша репутация.

Някои безсъвестни ловци продължават да ловуват, след като разрешителното им е изтекло, и ако ги уловят, казват, че са убили животното в момент на самозащита и само чакат да се приберат в Найроби, за да занесат кожата и рогата на убитите животни. Имаше даже случай,

когато един мъж беше убил три гепарда и твърдеше, че ги е убил в момент на самозащита. Гепардите са от семейството на котките, имат дълги крака и са много кротки. В миналото индийските раджи са ги опитомявали, за да ходят с тях на лов за антилопи, както ние преследваме зайците с хрътки. Гепардите са толкова добродушни по природа, че дори възрастно животно може да се опитоми лесно. Не вярвам в цялата история на Африка да е имало случай гепард да е нападнал човек. И въпреки това този ловец имаше наглостта да твърди, че три пъти бил нападан от тези красиви животни. Разбира се, той заслужено беше наказан.

Когато става въпрос за опасни животни, оправданието за самозащита понякога трудно може да се опровергае. Много неприятности имах с един натурализиран европейец, който непрекъснато твърдеше, че всеки път, когато отивал на сафари, го нападали носорози и той ги убивал при самозащита. Естествено ние не позволявахме на този ловец да задържа кожата и рогата на убитите животни. Аз обаче подозирах, че той просто обичаше да убива носорози и ги застрелваше навсякъде, където ги срещнеше. Не мислех, че може да се вярва на свидетелстването на неговите помощници пред съда, когато станеше въпрос за самозащита. Затова наредих един от моите следотърсачи да се облече като местен жител и да тръгне с групата на този ловец при едно негово пътуване.

Малко след тръгването момчето ми съобщи, че този ловец убил носорог. Извиках ловеца. Той беше много високомерен и каза, че свидетелстването на един „негър от джунглите“ няма да бъде доказателство срещу един бял човек пред съда. Но аз имах една малка изненада за този приятел. Заедно с моя помощник аз бях разследвал случая с убиването на носорога много внимателно. След разговора ми с помощника аз намерих носорога и отрязях кожата заедно с куршума. В съда можах да докажа, че куршумът е изпратен под такъв ъгъл, от който ясно се вижда, че носорогът не е нападнал в момента на стрелянето. Бях донесъл даже парчето кожа, за да потвърдя доказателството си. Ловецът беше осъден и му се наложи голяма глоба.

Въпросът за опазване едрия дивеч е усложнен още повече, защото животните не знаят докъде се простират границите на техния резерват и често излизат от него и причиняват щети на местното население. Тогава се надига недоволство между хората. Те се оплакват, че резерватът представлява опасност за областта и че всички големи животни трябва да се избият. Действително, когато животните от резервата нанасят щети на населението, те трябва да се убиват, но често повдигнатите обвинения са неоснователни.

Една от главните задачи на инспекторите по опазване на дивеча е да унищожават хищниците. Аз мисля, че най-големите вредители на Африка днес не са едрите животни, а хиените и бабуините. Щетите, които големите животни нанасят, са наистина грамадни, но пакостите, които хиените и бабуините причиняват, макар че не са така страшни, също са много големи, защото се извършват постоянно. Инспекторът по опазване на дивеча е викан непрекъснато да изтребва тези животни. Често се получават отчаяни писма от селищата близо до горите.

Цитирам едно такова писмо като характерно за молбите, които получавах:

„Уважаеми господине,

Позволете ми да Ви поздравя с победата и края на злочестата война в Европа. Но сега тук, в нашето стопанство, се води война между хиените и воловете. Воловете страдат. Всяка нощ по един или два изчезват.

Четири от кравите в нашите обори са удушени и изядени. Можете да дойдете, да видите и се уверите.

Хората са много отчаяни. Разчитаме на Вашата помощ и съдействие.“

Тези писма могат да се сторят забавни, но в тях прозира отчаяние.

Хиените съвсем не са животни, които се хранят само с мърша. Макар и страхливи, те нападат, когато разберат, че са по-силни от противника си. Една собственичка на животновъдна ферма беше стигнала до страшно отчаяние от загубите на телета и крави, причинявани от хиени. Хиените най-често нападат бременни животни. В такива моменти животното е най-беззащитно и хиените знаят това.

Хиените често се движат в глутници и тогава нападат смело. Веднъж видях нещо удивително, което говори за тяхната голяма решителност. Една вечер, както седях пред палатката, чух тропот от копита. Грабнах пушката в едната си ръка и с другата насочих фенера по посоката, от която идеше шумът. Край лагера премина обезумял от страх вол, който бягаше объркан, а на гърба му имаше хиена. Тя беше забила зъби в рамото на вола. Десетки други хиени тичаха във върволица след тях.

Знаех, че само лъвът умее да скача върху гърба на воловете и затова едва можах да повярвам на очите си. Преди да успее да гръмна, волът отмина нататък в гората. Извиках един от помощниците си да държи

фенера и двамата изтичахме след животното. На около двеста метра зад палатката чухме голям шум и бъркотия. Момчето светна с фенера. Вольт вече беше издъхнал, а хиените късаха тялото му. Удаде ми се да убия няколко от тях, преди другите да успеят да избягат, като ръмжаха сърдито, че нарушавам пира им.

По-късно научих, че хиените се промъквали към спящи животни и скачали на гърбовете им, преди да се събудят. Дотогава подценявах хиените и не смятах, че те могат да проявяват такава инициатива.

В Африка смятат, че хиените чистят всички Отпадъци. Местните жители предпочитат да хвърлят боклука в храстите, отколкото да го заравят в земята, затова естествено хиените се навъртат около селата. На много места те изпълняват и службата на гробари. Мисля, че навикът на някои местни жители да оставят хиените да изядат трупове на умрелите кара хиените да нападат и живи хора. Има отбелязани няколко такива случая, но това обикновено е ставало със заспали хора. Познавах един млад туземец, който беше много лошо осакатен от хиена. Заедно с група приятели той легнал да спи край лагерния огън. Обикновено местните жители лягат в кръг около огъня, главите им навътре към самия огън, а краката – навън. Това момче било завито с малко одеяло и нямало друга дреха. През нощта хиена нападнала момчето, отхапала тестисите му и избягала с тях.

Най-обикновеният начин за прочистване на дадена област от хиени е с отрова. Този начин е много ефикасен в началото, но скоро животните започват да се отнасят с недоверие към всяко месо, което е било докосвано от хора. Много често съм убивал антилопи, слагал съм отрова в трупа, а после съм намирал следи от хиени, които са се доближавали до месото, помирисвали са го и не са се докосвали до него. В борбата с тази напаст аз предпочитам пушка-капан. Пушката се прикрепва към някое дърво с връв, завързана за спусъка. Връвта лежи през пътечката, по която минават хиените. Ако построи бома с няколко входа и на всеки вход постави по една заредена пушка, а вътре – убита антилопа за стръв, ловецът намира по една убита хиена на всеки вход.

След хиените на второ място като вредители в Африка днес се нареждат бабуините. В много отношения тези маймуни напомнят дегенерирани човешки същества. Ако не беше тяхната неоснователна жестокост, човек би могъл да се възхищава от тези животни, защото са смели и съобразителни. Бабуините обичат да хващат пилетата на местните жители и се забавляват, като скубят перата им, докато пилетата са още живи, само за да гледат как нещастните същества крещат и се дърпат.

Когато бабуините решат да нападнат царевичните посеви, те проявяват голяма съобразителност. Един бабуин се качва на някое дърво, за да пази останалите. Ако към мястото се приближи човек, часовоят издава отсечен вик като лай на куче и всички бабуини от шайката бързо побягват към храстите, като не пропускат да грабнат по няколко кочана под мишница. Тревожният сигнал се дава само в случай че човекът е въоръжен с лък и стрели. Ако някоя жена приближи нивата, бабуините се отнасят с пренебрежение към нея. Даже някои стари мъжки бабуини често приближават жените и по един много войнствен начин започват да дращят земята и злобно да жестикулират.

Разправяли са ми, че мъжки маймуни са нападнали млади туземки. Това ми се струва доста невероятно, защото в моята практика съм забелязал, че половият инстинкт на животните се събужда само от миризмата на разгонена женска от същия вид. Но местните жители твърдят, че бабуините нападат млади момичета.

Мъжките бабуини са много смели. Когато бандата побегне, мъжките остават непременно най-отзад. Не съм виждал куче да нападне мъжки бабуин и да остане живо. Маймуната го сграбчва, забива остриите си зъби в животното и започва да го отблъсква с крайниците си далеч от тялото си, докато го разкъса. Силата на мъжките маймуни е пословична. По този начин те могат да разкъсат големи животни.

Всъщност зъбите на тези маймуни са по-големи от зъбите на лъва и представляват страшно оръжие.

Обикновено бабуините също се унищожават с отрова. Както и при хиените, този начин има успех само докато маймуните не са разбрали последствията. Щом умрат няколко от тях обаче, останалите стават бдителни и не се докосват до отровното месо. Макар че нямат много остро обоняние, те стават много внимателни и не ядат нищо, което е паднало на земята. Бабуините са много хитри и не е възможно да ги убиеш с пушка-капан, а застрелването им е сложна и уморителна работа, особено когато са нащрек.

Други вредители, които ловците на държавна служба трябва да унищожават понякога, са лъвовете-човекоядци. Чел съм с голям интерес няколко великолепни книги за лов на тигри-човекоядци в Индия. Трябва да си призная, че се изненадах много от начина, по който този лов се провежда в Индия. Изглежда, че след като някой тигър-човекоядец е убил и изял четиристотин или петстотин души, някой младеж с нисш офицерски чин, някой турист или друг местен ловец решава да опита щастието си и тръгва по следите на животното, за да го убие. В Кения

лъвът-човекоядец се смята много опасен и веднага се вземат всички мерки, за да се убие. В това начинание няма никакъв спортен елемент. Щом се съобщи отнякъде, че се е появил лъв-човекоядец, Отделът по опазване на дивеча моментално се заема с унищожаването му. Изпраща се незабавно опитен ловец с поръчение да го ликвидира по начин, който той намери за най-добър. Най-често се употребяват клопки, отрова или заредени пушки-капани. Лъвът-човекоядец рядко има възможност да вземе нова човешка жертва.

Обикновено лъвовете-човекоядци са стари животни, които не могат да убиват за храна. Има и такива, които са били наранени по някакъв начин или са били ударени със стрела на туземец, или осакатени от остриите рога на някоя антилопа. Понякога обаче се случва напълно нормален здрав лъв да убие случайно човек. Ако му хареса човешкото месо, той става човекоядец. Това най-често се случва на места, където стадата на хората са заели естествените пасища и са прогонили далеч дивеча, който служи за храна на лъвовете. В усилието си да улови някоя крава, лъвът може да убие говедаря, тъй като той събаря всяко препятствие, което се изпречи на пътя му. Ако по някаква причина добитъкът успее да избяга, лъвът се връща и започва да яде човека. Тези случаи са редки, но когато станат, лъвът непременно става човекоядец.

Веднъж опитал човешко месо, лъвът е готов да извърши чудновати неща, за да задоволи желанието си. Чувал съм даже за закоравели лъвове-човекоядци, които преминават през цялото стадо и се насочват към говедаря.

Забелязал съм също, че лъвовете-човекоядци се появяват в определени области, като че ли има някаква закономерна наследственост, която не може да се обясни. Вярно е, че ако някоя лъвица яде хора, научава и своите лъвчета също да ядат човешко месо. Младите лъвове не убиват по инстинкт. Те се научават на лов от майките си. Тенденцията към човекоядство, изглежда, се проявява на всеки три-четири поколения. Забелязана е особено много често в областта Цаво. Там са регистрирани лъвове-човекоядци още през 1890 година. Сега повечето лъвове в тази местност са избити, но все пак от време на време още се съобщава за някои лъв-човекоядец.

Обикновено отровата е най-добрият начин за ликвидиране на лъв-човекоядец. Лъвовете са много чувствителни към стрихнина и отровата ги убива само за няколко секунди. За ловец от старата школа, какъвто съм и аз, употребата на отрова никак не е била задоволително средство, понеже тя премахва всички елементи на спорт и умение в лова. Но все

пак признавам, че тя е много ефикасна и в някои случаи трябва да се прилага.

Ако лъв-човекоядец убие туземец и остави част от него неизядена, той непременно се връща да го доизяде, както правят всички лъвове с животните, които убиват. Ако ловецът сложи отрова в трупа, човекоядецът непременно умира. Това е неприятна работа, но понякога се налага да се направи. Самите местни жители са много практични в тези случаи, както показва следната случка.

Капитан Том Сямън, мой приятел, който беше инспектор по опазване на дивеча в една област близо до Макинду, веднъж получил съобщение, че лъв-човекоядец убил майката на един местен вожд. Инспекторът веднага отишъл в селото. Вождът го повел по следите на лъва-човекоядец. Намерили ръката на жената близо до стъпките на лъва, а малко по-нататък стигнали и до наядения труп. Том видял, че наблизко нямало дърво, за да постави махан, нямало подходящ храсталак за скривалище-бома, а и почвата била твърда като камък и не можел да сложи капан с пружина. Като помислил малко, моят приятел поискал разрешение от вожда да сложи отрова в трупа на майка му, като обяснил, че в противен случай и други хора ще пострадат от лъва. Вождът се съгласил. Том направил няколко разреза в трупа и във всеки поставил капсула със стрихнин: След това той и вождът се върнали в селото.

На следната сутрин те отново отишли на мястото. Намерили мървия лъв паднал върху тялото на жената. Лъвът бил глътнал само една капсулка стрихнин, вмъкната в левия бут на жената. Той умрял почти моментално. Том се обърнал към вожда и му благодарил за съдействието.

„Правителството ще се погрижи тленните останки на Вашата майка да получат съответното погребение – казал той. – Няма да се пожалат средствата. Каквито условия представите, ще се приемат“.

Вождът започнал да чеше главата си. „Е, мъчно ми е да гледам старата жена така похабена – казал най-после той.

– Напоследък имаме големи неприятности с хиените. Хайде да оставим трупа някоя и друга вечер да видим дали няма и някои хиени да се отровят от него“. Какво е станало след това, не зная.

Задълженията ми като инспектор по лова в Макинду бяха много. Въпреки това Отделът по опазване на дивеча често ме изпращаше другаде да убивам появили се други опасни животни. Това обикновено бяха слонове. Понякога се получаваше сигнал SOS от местни жители, подобен на това писмо, което цитирам:

„До Инспектора по опазване на дивеча
Господине,

Обстоятелствата ме заставят да обърна вниманието Ви към изключително критичното положение на моите хора в Гусо. Неведнъж са ме молили да се обърна към Вас и да изпратя писмо на Ваша светлост, за да ни окажете съдействие и да спасите нашите ливади от пълно опустошение. Аз не се реших да Ви безпокоя веднага, защото се надявах, че това ще премине. Но не излезе така, а точно обратното. Нападенията страшно зачестиха и сега хората се тревожат много. Даже нощем, когато са в колибите си, хората се страхуват от опасните слонове, защото те влизат и в населените места. Всички са изплашени и се питат един други: «Какво ще ядем тази година? Ще трябва всички да емигрираме». Лично аз не се страхувам да умра от слоновете. Мъчно ми е обаче за хората, които ще трябва да започнат да просят. Мисля, че Ваша светлост ще намери начин да ни избави от бедата.

С признателност и уважение, искрено Ваш, прислужник в мисията“.

Удивителна е интелигентността на слоновете. Те знаят съвсем точно кога трябва и кога не трябва да се страхуват от ловеца. Веднъж бях изпратен от Отдела по опазване на дивеча да се справя със стадо слонове, които нанасяха големи щети на една плантация от кокосови орехи в Лунга-Лунга, разположена на самата граница между Кения и Танганика. Слоновете прекарваха деня в Танганика, а нощем пресичаха границата и нападаха плантацията в Кения. При обикновени условия задачата за унищожаването на тези вредители не представляваше особена трудност. Затруднението идваше от един деликатен юридически въпрос. Отделът по опазване на дивеча не можеше да упълномощи един ловец да влезе в територията на Танганика без предварително разрешение и други сложни формалности. Докато се уреди въпросът за виза, плантацията щеше да се срине със земята. Така че моята задача беше да убия слоновете на територията на Кения. А те идваха в плантацията в Кения само през нощта. Слоновете, изглежда, разбраха, че в Танганика няма опасност за живота им и още преди изгрев слънце се прехвърляха там.

Да тръгнеш на лов за слонове през нощта е почти невъзможна работа. Отделът по опазване на дивеча ми възложи тази задача и ми каза да направя, каквото мога.

Мулумбе и аз потеглихме на юг, към Лунга-Лунга. Селото е близо

до Индийския океан, на около осемдесет километра от Момбаса. Малка река, наречена Умба, се извира край селото. Плантацията с кокосовите орехи граничи с тази река. От двете страни на реката растат палмови дървета и клоните им висят над самата река. Гледката е прекрасна. Когато пристигнахме, много от дърветата бяха изпочупени от слоновете. Самата плантация имаше плачевен вид. Дървета, които бяха расли в продължение на години, сега бяха счупени, като че ли бяха клончета, а всичко наоколо беше осеяно с черупки от орехи и малки палмови клончета.

Мулумбе и аз дълго и внимателно разглеждахме следите на слоновете. Мъчихме се да разберем откъде влизаха слоновете и откъде се връщаха. Следите бяха на група млади мъжки слонове, вероятно прогонени от старите слонове в стадото, както обикновено става, когато младите пораснат и започнат да проявяват интерес към женските. Тези млади слонове бяха образували своего рода клуб на ергени и обикаляха заедно из джунглите, като чакаха времето да станат достатъчно силни, за да се върнат в стадото и предизвикат на борба старите слонове заради женските.

Знаех, че е безполезно да се опитвам да стрелям срещу слоновете през нощта. Трябваше по някакъв начин да ги задържа, докато се развидели. Това щеше да е трудна задача, защото още при първия тревожен сигнал цялото стадо щеше да потърси спасение на отсрещния бряг в Танганика. След дълго мислене реших да направя следното: Плантацията, която слоновете опустошаваха, не беше повече от петстотин метра дълга и двеста широка. Накарах местните жители да наредят една дълга редица сухи клони и съчки на тази страна на плантацията, която граничи с Танганика. Слоновете ще преминат през сухите клони на път за палмовата плантация. Но когато наближи време за връщане, местните жители ще запалят изведнъж всичките сухи клони. Предполагах, че стадото няма да се осмели да се втурне през буйните пламъци, за да стигне Танганика. Ако успеехме да задържим слоновете, докато се развидели, аз можех да стрелям по тях.

Надвечер седнах за малко пред прага на колибата, покрита с тръстика, гледах палмовите дървета, които леко се люлееха от вечерния зефир, и си спомних времето, когато бях малко момче в Шотландия. Немалко нощни ловни експедиции замислях и тогава и поставях капани за зайци и яребици. Сега правех почти същото, само че животните, които исках да улова, бяха доста по-големи. На края непрекъснатото бръмчене на комарите ме принуди да вляза в колибата и да си легна в леглото,

оградено с мрежа.

Към три часа през нощта чух, че някой от местните жители викаше моя оръженосец. Скочих от леглото. Слоновете бяха влезли в плантацията и бяха започнали да унищожават палмите. Мулумбе и аз се приготвихме моментално. Веднага тръгнахме след човека, който беше изпратен да ни повика. Нощта беше тъмна като рог, но водачът ни тичаше, като че ли беше светло като посред бял ден. Мулумбе леко го следваше, но аз се спъвах във всяка дупка по пътя и се боях да не си изкълча някъде крака.

Стадото беше от другата страна на река Умба. Прегазихме пясъчливото дъно. Умба гъмжи от крокодили, но във вълнението си даже не помислихме за тях. Като излязохме на другия бряг, ясно чухме как слоновете чупеха палмовите клони. Този шум нощем е още по-силен. Видях, че от всички страни в тъмнината се стичаха местни хора, които горяха от желание да започнем палежа. Организирах запалителните бригади и ги наредих на равни разстояния по цялото протежение на натрупаните сухи клони. Когато всички бяха на местата си, дадох знак да палят.

Сухите клони лумнаха, като че ли бяха залети с бензин. Изведнъж се издигна стена от пламъци на южния край на плантацията. Краищата на огнената стена не можеха да се видят нито в едната, нито в другата посока. Каква гледка! При вида на пламъците стадото от около двадесетина слона застана пред нас неподвижно като статуи, заковани на място. Много от тях още стояха с хоботи, вдигнати високо нагоре към палмовите вейки. Хората танцуваха край горящите тръни, викаха, размахваха запалени факли и радостно крещяха, защото разплатата щеше да настъпи скоро. Слоновете не издаваха нито звук. Явно обмисляха как да излязат от този полукръг от високи пламъци.

Те можеха да се насочат назад към Кения и да заобиколят пламъците изотзад. Но аз смяхах, че те ще напрегнат всички сили, за да се върнат направо към Танганика. Излязох прав. Само няколко минути по-късно слоновете затичаха към нас, решени да се върнат в родната земя. Това беше кулминационният момент на лова. Ако слоновете успееха да преминат покрай нас и да избягат, щяхме да ги изпуснем. Не се осмелявах да гръмна. Звукът от изстрел при слоновете, които се намират в паника, само щеше да ги подлуди повече. Мулумбе беше много съобразителен. Грабна една факла на един подпалвач и извика на останалите да го последват. Забравил всякаква опасност, той се спусна сред слоновете, започна да размахва факлата и да крещи. Другите туземци последваха примера му и започнаха да хвърлят главни и факли към настъпващите

слонове. Животните се поспряха и после се върнаха назад към плантацията.

Как нетърпеливо очаквах зората. Струваше ми се, че никога не се беше съмвало толкова бавно. Непрекъснато поглеждах към океана да видя бледа сива светлина, която предвещаваше разсъмване. Най-после чух гукане на гълъбите по дърветата и разбрах, че зората скоро ще се сипне. Местните жители се бяха уморили, но аз ги насърчавах да се държат още малко. Те натрупаха нови сухи клони върху огньовете и подновиха викането и размахването на главни.

Към пет и половина часа слоновете отново тръгнаха към огъня. Този път се бяха разделили на две групи и идеха от две различни посоки. Хората грабеха разгорени главни от огъня и ги хвърляха върху приближаващите слонове. Отново отбихме стадото. Изведнъж чух, че втората група слонове нагазиха в реката Умба явно с цел да я прегазят. Това беше добре за нас. Звукът от газенето в реката показваше къде се намират. Сега беше вече достатъчно светло, за да ги виждам. Забелязах няколко кафяви едри фигури да се движат тихо през плантацията наляво от нас. Другата група се канеше да заобиколи от другата страна зад огньовете и да избяга. Без съмнение те мислеха, че като се разделят на две и тръгнат в различни посоки към двата края на огньовете, поне едната група щеше да се спаси.

Сега беше моментът да се стреля. Изпратих Мулумбе да се разпръва с тези, които слизаха към река Умба надясно от нас. Аз преминах през огнената стена и тръгнах да посрещна първата група. Сега беше лесно да се върви из плантацията. Слоновете бяха утъпкали и изгладили всички дупки. Вървах бавно и се прикривах зад каквото намерех. Забелязах пет слона пред мене. Бяха на около тридесет и пет метра разстояние. Два от тях повалих моментално с десния и левия куршум на двуцветната си пушка. Докато зареждах отново, един от останалите три ме забеляза. Той напусна другарите си и се спусна към мен. Това е най-големият недостатък на двуцветните пушки. Понякога времето, необходимо за презареждане на оръжието, може да коства живота на ловеца. Главата на слона се приближаваше невероятно бързо. Най-после успях да затворя пушката и да се прицеля. Гръмнах. Слонът падна, без да помръдне.

Останалите два слона застанаха с вдигнати нагоре хоботи. Те се опитваха да открият къде съм. След това внезапно се обърнаха и бързо побягнаха към реката. Аз затичах след тях. Чувах виковете на хората пред мен. Изведнъж до слуха ми стигна пукотът на автоматичната

пушка на Мулумбе и чух как куршумът удари в кожата на някой от слоновете.

Мулумбе действуваше от другата страна.

Виковеите на хората станаха все по-силни. Изведнъж разбрах, че те крещат не от радост, а от ужас. Спуснах се към виковеите. Видях как един слон събаряше широка, с нисък покрив колиба. Грамадната задница на слона беше обърната към мен. Главата му беше наведена надолу до земята, защото с челото си блъскаше колибата. Видях как върбовите пръти, от които беше изплетена колибата, се огънаха и счупиха. Обителите на срутената колиба наизскачаха и се разбягаха като зайци, когато пор се вмъкне в дупката им. Мъжете тичаха във всички посоки. Стрелях в слона и го ударих в рамото. Той се обърна и побягна към палмите. Кръв шуртеше от хобота му. Преди да измине и половината разстояние, той падна със стенание. Когато отидох до него, беше вече мъртъв.

Отправих се към мястото, където бях чул изстрелите на Мулумбе. По пътя намерих убити четири слона – доказателство за дейността на Мулумбе. Само след няколко минути се озовах при него. Той засия и вдигна четирите си пръста. Останалите слонове се бяха събрали накуп между кокосовите палми. Заедно с Мулумбе започнахме да се приближаваме внимателно към тях.

Цялата плантация беше пълна с възбудени и крещящи туземци. Изведнъж Мулумбе спря и ми махна с ръка. Искаше да каже, че стадото идваше към нас. Спряхме и зачакахме.

След няколко секунди група слонове се появиха сред дърветата. Бяха само четири. Открихме огън. Слоновете спряха за миг и започнаха да тъпчат на място. Убихме три. Четвъртият успя да се изплъзне към реката. После разбрахме, че той минал надолу по песъчливото корито, скрит от високия бряг, и избягал в Танганика. След това той никога вече не се върна в плантацията.

Убихме всичко единадесет слона. Слоновата кост беше изключително хубава. По нея нямаше никакви драскотини или петна. Понеже животните бяха млади, зъбите им не бяха много големи, средно по около петнадесет килограма единият.

Случва се понякога, и то много рядко, някой слон да полудее. Тогава хората го обявяват за „бесен“. Винаги се отнасям с известно недоверие към съобщенията за такива случаи, защото повечето слонове буйствуват временно. При тях и мъжките, и женските имат периоди на разгонване. Когато мъжкит е в такъв период, казва се, че е разгонен. Слон в такова състояние е много нервен и раздразнителен. Гъста течност

излиза от две малки дупчици до ушите му. Миризмата на тази течност показва на женските, че слонът е готов за разплод. Разказвали са ми, че женските слонове стават много внимателни към слон в такова състояние и напълно оправдават възбудението му. Те го заобикалят в кръг и започват да издават утешителни къси звуци, като същевременно го гаят с хоботите си. Когато се появи някаква опасност, те бързат да го отведат настрана, защото разбират, че в такова състояние той не може да се въздържа.

Много пъти местни жители, нападнати от слонове в такова състояние, смятат, че са нападнати от слон-разбойник. Но това не е така. Когато периодът на разгонване премине, слоновите стават отново нормални. Слон-разбойник може да се срещне рядко, но той непрекъснато пакости. Когато действително се появи такова животно, непременно трябва да се убие.

В моята практика съм забелязал, че слонът никога не става разбойник, освен ако е наранен по някакъв начин или от куршум на ловец, или от стрела на туземец. Зная само едно изключение и това беше слон, който имаше естествен недостатък.

През 1945 година племето уакамба ме извика да убия един мъжки слон, който беше нападнал няколко души и нанасяше големи щети на посевите на хората. Местните жители се бяха изплашили от него така, че го наричаха Сайтани, което на техния език значи „дявол“. Бяха започнали да вярват, че той е някакъв зъл дух и че притежава свръхестествени сили, особено като виждаха стъпките му, които не бяха както стъпките на обикновените слонове.

Пропътувах около 208 километра от Найроби до река Чуния, където живееше слонът. Сбърках, че не взех Мулумбе със себе си, а го оставих да наглежда момчетата в резервата Макинду. Мислех, че този Сайтани ще се окаже някакъв буйствуващ слон и че аз ще се справя лесно с него.

Когато пристигнах в селото, където беше станало последното нападение на слона, разтревожените селяни ми показаха стъпките му. Следите наистина бяха необикновени. В цялата си практика като ловец на слонове не бях виждал подобни следи. Очевидно краката на животното бяха деформирани от рождение. Този дефект може би беше причина, задето слонът беше изоставен от другите слонове и трябваше да се справя сам с живота.

Самотникът безмилостно опустошаваше бостаните на местните жители. Той беше много изобретателен и си беше изработил един особен

начин да хваща плъзгавите дини. Поради формата си дините бяха трудни за държане с хобота, затова слонът най-напред стъпваше леко с крак върху тях, за да ги посмачка малко. Смачканата диня се вземаше по-добре.

По начало слон, който извършва нападение, не посещава същото село два пъти последователно, но този слон беше станал толкова нахален, че оставаше в покрайнините на нападнатото село, докато напълно унищожи шамбите на хората. След това се преместваше в друго село. Селяните ме уверяваха, че Сайтани ще дойде отново тази нощ. Реших да го почакам.

Както бях споменал преди, нощното стреляне е почти невъзможно. Но това беше изключителен случай. Ако повах слона още същата вечер, докато беше в селото, това щеше да ми спести много часове на преследване и можех да се върна в Макинду на следната сутрин. Затова реших да опитам.

Носех много мощен петлампов фенер. Показах на едно момче как се борави с него. Казах му, че когато го бутна с лакът, то трябва да насочи светлината към слона и да държи фенера насочен, докато стрелям. След това отидох да си легна. Уморен от дългия път, трябва да съм заспал веднага.

Стори ми се, че току-що бях заспал, когато един развълнуван местен жител се втурна в колибата и започна да крещи, че Сайтани бил влязъл в царевицата. Грабнах пушката и изскочих навън. Помощникът ми с фенера вървеше след мен. Около нас се чуваше глъчката на развълнуваните хора, скрити в колибите. Чувах как се барикадираха с разни неща, а всъщност неустойчивите колиби нямаше да ги запазят, ако слонът решеше да ги нападне.

Изведнъж всред шума на туземците долових друг шум – равномерното хрупане на слона, който се хранеше. Вървах напред бавно и леко свалих предпазителя на пушката си. Тъмнината на нощта ни ограждаше от всички страни, но аз се ориентирах по хрупането и по пращенето на царевичните стъбла пред нас.

Достигнахме нивата и започнахме да се промъкваме между високите царевици. Стъблата бяха толкова близо едно до друго, че ние се провирахме със сила между тях. Тогава видях неясния силует на нещо огромно да се очертава върху тъмния фон на небето. Промъкнах се към слона колкото се може по-тихо. Изведнъж хрупането спря. Слонът ни беше чул и се заслушваше. Можех да си го представя как стои неподвижно, може би с някое стъбло в устата, а грамадните му уши, широко

разперени, за да долавят и най-слабия шум. Бяхме на около петнадесет метра от него. Леко бутнах момчето да светне с фенера.

Но всичките ми нареждания бяха напълно забравени. Изплашеното момче само светваше и гасеше фенера. Преди това слонът не знаеше къде се намираме, а сега светлината ни издаде. Той веднага се спусна към нас. Чух как цариците прашяха под краката му като тръни в огън. Моят помощник побягна през стъблата, като крещеше от ужас. Спрях за момент. Не виждах нищо. Само чувах как животното тичаше към мен. Не можех да направя нищо друго. Можех само да бягам. И аз побягнах.

Бягах с всички сила през цариците, като всеки миг очаквах грамадният слон да връхлети върху ми. Да те гони слон нощно време, е страшно. Той може да те следва по миризмата, а ти бягаеш пред него като слепец. Като достигнах края на царичината нива, аз се спрях и се ослушах. Не се чуваше нищо. Вмъкнах се в колибата си, готов да призная на противника си едно на нула за него.

Туземците сега бяха по-уверени от всякога, че слонът има свръхестествени сили, които превъзхождат възможностите на белите хора. Аз трябваше да разбия тази легенда за животното, стига само да се срещнем отново лице срещу лице. Пратих бележка до Хилда да ми изпрати Мулумбе колкото може по-скоро. Веднага щом Мулумбе пристигна, двамата потеглихме по дирите на хромия слон.

Слонът се беше наял хубаво с царица през нощта, затова не се беше спирал никъде да пасе, както обикновено правят слоновете. Следите му водеха към гората. Знаех, че ще трябва да вървим дълго. Отначало дирите бяха ясни. Почвата беше мека и ние можехме да следим дълбоките отпечатьци от деформираните крака на слона пред нас. Той беше оставил големи купчини от изпражнения на почти еднакви разстояния едно от друго. По топлината на изпражненията можеше да се познае преди колко време животното е минало оттук. Ако изпражненията са меки, това означава, че животното е изплашено и е нащрек. Ако има голяма купчина на едно място, това показва, че тук животното се е спирало по-дълго време, за да си почива, и тогава има по-големи шансове да го настигнем. Съдържанието на изпражненията също има значение. Ако в тях има голямо количество несмяна храна, това показва, че животното е нервирано и ловецът трябва да бъде извънредно много внимателен.

Като вървя по следите на някое животно, аз често изпадам ту в оптимизъм, ту в песимизъм. Така и сега, като вървахме по следите, започнах да очаквам всеки момент да чуя шум от хрупане на слона или да

видя грамадното му тяло сред храстите. Ловът ми се струваше съвсем лесен. Даже започнах да мисля, че същият следобед ще се върнем в Макинду.

Тогава стигнахме до едно високо каменисто възвишение. Мулумбе бързо спря, както спират хрътките, като загубят миризмата на дивеча. Хребетът се издигаше високо над дърветата, съвсем гол, само тук-там по него имаше някоя малка скала и дребни камъни. От време на време Мулумбе намираще по някое камъче, обърнато от големите ходила на слона. Беше удивително, че такова грамадно животно може да се движи по камъните, без да ги размества. На края ние изоставихме възвишението и слязохме до края на гората. Повъртяхме се насам-натам, докато най-после успяхме да открием отново следите. Но и сега нещата вървяха поразително бавно. Почвата беше твърда, камениста и почти не се виждаха дири. Мулумбе пълзеше като змия и се мушкаше в храстите. Той откриваше стъпки там, където аз никога не бих се сетил да търся. Когато слонът се движи из някоя гора, клоните се изправят веднага след като той мине. Всичко изглежда непроменено и човек може спокойно да се закълне, че нищо не е минавало през това място, в никакъв случай животно, голямо колкото камион.

Докато преди малко бях изпълнен с надежди, сега напълно се обезсърчих. Да успееш да откриеш слон, скрит из горите на Африка, е безнадечно начинание. Влачих се след Мулумбе като автомат. Всички минали неуспехи израстваха пред мен и ме караха да мисля, че и този ще се причисли към тях...

Провирахме се през гъст храсталак от сансевиерия. Това ужасно растение има листа, които завършват с игли. Те са така здрави и остри, че хората често ги употребяват вместо грамофонни игли. Селяните саят това растение около градините си и то образува солидна ограда от жив плет, която пази посевите от добитъка. Много пъти съм виждал крави с по едно извадено око, понеже са пасли близо до бодлите на това растение. Сега можете да си представите страданията на нас двамата, като трябваше да си проправяме път през място, обрасло с такова дяволско растение. Тук-там намирахме изплюти топки от бялата вътрешност на листата. Вътрешната част на растението е пълна със сок. Слоновете късат острите като ками листа, съдъкват ги, като че ли дъвчат детелина, изсмукват сока им и ги изплюват. Слонът очевидно беше минал през това място преди нас.

Продължавахме да вървим, докато стигнахме до една пътека, утъпкана от животните. Тръгнахме по нея навътре в гората. Изведнъж

Мулумбе спря и посочи към земята. Там ясно се виждаха деформирани-те стъпки на слона.

Бяхме успели да го проследим. Мулумбе вървеше напред и гледаше дирите, а аз го следвах, като гледах внимателно напред да не би слонът да връхлети ненадейно върху нас. Тогава съвсем ясно чухме в храстите хрускането, което слоновете издават, когато се хранят. Слонът се движеше наблизко и дърпаше по-нежните клонки на бодливото растение, като че ли бяха вкусни парченца месо. Явно той чакаше да се стъмни, за да отиде отново в шамбите на хората. Чух ясно как червата на слона куркаха, а после и шум, когато започна да уринира.

Пътечката водеше през падинка, заградена с горичка.

Слонът беше зад нея на около петдесет метра от нас. В желанието си да стигна по-скоро до него блъснах Мулумбе настрана и забързах в долината, като почти тичах напред.

Изведнъж усетих, че Мулумбе ме дръпна бързо за ризата. Спрях. Не виждах и не чувах нищо. Мулумбе беше навел глава настрана с едното ухо към земята. Той слушаше. Звукът се предава по-добре по земята, отколкото по въздуха. Мулумбе бързо движеше езика си напред и назад. В джунглите това е сигнал за тревога.

Тогава в падината на гората пред нас излезе носорог, целият в тиня и кал. Мокрите му рога блестяха в светлината на залязващото слънце. Той вървеше направо по пътеката към нас. Не беше ни видял. Слушаше шума на хрупация слон. Едното му ухо беше наведено в посока към слона. Носорогът не се боеше от слона, но просто искаше да бъде по-далеч от него.

Ако Мулумбе не ме беше дръпнал, щях да се сблъскам с носорога по-долу в падинката. Спасен бях от тази грешка, но сега ме смущаваше друго. Носорогът идваше към мястото, където стояхме. Ако стрелях в носорога, слонът сигурно щеше да побегне. И все пак не можех да оставя носорогът да дойде съвсем близо до нас. Като че ли Сайтани наистина имаше някой мистериозен дух в джунглите, който го пазеше.

Носорогът идваше все по-близо и по-близо към нас, като продължаваше да държи ухото си наклонено в посоката на слона. Застанах съвсем неподвижно. Носорогът беше толкова наблизко, че и най-малкото помръдване щеше да предизвика нападение. Мулумбе, който стоеше зад мен, беше величествен в самообладанието си. Нито мускул не трепваше в него при приближаването на носорога.

Реших да стрелям, когато носорогът дойде на около пет метра от нас. Снопче извяхнала трева на пътечката показваше мястото, което си

бях определил за граница. Носорогът продължаваше да върви към нас. Изведнъж спря. Застана неподвижно, като продължаваше да слуша хрупкането на слона. После продължи да върви напред.

Като малко момче в училище си спомням, че играехме на една глупава игра: гледахме упорито в тила на някое момче, седнало няколко реда пред нас, за да го накараме да се обърне. Сега се опитвах да се концентрирам и да внуша на носорога да тръгне в друга посока. Но той, изглежда, абсолютно никак не възприемаше моите умствени вибрации. Изведнъж, когато беше само на един метър от сухата трева, носорогът се обърна и влезе в гъсталака надясно от нас. Чух как Мулумбе въздъхна дълбоко с облекчение.

Сега нищо не преграждаше пътя ни до слона. Придвижихме се напред до едно открито място в горичката. Слоният се намирал на около тридесет метра от нас. Между него и мен имаше ниски дървета. Започнах тихо да заобикалям дърветата. Едва бях изминал половината път, когато шумът от хрупането спря. Слоният ни беше чул. В такъв момент е най-добре да застанеш неподвижно. Но аз не можех да спра. Бях силно развълнуван. Изтичах край храста и видях слона, застанал с разтворени уши и вдигнат хобот, като че ли се опитваше да ме чуе или усети. Това положение ми даваше възможност за добър удар в сърцето. Когато вдигнах пушката си, слонът реши да побегне. За миг ушите докоснаха тялото му и посочиха мястото на сърцето, защото сърцето на слона се намира на около осем сантиметра зад мястото, до което достига краят на ухото. Изстрелях и двата патрона един след друг.

Слонът побягна през дърветата, като че ли не го бях ударил. Заставах и зачаках, защото знаех какво ще стане. На петдесетина метра от нас той падна на колене. Заредих отново пушката си и се приближих внимателно, но нямаше нужда от друг куршум. Слоният беше мъртъв.

Зъбите му не бяха хубави и тежаха само по двадесет килограма. Аз запазах деформирания му крак, за да докажа на хората, че техният Сайдани беше наистина умрял.

За пушки, ловци и страх

Най-мощните пушки за лов на едър дивеч, които изобщо се произвеждат, имат огромен калибър – 0,577 и 0,600²³. Куршумът на пушка с калибър 0,600 тежи 583 грама. Той бие със сила, равна на четири тона. Ако ловец улучи с такъв куршум слон в главата, слонът ще клекне на задницата си. Ловецът може след това да го довърши с втория куршум. Никой слон не може да устои на удар с такъв куршум, особено ако попадне на място.

Откровено казано, аз не употребявам много тежки пушки.

Даже малко се срамувам да призная причината. Аз съм се учил да стрелям като момче и стрелям с палеца. Никой не ми беше обяснил, че стрелецът трябва да обърне специално внимание на това да държи пушката здраво до рамото си, за да намали ефекта от ритането на оръжието. При употребата на ловна пушка или друго леко огнестрелно оръжие това не е от голямо значение, но когато се стреля с много мощна пушка, ритането е опасно, ако пушката не се държи здраво. Зная това, но в разгара на лова винаги се увличам и го забравям.

Поради тази причина аз главно употребявам двуцевна пушка с калибър 0,500, с безотказен изхвъргач, с барабан и цев, които тежат около пет килограма, производство на фирмата „Холънд и Холънд“. Според мен пушките с бразди, произведени от фирмата „Холънд и Холънд“, и с гладки цеви от фирмата „Джеймс Пърдей“ са най-хубавите. Моята пушка 0,500 никога не е направила засечка. Тя се оказва ефикасна при лова на всякакъв вид едър дивеч, включително и на слонове. Нито веднъж не засече при нападение на някое диво животно. Ако беше направила засечка поне веднъж, нямаше да пиша тези редове. Затова никога не почувствувах нужда да нося по-тежка пушка, да се товаря с нея, колкото и добри да са тежките пушки. Освен това тежките пушки представляват голямо бреме и ритането им е опасно.

Намирам също, че е много неразумно ловец да тръгне на лов за слонове, биволи или носорози с пушка, калибърът на която е по-малък от 0,450. Леката пушка изобщо не може да спре връхлитащото животно.

Веднъж, когато бях на лов в Южна Танганика, срещнах един холандец, любител-ловец, на име Ледибор. Той имаше голямо желание да убие африкански слон. Идваше от Ява и беше убил няколко индийски

23. Приблизително 14,3 и 15,2 милиметра (бел. пр.)

слона. Гордо ми показа пушката си – калибърът ѝ беше 0,405. Той я беше употребявал с голям успех в Цейлон.

Казах му направо, че пушката му е много лека за африкански слонове. Всички животни в Африка, даже антилопите, са много жизнени и здраво свързани с живота. По начина, по който откъщават, те задминават дивеча от Азия, Европа и Америка. Но едно от най-трудните неща е да накараш някой ловец да се съгласи с твоето мнение. Той те изслушва учтиво, а след това независимо дали е прав или не, той продължава да държи на своето мнение. Ледибор беше убивал слонове със своята 0,405-калибрена пушка. Следователно пушката му щеше да убие и африкански слонове.

Няколко седмици по-късно г-н Милар, учен-ентомолог от Центъра по проучване на мухата цеце в района Килоса, случайно минаваше покрай нашия лагер и ми каза, че Ледибор бил убит още от първия слон, по който стрелял. Ледибор видял стадо слонове и се покачил на едно дърво, за да може по-добре да стреля срещу тях. Повалил един и силно развълнуван, слязъл и се отправил към него. Слонът бил само зашеметен. Той скочил на крака и подгонил ловеца. Всичко, което Милар можа да ми разкаже, като съдел от смачканите останки на Ледибор, беше, че смъртта на ловеца не е била мъчителна.

Слоновете убиват ловците по различни начини. Понякога ги смачкват с краката си. В друг случай слонът вдига човека с хобота си и го раздира с острите си зъби. Други слонове убиват ловците с един силен удар по главата с хобота си. По който начин слонът убие човек за пръв път, по същия начин продължава да убива и другите си жертви.

Никой човек не може да се опази от всевъзможните опасности, които крият джунглите. Все пак аз съм уверен, че ако Ледибор носеше по-тежка пушка, той и до днес щеше да бъде жив. Чета понякога описания от ловци, които твърдят, че след като изстрелят двата патрона на мощната си пушка в слон, който ги преследва, слонът продължава да тича след тях. Не зная какво да мисля за това, но ми се струва, че или пушката не е била достатъчно тежка, или ловците не са могли да улучат животното, където трябва.

Слонът е огромен, но в него има само няколко уязвими места, където даже и най-мощният куршум едва може да причини моментална смърт. Първите ловци, излезли за слонова кост, са се прицелвали в отвора на ухото или малко по-напред от него. Когато стадо слонове се хранят спокойно, отвъстрието на ухото безспорно е най-добрият прицел. Малко по-труден прицел е сърцето. Ударът в сърцето не дава такива

бързи резултати, както един точен изстрел в ухото, но животното обикновено пада, след като измине стотина метра.

Аз обикновено се прицелвам в черепа. Като удариш слона там, той веднага пада на колене. Това е начинът, по който аз убивам слонове, и предпочитам него, защото винаги е давал отлични резултати. Когато животното е на около десет метра, този удар е най-добрият. Куршумът пуква черепа, влиза в мозъка и причинява моментална смърт. Но на разстояние, по-малко от десет метра, голямата разлика във височината на ловеца и слона прави този удар труден, дори и невъзможен. Ловецът е принуден да стреля нагоре, а куршумът удря в главата на слона под такъв ъгъл, че не засяга мозъка. Ако това се случи, ловецът рядко има време да стреля повторно, защото слонът може моментално да се обърне кръгом и да побегне или да убие ловеца.

Веднъж трябваше да се справям със стадо слонове, които не даваха на местните жители да отиват до извора през време на сушата. Преследвах два мъжки слона, когато изведнъж изскочи трети на по-малко от пет метра пред мен. Просто като че ли изникна от земята. Той ме видя и застана застрашително. Бях много близо, за да мога да стрелям фронтално в черепа, а положението, в което бях, не ми даваше възможност да стрелям в ухото или в сърцето. Оставаше ми само едно място, където можех да стрелям. Прицелих се на тридесет сантиметра под нивото на очите. Куршумът се плъзна по вътрешността на хобота и удари в мозъка. Слонът умря, преди да може да направи една крачка към мен. Без съмнение този удар е смъртоносен, но аз не желая да попадам в такова положение друг път и да прилагам този удар.

Спомням си друг случай, при който такъв удар не беше толкова сполучлив. Това беше един лов, от който без малко нямаше да се върна. Мулумбе и аз преследвахме слонове, които унищожаваша ниви, засети с картофи. Като си проправях път през гъстата гора, чух шум, подобен на удар от камшик. Слон чупеше клони, като се хранеше. Отправихме се по посока на шума. Бях направил само няколко крачки, когато Мулумбе ме спря. Направи ми знак, като сви устните си. Пред нас на по-малко от четири метра лежеше слон, като че ли беше мъртъв. Той спеше дълбоко.

Някои хора казват, че слоновете не спят легнали. Това не е истина. На няколко пъти съм намирал стада слонове, налягали на едната си страна, заспали дълбоко, и даже съм ги чувал да хъркат. Но знаех, че даже заспалият слон може да скочи на краката си мигновено, щом се изплаши. От мястото, на което бях спрял, виждах само задната част на слона. Трябваше да обиколя доста из гъстите шубраци, за да мога да

стрелям в уязвимо място. Започнах да се придвижвам бавно. Пред мен имаше голям гъсталак, през който си проправях път колкото се може по-безшумно.

Не виждах и не чувах нищо. Но изведнъж като че ли стена от клони се спусна над мен. Инстинктивно погледнах нагоре. В този момент един клон ме шибна по лицето и удари дясното ми око. Полуослепял и с остра болка в окото, забелязах нещо кафяво да си проправя път из храсталака към мен. Стори ми се като грамадна змия. Предната ѝ част беше само на тридесет сантиметра от мен. Това беше хоботът на слона, който беше скочил на крака и бързо и тихо се приближаваше към мен.

Нямах време да вдигна пушката си. Насочих дулото към хобота и дръпнах спусъка. Ритането на моята голяма пушка почти изкриви палеца ми. Но взривът на експлозията накара слона да се обърне назад. Чу се страшен шум от чупене на клони и той изчезна. Бях го улучил. Кръвта от хобота му беше изцапала приклада на пушката ми и беше опръскала пуловера ми. Когато съм стрелял, той вече е посягал да ме хване с хобота си.

Известно време не можех да направя нищо, освен да седна и да държа ръката си на пулсиращото око. Когато болката поутихна, реших да продължа преследването на животното. След такава близка среща ловецът непременно трябва да продължи преследването на животното. В противен случай има опасност да загуби самообладание и никога след това да не се осмели да излезе на лов.

Двамата с Мулумбе тръгнахме по кървавите дири. Изведнъж кръвта изчезна. Аз бях само леко ударил слона. Ранен, той се беше отправил към най-гъстата част на гората. Истината налага да призная, че той беше по-бърз и по-ловък от нас. Когато се свечери, ние бяхме принудени да се върнем в селото и да отложим преследването за другия ден.

Често съм чувал в разговор да казват за някой ловец, който има голям успех в лова: „Не знае какво е страх“. Това за мен не беше вярно, а се съмнявам дали и за другите е така. Когато един професионален ловец преследва опасно животно, той води много сложна и заплетена игра. Непрекъснато трябва да има наум цяла дузина неща: вятърът, естеството на прикритието, състоянието на дирята, характерните особености на преследвания дивеч, особеностите на конкретния екземпляр, а същевременно ловецът не трябва да забравя и собствените си сили и недостатъци. Трябва непрекъснато да мисли, че трябва да се движи тихо, а това означава, че трябва да гледа къде да стъпи, а същевременно трябва да гледа и напред, за да не го изненада животното от засада. Трябва

непрекъснато да държи пушката си готова за стрелба, предпазителя отворен и ако е възможно, да не застава на място, където няма да може веднага да вдигне пушката и да даде изстрел. Истинският ловец обича тази игра на нерви – тя е като въздуха за живота му. Ако се съсредоточи в работата си, в съзнанието му не остава място за страх. Той прилага на практика хилядите малки подробности на лова, върху които е мислил с часове пред лагерния огън или които е обсъждал с други ловци. Понеже всеки лов е различен от останалите, ловецът непрекъснато изпробва нови стратегически положения. В стремежа си да види как ще протече борбата, той малко мисли за опасността.

Не си спомням никога да съм изпитвал страх в момента, в който животното напада. Действието става така бързо и така бурно, че няма време за страх. Мога да кажа, че ловецът изпитва най-често страх, когато той или клиентът му е ранил опасно животното, което се е скрило в гъсталака. В такъв случай професионалистът-ловец е длъжен да тръгне след него. Следите са очевидни – често пъти ясно очертана кървава диря, която обикновено стига до съвсем непроходими гъсталаци. Ловецът знае, че скрито някъде там го чака раненото животното.

В гъсталаците ловецът среща много препятствия. Често пъти се налага да пълзи по ръце и крака. Опасното животното може да го нападне, преди да е успял да вдигне пушката си. Ловецът се колебае за миг, дали не е по-добре да остави раненото животното и да се върне. Този е решителният момент. Ловецът трябва насила да си наложи да влезе в непроходимата гора. Щом влезе в гъсталака, колебанието изчезва и той започва да се чувствава опитен специалист, който е изправен пред трудна задача.

Спомням си, че бях извикан от Отдела по опазване на дивеча да се справя с два слона, които опустошаваха шамбите на туземците в Южна Кения. Единият беше много стар, а другият – съвсем млад. Между слоновете често възниква сърдечно приятелство между стар, опитен слон и някой млад. Двата приятели напускат стадото и заживяват заедно в джунглите, като образуват един вид съдружие. Младият слон допринася със своята сила и остри сетива, а старият – със своята житейска опитност и мъдростта на своите години.

В миналото туземците са знаели за такава дружба между слонове. Щом намирали следи на два слона, те веднага проследявали дирите. След това изпращали съобщение на някой професионален ловец. Ловецът тръгвал по следите, като се надявал, че единият от слоновете може да е царствен стогодишник с прекрасни зъби.

Мулумбе и аз отидохме до селото, където вилнееха двата слона. От разговора с местните жители разбрах, че слоновете бяха опитни разбойници. Преди да извършат нападение, те заобикаляли нивите, като проверявали посоката на вятъра, за да останат незабелязани. Винаги напускали нивите доста преди разсъмване и през деня се криели в най-гъстата част на гората. Като проследихме дирите им, забелязахме, че животните винаги са се движели в посока срещу вятъра, когато са се прибирали в леговището си, и са проверявали вятъра, преди да влязат в него. Това са правели навярно, за да се предпазят от ненадейна засада. Леговището им беше в средата на голямо мочурливо място, осяяно с бодлива коприва, тресавища и гъсти храсти. Когато напускали леговището си, те рядко минавали два пъти по една и съща пътека. Бях уверен, че старият слон беше измислил тази сложна тактика, а младият беше послушен ученик.

Двама местни жители, специалисти по събиране на див пчелен мед, ни казаха, че добре познават мочурливите места, и сами предложиха улугите си да ни заведат дотам. Трябва да кажа, че по принцип не обичам да ходя на лов с неопитни ловци. Обаче между туземците, е разпространено мнението, че те са родени познавачи на джунглите, което съвсем не е вярно. Затова винаги, когато ми беше възможно, предпочитам да ходя на лов само със своя оръженосец. Сега обаче нямах избор и потеглихме заедно с двамата събирачи на мед, които ни водеха.

Не след дълго намерихме следите на двата слона на едно място, където тревата беше силно утъпкана. Когато видиш пресни следи, винаги се вълнуваш. Това чувство обхваща ловеца независимо колко години е прекарал в горите. Видът на тези огромни стъпки те кара да стиснеш поздравно челюстите си, а по краката ти пробягват ледени тръпки. Пред ловеца лежи неизвестната борба, а това винаги изпълва сърцето с трепет.

Като навлязохме в тресавището, ние се натъкнахме на места, осяяни с бодлива коприва. През време на лова съзнанието на ловеца е изцяло заето със следене на дирите на животното и той не обръща внимание на копривата. По-късно обаче отровата оказва своето въздействие. Започваш да се чувствуваш трескав и отпаднал. Покрай тресавището имаше извънредно много хапещи горски мухи. По големина и форма те много приличаха на конските мухи, които подлудяват конете по време на жътва в моята родина Шотландия. Тези насекоми са съвършено безшумни и кацат по теб, меки като памук. След това изведнъж те ужилват с хоботчетата си и започват да смучат кръвта ти. Непрекъснатото досаждане на мухите, придружено от трескавото състояние, което причинява копривата, прави ловеца невнимателен. Той върви напред разсеяно и току-виж

попаднал в засада. С големи усилия на волята се мъчех да се концентрирам. Такова е състоянието на човек, който знае, че е пил много, и чувства, че трябва да внимава да не се издаде с думи или жест.

Изведнъж до нас достигна шум от чупене на клон. Това показваше, че приближаваме слоновете. Бързо проверихме пушките си. И Мулумбе, и аз носехме пушки калибър 0,475, N2. Като си служехме с еднакви пушки, нямаше опасност да бъркаме патроните. Мухите като че ли останаха назад. Понеже забелязах, че клоните се търкаха в шапката ми и издаваха слаб шум, аз я хвърлих след една муха. Мулумбе провери вятъра. Беше променлив. Решихме да заобиколим и да вървим в зигзаг.

Шумът от храненето на слоновете беше замрял. Цялата джунгла беше замлъкнала. Мулумбе ме водеше напред през гъсталациите. Изведнъж надясно от нас се откри някаква огромна кафеникава маса. Мулумбе ме доведе до място, от което можех да стрелям в ухото. Куршумът ми удари на няколко сантиметра от ухото. След изстрела огромното животно се строполи като отсечено дърво. Това беше старият слон. Не можех да видя зъбите му, защото не исках още да се приближавам до него. Чак младият слон да се раздвижи и да ни покаже къде се крие.

Мулумбе стоеше неподвижен до мен. В течение на няколко минути не се чу никакъв шум. След това чухме другият слон да идва към нас през храсталака. Беше чул изстрела, но явно не можеше да разбере неговото значение. Идваше да потърси приятеля си и да се увери, че с него всичко е наред.

Мъчех се да намеря уязвимо място, за да убия слона с един изстрел. Не можех да направя това, докато той вървеше между храстите. Почаках да дойде по-близо. Изведнъж двамата събирачи на мед дойдоха зад нас, видяха убития слон и се развикаха от радост. В този момент младият слон се извъртя и започна да бяга. Току-що бях вдигнал пушката си, за да стрелям в ухото му, но не успях. Отчаян, гръмнах, без да се прицеля точно. Чак когато натиснах спусъка, разбрах, че куршумът отива високо. Ударих слона в горната част на главата, докато бягаше навътре в гората.

Знаех много добре, че никой истински ловец не остава ранено животно, даже ако има много малка възможност да го проследи. Но да знаеш неписания закон на ловците е едно нещо, а да го прилагаш – съвсем друго. Когато трябва да пълзиш през гъсти храсти, ти се чувствуваш напълно безпомощен. Това усещане може да се сравни с кошмарен сън, в който искаш да избягаш от някакво злоещо привидение, а не можеш. Безпомощен си като мишка в капан. Тръните се забиват в дрехите ти и

трябва да ги откачваш един по един. Лози се обвиват в краката ти и ако речеш да направиш някоя по-бърза стъпка, падаш напред по очи. Краката ти загъват в кал, лепкава като туткал, и докато се мъчиш да извадиш единия си крак, другият потъва още по-дълбоко. Мъчиш се да извадиш и втория, а в това време свободният ти крак е загънал отново. Мухите се вият над главата ти като ореол, щипят лицето ти и цялото ти тяло през тънките дрехи. Местата, ужилени от копривата, започват да парят силно, а отровата ѝ те унася и замайва. И при всички тези неприятности имаш чувството, че те очаква смърт. Някъде в гъсталака дебне раненият слон. Той е неподвижен, с вдигнат хобот, за да следи посоката на вятъра, отворил широко уши, за да долови и най-слабия шум. Ловецът не може да върви срещу вятъра, защото трябва да следи дирите. Едно животно, застанало неподвижно, има големи предимства пред ловеца, който се приближава към него. Животното чака, почива си и се готви за нападение. Като не издава никакъв шум, то може да долови шума на преследвача. То знае точно къде е ловецът, а той няма представа къде е животното. Ако се наложи да проследиш някое животно в продължение на пет километра, ти непрекъснато си в напрежение, крачка след крачка. Не знаеш в кой момент то ще те нападне. Животното избира момента за нападение. Ловецът само знае, че нападението ще дойде, когато най-малко го очаква.

В такива моменти джунглите са безмълвни. Друг път около теб се чуват много птички, маймуни се люшкат по клоните, малки бозайници пробягват през храстите. Но когато приближаваш преследваното животно, шумът постепенно заглъхва. Като че цялата гора затихва и чака нападението. Няма никакъв друг шум освен собственото ти дишане и шумът, който краката ти издават, като вървиш по лепкавата кал. Усещаш миризмата на собствената си пот. Вън от това нищо друго не съществува за ловеца.

Стигнахме пояс от гъсти храсти и за да се промъкнем, трябваше да пълзим по корем. В такова положение човек не може да види нито на метър пред себе си, нито може да вдигне пушката си, ако бъде нападнат. Виждах само голите пети на Мулумбе, който пълзеше пред мен. Огъвах тялото си след него и се надявах, че скоро ще излезем на открито място, където ще можем да се изправим. Като продължавахме да вървим напред, започна да ме присвива коремът. Представях си слона, застанал някъде в този гъсталак, как ни слуша и чака търпеливо. Той очаква момента, в който да се спусне през дърветата, и то с такава лекота, както хората тичат през висока трева. Най-после започнах да искам по-скоро да ни

нападне и да се свърши цялата тягостна история. Всичко друго беше по-добро от това непрекъснато напрежение.

Изведнъж Мулумбе се изправи на колене. После го видях да се повдига в клекнало положение. Спря се. Промъкнах се до него. Той не каза нито дума. Гледаше втречено напред. Пред нас стоеше слонът и гледаше към нас. Той още не беше разбрал, че го бяхме видели. Чакаше ни да дойдем по-близо до него.

Слонът стоеше в много гъсти шубраци. Аз не можах да забележа удобно място за прицел. Не знаех какво да правя. Ако помръднеш, за да предизвикам нападение, той можеше да побегне навътре и да се скрие в още по-гъст храсталак. Заставахме срещу него и зачакахме той да помръдне пръв.

Една конска муха разреши въпроса. Тя кацна на бузата ми и ме ухапа така жестоко, че аз не можах да изтърпя болката. Тръснах глава, за да прогоня мухата. В този миг слонът се спусна към нас. Художниците обичат да рисуват нападащите слонове с широко разперени уши и хобот, протегнат напред. Това не отговаря на действителността. Когато напада, слонът прилепва ушите си назад, за да може да бяга по-лесно през храсталаците, а хоботът му е свит към гърдите. В това положение той може да удари човека и надясно, и наляво, и да го събори. Като затича към нас, слонът започна да издава страхотни викове, от които кръвта замръзва в жилите. Ако беше връхлетял върху нас неочаквано, тези ужасни викове без съмнение щяха да ни парализират за няколко минути, а в това време той щеше да свърши с нас.

Намах време да се прицелвам. Вдигнах пушката и гръмнах слепешката между малките му кръвясали очи. Ударът от куршума го отхвърли назад. Преди да се съвземе, аз се промъкнах отстрани и стрелях в ухото му. Черепът му се разлюля от големия куршум, изстрелян толкова отблизо. След това тялото му се отпусна и не помръдна вече.

Макар че съм убил повече от хиляда слона през времето, когато бях инспектор по опазване на дивеча и трябваше да убивам слонове-разбойници, а и преди това в дните, когато бях търсач на слонова кост, най-страшният момент в живота ми не беше причинен от слон, а от бодлите на отровна коприва. Без малко щях да намеря смъртта си. Това се случи неотдавна и още потръпвам, като си помисля за него.

Бях тръгнал по дирите на слонове-разбойници в областта Меру. Те се бяха пръснали нашироко. Голяма част от местността беше покрита с огромни петна бодлива коприва. Бях срещал и друг път тази коприва и мислех, че тя е само една от неизбежните неприятности на джунглите.

Но такива дебели листа по-рано не бях виждал. Дни наред бях принуден да се провирам край тези ужасни бурени и да търпя бодлите им. Просто изпадахме във възторг, когато достигахме място, където копривата беше утъпкана от бягащите пред нас слонове.

Една вечер се прибрах в лагера след доста дълъг и уморителен ден из джунглите. Седнах на стол и реших да изпуша една лула тютюн. Но не ми се пушеше. Това винаги беше признак, че съм болен. Не можех да хапна нито зальк. Започнаха да ме лязат тръпки. Почувствавах се така отпаднал, че не можах да се добера до походното си легло. До сутринта отровата на копривата започна да проявява действието си. Изпаднах в делириум и вдигнах висока температура.

Знаех, че трябва да се добера до някой лекар колкото се може по-скоро. Момчетата натовариха камиона с вещите от лагера и слоновата кост. Казах им да се качат и те в камиона, но те отказаха. Предпочитаха да вървят пеша. Признаха, че в моето състояние аз ще ударя камиона някъде и ще убия всички. Потеглих сам.

Пътят криволичеше надолу по стръмните брегове, през разкаляни реки и опасни пясъчни потоци. Понякога имаше странични коловози през гората и в обърканото състояние, в което бях, трудно си спомнях, кой е правият път. Как успях да закарам благополучно камиона, и досега не мога да си обясня. Мога само да кажа, че providението беше милостиво към мен. Най-после пристигнах в град Меру, където има един-единствен хотел, познат под името „Свинята и свирката“. Фред Дейви, съдържателят на хотела, хвърли само един бегъл поглед към мен, докато се измъквах от кабината на камиона. Веднага извика на помощниците си да ми приготвят легло. Улови ме под ръка и бавно тръгнахме към вратата на хотела. Ах, какво облекчение почувствавах, като легнах в леглото! Фред веднага изпрати телеграма на Хилда да дойде незабавно. „Съпругът опасно болен. Ела с голяма кола и нареди за легло в Найроби“.

Бяхме на повече от двеста километра от Найроби и по това време пътищата бяха много лоши. Нито Фред, нито аз очаквахме Хилда да дойде по-рано от вечерта на следния ден. Но моята скъпа Хилда пристигна малко след полунощ на същия ден. Беше наредила да ми запазят стая в частната болница „Майя Кярбъри“ в Найроби, беше приготвила легло с големи възглавници в задната част на колата си и даже беше съобщила да вземе едно момче, за да откара моя камион със слоновата кост в Найроби.

Всичко това ми разказаха след оздравяването ми, защото когато

Хилда пристигна, аз бях почти в безсъзнание. Чувах гласа ѝ, но не можех да я видя. Фред Дейви беше изпратил за лекар. Лекарят казал, че силите ме напускат бързо. Ако искат да ме спасят, трябвало незабавно да ме откарат в Найроби. Потеглихме на разсъмване.

В частната болница „Мая Кярбъри“ бях под прекия надзор на доктор Джералд Андерсън. Първият му преглед не бил много оптимистичен. Ако бях пристигнал само няколко часа по-късно, нищо нямало да може да ме спаси. Казал, че след шест часа щял да бъде в състояние да се произнесе дали ще оживея или не. Хилда останала до леглото ми. Обвили ме в лед и ми слагали инжекции с препарат М-Б-690, за да понижат температурата ми. През по-голямата част от времето бях в полусъзнание. Чувах странни слаби гласове, които идваха някъде отдалеч. Не усещах никаква болка, не се чувствавах нещастен, не съжалявах за нищо. Плувах през пространството върху меки възглавници. Бях сигурен, че ще умра, но не изпитвах никакъв страх.

Два дни след това лекарят съобщил, че вече няма опасност за живота ми. Прекарах няколко седмици в болницата, докато се възстанови здравето ми. Хилда беше при мен почти непрекъснато. Най-после ме преместиха в нашия дом близо до Найроби. Но трябваше да изминат много месеци, преди да се съвзема напълно от последствията на този ужасен лов на слонове в Меру.

Фотографиране на едър дивеч

В днешно време фотографирането на едрия дивеч е изместило до голяма степен лова на дивеча.

Когато бях малък, хората фотографираха само убити животни. Затова фотографирането на животни не беше проблем. След като ловецът е убил животното, той застава до трофея си, а ловецът-професионалист шрака апарата. Днес обаче хората непременно искат да направят снимки на живи животни. А животните рядко оказват съдействие в тези случаи. Така че задачата на един професионален ловец, който придружава фотограф, е доста тежка.

Първоначално фотографирането беше свързано със стрелянето. Но това не доведе до добри резултати. Човек трябваше да употребява или фотоапарат, или пушка. В никакъв случай не и двете. Изискванията на двата вида спорт са свършено различни. Ловецът-любител иска своя трофей. Той никак не се интересува от състоянието на времето или от позата на животното. За фотографа обаче е необходимо слънцето да бъде в определено положение, а животното – на открито място, за да стане ясна снимката. Фотографирането се смяташе за нещо случайно покрай интересните трофеи при лова. Аз съм отрасъл с тези традиции и никак не ми минаваше през ума, че ще дойде ден, когато половината от ловните групи, които напускат Найроби, ще носят фотоапарати вместо пушки.

Когато фотоапаратът доби значение, равно на значението на пушката, разбрах, че и аз ще трябва да изучавам тънкостите на този нов спорт. Лично аз никога не съм виждал снимка, която да може да се сравни с един истински трофей, но като професионален ловец моята задача беше да доставям на моите клиенти това, което те искаха.

Снимането на диви животни понякога е много по-трудно от убиването им. Защото убиването на животното обикновено трае само един миг, а за да се получи хубава снимка, необходимо е дълго време. С часове съм напъвал мозъка си да измислям начини и всевъзможни трикове, които да задържат животното на едно място достатъчно дълго време и моите клиенти да могат да направят своите многобройни снимки.

Всеки ловец иска да убие лъва, когото срещне. Всеки фотограф иска да го фотографира. Винаги съм се отнасял към лъвовете с голямо внимание, защото ги смятам за опасни животни. Отначало мислех, че ще бъде почти невъзможно те да се фотографират. Но с няколко трика,

свързани с психологията на лъвовете, снимките могат да станат без особен труд.

Първото ми пътуване с група любители, които искаха да фотографират лъвове, беше до равнините на Серенгети. Беше моторизирано пътуване. Моторизираните пътувания-сафари вече бяха напълно изместили ловните експедиции-пеша от старо време. Сега можехме лесно и бързо да преминаваме равнините, които в миналото ми бяха причинявали много страдания. Когато стигнехме до някоя бърза река, ние просто тръгнахме край брега, докато достигнем място, където можем да я преинем. Километрите не играят никаква роля за една кола.

След много неуспешни опити най-после сведохме задачата за снимането на лъвове до една проста формула. Тъй като методът, който прилагаме, хвърли интересна светлина върху интелекта на лъвовете, ще кажа нещо повече по този въпрос и ще го опиша с някои подробности.

Лъвовете в Серенгети бяха много. Нещо обикновено беше да срещнем към петдесет на ден. Като започнеш от величествените стари лъвове с огромни тежки гриви, които се мятат напред и назад с всяка стъпка на царствения владетел, и стигнеш до малките лъвчета, нашарени с тъмни петна, които играеха около майките си като малки котенца. Често виждахме цели семейства лъвове по двадесет или повече, налягали под сенките на акациевите дървета. Прекрасна гледка. Но за да се фотографират, животните трябва да се примамят да излязат на яркото слънце или поне да се изправят, за да не се слоят с високата трева. Трудно беше да се постигне това, без да ги изплашим.

Най-после разработихме следния начин: Обикаляхме с колата и като видехме група лъвове, обикновено налягали близо до някоя гора, аз минавах с колата край тях, като гледах да карам успоредно с групата, а не срещу нея, защото, ако се движех срещу лъвовете, те се плашеха. Като карах бавно, спирах камиона между лъвовете и близката гора. Защото, ако спра на друго място, лъвовете ставаха неспокойни и се скриваха в гората, а като преграждах пътя им към гората, те оставаха по местата си.

Не правехме никакви снимки още в началото. Маневрата с камиона се правеше само за да спечелим доверието на животните. Лъвовете ни поглеждаха внимателно и като че ли се замисляха дълбоко. На края, като се уверяха, че ние нямаме лоши намерения спрямо тях, те обръщаха безразлично глави. С това спечелвахме първия рунд. След това напускахме групата и карахме из равнината, докато видим някоя антилопа, която убивахме за примамка. Закачвахме антилопата с кука и я

връзвахме за дълго въже, което влачехме зад камиона. С убитата антилопа ние се връщяхме при лъвовете, като се движехме в посока срещу вятъра. Един от нас откачваше антилопата и ние отминавахме по посока на вятъра. След това спирахме и чакахме. Няколко минути по-късно лъвовете усещаха миризмата на антилопата. Ставаха един след друг, обръщаха глави в посока на вятъра и широко разтваряха ноздри. Най-последен от тях тръгваше към убитото животно, а другите бавно поемаха след него. Първият лъв опитваше антилопата, а останалите стояха и го гледаха. След няколко минути всички лъвове започваха да разкъсват животното.

Това беше вторият рунд. Понякога имаше някои изменения. Ние се приближавахме бавно към лъвовете и започвахме да правим снимки. Колата се приближаваше все по-близо и по-бързо. Лъвовете свикваха с нашето присъствие и не ни обръщаха внимание.

В първите дни, когато започна фотографирането на лъвове, беше неразумно да се протяга ръка или крак вън от камиона и даже да се казва нещо. Лъвовете веднага побягваха. Те, изглежда, не свързваха камиона с хората, а го смятаха за някакъв вид животно. По-късно, когато лъвовете свикнаха с колите, тази предпазна мярка стана излишна.

Скоро открихме и друго нещо. Когато карахме колата бавно и пускахме дълго въже да се влачи след нея, лъвовете се спускаха и си играеха с него, както домашните котки гонят влачещото се въже. Този трик винаги даваше много забавни снимки.

Някои лъвове се различаваха много един от друг по начина, по който реагираха към нас. Спомням си веднъж в една група лъвове, която снимахме, имаше един лъв с черна грива, който беше особено злонрав. Този стар ветеран на джунглите непрекъснато биеше другите лъвове, и то доста силно, и ръмжеше заканително към тях. Когато се опитахме да фотографираме и него, той се спусна към камиона и с едно просто „хуф“ ме накара да посегна към пушката си. Една от съпругите му найсетне се залови с успокояването му. С истинска женска интуиция тя, изглежда, разбираше, че ние няма да им причиним никакво зло. Лъвицата не искаше съпругът ѝ да прави сцени, които могат да лишат всички от обеди им, затова остави антилопата и се приближи до стария лъв. Слушахме я как започна да мърка гальовно, като търкаше гръб в тежката увиснала гуша на лъва. Няколко минути след тези грижи на лъвицата старият лъв се успокои и показа удоволствието си, като започна да уринира със спазматични прекъсвания. Доволна, лъвицата го остави и се върна към месото. Това беше идеален пример на тактична жена, която

успокоява своя избухлив другар.

Фотографирането на лъвовете в миналото криеше известни опасности, но сега то е свършено лека работа. Когато дивечът в Кения започваше да намалява, правителството определяше няколко огромни района за резервати за опазване на дивеча. Като чувствуват, че са под закрила, лъвовете в тези резервати стават напълно безразлични към хората. Лъвовете изобщо много бързо се приспособяват към околната среда. Когато има любезни хора, които убиват антилопи за тях заради някакви снимки, те просто стават като паразити и започват да зависят от хората. В някои области лъвовете напълно разчитат на хората и чакат някоя снимачна експедиция, за да им достави храна.

В много резервати лъвовете така са свикнали с хората, че изстрелът от пушка даже ги привлича. Те знаят, че изстрелът означава убиването на антилопа, която някой фотограф приготвя за тях. Някои от тези лъвове просто тичат след всеки камион като големи кучета и очакват хората в камиона да им дадат храна. Ако камионът спре, лъвовете предпочитат да легнат на сянката, която той хвърля, отколкото да отидат на сянка под близкия храст. Виждал съм любовна сцена на лъв и лъвица само на няколко метра от камиона.

Това естествено улеснява до голяма степен задачата на фотографа. Веднъж получих радиograma от клиент, който пристигаше в Кения със собствения си самолет и с група приятели. Те специално искаха да правят снимки на лъвове. Помолиха ме да разчистя малка площадка в равнината, където самолетът трябваше да се приземи, и оттам веднага тръгнахме на сафари. Група момчета и аз отидохме с камион до посоченото място и започнахме да чистим високата трева. Докато работехме, увлечени в работата, аз забелязах, че покрай нас минаха осем лъвици и един великолепен стар лъв. Самолетът трябваше да пристигне след един час и аз реших да приготвя една истинска изненада за моя клиент. Сkochих в един от камионите и потеглих към гората. На около стотина метра убих антилопа. Вдигнахме убитото животно и го сложихме близо до мястото, където щеше да се приземи самолетът. Лъвиците и лъвът бързо пристигнаха и започнаха да късат месото. Когато самолетът се приземи, лъвовете привършваха яденето. Без следа от уплаха те се приближиха и застанаха така, като че ли питаха: „Е, какво, носите ли ни още месо?“ Гостите, които бяха очаквали дълго и трудно преследване на лъвове, спряха до отворената врата на самолета, гледаха втренчено животните и не можеха да повярват на очите си. Трябва да си призная, че много ми хареса тази шега. Знаех, че моят клиент години наред ще разказва тази случка

след някой вкусен обед.

Туземците изпитват голям страх от лъвове и не могат да повярват, че животните могат да станат толкова кротки. Понякога, като поставяхме месо за примамка на лъвове за някоя група фотографи, цяло семейство лъвове идваха към нас в най-добро и приятелско разположение. Местните момчета обаче бягаха, изплашени като зайци, и се криеха в камиона. Когато месоядно животно види някой да тича, то се спуска след него. Даже домашното куче гони всеки, който започне да тича. Но тези лъвове не се интересуваха от нищо друго освен от убитата антилопа. Чувал съм туземците да разказват, че лъвовете не ядели бели хора, а само цветнокожи. Това беше единственото оправдание, с което обясняваха бягането си.

Като смятаха, че фотографирането на едри животни не беше достатъчно, хората започнаха да записват и на магнитофон звуци от техните гласове. Веднъж придружавах един мъж и неговата съпруга, които искаха да запишат на магнитофон лъвско ръмжене. Те имаха специален камион „Бедфорд“, снабден с най-модерни звукозаписвателни апарати. Убих една зебра за примамка на лъвовете и клиентът постави микрофона си близо до убитото животно. Надявахме се, че инструментът ще успее да долови ръмженето и другите звуци, които лъвовете издават при хранене.

След малко до зебрата се приближиха няколко прекрасни лъва. Надеждите ни бяха големи, когато започнаха да се хранят. В групата имаше една стара лъвица и останалите започнаха да я блъскат настрана от месото. На края „старата дама“ се разсърди. Като се огледа наоколо, тя видя микрофона и помисли, че и той става за ядене. Дойде до него, захапа го и започна да го дъвче. Човекът изпадна в ярост. Цялата му работа се проваляше. Той започна да скача нагоре-надолу, махаше отчаяно с ръце и се мъчеше да прогони лъвицата. При тези движения той събори шапката си. Лъвицата веднага остави микрофона и грабна шапката. Щом я улови в уста, тя започна да я къса на парчета. Това беше единствената шапка, която моят клиент носеше при пътуването си. Докато лъвицата късаше шапката, аз гледах изражението на лицето му. Беше много забавен. Започнах да се смея с глас. Просто не можах да се съържа. Оправдавам го, че изрече редица думи, които не се пишат в книги, а в това време благочестивата му съпруга го гледаше с ужас.

Само в едно отношение фотографите си приличат с ловците. Независимо колко хубав трофей има даден ловец, той непрекъснато се стреми да намери по-добър. Същото е и с фотографа. Каквито и снимки да е

направил, той непрекъснато се опитва да намери нещо още по-сензационно. Докъде отиват тези хора в стремежите си, е просто удивително. Придружавах група фотографи, които седмици наред правиха снимки на лъвовете във всевъзможни положения. След като бяха филмирали лъвовете, които се хранят при убито животно, лъвовете, налягали под трънливи храсти, лъвовете, които тичат след камиона ни, те искаха животните да заемат още някои пози. Опитах всички трикове, които знаех. Закачих трупа на антилопа на клоната на едно дърво, за да накарам лъвовете да скачат нагоре. Влачихме убито животно успоредно с камиона, за да вървят лъвовете след миризмата паралелно с фотоапарата. Исках да дам възможност на клиентите си да направят снимки на лъвовете от страни. Но такива снимки бяха правени и от други фотографи преди тях, а моите клиенти искаха да надминат конкурентите си. Най-после на един от тях му хрумна следната гениална идея:

„Защо да не направим един филм на лъвовете и хора, които се хранят заедно? – предложи той. – Това ще бъде великолепно. Никога досега не е Правен такъв филм“.

Речено, сторено. Сложихме маса, покрихме я с ленена покривка и поставихме ваза с цветя в средата. Сложихме прибори и наредихме столовете наоколо. Менюто ни беше салата от зеленчуци, плодове и бира. Убихме една зебра и я довляхохме успоредно на масата. Заковахме я добре с колчета в земята да не би лъвовете да я отместват и да излезе извън фокуса. Тримата фотографи заеха местата си в камиона до фотокамерите си, а останалите от групата насядаха около масата.

Гръмнах с пушката си няколко пъти, за да привлече лъвовете. Скоро се зададе едно семейство лъвове и бързо се приближи до нас. Не след дълго те всички се наведоха над зебрата и започнаха да я разкъсват. Кинокамерите зашумяха. Разтреперани от страх туземци в бели дрехи започнаха да сервират яденето. Куражът им беше значително подкрепен от щедротото раздаване на бакшиш. Двата обяда протичаха само на няколко стъпки един от друг. Лъвовете не ни обръщаха никакво внимание, не се интересуваха какво правим. Искаха само да ги оставим спокойно да завършат обяда си.

Такъв е ловът с кинокамера в Африка днес. Изминат е дълъг път от времето, когато ловът на лъвовете изискваше самообладание и точен прицел, ако ловецът искаше да се върне жив и здрав от джунглите.

Но филмирането на друг едър дивеч съвсем не е така проста работа, особено като се има пред вид, че кинооператорите непрекъснато искат снимки „в действие.“ Бил съм водач на много фотографии и независимо

от това, което казват в началото, рано или късно всички заявяват, че искат да заснемат животните в момент на нападение. Когато някой клиент ме ангажира за фотографско пътуване, той обикновено започва тържествено с думите: „Вижте, Хантър, искам едно нещо да се разбере ясно. Аз не съм от тези хора, които искат да убиват бедните диви животни. Не, съвсем не това. Аз искам да ги филмирам. Няма да има никаква стрелба през нашето пътуване.“

До известно време всичко върви гладко. Клиентът среща своя първи носорог, първия бивол, първия слон. Той навива хиляда метра в своята кинокамера. След това започва да става неспокоен.

В края на краищата животните във филма не правят нищо особено. Те само стоят около храстите или се хранят. Филмът се нуждае от малко действие. Най-после клиентът се обръща към мен с известна нерешителност: „Хантър, дали не можем да накараме някое от тези животни да се спусне срещу нас? Ей така, само за да го заснема?“

„Това може да стане лесно – отговарям аз. – Но в такъв случай ще трябва да застрелям животното.“

По лицето му виждам как се колебае. Човекът искрено обича животните. Но той ясно си представя този кадър на екрана – животно, което напада и което върви точно срещу обектива на апарата. Какво напрежение! Как ще се възхищават неговите приятели от тази сцена! Какво хладнокръвие от негова страна да стои спокойно и да филмира, докато животното връхлита върху него! Най-после той ми каза като заключение: „Само този единствен път.“

Фотографите най-много обичат да филмират „сцени на нападение“ с носорози. Слоновете са много несигурни. Бивоците са много свирепи. Но носорогът е доста страшен, за да направи филма интересен, и все пак човек лесно може да се справи с него. Обикновено филмирането протичаше по следния начин:

Обикаляме с камиона, докато забележим носорог да пасе някъде на открито. Операторът изважда филмовата камера, измерва светлината и наглася филтъра. Аз изваждам пушката и чакам, докато той се приготви.

Следната стъпка е да минем между носорога и гората, защото, като се изплаши, носорогът инстинктивно побягва към гората. Като стигнем на определеното място, клиентът насочва кинокамерата. Носорогът престава да пасе тревата и вдига глава. Много често той бързо се затичва към нас, за да разбере, какво става. Много често ние започваме да викаме и ръкомахаме, за да го прогоним. Но когато искаме той да връхлети върху нас, аз чакам, докато той спре пред нас и започне да ни гледа.

Тогава леко започвам да клатя тялото си надясно и наляво. По някаква непозната причина, известна само на носорозите, едно внезапно движение или високо извикване ги кара да побягнат панически към храстите. Лекото разклащане на тялото обаче винаги ги кара да нападат.

Носорогът навежда закана глава и се втурва към нас. В последния момент аз стрелям и го повалям пред самия обектив на апарата. Като употребявам пушка калибър 0,500, зная със сигурност, че ще поваля животното в последния момент. По-късно фотографът ще има да разказва:

„Всъщност аз съм против убиването на животните, но в този случай носорогът връхлетя върху нас и ловецът трябваше да го убие за самозащита.“

Начинът, по който носорогът държи опашката си, винаги доказва какви са намеренията му. Ако опашката е вдигната направо нагоре във въздуха, животното е изплашено и гледа да избяга и се скрие. Когато ще напада, опашката му е отпусната надолу. Когато видя, че опашката на носорога отива нагоре, аз пошепвам на клиента си да не прави никакво движение, нито да издава някакъв звук, докато успее да предизвикам носорога да се спусне към нас.

Всички тези уловки са много жестоки за нещастните носорози. Затова, ако фотографът иска да снима филм с нападение на животни, аз настоявам да си извади съответното позволение за лов. След това той има право да убие най-много два носорога по какъвто начин намери за добре.

Веднъж придружавах един млад американец на име Уолтър Сайкс, който искаше да заснема носорози. Уолтър беше само на шестнадесет години, но беше увлечен до безумие във фотографията. Това момче успя да направи най-хубавите филми, които изобщо някой е правил на нападащи носорози, защото се случи в един ден да имаме шест истински нападения от носорози и всички без всякакво предизвикателство от наша страна. Не мога да намеря достатъчно силни думи, за да опиша смелостта на този юноша. Не съм срещал друг ловец с такова хладнокръвие в момент на смъртна опасност.

Този паметен ден бяхме на лагер в околностите на йеида. Уолтър вече беше направил доста сполучливи кадри на носорози, но искаше още. Бяхме се уговорили аз да не предизвикам нападение и ако някой носорог се приближи до нас, да се опитам да го прогоня, а не да го застрелям. Обикаляхме с камиона из откритата равнина, осеяна с трънливи дървета, и забелязахме носорог, който пасеше. Спряхме камиона

настрана и тръгнахме внимателно към носорога, като гледахме да вървим в посоката срещу вятъра. Носорогът продължаваше да се храни, като с кътните си зъби издаваше шум, който напомняше на ръчна машина за лющене на слънчоглед. Уолтър вдигна апарата и започна да снима. Изведнъж носорогът се затича към нас.

Когато беше на повече от двадесет метра, извиках силно, за да го прогоня. Никога не оставям опасно животно да се приближи на по-малко от двадесет метра до нас. Ако дойде по-близо, инерцията, с която се движи, ще го хвърли върху самия ловец, освен ако куршумът го удари точно в сърцето или мозъка. Като извиках, носорогът се завъртя бързо настрана, както правят играчите на ръгби и мина надясно от нас. Уолтър каза: „Не знаех, че тези животни могат да се обръщат толкова бързо.“ Много бих искал ловците, които твърдят, че можели лесно да отскочат встрани за да избягнат нападението на носорог, да бяха видели бързината, с която това животно профуча край нас.

Не зная защо носорозите в Йеида бяха толкова враждебни, но същия ден имахме още пет други нападения. Единия път аз трябваше да стрелям в зурлата на животното. То премина между мен и моя оръженосец. След това преживяване бях готов да тръгнем обратно към лагера, но Уолтър искаше да направим още една снимка. И макар че денят вече преваляше, ние продължихме да търсим носорози. Отправихме се към една долина, която справедливо може да се нарече „крепост на носорози“, тъй като винаги е пълна с носорози. Видяхме един грамаден женски носорог, застанал под акациево дърво. Уолтър веднага започна да снима. Забелязах, че животното започна да става неспокойно и всеки момент можеше да се спусне към нас. В това време моят оръженосец-туземец ми посочи с устни надясно и наляво. Други два носорога се приближаваха към нас от двете ни страни. Нямах намерение да бъда „обкръжен от носорози“ едновременно от три страни. Бутнах Уолтър по рамото и започнахме бързо да отстъпваме назад. Миг след това старият женски носорог се спусна към нас.

Когато започна да тича към нас, носорогът беше на около четиридесет и пет метра. По-късно измерих това разстояние. В същия миг Уолтър вдигна камерата си и започна да снима нападението. Аз чаках с насочена пушка. Извиках, за да накарам носорога да се върне. Той обаче продължи да се приближава. Оръженосецът ми започна да крещи и да размахва ръце. Животното не обърна внимание и на това. Без да сменя око от визъора на кинокамерата си, Уолтър промърмори: „Когато кажа стреляйте, тогава ще гръмнете.“

В такива случаи ловецът е длъжен да оправдае доверието, което клиентът има в него. Уолтър напълно вярваше, че аз ще поваля носорога още с първия изстрел. Чаках с насочена пушка, а животното се приближаваше към нас. При такива критични обстоятелства минутите минават светкавично бързо. Ударите от копитата на носорога се чуваха все по-силно и по-силно. Главата беше наведена под ъгъл, готова да подхвърли жертвата си. Уолтър спокойно продължаваше да върти кинокамерата си. Когато носорогът дойде на двадесет метра от нас, вдигнах пушката си и с нетърпение зачаках Уолтър да ми каже да стрелям. Той не продумваше нито дума, а носорогът стремително приближаваше. Сега беше на по-малко от петнадесет метра. Не можех повече да чакам. Пръстът ми натисна спусъка. В същия миг Уолтър каза: „Стреляйте.“ Гласът му и изстрелът на моята пушка прозвучаха едновременно. Тежката ми двучевка изтрещя. Носорогът падна на място. Куршумът го удари между ухото и окото. Той падна тежко на земята и остана неподвижен. Не потрепна дори с крак. Уолтър, блед, но невъзмутим, спокойно се обърна към мен: „Господине, сега видях как вие действувате“.

Малко други посетители на Африка имаха щастие да видят толкова много нападения на носорози, колкото Уолтър Сайкс. Но аз не познавам никой друг, който да заслужава тази привилегия повече от него, защото Уолтър наистина беше много смело момче и истински ловец по сърце.

Хората обикновено мислят, че фотографирането на едър дивеч е безобидно развлечение, докато ловът на животните с пушка е жестоко занятие. На практика обаче няма голяма разлика между двата вида спорт. Ако един фотограф иска наистина първокласни кадри от носорог, бивол или слон, той рано или късно непременно ще предизвика нападение на някой от тях. Тогава животното трябва да бъде убито. Фотографите рядко отчитат този прост факт. Те мислят, че един раздразнен женски слон с малко слонче ще разбере намеренията на фотографа и ще позволи да му се направят безброй много снимки. Обаче така става рядко. Женският слон издава един или два предупредителни звука. Ако човекът не се оттегли в същия миг, той решава да се разправи, както намери за добре.

Нищо не вбесява едрия дивеч толкова много, колкото равномерно бръмчене на кинокамерата и щракането на обикновените фотоапарати. Ако исках да накарам някой слон да се спусне към нас, аз не можех да намеря по-добър начин от този: насочвах фотоапарата към него и внезапно щраках с копчето. Тази металическа нотка се чуваше често, когато исках да накарам някой слон да се спусне към нас. Когато трябваше да водя клиенти сред стадо слонове, винаги съм предупреждавал,

че щом направя знак, те трябва да престанат да снимат и да се оттеглят. Клиентите винаги дават обещание с готовност. След това започва дългото и уморително вървене след слоновете и всичко се развива неблагоприятно за кинокамерата. Слоновете се скриват в тъмен гъсталак, посоката на вятъра не съвпада със слънцето или животните обръщат опашките си към обектива. В това време някой мъжки слон се изплашва. Изведнъж той изскача във от гъсталака и застава цял в слънчевата светлина. Застава неподвижно. Грамадните му уши се разтварят настрани. Хоботът му се вдига високо, за да провери лекия ветреца. Давам сигнал на клиента да се оттегляме. Зная, че слонът ще се спусне към нас още при първото щракане на obtуратора на камерата. Но фотографът вижда възможност за снимка, каквато едва ли някога ще му се удаде да заснеме. Натиска копчето. В същия миг слонът се спуска към нас и пак се получава още един слон „убит в момент на самозащита“.

Когато някой човек тръгне да прави филми на едър дивеч, което може да предизвика нападение, той трябва да има точно такова позволение за лов, каквото се издава на ловните експедиции. Това много ще опрости нещата. Когато клиентът посочи някой слон, когото иска да заснеме, аз просто му казвам: „Според Вашето позволение Вие имате право да убиете един слон. Ако този слон се спусне към вас, аз ще трябва да го убия. Искате ли този да бъде слонът, който ще трябва да убия заради Вас?“ Ако клиентът отговори „да“, няма какво повече да се прави. Той може да снима, колкото иска. Когато най-после слонът се спусне към нас, аз го повалям. Всяко животно в края на краищата се хвърля в нападение, ако се дразни непрестанно. Затова смятам, че е необходимо позволение.

Все пак трябва да призная, че животните проявяват голямо търпение при фотографиране. Веднъж придружавах група фотографи и наблюдавах с голямо учудване как хората се мушкаха в гъсталака, излизаха от него, измерваха светлината, сменяха обективите си и заемаха най-странни пози, за да уловят „ъглови кадри“, и всичко-това само на разстояние от двадесет и пет метра от стадо слонове. Непременно слоновете ги бяха усетили и въпреки това търпеливо понасяха техните лудории. След това, като помислих по-внимателно върху тази случка, дойдох до заключението, че слоновете бяха взели групата фотографи за стадо маймуни. Слоновете са късогледни. Естествено беше да направят такава грешка при дадените обстоятелства.

Не искам да кажа, че всеки пътешественик, който се завръща от Африка с интересни филми на едър дивеч, непременно е трябвало да

убива животните, за да направи филма. На много места в Кения човек може да направи хубави филми на диви животни от камион, особено ако кинокамерата е снабдена с телеобектив. В миналото снимането на биволи беше много трудно и опасно. Биволите бягат със скорост само около двадесет и осем километра в час и камионът лесно може да се движи със стадо бягащи биволи. Скрит на сигурно място в кабината на камиона, операторът може да направи хубави снимки на животните, без да се излага на голяма опасност. Основната трудност на фотографа в този случай е да държи устойчиво апарата и да го запази от праха. Веднъж водих група, изпратена от колониалната филмова корпорация. Наложих се да следваме стадо биволи през суха равнина. От галопиращите животни и от камиона се вдигна толкова много прах, че ние се движехме в непрогледна мъгла. Един бивол, като се опитваше да избяга встрани, рязко зави и се блъсна в нашия камион. Той се намери разкрячен върху капака на камиона и ние го повозихме малко, докато шофьорът успя да го събори.

Ловецът има едно-единствено желание – да убие животното. Фотографът често изисква от ловеца да накара животното да позира за снимките. Понеже никой човек не знае какво ще направи едно диво животно в следния миг, тази задача е трудна и деликатна. Веднъж в усилието си да накарам стадо слонове да се обърнат за снимки към обективите на камерите за един голям филмов концерт без малко щях да стана причина за смъртта на едно местно момче.

Бяхме намерили стадото на открито място и апаратите бяха нагласени. Стадото обаче отказваше да ни съдействува. Всички слонове се събраха в кръг и обърнаха опашките си към кинокамерите. Кадърът нямаше да бъде добър и директорът ме накара да ги прегрупирам, така че главите им да бъдат към фотоапаратите. След като размислих, реших да изпратя едно от момчетата в посока срещу вятъра, за да могат слоновете да усетят миризмата му. Смятах, че полъхът на човешка миризма ще ги накара веднага да се обърнат към нас. Самият аз не можех да отида, защото трябваше да стоя с пушка в ръка до кинооператорите и да пазя да не ги нападне някой слон. Момчето, което изпратих, беше от племето масаи, прекрасно и смело момче, както всички хора от племето масаи. Те са прочути с бързото си бягане. Това момче беше бързо като стрела. Това всъщност спаси живота му. Момчето направи кръг около стадото, като вървеше към посоката, от която духаше вятърът. Като го подушиха, слоновете вдигнаха хоботите си нагоре и аз започнах да чакам стадото да се обърне към нас. В това време един млад слон се измъкна

заднешком от групата, изтръби гневно и се спусна след момчето.

Слонът беше много далеч от мен, за да го застрелям. Малкият масаи започна да бяга с всички сили. Слонът го приближаваше много бързо. Момчето хвърли одеялото си, единственото нещо, с което се покриваше, като се надяваше, че слонът ще се спре да го разкъса. Слонът обаче даже не погледна одеялото. Момчето безспорно бягаше силно, но краката на слона като че ли не се докосваха до земята. Нямахме никакво прикритие наблизо и аз изтръпнах, като си помислих, че момчето е изгубено.

Изведнъж масая достигна до един пясъчен нанос, широк около метър и осемдесет, бързо го прескочи и продължи да бяга нататък. Слонът обаче не можа да прескочи наноса. Беше спрял, като че ли пред него се издигаше каменна стена. Слонът тичаше напред и назад край него, тръбеше бясно с хобота си и се мъчеше да намери начин да премине от другата страна. Най-сетне сърдито се отказа и се върна към стадото. Междувременно останалите слонове се бяха обърнали към нас и операторите усилено снимаха филмите, които така силно желяеха да направят.

Може би ще дойде ден, когато кинокамерите ще заместят пушките в Африка. В много отношения без съмнение това ще бъде хубаво нещо. И все пак аз съм щастлив, че моят живот протече през епохата, когато ловецът излизаше срещу грамадните животни с пушка в ръцете си, а не с фотоапарат. Понякога ми се струва, че животните предпочитат пушката пред апарата.

Най-опасните диви животни

Години наред клиенти са ми задавали следния въпрос:

„Хантър, според Вас кой е най-опасният вид едър дивеч в Африка?“
Никой човек не може да отговори точно на този въпрос, но като рискувам да повтора нещо, което съм казал по-горе в книгата си, ще се опитам да направя едно кратко обобщение. Много зависи от обстоятелствата. Едно животно, което е много опасно в гората, лесно може да се убие в откритата равнина. Ловците също много се различават по своите индивидуални качества, така че някое животно, което един ловец смята за опасно, не би създадо голямо безпокойство на друг. Така например ловец, който бързо манипулира с пушка, няма да сметне нападащия лъв за опасно животно, докато друг ловец с по-бавни рефлексии ще го намери за много опасен.

Също така от голямо значение е и опитността, която ловецът е придобил. Някои ловци се специализират за някой вид дивеч, научават навиците на животното и започват да мислят, че това животно се убива лесно. Същият ловец, изправен пред друг вид дивеч, вероятно ще срещне големи трудности и естествено ще си извади заключение, че това животно е подло и агресивно. Човек може да е бил години наред професионален ловец и пак да смята, че е трудно да определи правилно характеристиките особености на различните видове едър дивеч.

Много от дивите животни коренно са променили характера си през последните шестдесет години благодарение на това, че непрекъснато са преследвани от ловци. В началото на този век някои животни са били лесни за убиване. Сега обаче те са станали по-хитри и опасни. Имам пред вид специално слоновете. Сега те знаят, че хората са техни врагове и не са така доверчиви, както са били в миналото.

Преди години един мой приятел се сдружи с прочут ловец на слонове от старите времена. Тогава е имало много събирачи на слонова кост. Старият ловец беше убил над две хиляди слона в миналото. Дватамата тръгнаха на сафари. Приятелят ми настояваше и аз да отида с тях и да взема една трета от зъбите на убитите слонове. Отказах. Старият ловец беше познат с това, че употребяваше лекокалибрена пушка. Имах чувството, че този човек само ще дразни и плаши слоновете, без да ни помага да съберем слонова кост.

Приятелят ми ме погледна така, като че ли аз не бях с всичкия си

ум. „Хантър, този човек е убил два пъти повече слонове, отколкото ти ще убиеш в живота си – ми каза той. – Не мислиш ли, че той познава лова на слонове по-добре от теб?“

„Той си е създал слава на ловец на слонове преди тридесет или четиридесет години – казах аз. – Тогава слоновите са живеели главно по откритите места. Понеже никой не ги е Преследвал, те съвсем не са се страхували от хората тогава.

Ловецът е можел да залегне някъде в равнината и да си избере който слон иска и спокойно да го застреля. Опасността от нападението от страна на слона е била изключена.

Днес слоновите живеят в лесовете. Те знаят за пушките много повече, отколкото някои ловци. Освен това добре са изучили изкуството да устройват засади. Ловът на слонове е много по-опасен, отколкото в миналото.“

Моят приятел не се съгласи с мен. Той отиде на лов със стария ловец. Няколко месеца по-късно отново се срещнахме в Найроби. Те не бяха успели да съберат достатъчно слонова кост, за да платят разходите си по ловната експедиция.

По-късно моят приятел ми довери, че много пъти животът му бил на косъм. Изобщо се смяташе щастлив, че се беше завърнал жив и здрав от лова.

Ходил съм на лов за всякакъв вид едър дивеч в Африка и като професионален ловец, и като инспектор в Отдела по опазване дивеча в страната. Не съм се специализирал само в един вид ловуване. И понеже през мое време се случи необходимостта да се избиват много животни, за да се отваря място за бързорастящото население на Африка, аз съм отбелязал някои известни рекордни постижения за няколко вида едър дивеч. Не казвам това с цел да се хваля, защото всеки опитен професионален ловец, който имаше моите възможности, щеше да направи същото, а може би и повече. Споменавам този факт, за да подчертая, че имам придобита голяма опитност с едрия дивеч, може би повече от много други ловци. Така че, като говоря за петте вида най-опасни африкански животни, аз говоря като човек, който има богат опит в тази насока. И все пак трябва да прибавя, както споменах и по-горе, че много неща зависят от времето, от мястото и от индивидуалните характерни особености на ловците и на дивеча.

Най-напред трябва да кажа, че всяко животно е опасно, когато е притиснато до стената или когато е наранено. Виждал съм воден козел, саблерога антилопа²⁴ и африкански глиган да се борят отчаяно, когато

са ранени. Затова моите бележки се отнасят само до „големите пет“ най-изтъкнати видове едри животни в Африка. Те са слонът, носорогът, биволът, лъвът и леопардът. Главно тези животни са причинили смъртта на много участници в ловни експедиции в Африка.

Слонът е най-умен от петте. Той напада хора само когато е разбойник. Неговата голяма интелигентност го кара да се държи настрана от хората. Слонът разбира, че той не може да се бори с човек с пушка в ръка, затова прави всичко възможно да избягва да напада хора. Тук не става дума за някои раздразнен женски слон с малко слонче или за стадо слонове, силно раздразнени от ловци. Тогава животните са готови да се нахвърлят върху всеки, който се изпречи на пътя им. Аз говоря за обикновения слон. При лова на слонове трудността обикновено се състои в това да дойдеш достатъчно близо до слона, за да можеш да го убиеш, а не да спреш нападащ слон.

Разбира се, има много изключения. Когато един слон знае, че го преследва ловец и като разбере, че не може да скрие дирите си от него, той решава „да преследва ловеца“. В такъв случай слонът е извънредно опасен, особено ако е бил преследван и друг път и знае нещо за хората и за начините, по които те действуват.

Веднъж и на мен се случи да ме причака слон близо до дирите си, след като бях убил двама негови другари. Имах късмет, че аз го убих, преди той да убие мен. Още нещо – и според мен, това е най-важното, – че един нападащ слон почти винаги се обръща назад, ако е ударен с куршум, даже ако не е сериозно ранен. Много малко слонове продължават да нападат, след като са изпитали удара на куршума. Поради тези две причини смятам слона, и то обикновения слон, като най-малко опасен от „големите пет“.

Сега да разгледаме носорога. В противоположност на слона, той напада без каквото и да е предизвикателство. Според мен това прави носорозите по-опасни животни. Но и носорогът се изплашва от изстрел и побягва.

Случвало ми се е да бъда обграден от три носорога в едно и също време, да убия единия (женския носорог) и да видя как двата мъжки носорога от кортежа изчезват в гъсталака в две различни посоки, и то така бързо, че просто да не ги видя, когато побягнат. Ако тези носорози бяха биволи, те щяха да продължат атаката си и или единият, или другият

24. Голяма антилопа (*Hippotragus pijer*) с рога във форма на сабя, която се среща в Източна Африка. Мъжкият е черен, а женската тъмнокафява с бели ивици на лицето и долната част на корема (бел. пр.)

щеше да ме повали с рогата си.

С това не искам да кажа, че носорозите винаги побягват при изстрел. Друг път пак бях обграден от три носорога при подобни обстоятелства. Носех специална 0,500-калибрена двучевна пушка. С десен и ляв изстрел повалих двата носорога, които бяха отпред. Обърнах се да взема втората пушка от оръженосеца си. Оръженосецът ми беше потънал в дън земя. Беше избягал при нападението на носорозите заедно с моята резервна пушка.

Третият носорог вече връхлиташе върху мен. И досега ясно си спомням лицето му. Очите му бяха почти затворени и приличаха на две цепнатинки. В последния момент аз се опитах да скоча встрани. Като направих това, изведнъж усетих, че бях подхвърлен високо във въздуха, и то с бързина, която много ме учуди. За мой късмет носорогът не се върна да ме намуши. Изобщо носорозите са еднопосочни животни, Чувал съм, че при атака те затварят очи. Моите наблюдения в горния случай потвърждават това. След това обаче аз се постарях такова близко проучване на носорог в момент на нападение да не се повтаря.

Разказвам тази случка, за да покажа, че никой не може да каже точно какво може да направи едно животно в джунглите. И поддържам твърдението си, че малко носорози ще продължат да нападат, след като са чули изстрел от пушка. Следователно аз ги слагам на четвърто място в списъка на опасните животни. По-опасни са от слона, понеже са понападателни по природа, но по-малко опасни са от бивола, лъва и леопарда.

Много ловци-любители смятат бивола за най-опасния вид едър дивеч в Африка. Много има да се каже в полза на това твърдение. Биволът продължава да напада въпреки нанесена рана от пушка. Често той е много нападателен и връхлита при сравнително малко предизвикателство. Когато напада, той обръща твърдата предна част на главата си към ловеца и само куршум от много тежкокалибрена пушка може да го убие. Ако събори ловеца, биволът непременно се връща, за да го промуши. Освен това той е много коварен противник. Прави кръг, застава до дирите си и търпеливо чака ловеца. Така обикновено прави раненият бивол, който знае, че не може да отиде много далеч.

За разлика от другите животни всичките сетива на бивола са добре развити. Както споменах по-горе, слонът и носорогът имат отлично обоняние, но лошо зрение. Лъвовете и леопардите имат добро зрение, но за животни обонянието им не е силно развито. А при бивола зрението, слухът и обонянието са еднакво добре развити. Това е страшна

комбинация.

Защо тогава аз не смятам бивола за най-опасния вид едър дивеч в Африка? Големината на бивола му пречи да бъде такъв. Никое животно, което тежи над хиляда килограма, не може умело да се скрие никъде освен в най-гъстите горски шубраци. Освен това нападащият бивол представлява толкова голям прицел, че ловецът може да бъде съвсем сигурен, че все ще го улучи някъде. Ако употребява тежка пушка, непременно ще го повали. След това с втория куршум ще го довърши.

Трябва да се има пред вид и друго обстоятелство. Когато биволът напада, на вас ви се струва, че той идва с бързината на вятъра. Но всъщност той не може да се движи със скорост, по-голяма от тридесет и пет километра в час. Нито пък още със спускането си може да развие най-голяма бързина. Това дава възможност на ловеца да вдигне пушката си и да се прицели. Именно поради тези причини аз поставям бивола на трето място от опасните животни на Африка.

Остава да разгледаме лъва и леопарда, животни от семейството котки. Лъвът поставям на второ място от опасните животни. Той може да се скрие зад малко храстче, има огромна бързина, която е голяма още в първия момент, достига максимална скорост още при първия скок – всички тези фактори са от голямо значение. Освен това той представлява малък прицел в сравнение с бивола. Той се хвърля към ловеца с няколко големи скока. Това прави трудно прицелването. Смел е като бивола и не се плаши от изстрел. Хвърля се или да убие, или да падне убит. Ако удари ловеца с цялата си тежест, ловецът вероятно ще изпадне в безсъзнание. Това е щастие за самия ловец, защото няма да усети болка при разкъсването, което следва събарянето.

Както обясних в главата за фотографията, лъвовете са различни при различни обстоятелства. Човек може да ги убива от камион без всякакво безпокойство или опасност. Същото може да стане и от прикритие – бома или махан. Но да вървиш по дирите на лъв в джунглите е съвсем различно нещо. В този случай лъвът има предимство. Той знае къде си ти, а ти нямаш представа къде е той. Трябва ти да дойдеш до него, а не той до теб. Слонът, носорогът и биволът могат да бъдат предизвикани да нападнат, като по този начин, дават известно предимство на ловеца. Пълзящият лъв се спира и чака, докато разбере, че ще те стигне още с първия скок. Читателят трябва да има пред вид, че сега говоря за сам ловец, който върви по следите на един-единствен лъв. Ако ловецът има помощници, те могат да му помогнат и да изгонят лъва да излезе на открито място. Тогава работата се опростява. Имам пред вид и това, че лъвът

знае, че го преследват ловци, а не е подплашен внезапно с камъни, за да побегне от някое дърво. Но да тръгнеш в джунглите след лъв сам с оръженосеца си е много трудна и опасна задача.

Смелостта и силата на здравия лъв са големи. Веднъж видях лъв да се спуска срещу тритонен камион. Беше на около три метра от камиона, когато се хвърли към нас. Направи прекрасен скок. Протегна цялото си тяло и видях колко съвършено координирани бяха всичките му движения. Често се е случвало лъвовете да скачат срещу мен, но до този момент не бях забелязал колко съвършена хармония и грация има в движенията им. Лъвът се хвърли с такава сила в задната част на камиона, че цялата каросерия се разтърси. От мястото ми зад волана на камиона не можах да видя какво става отзад. Взех пушката си 30–06, марка Спрингфийлд, с която убивах антилопи, и излязох от кабината. Заобиколих отзад. Видях лъва, който си отиваше, явно силно разочарован.

Ако е преследван при нормални условия, лъвът е на второ място от опасните животни в Африка. Тогава кое животно е най-опасното? Според мен това е леопардът. Зная, че много от професионалните ловци в Африка няма да се съгласят с мен, но въпреки това поддържам твърдението си. Убил съм много леопарди. Точно колко не зная, защото ги убивах заради кожата им и тогава не ги броехме. По времето, когато първоначално дойдох в Кения, убиването на леопарди се смяташе за похвално начинание, тъй като те нанасят огромни щети на стадата. Раните, причинени от ноктите на леопард, винаги се инфектират, понеже около ноктите на леопарда, както на лъва, има гниещо месо от животните, които са яли преди. Даже ако някоя овца или крава бъде леко одраскана от леопард, животното непременно заболява и впоследствие умира. Когато пристигнах в Кения, леопардите не се колебаеха да нападат и стопаните, които излизаха да запазят стадата си. Много от първите заселници в Кения бяха загубили по едно око или част от лицата си вследствие на нападение от леопард. Когато леопардът напада, той винаги се спуска към лицето на човека, като се опитва да извади очите на жертвата си със замърсените нокти на предните си крака, а в това време задните крака също драскат. В същото време той здраво забива зъби във врата или рамото на нападнатия.

Един мой приятел и аз веднъж бяхме на лов за леопарди в резервата Масаи. Видяхме един леопард да тича нагоре по стръмен каменист хълм. Приятелят ми гръмна и удари животното в хълбока. Леопардът подскочи и се скри между камъните. Намерихме следите и започнахме предпазливо да се изкачваме по хълма. Вървахме на разстояние няколко

метра един от друг и държахме пушките си насочени напред. Това преследване късаше нервите ни, защото знаехме, че леопардът ни чака някъде между големите камъни, готов да ни нападне.

Бяхме изминали около двадесет метра, когато леопардът изведнъж изскочи иззад един заоблен камък и се хвърли върху моя приятел. Той префуча във въздуха като куршум. Стори ни се като жълта светкавица. Приятелят ми беше отличен стрелец, но той нямаше време да вдигне пушката си, преди леопардът да се хвърли на него. Аз гръмнах, докато леопардът беше още във въздуха, един бърз удар, като че ли стрелях с ловна пушка. За щастие куршумът прониза и двете рамене на леопарда и той падна мъртъв върху приятеля ми. По-късно измерихме дължината на скока. Приятелят ми беше на четири метра от камъка, когато леопардът се беше хвърлил върху него.

Ако трябва да се преследва леопард в някаква гора, предпочитам да използвам дванадесеткалибрена ловна пушка, заредена с тежки сачми. Когато един леопард се хвърли срещу вас, опънатото му тяло представлява тънък прицел, труден за улучване. Както казах по-горе, нападащият лъв е труден за прицелване, но леопардът, който е наполовина по-лек от лъва, се улучва още по-трудно. А понеже е по-малък, той още по-мелко се прикрива.

Много ловци намират, че степента на опасността на животните зависи от големината на тялото им. Следователно един грамаден слон е по-опасен от леопарда, който тежи само сто килограма. Това не е вярно. Човек е деликатно създание, той лесно може да загине от всяко нападателно диво животно. Когато някое едро животно преследва човек, той се намира в положението на мишка, гонена от куче. Понякога едно малко бързоподвижно куче-териер е по-опасно за мишката от голямото несръчно куче от датска порода или куче от породата сан Бернар. Леопардът отстъпва по сила на лъва, но той е достатъчно силен, за да нанесе смъртоносна рана на човека. Това всъщност е от най-голямо значение за ловеца.

Леопардът е хитро животно. Когато разбере, че го преследват, той често се изкачва на някое дърво и ляга върху клон, надвесен над пътеката. Ако ловецът не забележи леопарда, той обикновено го остава да отmine. Ако обаче ловецът случайно погледне към клона и погледът му срещне погледа на леопарда, последният светкавично се хвърля върху ловеца. Повечето животни ръмжат, но продължават да бягат навътре в гората, когато разберат, че ловецът ги е открил. Леопардът, напротив, само ако види, че по лицето на човека пробягва сянка от разпознаване,

моментално напада.

Два пъти бях с ловци в джунглите и минахме под дърво, на което се беше скрил леопард. И в двата случая леопардът лежеше неподвижно до момента, в който ловците повдигнаха поглед нагоре. В същия миг леопардът скачаше. Само изстрелът, бърз като светкавица, спасяваше ловците от обезобразяване или от нещо по-опасно.

Леопардите се чувствуват у дома си не само на земята, но и по дърветата. Така че, когато човек ги преследва, той трябва да гледа не само в шубраците от двете страни на пътя, но и по клоните над главата си. Това затруднява преследването на дивеча.

Единственото нещо, което издава скрития в листата леопард, е опашката му. Колкото хитри и изкусни жители на джунглите да са леопардите, те често оставят опашките си да висят. Аз съм убил доста леопарди именно поради това, че, скрити в дървото, те ме причакваха, но бяха забравили да скрият опашките си.

Във всяко друго отношение леопардите са много ловки. Начинът, по който примамват домашните кучета, показва тяхната интелигентност. Леопардите много обичат кучешко месо, но бягат, изплашени от група кучета. Половин дузина малки кученца могат да задържат на дървото и най-грамадия леопард за неопределено време. Но когато кучето е само, леопардът се излага на големи опасности само и само да успее да го убие и изяде. Понякога той си служи и с измама.

Когато подуши леопард, кучето обикновено започва да лае яростно, но внимава да не се отдалечи от палатката на господаря си или от входа на къщата. Леопардът отива до някое открито място и ляга на земята, като се преструва, че не обръща внимание на лая на кучето. След това започва тихо да мърка и леко размахва опашката си ту на една, ту на друга страна и държи главата си ниско до земята, както правят кучетата, когато искат да поиграят с друго куче. Няколко минути по-късно кучето започва да се интересува от леопарда. То идва по-близо, за да види какво става, души внимателно и е нащрек. Леопардът свива-задните си крака под тялото си и е готов да скочи, но се преструва, че лежи спокойно. Само от време на време поглежда към кучето, върти глава и мърка доволно. Най-после кучето се измамва и се приближава. Без всякакво предупреждение леопардът скача изведнъж към нещастното животно, като че ли е подхвърлен от пружина. Някое куче, даже и най-голямото и най-смелото, не може да се спаси от леопарда. Ноктите му са дълги около два сантиметра и половина, а и самите му лапи са страшни. Леопардът захапва кучето за гърлото и впива нокти в корема му. Щом кучето

издъхне, леопардът отнася трупа в най-близкия гъсталак и веднага го разкъсва.

Почти винаги леопардът скрива остатъка от месото на разклонение то на някое дърво, за да го предпази от други животни. Големите леопарди изкачват товар от около петдесет килограма високо на някое дърво, даже и ако няма клони по стъблото на дървото, които да помагат при катеренето. През деня леопардът ляга да спи на някое близко дърво, и щом се стъмни, той се връща при жертвата си, за да я дояде.

Това страшно животно има само една добра черта. За разлика от лъвовете леопардът има само една съпруга. Силни чувства свързват двойката. Веднъж сложих отрова за един женски леопард, който непрекъснато унищожаваше стадото на един заселник. На следната сутрин отидох да видя какво беше станало. Намерих женския леопард прострян върху отровната примамка. До мъртвия женски леопард лежеше съпругът, който нежно беше облегнал глава на тялото на мъртвата. Като ме видя, той скочи. Аз го застрелях и той падна до възлюбената си съпруга.

Да преследваш леопард във висока трева може би е по-лесно, отколкото да го преследваш в джунглите, но все пак не е лека работа. Той не бяга, когато хвърлиш камъни. Даже ако случайно го удариш с камък, той не помръдва. Лъвът почти винаги издава присъствието си, когато хвърлиш камък, и започва да ръмжи, но леопардът остава напълно спокоен до момента, в който е сигурен, че може да те нападне.

Старейшините от племето масаи веднъж ми изпратиха вест да убия един леопард, който причинявал големи щети на стадата им. Двама млади морани бяха ходили по следите на леопарда, но бяха страшно обезобразени от ноктите му. Когато пристигнах в селото, бях изумен от големите пакости, които животното беше причинило на хората. Леопардът убиваше по пет-шест глави добитък в една нощ, без даже да се докосне до месото им, като че ли само от любов към убиването.

Тръгнах по дирите на леопарда. Близко до селото имаше няколко скалисти хълмчета, съставени от огромни камъни, закрепени един върху друг. Скалите изглеждаха като поставени по механичен начин. Не им влияе нито замръзване, нито топене. Те стоят така една върху друга, векове наред и сигурно ще продължат да стоят векове след нас. На вид изглеждаха, като че ли и най-слабият ветреца ще ги събори. Между грамадните блокове имаше пукнатини, прекрасни места за скривалища на леопарди. Забелязах стъпките на леопарда между огромните продълговати блокове, но не можех да го проследя до леговището му. Следите се губеха по камъните. Завърнах се в селото, без да направя нещо.

През нощта в ограденото място, където почиваше добитъкът, настана голяма бъркотия. Животните бягаха в паника, а хората крещяха. На сутринта намерихме още едно теле, удушено от леопарда по същия начин, както и другите животни преди. Помолих собственика на стадото да ми даде теленцето. Сложих го като примамка, а моите момчета ми направиха махан на едно удобно дърво наблизо. Седнах горе и зачаках появяването на леопарда.

Към десет часа вечерта видях леопардът да се промъква безшумно в тъмнината и да приближава внимателно към теленцето. Вървеше съвсем тихо. Беше грамаден и аз отначало помислих, че това е лъвица. Дойде до мъртвото животно и клекна до него, за да се храни. Едва го различавах от тъмната земя. Реших да стрелям веднага щом се изправи. След половин час той стана и аз виждах, как мята опашка ту на една, ту на друга страна. Прицелих се и стрелях малко по-ниско, понеже в тъмнината човек обикновено стреля високо. Животното направи огромен скок и изчезна. Знаех, че го нараних, но понеже беше много тъмно, не можах добре да се прицеля. Надявах се, че съм го ударил добре. Не рискувах да слеза от махана в тъмното, а почаках да съмне.

Като се развидели, разгледах земята наоколо и забелязах кръв. Без съмнение следите бяха на самия леопард, който нападна добитъка и чиито дири бях проследил до скалите край селото предния ден. Не бях се прицелил добре. Иначе леопардът щеше да падне някъде на стотина метра разстояние. Не оставаше нищо друго, освен да го проследя до леговището му в скалите.

Потеглих придружен от четирима морани, въоръжени с щитове и копия. Дириите водеха до входа на малка пещера. Двама от мораните отсякоха дълъг прът и започнаха да го въртят във вътрешността на пещерата, а другите стояха до мен с копия в ръка. Изведнъж се разнесе свирепо ръмжение, което ечеше от стените на пещерата. Миг след това леопардът изскочи като стрела. Той продължаваше да ръмжи при всяко вдишване и издишване. Събори двамата масаи, които държаха пръта, и скочи към един от другите ми помощници. Човекът посрещна леопарда с копието си, но не го улучи. В миг леопардът се хвърли отгоре над щита му, одраска лицето му и го захпа за рамото. Човекът падна на земята, а леопардът още стискаше със зъби рамото му. Вторият моран хвърли копието си към леопарда. То премина така близо до мен, че острието му проби единия крачол на панталона ми. В миг леопардът се обърна и захпа ръката на другия ловец. Човекът падна на земята, а леопардът продължаваше да го драска и с предните, и със задните си крака, а

зъбите му стискаха ръката му.

Всичко това стана за няколко секунди, по-бързо, отколкото е необходимо да се разкаже. Забих дулото на пушката си в дебелия врат на леопарда и стрелях. Пробих огромна дупка във врата му. Това беше краят на най-страшния леопард в околността.

Учудих се от големите рани, които леопардът беше нанесъл на хората само за няколко секунди. Като знаех, колко бързо се инфектират рани от зъби и нокти на леопард, аз бързо се погрижих за хората. Рамото на ухапания инжектирах, а раните от ноктите изобилно напръсках с дезинфекционно средство. Две седмици по-късно и двамата морани бяха напълно здрави.

Изобщо мога да кажа, че не познавам друго животно, което толкова да не обичам да преследвам из горите, колкото бързия, свиреп и хитър леопард.

В много части на Африка чрез употребата на капани, отрова и кучета почти са унищожили леопардите. Когато бях млад, имаше една приказка, че леопардът е кротък само когато простреш кожата му да съхне. Но сега хората откриват, че леопардът е играл голяма роля в поддържане на равновесието на животните. Леопардите са унищожавали хиляди бабуини за една година, а сега, като няма леопарди, бабуините са се размножили страшно много и са станали голям проблем в страната. Единственият начин да се унищожават бабуините е да се увеличи броят на естествения им противник – леопарда. Сега леопардите са под закрила и им е предоставена възможност да се размножават. Това е странният начин, по който хората процедурат. Най-напред унищожават един вид животни, а после правят всичко възможно, за да възстановят изчезналия вид.

Завръщане у дома

Независимо колко години шотландецът прекарва вън от родината си, Шотландия за него винаги остава негов дом. Макар че бяха изминали повече от четиридесет години, откакто бях напуснал Шотландия, никога не се съмнявах, че рано или късно ще се завърна там. Често пъти, като седях пред лагерния огън в гората Маренг и слушах далечния брътвеж на маймуните и от време на време изръмжаването на някой лъв, тръгнал на лов, аз си спомнях граченето на дивите патици, които летяха над Лохар Мое, и сладкия дъх на пирена²⁵ пролетно време. Там беше моят дом. Африка беше само едно временно приключение.

След като преживях съдбоносното отравяне от бодлива коприва, започнах да мисля, че може би вече съм започнал да остарявам и макар че бях в шестдесет и третата си година, очите ми все още бяха добри и можех да вървя наред с другите ловци в джунглите. Когато се съобщаваше за някое опасно диво животно, което нанася щети на местното население, отделът пак се обръщаше към мен да отида и се справя с него. Старият Мулумбе и аз изваждахме отново пушките и тръгнахме по следите на вредителите. Рядко се случваше да минат два-три дни и ние да не изпратим съобщение, че вредителите са унищожени. Така че тежка беше мисълта, че един ден ще трябва да се оттегля от лова.

Най-сетне споменах за това на Хилда. Макар че очевидно такава мисъл не ѝ беше хрумвала, по една странна случайност тя беше подновила кореспонденцията си с някакви наши роднини в Шотландия. Тя предложи да направим едно кратко пътуване до Ширингтън само да видим родината. Колкото повече мислех за това пътуване, толкова повече започвах да желая да го осъществя. Започнах вече да виждам сините води на Солуей Фърт и дългия път Банкен – Аннан, по който Мария Стюарт беше преминала преди няколко века. Този път водеше през обширните тресавища, които се простират, докдето погледът ти стига.

Опаковахме вещите си и се сбогувахме с приятелите. Децата ни вече бяха порасли и или се бяха оженили, или заловили усилено за работа в различни професии, така че ние нямахме никакви особени връзки с Кения.

Пристигнахме в Шотландия късно през пролетта, най-приятното време на годината. Веднага отидохме до стария чифлик в Ширингтън.

25. *Celluna vulgaris* (бел. пр.).

Когато колата се движеше нагоре по пътя, който си спомнях така добре, бях поразен от вида на мястото. То беше страшно западнало. Коношният и оборите бяха занемарени. Вместо лъскавите коне, които помнех от детството си, редица трактори „Фергюсън“ стояха на двора. Нямаше приятната миризма на сено от детелина. Навсякъде миришеше на бензин. Стори ми се, че повече прилича на фабрика, отколкото на дом.

Родителите ми отдавна бяха починали и чифликът се обработваше от други хора. Хилда и аз поговорихме с тях. Това, което те ни казаха, ни обезсърчи. Много трудно било да намерят работници и надниците били много високи. В Кения човек може да наеме първокласен работник за селскостопанска работа за две лири месечно. Тук хората искаха толкова за един ден. Освен това не им се работеше тази работа. „Всички търсят работа във фабриките“ – каза стопанинът тъжно. Отдавна бяха изчезнали червенобузестите девойки и сръчните работници от старото време.

Голяма част от стопанството беше обрасло с трева. Невъзможно беше да се обработва без помощник. Колко хубаво си спомнях стопанството от детството си. Майка ми начело на голям брой работници. Баща ми на полето с мъжете, които прибираха реколтата. Чифликът беше цъфтял в продължение на векове. И сега в един човешки живот всичко се беше коренно променило.

Отседнахме в една изоставена стара къща близо до чифлика. Нерадостно седнахме да вечеряме първата вечер. Не можех да повярвам на очите си, когато видях промяната. В Кения винаги започвахме с хубава тлъста супа, след нея имаше риба, след това – първокласни пържоли с три или четири вида зеленчуци, освен ако Хилда искаше да промени менюто с някоя яребица, глухар или дива патица. За десерт имахме някакъв сладкиш, южни плодове, пудинг, а може би торта или сладолед. След това момчетата ни сервираха кафето във всекидневната стая.

Хилда е най-добрата домакиня и аз за миг си помислих защо ли не приготви нещо от газела конгони или томи, по един-два котлета за вечеря. Като повдигах очи, видях че ме наблюдаваше тревожно.

„Не трябва да забравяш, че ни е позволено само месо за шест пенса седмично, Джон“ – ми напомни тя.

„Е, добре, тогава достатъчно ще ми бъде да изям един омлет“ – казах аз.

„Едно яйце седмично“ – каза Хилда тъжно.

Как можеха хората да живеят при тези условия? Но аз не чаках

дълго. Същата вечер взех тел и излязох да поставя капани.

Не всичко се беше променило. Все още си спомнях тресавището и местата, където пробягваха зайците. Сложих десет капана още първата вечер. Сутринта отидох да видя какво се беше уловило. Ръката ми не беше изгубила сръчността си и аз бях уловил шест прекрасни тлъсти заека. Зарадвах се на тези зайци, като че ли бях убил шест слона със зъби по петдесет килограма единия. След четиридесет години все още можех да слагам капани. Искаше ми се Том Салмън да можеше да види този лов. Том твърдеше, че най-правилният начин да се слага примамка е на юмрук и половина височина над земята. Най-добрият начин е на два юмука. Често спорехме по това на чашка уиски в Макинду, но най-доброто доказателство беше практиката. Тези половин дузина зайци доказаха, че аз бях прав.

Като вървах към къщи, започнах да мисля, че съм голям егоист, като искам да запазя всичкото месо за Хилда и мен. Минах край едно съседно стопанство и видях домакинята да мете стъпалата пред къщата. Спрях се и ѝ предложих един заек.

Тя погледна животното с голямо безразличие. „Не държим свине“ – ми каза тя.

„Вие ще дадете заека на свинете – извиках учудено аз. – Не сте ли никога чували за баница със заешко месо?“

„А, не, сега вече не ядем зайци – обясни жената. – Зная, че в миналото хората са ги яли, но сега вече сме надживели онова време“.

Още няколко пъти излизах да ловя диви и питомни зайци, но интересът ми към този лов започна да намалява. Не можех да намеря някое момче да носи торбата ми, пълна с дивеч, нито за пари, нито от приятелство. Няколко нанизани заека започват да тежат, след като ги носиш известно време. Не мога да си представя защо не бях забелязал това, когато бях юноша.

Извадих старата си въдица и тръгнах на риболов. Улових само няколко пъстърви, хубави дребни рибки, които тежат около половин килограм едната. Но толкова много време беше необходимо да се уловят. Спомних си тесния дървен мост, който свързваше двата бряга на реката Лохар. Като момче аз ловах морски пъстърви, които приливът носеше от Солуей, а рибите скачаха да ловят цветните мухички. Сега една хубава млада шотландска девойка мина край мен, Запитах я за моста. Тя спря и каза: „Искате да кажете моста на убийството?“

„Разкажете ми“ – казах аз. „Не сте ли чули – продължи тя. – Един млад влюбен видял любимата си да се разхожда с друг мъж и ги

причакал на моста. Мъжът видял ножа и побягнал, а жената останала на моста. Влюбеният пресякъл гърлото ѝ и хвърлил тялото ѝ в буйната река. След това и той скочил във водата. По-късно намерили трупа му. Да не би да искате да отидете да ловите риба на това място?“ Това бяха наследниците на моите прадеди! Мислите ми бързо ме отведоха до по-малко диви места в Кения. Спомних си как бях ловил мряна на езерото Едуард близо до устието на река Семилики. Мрените там са от пет до седем килограма едната и човек може да улови дузина за един час. След това си спомних за един нилски костур, с който изобилствува езерото Рудолф. Понякога една риба достига до сто килограма и повече. Малките риби костур например около двадесет и пет или тридесет и пет килограма често се бореха смело, преди да ги извадят от водата. Риболовът на тези дребни пъстърви беше само губене на време.

Най-скъпите спомени от детството ми бяха свързани с лова. Една сутрин потеглих с моята пушка Пърдей за цял ден по пустите баири в околността.

Вървах по старите познати поляни, но някак ми се струваше, че бяха станали по-малки, отколкото си ги спомнях. Очите ми бяха свикнали на просторните равнини на Кения и тези мънички полянки ми се струваха не по-големи от някоя шамба в Кения. Далечните възвишения, които в миналото, ми се струваха високи планини с върхове, отправени в небето, сега ми се виждаха ниски в сравнение с връх Кения или Килиманджаро. Липсваше ми и дивечът на Африка. Човек може да върви цял ден в Шотландия и да не срещне никакво животно освен някой сръндак и безброй много сибирски белки и невестулки. Изобщо вредителите изобилствуваха.

Изведнъж до ухото ми достигна крякане на шотландска яребица. В миг станах отново малкото момче от миналото. Крякането идваше от покритото с пирен тресавище. За да отида дотам, трябваше да се прехвърля през една градинска врата и да пресека едно пасище. Като стъпих горе над градинската врата, видях на полянката стадо, водено от стар бик. Като минавах, забелязах, че рогата на бика бяха чудесни. Бях пресякъл наполовина поляната, когато чух тропот от копита след мен. В миг се пренесох отново в Кения. Колко пъти бях чувал този тропот, когато някой бивол ме нападеше. Обърнах се и видях, че бикът се беше спуснал към мен. Навел беше глава и опънал врат. Прекрасна гледка.

Изведнъж осъзнах, че нямам голяма пушка. Бикът беше на около петдесет метра от мен и ме приближаваше с доста голяма свирепост. Не обичам да обръщам гърба си към животното, но в този случай нямах

друг избор, освен, да побягна. И аз побягнах. За щастие градинската врата не беше висока и аз се прехвърлих през нея точно когато рогата на бика се блъснаха в дървото. Той счупи едно от средните дървета на вратата и спря там, като започна гневно да мучи. След това размаза изпражненията си с копита, както носорогът размазва своите. Рядко съм виждал животно с толкова дух в себе си като този стар бик.

Като се върнах в къщи, казах на Хилда, че в бъдеще ще излизам с пушка. Хилда каза, че фермерите ще протестираат, ако убия някое от породистите им животни.

„Хубава страна тогава, щом човек не може да се пази от диви зверове“ – възроптах аз.

„Всъщност, Джон, ти си нарушил границата на владението“ – каза Хилда вежливо.

Нарушил съм границата на владението! Не бях чувал тези думи цели четиридесет години. И все пак нямаше съмнение, че Хилда казваше истината. Може би беше незаконно даже да убивам яребици. Бяхме се върнали обратно в цивилизацията.

Хилда ме гледаше с безпокойство. Най-после тя каза ласкаво. „Джон, ние прекарахме много добре ваканцията си. Но не мислиш ли, че е вече време да се върнем в Макинду?“

Това наистина бяха приятни думи. Хилда, както винаги, имаше право. Опаковахме вещите си и потеглихме с първия параход за Кения.

Слязохме в Найроби и аз се отбих да поприказвам със старите си приятели. Доста се изненадах, като научих, че всичко беше вървяло добре в района на Макинду, макар че ние бяхме отсъствували няколко месеца. Все пак имах чувството че сигурно има някои неща, които се нуждаят от моята ръка. Същата вечер взехме влака на юг. От прозореца на вагона гледахме стадата от диви животни, пръснати по равнините далеч на запад, чак до залязващото слънце. Това беше приятна гледка, която ни поздравяваше с добре дошли.

Макар че бяхме отсъствували толкова дълго, аз не бях писал на хората си кога ще се върна. Когато влакът намали ход към Макинду, дадох сигнал с фенера си и след това отидох да видя как ще снемат багажа ни. Преди да снемем един-два куфара, Мулумбе пристигна бегом с три от момчетата.

Същата вечер седнахме на терасата пред вратата, слушахме дивия смях на хиените и далечния тътнеж на тъпаните на туземците. Мулумбе вече беше изпратил една от съпругите си да съобщи наоколо да ни доставят пресни яйца и мляко при изгрев слънце.

Небето беше осеяно със звезди, тежкият мирис на нощните цветя изпълваше въздуха. Хилда и аз вдигнахме чаши и пихме наздравица за Африка. Бяхме се върнали у дома.

КРАЙ

© 1938 Джон Хантър
© 1979 Светлана Стефанова, превод от английски
© 1979 Весела Георгиева, превод от английски

, 1938

Източник: <http://bezmonitor.com>
Сканиране, разпознаване и редакция: Виктор
Хартиената книга предостави Петя Захарина

Публикация:

Джон Хантър
Саваните на Кения – II издание
Ловни приключения

Преводачи от английски Светлана Стефанова Стефанова и Весела Илиева Георгиева

Редактор Мери Цонева Художествен редактор Петър Кръстев
Технически редактор Симеон Янакиев Коректор Елка Папазова
Излязла от печат на 30. III. 1979 г.

Цена 1,80 лв. ДП „Валентин Андреев“ – Перник
Земиздат – 1979

Bantam Books – New York, 1938

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2741>]